

MINISTARSTVO PRAVOSUDA

Nacrt

PRIJEDLOG ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

Zagreb, lipanj 2008.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona, sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 41/01 i 55/01 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVANA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

I. Uvod

1. Načela za izradu novog Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu: Načela), upućuju da praksa kaznenog postupka u proteklom razdoblju nije bila zadovoljavajuća. Trajanje postupka je predugo, postupanje složeno i neučinkovito i onda kad to nije opravdano predmetom postupka ili interesom zaštite prava sudionika, položaj sudionika nije usklađen s njihovim postupovnim ulogama, državni odvjetnik nema položaj koji bi omogućio djelotvoran kazneni progon, prava žrtve nisu uređena na odgovarajući način, a mnoga tehnička pitanja koja izravno utječu na dinamiku postupka nisu zadovoljavajuće riješena itd. Djelomične reforme, pokušaji otklanjanja kritičnih točaka bez korjenite promjene stanja nisu u proteklom razdoblju donijeli značajna poboljšanja. Stoga Načela predviđaju temeljitu, sveobuhvatnu reformu (I.1. – 4).

Donošenje Načela je uslijedilo nakon tranzicijskih promjena sustava kaznenih postupaka u 25 europskih zemalja koje su se odvijale u razdoblju od 1990. do 2001. godine. To je bila najmasovnija reforma kaznenog postupka u povijesti. Odvijala se u različitim uvjetima, od mirne tranzicije, snažnog sudjelovanja međunarodne zajednice, do ratom uvjetovanih izvanrednih prilika. Općenito, okolnosti tranzicije, osim u rijetkim slučajevima, nisu bile prijateljsko okruženje za studiozan rad na novim odredbama. Ključne značajke tranzicijskog procesa bile su (1) usklađivanje s Europskom konvencijom i praksom Europskog suda u odnosu na temeljna prava osoba u kaznenom postupku, (2) diferenciranje postupovnog uređenja s obzirom na vrstu i težinu kaznenog djela, osobu počinitelja i neke druge značajke, (3) jačanje akuzatornih elemenata u postupku, (4) nov položaj i uloga suca koji u prethodnom postupku gubi istražne funkcije i dobiva položaj tijela koje odlučuje o pravima i slobodama, (5) državni odvjetnik postaje ključni subjekt (*dominus litis*) prethodnog postupka, tj. tijelo koje prikuplja dokaze za optužbu, vodi prethodni postupak i ima nalogodavne ovlasti prema drugim istražnim tijelima, (6) uvođenje ubrzanih, skraćениh postupanja sa širenjem mogućnosti mirenja, nagodbe, uvjetnog odustajanja od progona, (7) jačanje stranačkog položaja okrivljenika i nastojanje za izjednačavanjem sredstava optužbe i obrane (“jednakost oružja“), (8) uređenje posebnih prava žrtve kaznenog djela, (9) postupovna zaštita ranjivih osoba i ugroženih svjedoka i (10) uređenje posebnih postupaka u određenim predmetima

najopasnijih vidova suvremenih pojava kaznenih djela ili prema određenim kategorijama osoba.

U tom razdoblju standardi uređenja kaznenog postupka postupno su sve jasnije oblikovani. Dok je u stabilnim zapadnim demokracijama, otpor radikalnim promjenama bio u pravilu, prejak za duboke reforme, dotle je u zemljama novih demokracija područje kaznenog postupka bilo podvrgnuto intenzivnom procesu tranzicijskih promjena. Zajednički nazivnik kaznenog postupka postaje odnos prema temeljnim ljudskim pravima, ali uz to također i otvorenost za suradnju s drugim nacionalnim sustavima u interesu djelotvornog suprotstavljanja najopasnijim vidovima kriminaliteta, koji su u pravilu internacionalizirani ili čak globalizirani.

Odnosi koje uređuju kazneni postupci u suvremenim razmjerima više nisu isključiv rezultat razvoja nacionalnog zakonodavstva. Raspadom bipolarnog svijeta suvremeni kazneni postupak je postao objekt poredbenog izučavanja. Još je važnije da naddržavne organizacije donose pravila o kaznenom postupku. To se odnosi na Ujedinjene narode i Vijeće Europe, ali u posljednje vrijeme i na Europsku Uniju. Nastojanjima tih međunarodnih organizacija stvoreni su modeli uređenja odnosa, standardi i kriteriji pravila prema kojima se ravnaju nacionalni sustavi, prije svega u području zaštite ljudskih prava i sloboda. Zahvaljujući tim nastojanjima svaki suvremeni sustav pravila kaznenog postupka mora nastojati osigurati (1) djelotvorno sudjelovanje okrivljenika, (2) kontradiktornu strukturu postupka i (3) jednakost oružja. To su tri osnovna sastojka koji bi morali biti inherentni svakom sustavu kaznenog postupka, bez obzira na njegovu ideologiju i tehničko uređenje. Vodeći računa o toj okolnosti na odgovarajućim mjestima će se upozoriti na ključne međunarodne i inozemne izvore koji se odnose na određena pitanja kaznenog postupka i o kojima se nužno moralo voditi računa pri donošenju novih pravila.

2. Zapadnoeuropske države, u novijem razdoblju, poduzimale su uglavnom parcijalne reforme, dotjerivanje pojedinih cjelina ili odredaba i usklađivanje s razvojem koncepta ljudskih prava, ali i s posebnim potrebama djelotvornog procesuiranja teških pojava kaznenih djela prije svega terorizma i organiziranog kriminaliteta. Rezultat toga je da je u tom razdoblju više država donijelo mnoga postupovna pravila, ali su svega tri zemlje donijele nove cjelovite kodifikacijske izvore: Grčka 1951., Portugal 1987. i Italija 1988. godine. Grčki izvor je ostao u okvirima mješovitog modela kaznenog postupka. Portugalski i talijanski izvori su snažno promovirali akuzatornost. Talijanski *Codice di procedura penale* (*Gazzetta ufficiale della Repubblica Italiana*, n. 250, 24 ottobre 1988. - u daljnjem tekstu: *CPP*), je postao poznat kao model nove suvremene europske akuzatorne procedure.

a) *CPP* je tijekom dva desetljeća pretrpio niz promjena kojim je njegov izvorni akuzatorni profil značajnije »vraćen« prema mješovitom modelu prije svega odlukama Talijanskog ustavnog suda. Državni odvjetnik (*pubblico ministero*) obavlja kazneni progon, istražuje kaznena djela, podiže i zastupa optužbu. On ima pravo naložiti određene radnje (npr. pretragu prostora i osoba, privremeno oduzimanje predmeta ili nalog o zabrani raspolaganja), a prikuplja podatke koji idu na štetu i u korist okrivljenika. Radnje u istrazi provodi sudska policija (*polizia giudiziaria*) čiji su službenici raspoređeni pri uredima višeg državnog odvjetnika (*procuratore generale*). Sudsku policiju tvore službenici državne policije (*polizia di Stato*), žandarmerije (*carabinieri*),

financijske straže (*guardia di finanza*), a za određena kaznena djela i neke druge službe. Djeluju pod nadzorom i po nalogima državnog odvjetnika.

Sudac u prethodnom postupku (*giudice per le indagini preliminari – G.I.P.*), nema istražnih ovlasti. On nadzire tijekom prethodnog postupka i donosi odluke o zahvatima u prava. Predstavlja primjer suca jamca (garanta) ili suca sloboda. Uz to sudac prethodnog ispitivanja ima niz drugih prava i dužnosti. Tako npr. pred njim se sklapa nagodba stranaka (*il patteggiamento*), a nakon okončanja istrage odlučuje o podizanju optužnice ili obustavi postupka. On također zakazuje raspravu. Policija mora odmah obavijestiti državnog odvjetnika o kaznenom djelu o kojem prikuplja podatke, priopćiti izvore dokaza i mjere koje je poduzela. Državni odvjetnik može ovlastiti policiju za poduzimanje određenih radnji, ali ne za ispitivanje i suočenje. Posebna značajka talijanskog sustava su mnogobrojna ubrzana ili pojednostavljena postupanja (pet osnovnih modela).

Prethodna ispitivanja (*indagini preliminari*), su pripremna faza kaznenog postupka. Njihova je svrha prikupljanje dokaza u cilju njihove uporabe na raspravi, odnosno donošenju odluke državnog odvjetnika. Na raspravi se mogu upotrijebiti dokazi iz prethodnog postupka koji su neponovljivi, ali uz suglasnost stranaka i drugi dokazi. Novelom *CPP* iz 2000. godine br. 397, uvedena su istraživanja obrane u prethodnom postupku čime je postupak dobio dodatne akuzatorne značajke. Branitelj ujedno postaje istražitelj (*difensore-istruttore*). On može ispitivati osobe za koje je vjerojatno da imaju saznanja o djelu, na temelju ovlasti suca može ulaziti u određene prostore i dakako ima pravo razgledavanja dokaza. Tako prikupljeni dokazi tvore tzv. braniteljski spis (*il fascicolo del difensore*).

b) Austrija je još 1975. godine značajno izmijenila pravila kaznenog postupka (tzv. *Diversionsnovelle*). Suštinske novosti unesene su 2004. godine Zakonom o izmjenama Zakona o kaznenom postupku (*Strafprozessreformgesetz*, BGBl I 2004/19), koji temeljito mijenja sustav istrage. Taj zakon se primjenjuje od 1. I. 2008. godine. Sudska istraga se posve ukida (u praksi je „nestajala“ dulje vrijeme). Prethodni postupak koordinira i vodi državni odvjetnik koji u tom smislu surađuje s policijom. Nema pravila o pojedinim različitim formama prethodnog postupka nego se uređuju pojedine istražne radnje.

Sudac odlučuje o zahvatima u ljudska prava koja su najveće jakosti, dok za neka druga, ostaje nadležan državni odvjetnik ili policija. Kao opća temeljna načela za te mjere predviđeni su razmjernost i opasnost. Postoji obveza poučavanja žrtve o njenim pravima tijekom postupka, a oštećenik ima i druga prava u kaznenom postupku.

c) Prema njemačkom Kaznenom postupovnom redu (*Strafprozessordnung* v. 1 II 1877, RGBI 253 s brojnim izmjenama i dopunama - u daljnjem tekstu: *StPO*), policija po prijemu prijave provede prve istražne radnje, a zatim rezultate dostavlja državnom odvjetniku, koji vodi i usmjerava istraživanje. Istraživanje (*Das Vor – oder Ermittlungsverfahren*), ima za cilj prikupiti podatke za odluku državnog odvjetnika o podizanju optužnice ili obustavi postupka.

Državni odvjetnik ima široke ovlasti započinjanja kaznenog progona, usmjeravanja policijskog djelovanja, izdavanja naloga za određene prisilne radnje, zastupanja optužbe itd. Za određene radnje državni odvjetnik mora imati odobrenje suda. On je u normativnom smislu gospodar prethodnog postupka (*Die Herrin des Vorverfahrens*). U stvarnosti međutim, središnja je uloga policije.

Prethodni postupak završava ili obustavom ili podizanjem optužnice. Zahvate u temeljna prava poput pretrage, prisluškivanja i prikrivenog istraživanja određuje sudac ispitivanja (*Ermittlungsrichter*), ili sudsko vijeće. Optužbu ispituje sud koji će suditi na glavnoj raspravi, ali bez sudaca porotnika u posebnom postupku (*das Zwischenverfahren*), koji ima svrhu utvrditi negativne okolnosti (prepreke za upućivanje u glavni stadij).

d) Francuski sustav kaznenog postupka je vrlo složena i teško pregledna cjelina što prije svega uvjetuje trodioba kaznenih djela na zločine (*crimes*), prijestupe (*delits*) i prekršaje (*contraventions*). Zakonik o kaznenom postupku (*Code de procédure pénal*) još uvijek predviđa istražnog suca (*le juge d'instructions*), ali je tijekom vremena njegova uloga bitno izmijenjena. U praksi taj sudac iznimno rijetko obavlja povijesnu funkciju sudskog detektiva (*detective judiciaire*), već istraživanje provode u njegovo ime druga tijela, prije svega sudska policija (*police judiciaire*), koja postupa na vlastiti poticaj ili po nalogu državnog odvjetnika. Pretežni dio jedinica sudske policije je pod izravnim nadzorom državnog odvjetnika koji usmjerava njihov rad. I u tom sustavu sudac u prethodnom postupku postupno gubi istražne ovlasti i postaje sudac (odlučivanja o) slobodama i pritvaranju (*le juge des libertés et de la détention – JLD*). Državni odvjetnik mora biti bez odgode obaviješten o kaznenom djelu i radnjama koje poduzima sudska policija, posebno ako je osumnjičeniku ograničena sloboda. Glede progona kaznenog djela u francuskom sustavu vrijedi načelo oportuniteta.

Istraga započinje u ovisnosti o težini kaznenog djela i situaciji koja prethodi istrazi (flagrantno kazneno djelo). O tome ovisi i vrsta radnje koju se tijekom istrage može poduzeti. No u svakom slučaju vjerojatnosti počinjenja kaznenog djela, neovisno o njegovoj težini, dopušteno je pozivanje i zadržavanje do 24 sata i provjera identiteta uz zadržavanje osobe do 4 sata. Formalna sudska istraga omogućuje najšira istraživanja. Njeni rezultati imaju dokaznu vrijednost u kaznenom postupku. Može ju predložiti državni odvjetnik (obligatorno za zločin), inače ako ocijeni da je potrebna. Istražni sudac provodi sve istražne radnje potrebne za utvrđivanje istine. Francuski je zakonik značajno izmijenjen 1995. (prije svega glede organizacijskih pitanja), te 1996. godine (posebne odredbe o postupanju u predmetima terorističkih kaznenih djela).

e) Kazneni postupak u Ujedinjenom Kraljevstvu se razlikuje od kontinentalnih sustava. Prije svega s obzirom na okolnost da se radi o izvornom sustavu *common law*-a u kojemu pisani izvori imaju sporedno značenje. Za uređenje prikupljanja dokaza za kazneni postupak vrlo je značajno nekoliko pisanih izvora. To je prije svega *Police and Criminal Evidence Act (PACE)* iz 1984. i *Criminal Justice and Public Order Act (CPOA)* iz 1994., te *Criminal Procedure and Investigation Act (CPIA)* iz 1996. godine. Uz ta tri izvora zakonske razine, velika je i zapravo bitna važnost tzv. *codes of practice* koji uređuju smjernice postupanja. Ključna značajka sustava Engleske, Škotske i Walesa je samostalnost policije u istraživanju kaznenih djela. Značenje tužiteljskog tijela *Crown Prosecution Service (CPS)*, je još uvijek pretežno u odlučivanju o nastavku kaznenog progona. Optužbu u težim predmetima pred sudom zastupa *barrister* s popisa odvjetnika. Žrtva kaznenog djela nema posebnih postupovnih prava.

f) Iznimno opsežan je *Ley de enjuiciamiento criminal (LECrim)* Kraljevine Španjolske sa čak 998 članaka. Izvorno potječe s kraja XIX. stoljeća. Taj izvor uređuje postupanje istražnih tijela među kojima i istražnog suca (*juez instructor*) koji postupa samo u predmetima teških kaznenih djela za koje je propisana kazna zatvora iznad 6

godina, ali odlučuje kao drugostupanjsko tijelo i o odlukama mirovnog suca (*juez de paz*). Državni odvjetnik (*el ministerio fiscal*) nema izraženu aktivnu ulogu u prethodnom istraživanju kaznenih djela. U Španjolskoj ima više policijskih službi koje su podložne ministarstvu unutarnjih poslova (*policia nacional*), ili obrane (*guardia civil*), a djeluju kao sudska policija (*policia judicial*). Žrtva može sudjelovati u postupku i kao oštećenik ostvarivati prava građanske stranke.

g) Moguće je spomenuti još neke sustave kaznenog postupka. Tako u Republici Cipar u skladu s Ustavom, generalni tužitelj je nadležan za pokretanje, tijek i okončanje progona za kazneno djelo. Istraživanje kaznenog djela može započeti okružni policijski zapovjednik. Generalni tužitelj u toj fazi prema vlastitoj ocjeni obustavlja ili nastavlja kazneni progon. Ako je osobi oduzeta sloboda mora biti predana sudu u roku od 24 sata. Sudac o zakonitosti lišenja slobode odlučuje u roku od 3 dana. Pritvor u toj fazi može trajati najdulje 8 dana. Na kraju prethodnog postupka sud ocjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti za podizanje optužnice.

h) Kraljevina Danska nema posebnog zakonskog izvora o kaznenom postupku već se primjenjuju pravila sudskog postupka i organizacijski propisi. Istragu provodi policija pod nadzorom državnog odvjetnika čija je djelatnost ovisna o naravi kaznenog djela. Za mjere zahvata u temeljna prava je potrebno odobrenje suda, ali u hitnim slučajevima može biti dano naknadno (pretraga, privremeno oduzimanje predmeta). Okrivljenik uvijek može tražiti da sud ocjeni zakonitost zahvata. Državni odvjetnik nakon istrage odlučuje hoće li nastaviti progon ili odustati. Podnošenjem optužnice započinje sudski postupak, pri čemu valja spomenuti da su moguća i naknadna istraživanja.

i) Prema novom Zakonu o kaznenom postupku Estonije koji je stupio na snagu 2004. godine istragu vodi državni odvjetnik, a sudac istrage određuje: zaštitu svjedoka, zadržavanje, pritvor, jamstvo, privremeno oduzimanje predmeta i još neke druge radnje. Državni odvjetnik mora skrbiti o zakonitosti postupanja. Radnje poduzima sam ili ih nalaže policiji.

j) Glavno tijelo istrage u Finskoj je policija. Većinu kaznenih djela istražuje lokalna policija, a određena kaznena djela prometna policija i Državni ured za istrage, dok su za neka kaznena djela nadležne porezne vlasti, granična policija i vojni istražitelji. Policija sama odlučuje o pojedinim radnjama pa tako npr. o pretrazi i privremenom oduzimanju predmeta. Pritvor određuje sud na prijedlog policije ili državnog odvjetnika. Iako državni odvjetnik formalno nije istražno tijelo, ima u istrazi aktivnu ulogu. Policija je dužna obavijestiti ga o kaznenom djelu i osumnjičeniku, osim ako se ne radi o jednostavnoj stvari. Po zahtjevu državnog odvjetništva policija mora postupiti, a to vrijedi i za njegove napatke. Državni odvjetnik sam vodi istragu ako je osumnjičenik policajac.

k) U Poljskoj prema novom Zakoniku o kaznenom postupku iz 1997. godine (koji je značajno mijenjan 2001. i 2003. godine), istragu općenito vodi policija, ali te ovlasti za određena kaznena djela imaju i druga tijela, te agencija za državnu sigurnost. Državni odvjetnik je ovlašten provoditi istragu u svim slučajevima. Poljska nema istražnog suca, ali je sud već u prethodnom postupku vrlo aktivan jer ispituje zakonitost radnji istražnih tijela, a uz to je za neke radnje nužan nalog suda. Konačno, sud ispituje postojanje uvjeta za podizanje optužnice.

l) Mađarska je reformu kaznenog postupka provela 1994. i 1998. godine. Kasnije su tijekom 2001. (jačanje položaja žrtve), 2002., 2003. i 2005. godine, također uslijedile

važne zakonske novele. U literaturi se navodi da je svrha izmjena i dopuna bila, osim tehničkih poboljšanja, zamijeniti raniji socijalistički neinkvizitorijalni sustav novim akuzatornim kaznenim postupkom. U toj zemlji proces izmjena i dopuna pravila kaznenog postupka nije dovršen.

lj) Novi Zakonik o kaznenom postupku Ruske Federacije iz 2001. godine predviđa da u istrazi sudjeluju istražna tijela i sud. Istražna tijela postoje u uredima državnog odvjetnika, ali i nekih drugih tijela poput ministarstava i slično. Istraga se provodi u dva oblika. 1. kao preliminarno istraživanje (izvidi) i 2. istraga. Prvu provodi istražno tijelo, a drugu sudac. Preliminarno istraživanje ima kratak rok trajanja koji može produljiti državni odvjetnik. Državni odvjetnik (i prema Ustavu), više nije tijelo iznad drugih tijela, ali još uvijek snažno obilježava ruski sustav (raspoložujući mogućnostima pokretanja obnove postupka koji je pravomoćno okončan i sl.).

m) U susjednim zemljama koje su u jugoslavenskoj državi do 1990. godine imale zajednički savezni zakonski izvor kaznenog postupka također su uslijedile značajne izmjene. Slovenija priprema novi zakonski izvor. U toj zemlji na snazi je *Zakon o kazenskom postupku* iz 1994. godine (s kasnijim izmjenama i dopunama). U Srbiji je na snazi *Zakon o krivičnom postupku* iz 2001. godine. U Makedoniji važi *Zakon za krivična postapka* iz 1997. godine. Kosovo ima *Privremeni zakon o krivičnom postupku* koji je donio UNMIK 2003. godine. U Crnoj Gori je na snazi *Zakon o krivičnom postupku* iz 2003. godine. U Bosni i Hercegovini više izvora uređuje kazneni postupak. To su zakoni o kaznenom/krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko iz 2003. godine. Postupovni izvori u Bosni i Hercegovini, su nove procedure donesene prema uzorima akuzatornih postupaka, ali s elementima bivšeg jugoslavenskog postupka u strukturi pojedinih radnji. Srpski i crnogorski zakoni su obrnuto, utemeljeni na bivšem jugoslavenskom pravu, s novim jamstvenim elementima i novim akuzatornim sadržajima. To vrijedi i za privremeni kosovski izvor. Zajedničke značajke spomenutih izvora su naglašeni elementi akuzatornosti, ali unutar strukture mješovitog postupka, jamstvenost radnji i nadzor suda.

3. Vrijeme rada na pripremi Nacrta je razdoblje u kojemu je i pored brojnih prepreka, posrtanja, zastoja i kriza etablirano međunarodno kazneno pravosuđe. Osim dva *ad hoc* tribunala (za bivšu Jugoslaviju (Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom - Narodne novine 32/1996.) i Rwandu, te više mješovitih međunarodnih sudova, ustanovljen je 2001. godine Stalni međunarodni kazneni sud (*Zakon o potvrđivanju Rimskog statuta Stalnog međunarodnog kaznenog suda* (Narodne novine – Međunarodni ugovori 5/2001.)). Praksa, međunarodnih kaznenih tribunala, njihova pravila, te pravila Stalnog međunarodnog kaznenog suda imaju izravan i snažan utjecaj na nacionalne zakonodavce. O rješenjima u tim pravilima svaki nacionalni zakonodavac mora voditi računa. Tu svakako posebno mjesto imaju Pravila o postupku i dokazivanju Stalnog međunarodnog kaznenog suda prihvaćena 10. rujna 2002. godine.

4. S radom na Nacrtu koincidirao je rad na sličnim projektima u nekim drugim zemljama. Tu valja spomenuti pripreme za prvi federalni švicarski zakonski izvor ([*Avamprogetto concernente il Codice di procedura penale svizzero, Bern, giugno, 2001*](#)). Nacrt tog zakonika izrađen je krajem 2001. godine i ima 514. članaka. Uz njega su objavljena opširna obrazloženja (*Rapporto esplicativo concernente ili Codice di procedura penale svizzero, Bern, giugno 2001.*). Model Zakonika o kaznenom postupku

za Iberijsku Ameriku (*Codigo procesal penal modelo para Iberoamerica*), je u doktrini prihvaćen 1988. godine. Rezultat je višegodišnjih istraživanja brojnih autora diljem južnoameričkog kontinenta, ali i u svijetu. Svrha mu je služiti kao model uređenja nacionalnih pravila.

5. Razlike među suvremenim izvorima kaznenog postupka su prije svega s obzirom na sadržaje koje ti izvori uređuju (pravila kaznenog postupka, organizacijska pravila, međunarodna pravna pomoć, izvršenjeitd.), zatim raspored sastavnih dijelova, te konačno broj članaka (Poljski zakonik ima 682, Ruski 473, Rumunjski 523, Litavski 461, Estonski 490 članaka). U nekim su izvorima tijekom vremena unošene dopunske slovne oznake koje značajno uvećavaju opseg članaka koji je izvorno relativno malen (npr. njemački je izvorno imao 495 članaka, a danas ih je mnogo više, što u još većoj mjeri vrijedi za *CPP* koji je izvorno imao 746 članaka, ali s izvršenjem sankcija i međunarodno suradnjom, dok ih je danas mnogo više). Značajne razlike postoje i u arhitektici zakonskog teksta.

6. Iako su europske zajednice u početku bile koncipirane kao “zajednice prava bez kaznenog prava”, kasniji razvoj je doveo do ustanovljavanja prvih europskih tijela u području kaznene represije (*EUROPOL* i *EUROJUST*), te što je još važnije, do intenzivnog razmatranja novih europskih pravila kaznenog postupka.

Ugovorom iz Amsterdama od 2. X. 1997. godine u okvirima Europske Unije uvedeni su novi instrumenti međudržavne policijske i kaznenopravne suradnje, pri čemu je posebno proširen Treći stup suradnjom u pravosuđu i unutarnjim poslovima. Ta je suradnja proširena na područja rasizma i ksenofobije. Danas je općeprihvaćeno stajalište da je suradnja u području (kaznenog) pravosuđa sastojak nužan za ostvarivanje prostora slobode, sigurnosti i pravde kao bitne komponente Europske Unije. Posebnu važnost za razvoj kaznenog prava imali su Zaključci iz Tampere-a od 16. X. 1999. godine. Rezultat tih nastojanja je bilo donošenje izvora poput “Zelene karte” (*Procedural Safeguards for Suspects and Defendants in criminal Proceedings throughout the European Union (Green Paper – COM(2003)75* od 19. II. 2003.) i nekih drugih akata. Europski uhidbeni nalog (*Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States*), ima među njima svakako posebnu važnost. On ide za tim da se konvencijski, tradicionalni i složen sustav izručenja zamijeni sudskim postupkom koji će biti lišen izvansudskih momenata, učinkovit i djelotvoran. Vrlo je nadalje značajan projekt Europskog dokaznog naloga (*European Evidence Warrant - (COM(2003)688* od 14. XI. 2003.) i još neki drugi. Razmatraju se i druga pitanja kaznenog prava poput Europskog kaznenog ispisa (*European Criminal Record*). Svakako valja spomenuti Haški program (*The Hague Programme: Ten priorities for the next five years - The Partnership for European renewal in the field of Freedom, Security and Justice*, COM(2005) 184 od 10. V. 2005) koji utvrđuje prioritete u području kaznenog pravosuđa i unutarnjih poslova za razdoblje do 2010. godine, te okvirne odluke koje se odnose na organizirani i računalni kriminalitet, terorizam, trgovinu ljudima, krivotvorenje novca, onečišćenje okoliša itd.

Najdetaljnije se o pitanjima kaznenog postupka raspravljalo u istraživanju koje je rezultiralo izradom nacрта *Corpus Juris (Corpus Juris portant disposition pour la protection des intérêts financiers de l'Union européenne)*. Taj projekt namijenjen kaznenopravnoj zaštiti financijskih interesa Europske Unije izvorno je nastao 1995., a

revidiran je u Firenzi 1999. godine. U člancima 18. do 35. uređuje pitanja „europskog“ kaznenog postupka.

7. Rad na novim pravilima kaznenog postupka traje više godina. Najprije su utvrđena Načela tijekom 2002. – 2006. Pravila uvodnog dijela i redovitog kaznenog postupka izradila je tijekom 2006. i 2007. godine Radna skupina u sastavu: dr. sc. Davor Krapac, dipl. iur., redoviti profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu, dr. sc. Berislav Pavišić, dipl. iur., redoviti profesor Pravnog fakulteta u Rijeci, dr. sc. Goran Tomašević, dipl. iur., redoviti profesor Pravnog fakulteta u Splitu, mr. sc. Milojko Vučković, dipl. iur., zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, Dragan Novosel dipl. iur., zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, Dražen Tripalo, dipl. iur., sudac Vrhovnog suda, Damir Kos dipl. iur., sudac Vrhovnog suda, Darko Klier, dipl. iur. zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, Krešimir Devčić, dipl. iur., sudac Županijskog suda u Zagrebu, Ivan Turudić, dipl. iur., sudac Županijskog suda u Zagrebu, mr. sc. Stjepan Gluščić, dipl. iur., načelnik Policijske akademije, Boris Spudić, dipl. kriminalista, načelnik u Ministarstvu unutarnjih poslova, Tihomir Kralj, dipl. kriminalista, pomoćnik načelnika u Ministarstvu unutarnjih poslova, Jasna Novak, dipl. iur., odvjetnica u Zagrebu.

8. U proljeće 2008. dopunjen je i sastavljen cjelovit tekst Nacrta. Redakcijska radna skupina je bila u sastavu: dr. sc. Berislav Pavišić, dipl. iur., redoviti profesor Pravnog fakulteta u Rijeci, Dragan Novosel, dipl. iur., zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, mr. sc. Milojko Vučković, dipl. iur., zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, Dražen Tripalo, dipl. iur., sudac Vrhovnog suda, Tatijana Vučetić, dipl. iur., državna tajnica u Ministarstvu pravosuđa, Ivan Turudić, dipl. iur. sudac Županijskog suda u Zagrebu, Sanja Mazalin, dipl. iur., sutkinja Općinskog suda u Zagrebu, Jasna Novak, dipl. iur., odvjetnica u Zagrebu, Tihomir Kralj, dipl. kriminalista, pomoćnik načelnika u Ministarstvu unutarnjih poslova i Tina Ružić, dipl. iur. savjetnica Trgovačkog suda u Rijeci (tajnica).

II. Osnovne značajke sustava i sadržaj Nacrta

1. Sustav Nacrta se razlikuje od sadašnjeg ZKP. ZKP ima tri dijela, a Nacrt četiri. Ključne razlike sadašnjeg ZKP i Nacrta u sustavnom smislu su prije svega u tome što Nacrt raspoređuje odredbe u redoviti i skraćeni postupak, dok je to u ZKP bilo uređeno u jednom dijelu kao tijek postupka. Nacrt novim rasporedom nastoji postići preglednost uređenja.

Nacrt je u pristupu uređenju pravila kaznenog postupka razradio Načela, a pri tome također imao u vidu: a) međunarodne konvencije, b) preporuke Odbora ministara Vijeća Europe (dalje u tekstu: R uz godinu i broj) i c) stajališta Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud).

Valja odmah upozoriti da su za pristup uređenju pravila kaznenog postupka značajne četiri preporuke. Preporuka R(87)18, o pojednostavljenju kaznenog pravosuđa polazi od nekoliko bitnih okolnosti kao što su sporost pravosuđa koju uvjetuju nedostatna sredstva, ali i drugi razlozi, način korištenja sredstava, bolje određenje prioriteta u vođenju kriminalne politike. Preporuka razrađuje smjernice za uvođenje načela svrhovitosti, postupanje u predmetima lakših kaznenih djela, zamjenu kaznenog progona drugim mjerama i opće pojednostavljenje postupka. Smjernice sadržane u Preporuci nastojalo se prilagoditi strukturi hrvatskog kaznenog postupka. Primjeri tog nastojanja su: proširenje područja primjene skraćenog (kao pojednostavljenog), postupka, a u tom okviru posebno novih odredaba o oportunitetu kaznenog progona, nove odredbe o položaju žrtve, proširenje područja izravnog optuživanja, odlučivanje suda o radnjama tijela koja vode istragu, proširenju mogućnosti sporazumijevanja priznanjem krivnje (*guilty plea*), uz prethodno kontradiktorno raspravljavanje, znatno pojednostavljenje postupka objavljivanja presude itd.

Preporuka R(94)12 sadrži smjernice o nezavisnosti, učinkovitosti i ulozi sudaca, a u tom okviru posebno se uređuju opća načela o nezavisnosti sudaca, odgovornost sudaca za zaštitu prava i sloboda osoba itd. Sadržaju te preporuke sukladno je nov položaj suda, koji Nacrt dosljedno uređuje od prethodnog postupka do završnih stadija postupka.

Preporuka R(95)12 o upravljanju kaznenim pravosuđem polazi od problema tendencije preopterećenja europskog kaznenog pravosuđa, koja na svoj način čini složenijim postizanje ciljeva djelotvornosti i učinkovitosti kaznenih postupaka te posebno upućuje na traženje mehanizama okončanja predmeta prije rasprave. Preporuka postavlja kao cilj veću djelotvornost i učinkovitost kaznenog pravosuđa. U toj se preporuci predlaže ujednačavanje i približavanje načela, strategija i tehničke provedbe uređenja europskih zakonodavstava, upravljanje ljudskim resursima i informacijama, a u njenom Prilogu preporuča niz konkretnih mjera nadzora i upravljanja pravosuđem koje se odnose na upravljanje infrastrukturom, geografskim rasporedom tijela kaznenog postupka, modernizacijom tehničke opreme, sustavnim osposobljavanjem ljudi, posebno specijalizacijom itd.

O četvrtoj preporuci R(00)19 o ulozi državnog odvjetnika u sustavu kaznenog pravosuđa bit će riječi na odgovarajućim mjestima obrazloženja.

2. Nacrt, ključne novosti predviđa u prethodnom postupku (Načela (I.1.4)). U skladu s Načelima, ukida se sudska istraga (Načela II.3). Više nema istražnog suca ! Prekida se višestoljetna tradicija hrvatskog prava. Kontradiktornom postupku, prema vladajućem stajalištu u teoriji i poredbenom zakonodavstvu, prikladnija je struktura u kojoj se okrivljenik suprotstavlja tužitelju, a ne sudu (istražnom sucu). O zahvatima u

prava i slobode okrivljenika odlučuje sud. U prethodnom postupku to je sudac istrage (Načela II.3.4).

Odredbe o prethodnom postupku su razvrstane, za redoviti postupak u (1) kazneni progon, (2) istragu, (3) dokazne radnje i (4) optuživanje. Kazneni progon, istraga i optuživanje uređuju nove cjeline prethodnog postupka. Dokazne radnje uređuju strukturu i postupanje u okviru pojedine radnje. To je jezgra novog uređenja cjelokupnog kaznenog postupka. Konceptijski i sadržajno nove su odredbe o istrazi i o optuživanju (članci 216. do 239., 341. do 367. - brojevi u tekstu bez oznake pripadnosti odnose se na članke Nacrta). Dokazne radnje su u mnogim detaljima uređene drukčije nego istražne radnje u sadašnjem ZKP. Posebni izvodi kaznenih djela u Nacrtu su uređeni kao posebne dokazne radnje (članci 332. do 340.). To odgovara njihovoj svrsi (koja je i prema sadašnjem uređenju dokazna) i novom uređenju istrage. U toj glavi je i nekoliko novih dokaznih radnji (članci 329. do 331.).

3. Manje je novosti u odredbama o raspravi (u sadašnjem ZKP je to glavna rasprava), te u odredbama o pravnim lijekovima. U Nacrtu je izostavljen izvanredni pravni lijek izvanrednog ublažavanja kazne (v. u nastavku). Time je (velik) broj izvanrednih pravnih lijekova smanjen.

4. Nacrt uređuje redoviti postupak kao opća, zajednička pravila koja se supsidijarno primjenjuju ako nema posebnog pravila (članak 203. stavak 2.). Skraćeni postupak, prema čijim se pravilima, očekivano, ima voditi većina kaznenih postupaka, uređen je kao pojednostavljena procedura. Posebne (neprave kaznene) postupke Nacrt uređuje na polazištima sadašnjeg ZKP, a uz to sadrži prijelazne i završne odredbe.

5. Sadržaj i raspored uređenja sadašnjeg ZKP i Nacrta prikazan je u tablici.

ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

NACRT

DIO PRVI OPĆE ODREDBE

Prvi dio OPĆE ODREDBE

Glava I. UVODNE ODREDBE

Glava I. UVODNE ODREDBE

Glava II. NADLEŽNOST SUDOVA

1. Stvarna nadležnost i sastav suda
2. Mjesna nadležnost
3. Spajanje i razdvajanje postupka
4. Prenošnje nadležnosti
5. Posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti

Glava II. NADLEŽNOST SUDOVA

1. Stvarna nadležnost i sastav sudova
2. Mjesna nadležnost
3. Spajanje i razdvajanje postupka
4. Prenošnje nadležnosti
5. Posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti

Glava III. IZUZEĆE

Glava III. IZUZEĆE

Glava IV. DRŽAVNI ODVJETNIK

Glava IV. DRŽAVNI ODVJETNIK

Glava V. OŠTEĆENIK I PRIVATNI TUŽITELJ

Glava V. ŽRTVA, OŠTEĆENIK I PRIVATNI TUŽITELJ

1. Žrtva

**Glava VI.
BRANITELJ**

**Glava VII.
PODNESCI I ZAPISNICI**

**Glava VIII.
ROKOVI**

**Glava IX.
MJERE OSIGURANJA NAZOČNOSTI
OKRIVLJENIKA I DRUGE MJERE OPREZA**

1. Zajedničke odredbe
2. Poziv
3. Dovođenje
4. Mjere opreza
5. Jamstvo
6. Uhićenje
7. Zadržavanje
8. Općenite odredbe o pritvoru
9. Osnove za određivanje pritvora
10. Rješenje o određivanju pritvora
11. Sudbena vlast nadležna za određivanje i ukidanje pritvora
12. Trajanje pritvora
13. Žalba protiv rješenja o određivanju, ukidanju ili produljenju pritvora
14. Izvršenje pritvora i postupanje s pritvorenicima

**Glava X.
TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA**

**Glava XI.
IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEVI**

**Glava XI.a
POSTUPANJE SA SUMNJIVIM STVARIMA**

2. Oštećenik
3. Oštećenik kao tužitelj
4. Privatni tužitelj

**Glava VI.
OKRIVLJENIK I BRANITELJ**

1. Prava okrivljenika
2. Branitelj

**Glava VII.
PODNESCI, ELEKTRONIČKA ISPRAVA I
ZAPISNIK**

1. Podnesak
2. Elektronička isprava
3. Zapisnik

**Glava VIII.
ROKOVI**

**Glava IX.
MJERE OSIGURANJA PRISUTNOSTI
OKRIVLJENIKA I DRUGE MJERE OPREZA**

1. Zajednička odredba
2. Poziv okrivljeniku
3. Dovođenje
4. Mjere opreza
5. Jamstvo
6. Uhićenje
7. Pritvor
8. Kućni zatvor
9. Istražni zatvor
 - a) Opće odredbe o istražnom zatvoru
 - b) Osnove za određivanje istražnog zatvora
 - c) Rješenje o određivanju i produljenju istražnog zatvora
 - d) Ukidanje istražnog zatvora i opoziv rješenja o istražnom zatvoru
 - e) Sudbena vlast nadležna za određivanje, produljenje i ukidanje istražnog zatvora
 - f) Ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru
 - g) Trajanje istražnog zatvora
 - h) Žalba protiv rješenja o određivanju, ukidanju ili produljenju istražnog zatvora
 - i) Izvršenje istražnog zatvora i postupanje sa zatvorenicima
 - j) Očevidnik istražnog zatvora

**Glava X.
TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA**

**Glava XI.
IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV**

**Glava XII.
DONOŠENJE I PROGLAŠAVANJE ODLUKA**

**Glava XIII.
DOSTAVA ODLUKA, PODNESAKA I DOPISA
TE RAZGLEDANJE SPISA**

**Glava XIV.
IZVRŠENJE ODLUKA**

**Glava XV.
ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA I OSTALE
ODREDBE**

**DIO DRUGI
TIJEK POSTUPKA**

A. Prethodni postupak

**Glava XVI.
PREDISTRAŽNI POSTUPAK**

1. Kaznena prijava
2. Odlučivanje o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti
3. Izvidi kaznenih djela
4. Posebni izvidi kaznenih djela privremenim ograničenjem ustavnih prava i sloboda
5. Hitne istražne radnje

**Glava XVII.
ISTRAGA**

Donošenje presude na zahtjev stranaka u istrazi

**Glava XVIII.
ISTRAŽNE RADNJE**

1. Pretraga
2. Privremeno oduzimanje predmeta
3. *Postupanje sa sumnjivim stvarima*

**Glava XII.
ODLUKE, RAZGLEDAVANJE SPISA,
KAZNENA EVIDENCIJA, OSOBNI PODACI,
PRONAĐENE I ODUZETE STVARI**

1. Donošenje i proglašavanje odluka
2. Dostava odluka, podnesaka i dopisa
3. Izvršenje odluka
4. Razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz
5. Kaznena evidencija
6. Prikupljanje, korištenje i zaštita osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka
7. Postupanje s pronađenim i oduzetim stvarima

**Glava XIII.
PRAVNA POMOĆ**

**Glava XIV.
POSEBNE PRETPOSTAVKE ZA KAZNENI
PROGON I ZAPOČINJANJE KAZNENOG
POSTUPKA**

**Glava XV.
ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA**

**Drugi dio
REDOVITI POSTUPAK
Zajednička odredba**

A. Prethodni postupak

**Glava XVI.
KAZNENI PROGON**

1. Kaznena prijava
2. Izvidi kaznenih djela
3. Odbacivanje kaznene prijave i odustajanje od kaznenog progona prema posebnom zakonu
4. Dokazne radnje prije početka postupka

**Glava XVII.
ISTRAGA**

1. Pokretanje, tijek i okončanje istrage
2. Dokazno ročište
3. Pouka o pravima

**Glava XVIII.
DOKAZNE RADNJE**

1. Pretraga

4. Ispitivanje okrivljenika
5. Ispitivanje svjedoka
- 5.a Prepoznavanje
6. Očevid
- 6.a Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela
7. Vještačenje

- a) Zajedničke odredbe
- b) Pretraga osobe
- c) Pretraga doma i drugih prostora
- d) Pretraga pokretnih stvari
2. Privremeno oduzimanje predmeta
3. Ispitivanje okrivljenika
4. Ispitivanje svjedoka
5. Prepoznavanje
6. Očevid
7. Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela
8. Vještačenje
9. Dokaz ispravom
10. Dokaz snimkom
11. Elektronički (digitalni) dokaz
12. Posebne dokazne radnje

Glava XIX.
OPTUŽNICA I PRIGOVOR PROTIV OPTUŽNICE

Glava XIX.
OPTUŽIVANJE

1. Podizanje, sadržaj i predaja optužnice
2. Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu
3. Postupak pred optužnim vijećem
4. Odlučivanje o potvrđivanju optužnice
5. Očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji
6. Donošenje presude na temelju sporazuma stranaka
7. Povlačenje i izmjena optužnice
8. Upućivanje na suđenje

B. Glavna rasprava i presuda

B. Rasprava i presuda

Glava XX.
PRIPREME ZA GLAVNU RASPRAVU

Glava XX.
PRIPREME ZA RASPRAVU I OKONČANJE KAZNENOG POSTUPKA PRIJE OTVARANJA RASPRAVE

1. Uvodne odredbe
2. Pripremno ročište
3. Obustava kaznenog postupka
4. Određivanje rasprave

- Glava XXI.**
GLAVNA RASPRAVA
1. Javnost glavne rasprave
 2. Upravljanje glavnom raspravom
 3. Pretpostavke za održavanje glavne rasprave
 4. Odgoda i prekid glavne rasprave
 5. Zapisnik o glavnoj raspravi
 6. Početak glavne rasprave i uvodni govori stranaka
 7. Dokazni postupak
 8. Izmjena i proširenje optužbe
 9. Govori stranaka

- Glava XXI.**
RASPRAVA
1. Javnost rasprave
 2. Upravljanje raspravom
 3. Pretpostavke za održavanje rasprave
 4. Odgoda i prekid rasprave
 5. Zapisnik o raspravi
 6. Početak rasprave i uvodni govori stranaka
 7. Dokazni postupak
 8. Izmjena i proširenje optužbe
 9. Završni govori stranaka

- Glava XXII.**
PRESUDA
1. Izricanje presude
 2. Vrste presuda

Glava XXII.

3. Objava presude
4. Izrada i dostava pisane presude

C. Postupak o pravnim lijekovima

Glava XXIII.

REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba protiv presude prvostupanjskog suda
 - a) Pravo na podnošenje žalbe
 - b) Sadržaj žalbe
 - c) Osnove zbog kojih se presuda može pobijati
 - d) Postupak o žalbi
 - e) Granice ispitivanja prvostupanjske presude
 - f) Odluke drugostupanjskog suda o žalbi
2. Žalba protiv drugostupanjske presude
3. Žalba protiv rješenja

Glava XXIV.

IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Obnova kaznenog postupka
2. Izvanredno ublažavanje kazne
3. Zahtjev za zaštitu zakonitosti
4. Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude

D. Posebne odredbe za postupak pred općinskim sudom

Glava XXV.

SKRAĆENI POSTUPAK

Glava XXVI.

POSTUPAK ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA

Glava XXVII.

POSEBNE ODREDBE O IZRICANJU SUDSKE OPOMENE

DIO TREĆI

POSEBNI POSTUPCI

Glava XXVIII.

POSTUPAK PREMA OKRIVLJENICIMA S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Glava XXVIII.a

POSTUPAK ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI

GLAVA XXVIII.b

POSTUPAK ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE

Glava XXX.

POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA NEOPRAVDANO OSUĐENIH ILI

PRESUDA

1. Izricanje presude
2. Vrste presuda
3. Objava presude
4. Izrada i dostava pisane presude

C. Pravni lijekovi

Glava XXIII.

REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba protiv presude prvostupanjskog suda
 - a) Pravo na podnošenje žalbe
 - b) Sadržaj žalbe
 - c) Žalbene osnove
 - d) Postupak o žalbi
 - e) Granice ispitivanja prvostupanjske presude
 - f) Odluke drugostupanjskog suda o žalbi
2. Žalba protiv odluke drugostupanjskog suda
3. Žalba protiv rješenja

Glava XXIV.

IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Obnova kaznenog postupka
2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti
3. Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude

Treći dio

SKRAĆENI POSTUPAK

Glava XXV.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Glava XXVI.

IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA I IZRICANJE SUDSKE OPOMENE

1. Izdavanje kaznenog naloga
2. Izricanje sudske opomene

Četvrti dio

POSEBNI POSTUPCI

Glava XXVII.

POSTUPAK PREMA OKRIVLJENICIMA S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Glava XXVIII.

POSTUPAK ZA ODUZIMANJE PREDMETA I IMOVINSKE KORISTI

Glava XXIX.

POSTUPAK ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE

NEUTEMELJENO UHIĆENIH OSOBA

Glava XXXI. POSTUPAK ZA IZDAVANJE TJERALICE I OBJAVE

Glava XXXII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Revizija te drugi izvanredni pravni lijekovi protiv odluka sudova bivše SFRJ
2. Ostale prijelazne odredbe
3. Prestanak važenja Zakona i rješavanje postupaka u tijeku

Glava XXX. POSTUPAK ZA IZDAVANJE TJERALICE I OBJAVE

Glava XXXI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Izvanredni pravni lijek protiv odluka sudova bivše SFRJ
2. Ostale prijelazne i završne odredbe

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona potrebno je osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu.

Proračun MUP-a

65.178.934,44 kuna tijekom 3 proračunske godine, i to:

- prvoj god. 35.142.001,00 kuna
- drugoj god. 28.487.233,44 kuna
- trećoj god. 1.549.700,00 kuna

Prva god. (2009.) :

- adaptacija prostorija u 175 policijskih postaja i 31 policijskoj upravi za ispitivanje osumnjičenika i svjedoka (15.038.000,00 kuna),
- adaptacija po dvije prostorije u 150 policijskih postaja za zadržavanje (12.480.000,00 kuna),
- temeljna edukacija 3.000 policijskih službenika krim. policije (6.124.001,00 kuna)
- pisanje, tiskanje i uvezivanje 3000 komada priručnika za edukaciju policijskih službenika krim. policije (500.000,00 kuna).
- informatička oprema 1.000.000,00 kuna

Druga god.(2010.):

- izgradnja prostorija za 14 policijskih jedinica za zadržavanje uhićenih osoba - 55 prostorija (15.336.000,00 kuna),
- ustrojavanje 14 radnih mjesta VSS (1.994.922,72),
- ustrojavanje 112 radnih mjesta SSS (9.606.610,72 kuna)

- dopunska edukacija 1500 policijskih službenika krim. policije (1.549.700,00 kuna).

Treća god.(2011.) :

- dopunska edukacija 1500 policijskih službenika krim. policije (1.549.700,00 kuna).

Ukupno MUP: 65.178.934,44

DORH

Prva godina(2009.):

Uređenje 30 prostorija ureda državnih odvjetnika i oprema (audio-video) 3.000.000,00 kn.

Informatička oprema 1.200.000,00 kuna

Troškovi za nova radna mjesta(2009.-2011.)

- 25 zamjenika ŽDO-8.288.250,00 kn,

-10 zamjenika ODO-1.824.150,00 kn

-20 savjetnika u ŽDO-1.887.760,00 kn

-40 stručnih suradnika-kriminalista-4.476.480,00 kn

-20 daktilografa-1.057.240,00 kn

Ukupno godišnje povećanje izdataka za plaće 17.533.880,00 kn.

Ukupno kroz tri godine: 52.601.640,00 kn

Vozila i druga tehnička oprema

krajem 2011:

20 automobila: 3.200.000,00 kn

20 prijenosnih računala, 80.000,00 kn

20 pisača, 20.000,00 kn

20 uređaja za snimanje 10.000,00 kn

20 mobitela 4.000,00 kn

Ukupno: 3.314.000,00 kn

DORH ukupno: 60.115.640,00 kuna

Ministarstvo pravosuđa

Obvezne obrane

Godišnje, počevši od treće godine(2011.): 25.000.000,00 kn

Savjetnik za žrtve kaznenog djela za koje je propisana kazna od pet ili više godina i opunomoćenik za dijete ili mlađeg maloljetnika žrtvu kaznenog djela:

Godišnje, počevši od treće godine(2011.): 18.000.000,00 kn

Predviđena sredstva za Sudove i DORH (2009.-2011.)

(Temeljna edukacija drž. odv. i sudaca istrage, tečajevi, seminari, stručna literatura...):

1.000.000,00 kn godišnje kroz tri godine

Ukupno: 3.000.000,00 kn

Stručno osposobljavanje u Hrvatskoj

a) Poslijediplomski specijalistički studij za cca 30 polaznika

ukupno: 150.000 kn

godišnje tijekom tri godine: 50.000 kn

UKUPNO: 171.444.574,44 kuna

** 2009. se uzima kao prva proračunska godina pod pretpostavkom da su do tada u Saboru doneseni svi potrebni zakoni po postupku za donošenje organskih zakona.*

IV. TEKST ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

Prvi dio OPĆE ODREDBE

Glava I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovaj Zakon utvrđuje pravila kojima se osigurava da nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kazna ili druga mjera uz uvjete koje predviđa zakon i na temelju zakonito provedenog postupka pred nadležnim sudom.

(2) Prije donošenja pravomoćne presude okrivljenik može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo uz uvjete koje određuje ovaj Zakon, razmjerno težini kaznenog djela, stupnju sumnje i jačini ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra.

(3) Uz uvjete propisane ovim i drugim zakonom mogu se poduzeti radnje radi otkrivanja počinitelja kaznenog djela.

Članak 2.

(1) Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

(2) Za djela za koja se progoni po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se progoni po privatnoj tužbi, ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj.

(3) Ako Zakon drukčije ne propisuje, državni odvjetnik je dužan poduzeti kazneni progon ako postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

(4) Za kaznena djela propisana zakonom državni odvjetnik poduzima kazneni progon samo na prijedlog oštećenika (članak 197.).

(5) Kazneni progon započinje upisom kaznene prijave u upisnik (članak 205. stavak 4.) ili svakom radnjom ili mjerom ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima državni odvjetnik, istražitelj ili policija, a usmjerena je razjašnjavanju sumnje da je

određena osoba počinila kazneno djelo. Kazneni progon završava odustajanjem državnog odvjetnika ili drugog ovlaštenog tužitelja od progona ili sudskom odlukom.

(6) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 3.

(1) Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.

(2) Dvojbu o postojanju činjenica koje tvore obilježja kaznenog djela ili o kojima ovisi primjena kaznenog zakona sud rješava presudom na način koji je povoljniji za okrivljenika.

Članak 4.

(1) Sud i državna tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist.

(2) Državno odvjetništvo, istražitelj i policija neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti.

Članak 5.

(1) Okrivljenik se ima pravo braniti sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojega sam izabire iz reda odvjetnika. Ako sam ne uzme branitelja, okrivljeniku će se radi osiguranja obrane postaviti branitelj kad je to određeno ovim Zakonom.

(2) Pod uvjetima koje određuje ovaj Zakon okrivljeniku koji ne može podmiriti troškove branitelja, postaviti će se, na njegov zahtjev, branitelj na teret proračunskih sredstava.

(3) Sud ili drugo državno tijelo koje provodi radnje u kaznenom postupku dužni su prije ispitivanja okrivljenika, poučiti ga o pravu na branitelja i u svezi s braniteljem.

(4) Okrivljeniku se mora osigurati dovoljno vremena i mogućnosti za pripremu obrane.

Članak 6.

Zabranjeno je da se prema okrivljeniku, svjedoku ili drugoj osobi primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza, niti se smije upotrijebiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva.

Članak 7.

(1) Svaka osoba protiv koje su poduzete mjere ograničenja osobne slobode ili druge prisilne mjere ima pravo da u skladu sa Zakonom bude saslušana pred sudom ili drugim nadležnim državnim tijelom, obaviještena o razlozima poduzimanja mjere i na pouku o pravima u postupku (članak 239. stavak 1.).

(2) Osoba uhićena pod sumnjom da je počinila kazneno djelo mora biti odmah:

1) na njoj razumljiv način obaviještena o razlozima uhićenja,

2) poučena da nije dužna iskazivati,

3) poučena da ima pravo na stručnu pomoć branitelja kojega može sama izabrati,

4) poučena da će nadležno tijelo na njezin zahtjev o uhićenju izvijestiti njezinu obitelj ili drugu osobu koju ona odredi.

Članak 8.

(1) U kaznenom postupku u uporabi je hrvatski jezik i latinično pismo, ako za uporabu u pojedinim područjima nije zakonom uveden i drugi jezik ili pismo.

(2) Stranke, svjedoci i ostali sudionici u postupku imaju pravo služiti se svojim jezikom. Ako se radnja u postupku ne vodi na jeziku osobe, osigurat će se usmeno prevođenje onoga što ona odnosno drugi iznosi te isprava i drugoga pisanoga dokaznog materijala. Prevođenje obavlja tumač.

(3) O pravu na prevođenje poučit će se prije prvog ispitivanja osoba iz stavka 2. ovog članka, koja se može odreći toga prava ako zna jezik na kojem se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je dana pouka i izjava sudionika.

(4) Pozive i odluke upućuje sud na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu dostavljaju se sudu tužbe, žalbe i drugi podnesci. Ako je na pojedinom sudskom području u službenu uporabu zakonom uveden i drugi jezik ili pismo, podnesci se mogu sudu dostavljati i na tome jeziku ili pismu. Nakon početka rasprave podnositelj podneska ne može bez dopuštenja suda opozvati svoju odluku o jeziku kojim će se u postupku služiti.

(5) Uhićeniku, okrivljeniku koji je u pritvoru ili istražnom zatvoru kao i osobi na izdržavanju kazne dostavit će se prijevod poziva, odluka i podnesaka na jeziku kojim se služi u postupku.

(6) Stranac lišen slobode može na raspravi dostavljati sudu podneske na svom jeziku, a prije i nakon toga samo pod uvjetom uzajamnosti.

Članak 9.

(1) Pravo suda i državnih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

(2) Sud i druga državna tijela dužni su jasno izložiti razloge za odluke koje donose.

Članak 10.

(1) Sudske se odluke ne mogu temeljiti na dokazima pribavljenim na nezakonit način (nezakoniti dokazi).

(2) Nezakoniti su dokazi:

1) koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, okrutnog ili nečovječnog postupanja;

2) koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života,

3) koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom;

4) za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza.

(3) Ne smatraju se nezakonitim dokazi pribavljeni povredom prava i sloboda iz točke 2. stavak 2. ovog članka:

1) radnjom za koju je prema kaznenom zakonu isključena protupravnost;

2) u postupku za teške oblike kaznenih djela za koja se provodi redoviti kazneni postupak kod kojih je povreda prava, s obzirom na jakost i narav, bitno manja u odnosu na težinu kaznenog djela.

Članak 11.

(1) Okrivljenik ima pravo da u najkraćem roku bude izveden pred nadležni sud koji će odlučiti o optužbi. Trajanje istražnog zatvora ili druge mjere lišenja ili ograničenja slobode mora biti ograničeno na najkraće nužno vrijeme.

(2) Postupak se mora provesti bez odugovlačenja, a sud i druga državna tijela dužni su onemogućiti svaku zlouporabu prava što pripadaju sudionicima u postupku. U postupcima u kojima je okrivljeniku privremeno oduzeta sloboda, sud i državna tijela postupat će osobito žurno.

(3) Stranci, branitelju, oštećeniku, opunomoćeniku ili zakonskom zastupniku koji u kaznenom postupku svojom radnjom očigledno zloupotrebljava pravo iz ovog Zakona, sud će rješenjem uskratiti pravo na tu radnju. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(4) Predsjednik suda će na zahtjev tijela koje vodi postupak, postaviti okrivljeniku branitelja po službenoj dužnosti u slučaju iz stavka 3. ovog članka.

Članak 12.

(1) Nitko ne može biti ponovno kazneno progonjen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska presuda.

(2) Ne može se obnoviti kazneni postupak protiv osobe koja je pravomoćno oslobođena od optužbe.

Članak 13.

Ako Zakon drukčije ne propisuje (članak 544. stavak 2.), povodom pravnog lijeka izjavljenog samo u korist okrivljenika, presuda se ne može izmijeniti na njegovu štetu.

Članak 14.

Osoba koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili je neosnovano uhićena ima pravo na svekoliku rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz sredstava državnog proračuna te druga prava utvrđena zakonom.

Članak 15.

Okrivljenika ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku, a iz neznanja bi mogla propustiti kakvu radnju ili se zbog toga ne bi koristila svojim pravima, sud ili drugo tijelo koje provodi radnju poučiti će o pravima koja joj prema ovom Zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Članak 16.

(1) Osoba može sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik pod uvjetima koje propisuje ovaj Zakon.

(2) Policija, istražitelj, državno odvjetništvo i sud postupaju s posebnim obzirom prema žrtvama kaznenih djela, dajući im pouke iz stavka 3. ovog članka, te članka 43. do 46. ovog Zakona te skrbeći za njihove interese pri donošenju odluka o poduzimanju kaznenog progona protiv okrivljenika, odnosno pri poduzimanju radnji u kaznenom postupku u kojima žrtva mora osobno sudjelovati.

(3) Žrtva koji trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela ima pravo na stručnu pomoć besplatnog savjetnika za svrhe davanja iskaza u kaznenom postupku.

(4) Žrtve teških kaznenih djela nasilja imaju pravo na naknadu štete iz sredstava državnog proračuna.

(5) Državno odvjetništvo i sud dužni su u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost nagodbe između okrivljenika i oštećenika oko popravljivanja štete uzrokovane kaznenim djelom te ih, uz izričitu privolu oštećenika, uputiti u tom cilju u savjetovanište za psihosocijalnu pomoć odgovarajućeg centra za socijalnu skrb. Izvješće savjetovaništa mora se nadležnom državnom tijelu podnijeti u roku od šest mjeseci.

Članak 17.

(1) Kazneni postupak započinje:

1) izdavanjem naloga o provođenju istrage prema poznatom počinitelju kaznenog djela (članak 217.);

2) potvrđivanjem optužnice kad joj nije prethodila istraga (članak 341. stavak 2. i 526.);

3) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe u skraćenom postupku (članak 527. stavak 1.) ;

4) izdavanjem kaznenog naloga (članak 541. stavak 1.).

(2) Kad je propisano da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, te posljedice, ako zakonom nije drukčije određeno, nastupaju potvrđivanjem optužnice, a za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili zatvor do pet godina, od dana kad je donesena osuđujuća presuda.

Članak 18.

(1) Ako primjena kaznenog zakona zavisi od prethodnog rješenja pravnog pitanja za čije je rješenje nadležan sud u kojem drugom postupku ili drugo državno tijelo, kazneni sud može sam riješiti to pitanje prema odredbama koje važe za dokazivanje u kaznenom postupku. Rješenje tog pravnog pitanja od strane kaznenog suda ima učinak samo za kazneni predmet o kojem taj sud raspravlja.

(2) Ako je o takvu prethodnom pitanju već donio odluku sud u kojem drugom postupku ili drugo državno tijelo, takva odluka ne veže kazneni sud što se tiče ocjene je li počinjeno određeno kazneno djelo.

(3) Ako sud smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka, potrebna odluka Europskog suda pravde o važenju ili o tumačenju propisa i mjera Europske unije, zastat će s postupkom te podnijeti zahtjev Vrhovnom sudu da od Europskog suda pravde zatraži odluku ili mišljenje. Ako Vrhovni sud ocijeni da je zahtjev opravdan, zatražit će odgovarajuće tumačenje od Europskog suda pravde.

Glava II. NADLEŽNOST SUDOVA

1. Stvarna nadležnost i sastav sudova

Članak 19.

Stvarna nadležnost i sastav sudova uređuju se posebnim zakonom.

2. Mjesna nadležnost

Članak 20.

(1) Mjesno je nadležan u pravilu sud na čijem je području kazneno djelo počinjeno ili pokušano.

(2) Privatna tužba može se podnijeti i sudu na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište.

(3) Ako je kazneno djelo počinjeno ili pokušano na područjima raznih sudova ili na granici tih područja, ili se ne zna na kojem je području počinjeno ili pokušano, nadležan je onaj od tih sudova koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet, sud kojem je prije podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

(4) Za odlučivanje u postupku izvršenja kazne zatvora nadležan je sud određen posebnim zakonom.

(5) Ako je kazneno djelo počinjeno na domaćem brodu ili domaćem zrakoplovu dok se nalazi u domaćem pristaništu, nadležan je sud na čijem se području nalazi to pristanište. U ostalim slučajevima kad je kazneno djelo počinjeno na domaćem brodu ili zrakoplovu, nadležan je sud na čijem se području nalazi matična luka broda odnosno zrakoplova ili domaće pristanište u kojem se brod odnosno zrakoplov prvi put zaustavi.

(6) Ako je kazneno djelo počinjeno u prostoru mora u kojemu Republika Hrvatska ima suverena prava, nadležan je sud koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak.

Članak 21.

(1) Ako je kazneno djelo počinjeno tiskom, nadležan je sud na čijem je području spis tiskan. Ako to mjesto nije poznato ili je spis tiskan u stranoj državi, nadležan je sud na čijem se području tiskani spis raspačava.

(2) Ako prema zakonu odgovara sastavljač spisa, nadležan je i sud mjesta u kojem sastavljač ima prebivalište ili sud mjesta gdje se odigrao događaj na koji se spis odnosi.

(3) Odredbe stavka 1. ovog članka, primijenit će se ako je spis ili izjava objavljena putem elektronskih medija.

Članak 22.

(1) Ako nije poznato mjesto počinjenja kaznenog djela ili je to mjesto izvan teritorija Republike Hrvatske nadležan je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište već započeo postupak, ostaje nadležan i ako se saznalo za mjesto počinjenja kaznenog djela.

(3) Ako nije poznato mjesto počinjenja kaznenog djela ni prebivalište ili boravište okrivljenika, ili su oba izvan teritorija Republike Hrvatske nadležan je sud na čijem se području okrivljenik uhiti ili se sam prijavi.

Članak 23.

Ako je neka osoba počinila kaznena djela u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu, nadležan je sud koji je nadležan za kazneno djelo počinjeno u Republici Hrvatskoj.

Članak 24.

Ako se prema odredbama ovog Zakona ne može utvrditi koji je sud mjesno nadležan, Vrhovni sud odredit će jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se provesti postupak.

3. Spajanje i razdvajanje postupka

Članak 25.

(1) Jedinствeni postupak u pravilu će se provesti:

- 1) ako je ista osoba okrivljena za više kaznenih djela;
- 2) ako je više osoba okrivljeno za jedno kazneno djelo;
- 3) protiv počinitelja, sudionika, prikrivatelja, osoba koje su pomogle počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela, te osoba koje nisu prijavile pripremanje kaznenog djela, počinjenje kaznenog djela ili počinitelja;
- 4) ako je oštećenik istovremeno počinio kazneno djelo prema okrivljeniku.

(2) Jedinствeni postupak može se provesti i ako je više osoba okrivljeno za više kaznenih djela, ali samo ako između počinjenih kaznenih djela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi.

(3) Ako je za neka od djela iz stavka 1. i 2. ovog članka, nadležan niži, a za neka viši sud, za provođenje jedinственог postupka nadležan je viši sud. Ako su nadležni sudovi iste vrste, za provođenje jedinственог postupka nadležan je onaj sud koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet, nadležan je sud kojem je prije podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

(4) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za provođenje jedinственог postupka. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje nije dopuštena žalba.

Članak 26.

(1) Sud nadležan prema članku 25. ovog Zakona može iz važnih razloga ili iz razloga svrhovitosti do završetka rasprave odlučiti da se postupak za pojedina kaznena djela ili protiv pojedinih okrivljenika razdvoji i posebno dovrši ili preda drugom nadležnom sudu.

(2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sud nakon saslušanja prisutnog tužitelja i okrivljenika.

(3) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za razdvajanje postupka nije dopuštena žalba.

4. Prenošnje nadležnosti

Članak 27.

Kad je nadležni sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen postupati, o tome će izvijestiti neposredno viši sud, koji će nakon pribavljenog mišljenja državnog odvjetnika za postupanje u tom predmetu ili za poduzimanje određenih radnji u postupku odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 28.

(1) Zajednički neposredno viši sud može za vođenje postupka ili za poduzimanje određenih radnji u postupku odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka, sud može donijeti na prijedlog suca istrage, suca pojedinca, predsjednika vijeća ili na prijedlog stranaka.

(3) Na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika, Vrhovni sud može za postupanje u pojedinom predmetu iz nadležnosti općinskog suda odrediti županijski sud kao stvarno nadležan prvostupanjski sud, kad za to postoje naročito važni razlozi.

(4) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovog članka, žalba nije dopuštena.

5. Posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti

Članak 29.

(1) Sud je dužan paziti na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost te, čim ustanovi da nije nadležan, proglasiti će se nenadležnim i nakon pravomoćnosti rješenja dostaviti predmet nadležnom sudu.

(2) Ako u tijeku rasprave sud ustanovi da je za suđenje nadležan niži sud, neće predmet dostaviti tom sudu, nego će sam provesti postupak i donijeti odluku.

(3) Nakon što je optužnica potvrđena, sud se ne može oglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti.

(4) Nenadležni sud dužan je poduzeti one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 30.

(1) Ako sud kojem je predmet ustupljen kao nadležnom, smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili koji drugi sud, pokrenut će postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.

(2) Kad je u povodu žalbe protiv odluke prvostupanjskog suda kojom se on oglasio nenadležnim odluku donio viši sud, za tu odluku vezan je u pitanju nadležnosti i sud kojem je predmet ustupljen ako je viši sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Članak 31.

(1) Sukob nadležnosti između sudova rješava zajednički neposredno viši sud.

(2) Prije nego što donese rješenje u povodu sukoba nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje državnog odvjetnika koji je nadležan postupati pred tim sudom kad se postupak vodi na njegov zahtjev. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

(3) Pri odlučivanju o sukobu nadležnosti sud može istovremeno po službenoj dužnosti donijeti odluku o prenošenju mjesne nadležnosti ako je udovoljeno uvjetima iz članka 28. stavak 1. ovog Zakona.

(4) Dok se ne riješi sukob nadležnosti između sudova, svaki od njih dužan je poduzimati one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.

Glava III. IZUZEĆE

Članak 32.

(1) Sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti:

- 1) ako je oštećen kaznenim djelom;
- 2) ako mu je okrivljenik, njegov branitelj, tužitelj, žrtva, oštećenik, njihov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni drug ili srodnik u uspravnoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;
- 3) ako je s okrivljenikom, njegovim braniteljem, tužiteljem, žrtvom ili oštećenikom u odnosu skrbnika, štíćenika, posvojitelja, posvojenika, hranitelja ili hranjenika;
- 4) ako je u tom kaznenom predmetu u prethodnom postupku obavljao dokazne radnje, ili je odlučivao o potvrđivanju optužnice, ili je sudjelovao u postupku kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenika odnosno tužitelja, ili je ispitan ili treba biti ispitan kao svjedok ili vještak, a drukčije nije propisano ovim Zakonom;
- 5) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom ili izvanrednim pravnim lijekom.

(2) Sudac ili sudac porotnik može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u stavku 1. ovog članka navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.

Članak 33.

(1) Sudac ili sudac porotnik čim sazna da postoji koji od razloga za isključenje iz članka 32. stavak 1. ovog Zakona, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome izvijestiti predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenu. Ako je riječ o isključenju predsjednika suda, on će odrediti sebi zamjenika između sudaca tog suda, a ako to nije moguće, zatražit će od predsjednika neposredno višeg suda da odredi zamjenu.

(2) Ako sudac ili sudac porotnik smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegov otklon (članak 32. stavak 2.), izvijestit će o tome predsjednika suda.

Članak 34.

(1) Izuzeće mogu tražiti i stranke.

(2) Stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do početka rasprave, a ako su za razlog isključenja (članak 32. stavak 1.) saznale kasnije, zahtjev podnose odmah nakon saznanja.

(3) Zahtjev za izuzeće suca višeg suda stranka može staviti u žalbi ili u odgovoru na žalbu, ali najkasnije do početka sjednice tog suda.

(4) Stranka može tražiti izuzeće samo poimenično određenog suca ili suca porotnika koji u predmetu postupa, odnosno suca višeg suda.

(5) Stranka je dužna u zahtjevu navesti dokaze i okolnosti zbog kojih smatra da postoji kakva zakonska osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu navoditi razlozi koji su isticani u prijašnjem zahtjevu za izuzeće koji je odbijen.

Članak 35.

(1) O zahtjevu za izuzeće iz članka 34. ovog Zakona odlučuje predsjednik suda. Ako se traži izuzeće i predsjednika suda, odluku o zahtjevu za izuzeće predsjednika vijeća, suca

ili suca porotnika donosi zamjenik predsjednika suda ili sudac kojeg je predsjednik suda sebi odredio kao zamjenika između sudaca tog suda.

(2) Ako se traži izuzeće predsjednika suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda, a ako se traži izuzeće predsjednika Vrhovnog suda, odluka o izuzeću donosi se na općoj sjednici tog suda. Protiv tih odluka žalba nije dopuštena.

(3) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribavit će se izjava suca, suca porotnika, odnosno predsjednika suda, a prema potrebi provest će se i drugi izvidi.

(4) Protiv rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu za izuzeće nije dopuštena posebna žalba.

(5) Ako je zahtjev za otklon iz članka 32. stavak 2. ovog Zakona podnesen nakon početka rasprave ili ako je postupljeno suprotno odredbama članka 34. stavak 4. i 5. ovog Zakona, zahtjev će se odbaciti u cijelosti, odnosno djelomično. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje žalba nije dopuštena. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje donosi predsjednik suda, a na raspravi vijeće. U donošenju tog rješenja može sudjelovati sudac čije se izuzeće traži.

Članak 36.

Kad sudac ili sudac porotnik sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako je riječ o otklonu iz članka 32. stavak 2. ovog Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 37.

(1) Odredbe o izuzeću suca i sudaca porotnika primjenjivat će se i na državne odvjetnike i osobe koje su na temelju Zakona o državnom odvjetništvu ovlaštene zastupati državnog odvjetnika u postupku, istražitelje, zapisničare, tumače i stručne osobe, a i na vještake, ako za njih nije što drugo određeno (članak 311.).

(2) O izuzeću istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka, koji sudjeluju u istrazi koju provodi sudac istrage (članak 225. stavak 3.) odlučuje taj sudac. Kad radnju provodi sud, o izuzeću istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka odlučuje vijeće, predsjednik vijeća ili sudac.

(3) Osim u slučaju iz stavka 2. ovog članka, prije podizanja optužnice, državni odvjetnik odlučuje o izuzeću osoba koje su na temelju Zakona o državnom odvjetništvu ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku, istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka. O izuzeću državnog odvjetnika odlučuje neposredno viši državni odvjetnik. O izuzeću Glavnog državnog odvjetnika odlučuje kolegij svih zamjenika Glavnog državnog odvjetnika.

(4) Istražitelj i druge osobe koje sudjeluju u istrazi koju provodi državni odvjetnik čim saznaju da postoji koji od razloga za izuzeće, dužni su o tome izvijestiti državnog odvjetnika i predložiti mu svoju zamjenu. Do odluke državnog odvjetnika one mogu poduzeti samo radnje koje ne trpe odgodu.

(5) O izuzeću branitelja odlučuje sudac istrage do pravomoćnosti optužnice, a nakon toga sud pred kojim se ima provesti rasprava.

Glava IV. DRŽAVNI ODVJETNIK

Članak 38.

- (1) Temeljno pravo i glavna dužnost državnog odvjetnika je progon počinitelja kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.
- (2) U predmetima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima pravo i dužnost:
- 1) poduzimanja potrebnih radnji radi otkrivanja kaznenih djela i pronalaženja počinitelja;
 - 2) poduzimanja izvida kaznenih djela, te nalaganja i nadzora provođenja pojedinih izvida radi prikupljanja podataka važnih za pokretanje istrage;
 - 3) donošenja naloga i provođenja istrage;
 - 4) provođenja i nadzora provođenja dokaznih radnji;
 - 5) predlaganja privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi;
 - 6) odlučivanja o odgodi kaznenog progona, pregovaranja i sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom;
 - 7) podizanja i zastupanja optužnice, predlaganja izdavanja kaznenog naloga pred nadležnim sudom;
 - 8) dati izjavu da neće poduzeti kazneni progon u slučaju iz članka 286. stavak 2. ovog Zakona;
 - 9) podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka i izvanrednih pravnih lijekova protiv pravomoćnih sudskih odluka;
 - 10) sudjelovanja u postupku povodom zahtjeva za sudsku zaštitu protiv odluke ili radnje tijela uprave nadležnog za izvršenje kazne ili mjere oduzimanja slobode izrečene pravomoćnom presudom u kaznenom postupku;
 - 11) poduzimanja drugih mjera predviđenih zakonom.
- (3) Državni odvjetnik pokreće posebne postupke i sudjeluje u posebnim postupcima kad je to predviđenom zakonom.
- (4) Glavni državni odvjetnik odlučuje o davanju postupovnog imuniteta pripadniku zločinačke organizacije u skladu sa zakonom.

Članak 39.

- (1) Stvarna nadležnost državnog odvjetnika u kaznenom postupku propisuje se posebnim zakonom.
- (2) Mjesna nadležnost državnog odvjetnika određuje se prema odredbama koje važe za nadležnost suda područja za koje je državni odvjetnik postavljen.
- (3) Sukob nadležnosti između državnih odvjetnika rješava zajednički neposredno viši državni odvjetnik.

Članak 40.

Kad postoji opasnost od odgode, radnje u postupku poduzet će i nenadležni državni odvjetnik, ali o tome mora odmah izvijestiti nadležnog državnog odvjetnika.

Članak 41.

(1) Državni odvjetnik poduzima sve radnje u postupku na koje je po zakonu ovlašten sam ili preko osoba koje su na temelju posebnog zakona ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku.

(2) Pri poduzimanju izvida kaznenih djela policija je dužna postupati po nalogu državnog odvjetnika koji je izdan u skladu s ovim Zakonom (članak 208. stavak 2.).

(3) Druga državna tijela po nalogu državnog odvjetnika poduzimaju radnje sukladno ovom Zakonu.

(4) Dokazne radnje prije početka postupka (članak 213. do 215.) i radnje u istrazi po nalogu državnog odvjetnika poduzimaju istražitelj ili policija.

Članak 42.

Državni odvjetnik može osim u slučajevima propisanim posebnim zakonom, odustati od kaznenog progona do završetka rasprave.

Glava V. **ŽRTVA, OŠTEĆENIK I PRIVATNI TUŽITELJ**

1. Žrtva

Članak 43.

(1) Žrtva kaznenog djela ima prava:

- 1) na poseban obzir svih tijela koja sudjeluju u postupku i zaštitu od utjecaja drugih sudionika kaznenog postupka;
- 2) na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom;
- 3) sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik (članak 47. do 54.).

(2) U skladu s posebnim propisima žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina ima pravo :

- 1) na savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku, te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela;
- 2) na naknadu materijalne i nematerijalne štete iz državnog proračuna pod uvjetima i na način uređen posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina, a tako će postupiti i sud ako je žrtva prethodno ostvarila naknadu štete iz državnog proračuna.

(3) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj ili policija dužni su pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje, obavijestiti žrtvu:

- 1) o pravima iz stavka 1. i 2. ovog članka, te članka 44. ovog Zakona;
- 2) o pravima koja ima kao oštećenik (članak 47.).

Članak 44.

(1) Dijete, ili mlađi maloljetnik žrtva kaznenog djela ima, osim prava koje ima žrtva iz članka 43. i drugih odredaba ovog Zakona, pravo na:

- 1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava;
- 2) tajnost osobnih podataka;
- 3) isključenje javnosti.

(2) Sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju prema djetetu ili mlađem maloljetniku, žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta ili mlađeg maloljetnika.

Članak 45.

(1) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima uz prava iz članka 43. i 44. ovog Zakona pravo:

- 1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom na teret proračunskih sredstava ako u postupku sudjeluje kao oštećenik;
- 2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola;
- 3) uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve;
- 4) predložiti da bude ispitana putem audio – video uređaja prema članku 292. stavak 4. ovog Zakona;

- 5) na tajnost osobnih podataka;
- 6) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.
- (2) Prije prvog ispitivanja sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju žrtvu kaznenog djela iz stavka 1. ovog članka, upozoriti na njena prava iz ovog članka.

Članak 46.

- (1) Žrtva koja nije obaviještena o pravu da u postupku sudjeluje kao oštećenik ima pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu.
- (2) Prijavu iz stavka 1. ovog članka, će sud odbaciti ako je očigledno neosnovana ili je podnesena nakon okončanja rasprave.

2. Oštećenik

Članak 47.

U kaznenom postupku oštećenik ima pravo:

- 1) služiti se vlastitim jezikom i na pomoć prevoditelja (članak 8.);
- 2) podnošenja prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, te privremenih mjera njegova osiguranja;
- 3) imati opunomoćenika;
- 4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze;
- 5) prisustvovati dokaznom ročištu (članak 235. do 238.);
- 6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor;
- 7) razgledati spise i predmete (članak 184. stavak 2. točka 2.);
- 8) podnijeti žalbu pod uvjetima propisanim ovim Zakonom;
- 9) podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama kaznenog zakona;
- 10) biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona;
- 11) preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika (članak 55. do 59.);
- 12) zatražiti povrat u prijašnje stanje (članak 56. stavak 2.).

Članak 48.

- (1) Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu, prijedlog za progon mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.
- (2) Prijedlog za progon podnosi se državnom odvjetništvu.
- (3) Ako je sam oštećenik podnio kaznenu prijavu ili je podnio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku, smatra se da je time stavio i prijedlog za progon.
- (4) Pravovremena privatna tužba smatrat će se kao pravovremeno podnesen prijedlog oštećenika ako se u tijeku postupka utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu.
- (5) Maloljetnik koji je navršio šesnaest godina života može i sam podnijeti prijedlog za progon.

Članak 49.

Ako oštećenik umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka, njegov bračni i izvanbračni drug, djeca, roditelji, braća i sestre, posvojitelj i posvojenik mogu u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

Članak 50.

Ako je kaznenim djelom oštećeno više osoba, progon će se poduzeti, odnosno nastaviti po prijedlogu svakog oštećenika.

Članak 51.

Oštećenik može svojom izjavom tijelu koje vodi postupak odustati od prijedloga za progon, odnosno od privatne tužbe do završetka rasprave. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese prijedlog, odnosno privatnu tužbu.

Članak 52.

(1) Oštećenik ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.

(2) Oštećenik ima pravo na raspravi predlagati dokaze, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima te iznositi primjedbe i objašnjenja glede njihovih iskaza, davati druge izjave te stavljati prijedloge.

(3) Oštećenik ima pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno članku 184. stavak 2. točka 2. ovog Zakona.

(4) Državni odvjetnik i sud upoznat će oštećenika s pravima navedenim u stavku 1. do 3. ovog članka.

Članak 53.

(1) Ako je oštećenik maloljetnik ili osoba koja je lišena poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je prema ovom Zakonu ovlašten oštećenik.

(2) Oštećenik koji je navršio šesnaest godina života može sam davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

Članak 54.

(1) Opunomoćenik oštećenika može biti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom.

(2) Oštećenik, njegov zakonski zastupnik i opunomoćenik dužni su o svakoj promjeni adrese ili boravišta izvijestiti sud.

3. Oštećenik kao tužitelj

Članak 55.

(1) Osim u slučajevima iz članka 521. ovog Zakona, kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima.

(2) Oštećenik ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon za djelo iz stavka 1. ovog članka, u roku od osam dana od primitka obavijesti iz stavka 1. ovog članka.

(3) Ako je državni odvjetnik odustao od optužnice, oštećenik može, preuzimajući progon, ostati pri podignutoj optužnici. Ako oštećenik podigne novu optužnicu postupit će se prema članku 354. do 358. ovog Zakona.

(4) Oštećenik koji nije upoznat da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.

(5) Kad državni odvjetnik, odnosno sud obavještava oštećenika da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će mu i naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti razgledavanje i prepisivanje spisa te presnimavanje snimki.

(6) Ako oštećenik umre u tijeku postupka, njegov bračni, izvanbračni drug, djeca, roditelji, posvojenici, posvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti dati izjavu da postupak nastavlja.

Članak 56.

(1) Kad državni odvjetnik odustane od optužbe na raspravi, oštećenik je dužan odmah se očitovati hoće li nastaviti progon. Ako oštećenik ne dođe na raspravu, a uredno je pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da ne želi nastaviti progon.

(2) Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će povrat u prijašnje stanje oštećeniku koji nije uredno pozvan ili je uredno pozvan, a iz opravdanih razloga nije mogao doći na raspravu na kojoj je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog odustajanja državnog odvjetnika od optužnice, ako oštećenik u roku od osam dana od primitka presude podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako u toj molbi izjavi da nastavlja progon. U tom slučaju zakazat će se ponovno rasprava i presudom donesenom na temelju nove rasprave ukinut će se prijašnja presuda. Ako uredno pozvani oštećenik ne dođe na novu raspravu, ostaje na snazi prijašnja presuda. Odredbe članka 63. stavak 3. i 4. ovog Zakona primijenit će se i u tom slučaju.

Članak 57.

(1) Ako oštećenik u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi progon, ili ako oštećenik kao tužitelj ne dođe na raspravu iako je uredno pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti

zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od progona.

(2) Ako oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ne dođe na raspravu na koju je bio uredno pozvan, postupit će se prema članku 63. stavak 2. do 4. ovog Zakona.

Članak 58.

(1) Oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državni odvjetnik ima kao državno tijelo.

(2) U postupku koji se vodi na zahtjev oštećenika koji je preuzeo kazneni progon, državni odvjetnik ima pravo do završetka rasprave sam preuzeti progon i zastupanje optužbe.

Članak 59.

(1) Oštećeniku kao tužitelju kad se postupak vodi na njegov zahtjev za kazneno djelo za koje se prema zakonu može izreći kazna zatvora više od pet godina, može se, na njegovo traženje, postaviti opunomoćenik ako je to u interesu postupka i ako oštećenik kao tužitelj, prema svom imovnom stanju, ne može podmiriti troškove zastupanja.

(2) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka, odlučuje sudac istrage, odnosno predsjednik vijeća, a opunomoćenika postavlja predsjednik suda iz reda odvjetnika. Ako u sjedištu suda nema dovoljno odvjetnika, opunomoćenika će postaviti predsjednik neposredno višeg suda iz reda odvjetnika na području višeg suda.

4. Privatni tužitelj

Članak 60.

(1) Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu.

(2) Privatni tužitelj ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državnom odvjetniku pripadaju kao državnom tijelu.

(3) Na privatnog tužitelja odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 55. do 59. ovog Zakona.

Članak 61.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po privatnoj tužbi, tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

(2) Ako je podignuta privatna tužba zbog kaznenog djela uvrede, okrivljenik može do završetka rasprave i poslije protoka roka iz stavka 1. ovog članka, podignuti tužbu protiv tužitelja koji ga je uvrijedio istom prilikom (protutužba). U takvu slučajju sud donosi jednu presudu.

(3) Kad je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu.

Članak 62.

(1) Za maloljetnike i osobe koje su lišene poslovne sposobnosti privatnu tužbu podnosi njihov zakonski zastupnik.

(2) Maloljetnik koji je navršio šesnaest godina života može i sam podnijeti privatnu tužbu.

Članak 63.

(1) Ako privatni tužitelj ne dođe na raspravu, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od tužbe, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(2) Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će povrat u prijašnje stanje privatnom tužitelju koji iz opravdanog razloga nije mogao doći na raspravu ili pravovremeno izvijestiti sud o promjeni adrese ili boravišta ako u roku od osam dana nakon prestanka smetnje podnese molbu za povrat u prijašnje stanje.

(3) Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

(4) Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba nije dopuštena.

Glava VI. OKRIVLJENIK I BRANITELJ

1. Prava okrivljenika

Članak 64.

(1) U kaznenom postupku okrivljenik ima pravo:

1. prije ispitivanja ili prije poduzimanja druge radnje za koju je to propisano ovim Zakonom, biti upoznat s osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret;
2. slobodno iznositi obranu, uskratiti iskaz u cjelosti ili uskratiti odgovor na postavljeno pitanje;
3. ne priznati krivnju;
4. uzeti branitelja po vlastitom izboru;
5. da mu se imenuje branitelj u slučajevima propisanim ovim Zakonom;
6. slobodno u privatnosti razgovarati s braniteljem, osim ako iznimno, za određeno vrijeme propisano ovim Zakonom, sud nije odredio nadzor razgovora;
7. da branitelj može prisustvovati njegovu ispitivanju;
8. razgledati spise i predmete koji imaju služiti kao dokaz u skladu s ovim Zakonom;
9. predlagati dokaze;
10. sudjelovati u dokaznim i drugim postupovnim radnjama u skladu s ovim Zakonom;
11. predlagati provođenje radnji i donošenje odluka te podnositi prijedloge u postupku;
12. služiti se u postupku svojim jezikom i da mu se, kad to propisuje ovaj Zakon, osigura tumač;
13. podnijeti odgovor na optužnicu;
14. sudjelovati na raspravi i u izvođenju dokaza;
15. podnositi pravne lijekove i druga pravna sredstva.

(2) Zakonom se posebno propisuje:

1. način ostvarenja prava iz stavka 1. ovog članka;
2. kad se okrivljenik mora obavijestiti o pravima iz stavka 1. ovog članka i posljedice u slučaju propuštanja obavijesti;
3. prava koja ima okrivljenik koji je lišen slobode ili je prema njemu primijenjena druga mjera lišenja ili ograničenja temeljnih prava.

2. Branitelj

Članak 65.

(1) Okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog kaznenog postupka u skladu s ovim Zakonom, kao i u postupku izvršenja kazne, mjera upozorenja ili sigurnosnih mjera sukladno posebnim propisima.

(2) Okrivljenika se prije prvog ispitivanja ili druge radnje za koju tu obvezu predviđa ovaj Zakon, mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju.

(3) Branitelja okrivljeniku, osim ako se on tome izričito protivi, mogu uzeti i njegov zakonski zastupnik, bračni ili izvanbračni drug, srodnik u uspravnoj liniji, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i hranitelj.

(4) Za branitelja se može uzeti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom. Pred županijskim i Vrhovnim sudom branitelj može biti samo odvjetnik. U postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj može biti samo odvjetnik s najmanje deset godina prakse.

Članak 66.

(1) Okrivljenik mora imati branitelja pri prvom ispitivanju:

- 1) ako je nijem, gluhi, slijep ili nesposoban da se sam brani;
- 2) ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisan redoviti postupak.

(2) Okrivljenik mora imati branitelja:

- 1) od dostave naloga o provođenju istrage za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora do pravomoćnog okončanja postupka;
- 2) ako je protiv okrivljenika određen pritvor ili istražni zatvor, čim je donesena odluka o lišenju slobode, pa sve dok traje lišenje slobode;
- 3) od dostave optužnice do pravomoćnog okončanja postupka za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od deset ili više godina;
- 4) tijekom pregovora o uvjetima priznavanja krivnje i prihvaćanju sankcije (članak 360. stavak 1.);
- 5) od donošenja rješenja o suđenju u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4. i 531. stavak 3.);
- 6) ako se rasprava održava u njegovoj odsutnosti uslijed raspravne nesposobnosti koju je sam uzrokovao (članak 531. stavak 3.);
- 7) nakon podizanja optužnice u postupku prema okrivljenicima s duševnim smetnjama (članak 550. stavak 1.).

(3) Ako u slučajevima kada je obrana obvezna, okrivljenik nije sam uzeo branitelja, postavit će mu se branitelj po službenoj dužnosti. Branitelja postavlja na prijedlog suda ili državnog odvjetnika, predsjednik suda. Protiv rješenja o postavljanju branitelja žalba nije dopuštena.

Članak 67.

(1) Branitelj je ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzeti sam okrivljenik.

(2) U svrhu pripremanja obrane branitelj može tražiti obavijesti od građana, osim žrtve i oštećenika kaznenog djela.

(3) U pozivu građaninu radi traženja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, mora se naznačiti razlog pozivanja. Branitelj u pozivu ne smije prijetiti posljedicama za slučaj neodazivanja. Osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijest, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga. Nakon što okrivljenik ili branitelj primi optužnicu, branitelj ne može pozivati građane.

(4) Oblik i sadržaj poziva iz stavka 3. ovog članka, utvrđuje Hrvatska odvjetnička komora uz prethodnu suglasnost ministra pravosuđa.

Članak 68.

- (1) Branitelj je dužan podnijeti punomoć tijelu koje vodi postupak. Okrivljenik može branitelju dati i usmenu punomoć na zapisnik kod tijela koje vodi postupak.
- (2) Prava i dužnosti branitelja prestaju kad okrivljenik opozove punomoć ili kad branitelj otkáže zastupanje i o tome obavijesti sud, odnosno kad službeni branitelj bude razriješen.
- (3) Okrivljenik može naknadnom izjavom opozvati izjavu ili radnju branitelja. Opoziv izjave ili radnje je valjan samo ako je dan u roku za poduzimanje radnje.
- (4) Okrivljenik se može odreći ili odustati od pravnog lijeka samo nakon prethodnog savjetovanja s braniteljem.
- (5) Okrivljenik uvijek može opunomoćiti drugog izabranog branitelja. Ako sud utvrdi da radnjom otkaza punomoći okrivljenik namjerno odugovlači kazneni postupak, odredit će mu rok da uzme novog branitelja te ga upozoriti da će nakon proteka roka postupiti prema odredbama članka 11. stavak 4. ovog Zakona.

Članak 69.

- (1) Više okrivljenika mogu imati zajedničkog branitelja ako se protiv njih ne vodi postupak za isto kazneno djelo ili ako to nije u suprotnosti s probicima njihove obrane.
- (2) Ako više okrivljenika ima zajedničkog branitelja u slučaju iz točke 1. i 2. ovog članka, tijelo koje vodi postupak će ih pozvati da u određenom roku imenuju drugog branitelja, a u slučaju obvezne obrane postupit će prema članku 66. stavak 3. ovog Zakona.
- (3) Jedan okrivljenik može imati istodobno najviše tri branitelja, a smatra se da je obrana osigurana kad u postupku sudjeluje jedan od branitelja.
- (4) Ako više okrivljenika ima više branitelja sud će ih pozvati da u određenom roku usklade svoje obrane i izbjegnu ponavljanja. U slučaju opetovanog propuštanja tog roka sud može postupiti prema odredbi članka 11. stavak 3. ovog Zakona.

Članak 70.

- (1) Branitelj ne može biti žrtva, oštećenik, bračni, odnosno izvanbračni drug oštećenika, privatnog tužitelja ili oštećenika kao tužitelja ni njihov srodnik u uspravnoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili po tazbini do drugog stupnja.
- (2) Branitelj ne može biti ni osoba koja je pozvana kao svjedok, osim ako je prema ovom Zakonu oslobođena dužnosti svjedočenja i izjavila da neće svjedočiti ili ako se branitelj ispituje kao svjedok u slučaju iz članka 284. točka 2. ovog Zakona.
- (3) Branitelj ne može biti ni osoba koja je u istom predmetu suokrivljena ili je postupala kao sudac, državni odvjetnik, istražitelj ili policijski službenik.
- (4) Branitelj ne može biti odvjetnik za kojeg postoje osnove sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu prikrivanja protuzakonito dobivenog novca iz članka 279. Kaznenog zakona.

Članak 71.

- (1) O isključenju branitelja u slučajevima iz članka 68. do 70. ovog Zakona sud odlučuje na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti rješenjem nakon saslušanja branitelja i okrivljenika ili nakon saslušanja okrivljenika na ročištu održanom bez branitelja koji je prethodno u pozivu bio upozoren na mogućnost održavanja ročišta u njegovoj odsutnosti. Žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

(2) O isključenju branitelja iz stavka 1. ovog članka, tijekom istrage odlučuje sudac istrage, nakon podnošenja optužnice, optužno vijeće, a nakon potvrđivanja optužnice, raspravni sud.

(3) U opravdanom slučaju, isključenje branitelja sud može opozvati rješenjem.

Članak 72.

(1) Kad obrana nije obvezna, okrivljeniku se može, ako to posebne okolnosti slučaja opravdavaju, na njegov zahtjev postaviti branitelj ako prema svom imovnom stanju ne može podmiriti troškove obrane.

(2) Zahtjev za postavljanje branitelja prema stavku 1. ovog članka može se staviti samo nakon podizanja optužnice za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina. O zahtjevu okrivljenika do upućivanja optužnice na suđenje odlučuje sudac istrage, a nakon toga sud koji vodi postupak. Branitelja postavlja predsjednik suda.

Članak 73.

(1) Umjesto postavljenog branitelja okrivljenik može sam uzeti drugog branitelja. U tom slučaju postavljenom branitelju prestaju prava i dužnosti. O razrješenju će sud donijeti posebno rješenje.

(2) Ako je očito da je okrivljenik uzeo drugog branitelja radi odugovlačenja postupka, tijelo koje vodi postupak postupit će prema članku 11. stavak 4. ovog Zakona.

(3) Postavljeni branitelj može samo iz opravdanih razloga tražiti da bude razriješen.

(4) Sud će razriješiti postavljenog branitelja, čim prestanu razlozi iz kojih je postavljen.

(5) O razrješenju branitelja u slučaju iz stavka 1. do 4. ovog članka, odlučuje tijekom istrage sudac istrage, nakon podizanja optužnice, optužno vijeće, a na raspravi sud koji vodi raspravu, te u žalbenom postupku predsjednik vijeća ili sudac pojedinac, odnosno vijeće nadležno za odlučivanje o žalbi. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

(6) Predsjednik suda može, razriješiti postavljenog branitelja koji neuredno obavlja dužnost. Umjesto razriješenog branitelja predsjednik suda postaviti će drugog branitelja. O razrješenju branitelja će se izvijestiti Hrvatska odvjetnička komora.

Članak 74.

Branitelj ima pravo razgledavanja spisa i predmeta koji služe kao dokaz u skladu s ovim Zakonom (članak 184. stavak 2. točka 1.).

Članak 75.

(1) Uhićenik ima pravo slobodnog i neometanog razgovora s braniteljem čim je uhićenik imenovao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja.

(2) Državni odvjetnik može rješenjem naložiti da se razgovor između uhićenika i branitelja nadzire o čemu prije početka razgovora, dostavom rješenja, obavještava uhićenika i branitelja. Razgovor se može prekinuti ako:

1) uhićenik narušava sigurnost i red;

2) je usmjeren na počinjenje kaznenih djela prikrivanja (članak 236. i 279. Kaznenog zakona) ili pomoći počinitelju nakon kaznenog djela (članak 301. Kaznenog zakona);

3) je usmjeren na ometanje kaznenog postupka utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače.

(3) Protiv rješenja državnog odvjetnika o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, uhićenik može u roku od dva sata podnijeti žalbu sucu istrage. Sudac istrage o žalbi odlučuje u roku od šest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 76.

(1) Ako se okrivljenik nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru branitelj se može s njime dopisivati i razgovarati bez nadzora.

(2) Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru:

1) u postupku za slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), protudržavnog terorizma (članak 141.), kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.), krivotvorenja novca (članak 274.) i prikrivanja protuzakonito dobivenog novca (članak 279.);

2) u postupku za kaznena djela za koja postoje osnove sumnje da ih je počinila grupa ljudi ili zločinačka organizacija ako postoji vjerojatnost da bi razgovor okrivljenika s braniteljem doveo do prikrivanja kaznenih djela, pomoći počiniteljima nakon kaznenog djela ili ako u pogledu okrivljenika postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, dovršiti pokušano kazneno djelo ili počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti.

(3) Odluku o nadzoru sudac istrage donosi rješenjem. Rješenje o nadzoru dostavlja se, prije stavljanja pod nadzor, branitelju i okrivljeniku. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

(4) Nadzor iz stavka 2. ovog članka, može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja istražnog zatvora.

Članak 77.

Okrivljenik može branitelju izdati punomoć i za primitak dopisa, poziva, optužnih akata i odluka od čije dostave teče žalbeni rok. U tom slučaju se dostava smatra urednom danom predaje pošiljke odvjetničkom uredu branitelja ili danom slanja pošiljke tom uredu putem telekomunikacijskog sredstva. Presuda kojom je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora uvijek se dostavlja i okrivljeniku.

Glava VII. PODNESCI, ELEKTRONIČKA ISPRAVA I ZAPISNIK

1. Podnesci

Članak 78.

- (1) Privatne tužbe, optužnice, prijedlozi za progon, pravni lijekovi te druge izjave i priopćenja podnose se pisano ako zakonom nije drukčije propisano.
- (2) Podnesci iz stavka 1. ovog članka, moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se na temelju njih moglo postupiti.
- (3) Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, tijelo koje vodi postupak će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se na temelju njega moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, podnesak će se odbaciti.
- (4) U pozivu za ispravak, odnosno dopunu podneska podnositelj će se upozoriti na posljedice propuštanja.
- (5) Podnesci koji se prema ovom Zakonu dostavljaju protivnoj stranci, predaju se tijelu koje vodi postupak u dovoljnom broju primjeraka za to tijelo i drugu stranku. Ako takvi podnesci nisu predani u dovoljnom broju primjeraka, umnožit će se na trošak podnositelja.

2. Elektronička isprava

Članak 79.

- (1) Podnesci koji se prema ovom Zakonu pisano sastavljaju i potpisuju, mogu se podnijeti u obliku elektroničke isprave ako su izrađeni, otpremljeni, primljeni i pohranjeni primjenom dostupne informacijske tehnologije, i osiguravaju utvrđivanje jednoznačnog obilježja kojim se utvrđuje sastavljač elektroničke isprave (elektronički potpis).
- (2) Podnesak u obliku elektroničke isprave smatra se zaprimljenim u informacijskom sustavu ili uređaju suda, državnog odvjetništva, policije ili odvjetničkog ureda, trenutkom registracije njihovog prijema u tom sustavu ili uređaju. Primatelj osigurava uredno djelovanje automatiziranog sustava potvrde prijema. Ako pošiljatelj ne zaprimi potvrdu prijema, obavijest će o tome primatelja, pa ukoliko u roku kojeg je odredio ne primi tu potvrdu, smatra se da podnesak u obliku elektroničke isprave nije poslan.
- (3) O podnesku u obliku elektroničke isprave iz stavka 2. ovog članka, sud, državno odvjetništvo i policija sastavljaju službenu zabilješku. U slučaju nerazumljivog ili nepotpunog podneska postupit će se prema članku 78. stavak 3. i 4. ovog Zakona.
- (4) U ocjeni pitanja pravne valjanosti, uporabe, prometa, čuvanja i tajnosti podnesaka u obliku elektroničke isprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe posebnih propisa.
- (5) Ministar nadležan za pravosuđe donijet će posebne propise o tehničkim uvjetima za podnošenje elektroničke isprave.

Članak 80.

- (1) Sud će kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika, oštećenika, privatnog tužitelja, oštećenika kao tužitelja, istražitelja, svjedoka, vještaka ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku koji u podnesku

ili u usmenoj riječi odnosno na drugi način vrijeđa sud ili sudionika u postupku. Rješenje o kažnjavanju donosi sud pred kojim je dana izjava, a ako je ona učinjena u podnesku, sud koji o podnesku treba odlučiti. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba. O kažnjavanju odvjetnika, odnosno odvjetničkog vježbenika izvijestit će se Hrvatska odvjetnička komora.

(2) Ako državni odvjetnik ili osoba koja ga zastupa vrijeđa drugoga, o tome će se izvijestiti nadležni državni odvjetnik i Državno odvjetničko vijeće.

(3) Kažnjavanje prema stavku 1. ovog članka ne utječe na progon i izricanje kazne za kazneno djelo počinjeno vrijeđanjem.

3. Zapisnik

Članak 81.

(1) O izjavama osoba, koje su važne za kazneni progon ili za pokretanje kaznenog postupka, te o drugim važnim radnjama prije započinjanja kaznenog postupka, sastavlja se službena zabilješka o bitnom sadržaju izjave ili radnje u koju se unose podaci iz članka 83. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Zakonom je određeno kad se o radnji poduzetoj prije započinjanja kaznenog postupka sastavlja zapisnik i kad se ta radnja ima snimiti.

Članak 82.

(1) O svakoj radnji poduzetoj tijekom kaznenog postupka sastavit će se zapisnik istovremeno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno nakon toga.

(2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se obavlja pretraga stana ili osoba ili se radnja poduzima izvan službenih prostorija tijela, a zapisničar se ne može osigurati, zapisnik može pisati osoba koja poduzima radnju.

(3) Kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja tako da osoba koja poduzima radnju govori glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik, osim kad zapisnik prema ovom Zakonu može sastaviti sudski savjetnik ili sudački vježbenik.

(4) Osobi koja se ispituje dopustit će se da sama kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zlouporabe to joj se pravo može uskratiti.

Članak 83.

(1) U zapisnik se unosi naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja.

(2) Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. U zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan. Ako su pri poduzimanju radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari priključit će se zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.

(3) Pri poduzimanju radnji kao što je očevid, pretraga, privremeno oduzimanje predmeta ili prepoznavanje u zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na značenje takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina

predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmete i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmske ili druge tehničke snimke, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

(4) Posebne odredbe o zapisniku vrijede za zapisnik o raspravi (članak 409. do 412.), o vijećanju i glasovanju (članak 88.), te za druge zapisnike za koje to propisuje ovaj Zakon.

Članak 84.

(1) Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa dodati ili mijenjati. Prekrižena mjesta moraju ostati čitljiva.

(2) Sve preinake, ispravci i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju ih ovjeriti osobe koje potpisuju zapisnik.

Članak 85.

(1) Ispitana osoba, osobe koje su obvezno prisutne radnjama u postupku, te stranke, branitelj i oštećenik, ako su prisutni, imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to ih je dužna upozoriti osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti je li upozorenje učinjeno i je li zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.

(2) Zapisnik potpisuje ispitana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više stranica, ispitana osoba potpisuje svaku stranicu.

(3) Na kraju zapisnika potpisat će se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čija je prisutnost obvezna pri poduzimanju radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se dom ili druge prostorije pretražuju, ako je prisutna. Ako zapisnik ne piše zapisničar (članak 82. stavak 2.), zapisnik potpisuju osobe koje su prisutne radnji. Ako takvih osoba nema ili ne mogu shvatiti sadržaj zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ako nije moguće osigurati njihovu prisutnost.

(4) Osoba koja ne zna pisati umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar ispod otiska upisuje njezino ime i prezime. Ako se zbog nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak kakva drugog prsta ili otisak prsta lijeve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i s koje ruke uzet otisak.

(5) Ako ispitana osoba nema obje ruke, pročitat će zapisnik, a ako ne zna čitati, zapisnik će joj se pročitati, i to će se zabilježiti u zapisniku. Ako ispitana osoba odbije potpisati zapisnik ili staviti otisak prsta, to će se zabilježiti u zapisniku i navesti razlog odbijanja.

(6) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i sat kad je nastao prekid te dan i sat kad se radnja nastavlja.

(7) Ako je bilo prigovora u svezi sa sadržajem zapisnika, navest će se u zapisniku i ti prigovori.

(8) Zapisnik na kraju potpisuje osoba koja je poduzela radnju i zapisničar.

Članak 86.

(1) Kad je u ovom Zakonu propisano da se na nekom dokazu ne može utemeljiti sudska odluka, sudac istrage će na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti rješenjem izdvojiti taj dokaz iz spisa najkasnije do završetka istrage, odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njena ispitivanja (članak 343.). Protiv rješenja suca istrage o prijedlogu stranaka ili o izdvajanju dopuštena je posebna žalba. O žalbi odlučuje viši sud.

(2) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni se dokazi čuvaju kod tajnika suda odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se njima može služiti u postupku. Zapisnici o izdvojenim dokazima zatvaraju se u poseban omot i čuvaju kod tajnika suda.

(3) Nakon završene istrage, sudac istrage će postupiti prema odredbama stavka 1. i 2. ovog članka i glede svih obavijesti koje su u skladu sa člankom 208. stavak 4. ovog Zakona dali građani, te u odnosu na zapisnik iz članka 206. stavak 9. ovog Zakona. Ako nije provedena istraga, sudac istrage će tako postupiti nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njena ispitivanja (članak 344. stavak 4.).

(4) Ako sudac istrage nije postupio prema stavku 1. do 3. ovog članka, izdvajanje dokaza iz stavka 1. ovog članka, te obavijesti i zapisnika iz stavka 3. ovog članka, provest će sud na način propisan ovim Zakonom.

Članak 87.

(1) Kad je to propisano ovim Zakonom, rasprava, dokazna radnja ili druga radnja snima se uređajima za audio – video ili audio snimanje.

(2) Izvan slučajeva iz stavka 1. ovog članka, sud, a prije započinjanja kaznenog postupka državni odvjetnik, može odrediti da se izvođenje dokazne radnje snimi uređajima za audio ili audio – video snimanje.

(3) O snimanju radnje iz stavka 1. i 2. ovog članka, tijelo koje provodi radnju prethodno će upozoriti osobu koja se ispituje da se ispitivanje snima određenim tehničkim uređajem i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku.

(4) Snimka mora sadržavati podatke iz članka 83. stavak 1. ovog Zakona, podatke potrebne za identificiranje osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kad se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao koju izjavu. Na zahtjev ispitane osobe snimka će se odmah reproducirati, a ispravci ili objašnjenja te osobe će se snimiti.

(5) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, u zapisnik o dokaznoj radnji, osim podataka iz članka 83. stavak 1. ovog Zakona, unosi se i da je obavljeno tehničko snimanje, tko je snimanje obavio, kojim je uređajem snimanje obavljeno, da je osoba koja se ispituje prethodno upoznata o snimanju, kratki sadržaj danih iskaza i izjava i je li snimka reproducirana te gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.

(6) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, tijelo iz stavka 2. ovog članka, može odrediti da se snimka u cijelosti ili djelomično prepíše te preda stranci na njen zahtjev. Prijepis će se pregledati, ovjeriti potpisom osobe koja je provela radnju i priključiti zapisniku o poduzimanju radnje.

(7) Snimka učinjena prema odredbama stavka 2. do 6. ovog članka, čuva se u sudu dok se čuva i kazneni spis.

(8) Ministar nadležan za pravosuđe donijet će posebne propise kojima će odrediti tehničke uvjete, način snimanja, zaštitu snimke od brisanja ili oštećenja.

Članak 88.

(1) O vijećanju i glasovanju sastavlja se posebni zapisnik.

(2) Zapisnik o vijećanju i glasovanju sadrži tijek glasovanja i odluku koja je donesena.

(3) Zapisnik o vijećanju i glasovanju potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključit će se zapisniku o vijećanju i glasovanju ako nisu unesena u zapisnik.

(4) Zapisnik o vijećanju i glasovanju zatvorit će se u posebni omot. Taj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju dužan je zapisnik ponovno zatvoriti u posebni omot i na omotu naznačiti da je razgledao zapisnik.

Glava VIII. ROKOVI

Članak 89.

- (1) Rokovi predviđeni ovim Zakonom ne mogu se produžiti, osim kad to Zakon izričito dopušta. Ako je riječ o roku koji je ovim Zakonom propisan radi zaštite prava obrane i drugih prava okrivljenika u postupku, taj se rok može skratiti ako to zahtijevaju okrivljenik ili branitelj pisano ili usmeno na zapisnik pred sudom.
- (2) Kad je izjava vezana za rok, smatra se da je dana u roku ako je prije nego što rok protekne predana onome tko je ovlašten da je primi.
- (3) Kad je izjava predana poštom preporučenom pošiljkom, brzojavom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom, dan predaje pošti odnosno dan slanja telekomunikacijskim sredstvom sukladno odredbi članka 79. stavak 2. ovog Zakona smatra se danom predaje onomu komu je dostavljena. Smatra se da pošiljatelj izjave nije propustio rok ako primatelj poslanu izjavu nije dobio na vrijeme zbog pogrešnog rada uređaja za predaju ili prijam poruka, a za koji pošiljatelj nije znao.
- (4) Okrivljenik koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru izjavu koja je vezana za rok predat će upravi zatvora, a osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne ili u ustanovi radi primjene odgojne mjere, ili je prisilno smještena u psihijatrijskoj ustanovi, takvu će izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smještena. Dan i sat predaje takve izjave upravi ustanove smatra se trenutkom predaje tijelu koje je nadležno da je primi.
- (5) Ako je podnesak koji je vezan za rok zbog neznanja ili očite pogreške podnositelja, predan ili dostavljen nenadležnom tijelu prije proteka roka, pa nadležnom tijelu stigne nakon proteka roka, uzet će se da je podnesen na vrijeme.

Članak 90.

- (1) Rokovi se računaju na sate, dane, mjesece i godine.
- (2) Sat ili dan kad su dostava ili priopćenje obavljeno, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi sljedeći sat, odnosno dan.
- (3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, rokovi za računanje uhićenja, zadržavanja, pritvora te istražnog zatvora, počinju teći od trenutka lišenja slobode.
- (4) Kao dan računaju se dvadesetičetiri sata, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.
- (5) Rokovi određeni po mjesecima, odnosno godinama završavaju protekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok počeo (sukladno stavku 2. ovog članka). Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok završava posljednjeg dana tog mjeseca, a ako se zbrajaju dani, kao mjesec se računa trideset dana.
- (6) Ako posljednji dan roka pada na državni blagdan ili u subotu ili u nedjelju, ili u koji drugi dan kad državno tijelo nije radilo, rok istječe protekom prvog sljedećeg radnog dana.

Članak 91.

Ako je dopis od kojega teče rok dostavljen i okrivljeniku i njegovu branitelju, ali u različite dane, rok se računa od kasnijeg dana.

Članak 92.

(1) Okrivljeniku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje žalbe protiv presude ili protiv rješenja, sud će dopustiti povrat u prijašnje stanje radi podnošenja žalbe ako u roku od osam dana nakon prestanka uzroka zbog kojega je propustio rok podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako istovremeno s molbom preda i žalbu. Isto će dopustiti sud i branitelju okrivljenika koji u slučaju iz članka 174. stavak 2. ovog Zakona nije iskoristio svoje pravo na žalbu.

(2) Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

Članak 93.

(1) O povratu u prijašnje stanje odlučuje sud koji je donio presudu ili rješenje koje se pobija žalbom.

(2) Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba nije dopuštena.

(3) Kad je podnesena žalba protiv rješenja kojim se ne dopušta povrat u prijašnje stanje, sud je dužan tu žalbu, zajedno sa žalbom protiv presude ili protiv rješenja o primjeni odgojne mjere ili o oduzimanju predmeta, te s odgovorom na žalbu i svim spisima, dostaviti višem sudu na rješavanje.

Članak 94.

Molba za povrat u prijašnje stanje u pravilu ne zadržava izvršenje presude, odnosno rješenja o primjeni odgojne mjere ili o oduzimanju predmeta, ali sud nadležan za rješavanje molbe može donijeti odluku da se s izvršenjem zastane do donošenja odluke o molbi.

Glava IX.
MJERE OSIGURANJA PRISUTNOSTI OKRIVLJENIKA I DRUGE MJERE
OPREZA

1. Zajednička odredba

Članak 95.

(1) Sud i druga državna tijela pri odlučivanju o mjerama osiguranja prisutnosti okrivljenika i drugim mjerama opreza po službenoj dužnosti paze da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

(2) Sud i druga državna tijela po službenoj će dužnosti ukinuti mjere iz stavka 1. ovog članka, ili ih zamijeniti blažim mjerama ako su prestali zakonski uvjeti za njihovu primjenu, ili ako su nastupili uvjeti da se ista svrha može postići blažom mjerom.

(3) O primjeni pritvora i istražnog zatvora okrivljenik ima pravo obavijestiti obitelj ili drugu blisku osobu (članak 7. stavak 2. točka 4.). Ako je vjerojatno da obavijest o pritvoru može ugroziti svrhu istrage, to će učiniti državni odvjetnik.

2. Poziv okrivljeniku

Članak 96.

(1) Prisutnost okrivljenika pri obavljanju radnji u kaznenom postupku osigurava se njegovim pozivanjem. Poziv okrivljeniku upućuje tijelo koje vodi postupak ili poduzima radnje.

(2) Pozivanje se obavlja dostavom zatvorenog pisanog poziva koji sadrži: naziv tijela koje poziva, ime i prezime okrivljenika, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje okrivljenik treba doći, dan i sat kad treba doći, naznaku da se poziva u svojstvu okrivljenika i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden, službeni pečat tijela i potpis osobe koja upućuje poziv.

(3) Kad se okrivljenik prvi put poziva, poučit će se u pozivu o pravu da uzme branitelja, te da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju.

(4) U pozivu za prvo ispitivanje (članak 275.), ili pri dostavi optužnice podignute bez provođenja istrage (članak 341. stavak 2.), ili privatne tužbe, okrivljenik će se poučiti da je dužan odmah izvijestiti tijelo koje vodi postupak o promjeni adrese, te o namjeri da promijeni boravište i upozoriti na posljedice koje propisuje ovaj Zakon ako tako ne postupi.

3. Dovođenje

Članak 97.

(1) Dovedbeni nalog izdaje sud:

- 1) ako je doneseno rješenje o istražnom zatvoru;
- 2) ako uredno pozvani okrivljenik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda;
- 3) ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da okrivljenik izbjegava primiti poziv;
- 4) u slučaju iz članka 129. stavak 2. ovog Zakona.

(2) O izdavanju dovedbenog naloga sud odlučuje u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva.

(3) Dovedbeni nalog iznimno, pod uvjetima iz članka 208. stavak 3. ovog Zakona mogu izdati državni odvjetnik, istražitelj ili policija.

(4) Dovedbeni nalog izdaje se u pisanom obliku i sadrži: ime i prezime okrivljenika kojeg treba dovesti te druge potrebne podatke koji su poznati, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredaba Kaznenog zakona, razlog zbog kojeg se nalaže dovođenje, službeni pečat tijela i potpis osobe koja izdaje nalog.

(5) Dovedbeni nalog izvršava policija. Policijski službenik kojem je povjereno izvršenje naloga, predaje nalog okrivljeniku i poziva ga da pođe s njim. Ako okrivljenik to odbije, dovest će se prisilno.

(6) Policija može bez dovedbenog naloga u svoje službene prostorije dovesti okrivljenika kojem treba uručiti poziv prema članku 169. stavak 3. ovog Zakona. O predaji poziva sastavit će se službena zabilješka s naznakom vremena dovođenja osobe, predaje poziva ili razloga odbijanja primitka te vremena napuštanja službenih prostorija.

(7) Policija može bez dovedbenog naloga radi provjere prebivališta, boravišta, ili drugih razloga važnih za uspješno vođenje postupka, u svoje službene prostorije dovesti okrivljenika protiv kojeg je određeno jamstvo. Dovedeni okrivljenik može se zadržati do šest sati. O zadržavanju će se sastaviti službena zabilješka s naznakom vremena dovođenja osobe, poduzetim radnjama ili mjerama te vremena napuštanja službenih prostorija. Službena zabilješka se odmah dostavlja državnom odvjetniku, a nakon podizanja optužnice, sudu.

4. Mjere opreza

Članak 98.

(1) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 123. ovog Zakona zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je zatvor već određen, sud i državni odvjetnik će, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, obrazloženim rješenjem odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera. Pritom će se okrivljenik upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom.

(2) Mjere opreza jesu:

- 1) zabrana napuštanja boravišta;
- 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja;
- 3) obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu;
- 4) zabrana približavanja određenoj osobi;
- 5) zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom;
- 6) zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti;
- 7) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice;
- 8) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom.

(3) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti stan, te pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog na štetu neke od tih osoba. Zabrana obavljanja poslovne aktivnosti može obuhvatiti i zakonitu profesionalnu djelatnost ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti.

(4) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na nesmetano općenje s braniteljem.

(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije započinjanja kaznenog postupka mjere opreza određuje i ukida državni odvjetnik, tijekom istrage sudac istrage, a nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, sud pred kojim se vodi postupak.

(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca sudac istrage, odnosno sud koji vodi postupak, ispita će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza, te ju rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Mjera će se ukinuti i prije proteka roka od dva mjeseca ako je za nju prestala potreba ili ako više nema zakonskih uvjeta za njenu primjenu.

(7) Protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje mjere.

Članak 99.

(1) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, nadležno tijelo će odrediti mjesto u kojem okrivljenik mora boraviti dok traje mjera opreza i granice izvan kojih se ne smije udaljavati.

(2) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, nadležno tijelo će odrediti mjesto ili područje te udaljenost ispod koje im se okrivljenik ne smije približiti.

(3) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza obvezom okrivljenika da se redovito javlja određenoj osobi ili državnom tijelu, nadležno tijelo će odrediti službenu osobu kojoj se okrivljenik mora javljati, rok u kojemu se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju okrivljenika.

(4) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom približavanja određenoj osobi i nadležno tijelo će odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljenik ne smije približiti određenoj osobi.

(5) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, nadležno tijelo će zabraniti uspostavljanje ili održavanje izravne ili neizravne veze s određenom osobom.

(6) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom poduzimanja određene poslovne aktivnosti, sud će potanje odrediti vrstu i predmet poslovne aktivnosti.

(7) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza privremenim oduzimanjem putne i druge isprave za prijelaz državne granice, nadležno tijelo navest će osobne podatke, tijelo koje je izdalo ispravu, broj i datum izdavanja.

(8) U rješenju kojim se nalaže mjera opreza privremenim oduzimanjem dozvole za upravljanje motornim vozilom, nadležno tijelo navest će podatke o toj dozvoli (osobni podaci, tijelo koje je izdalo dozvolu, broj, datum, vrsta vozila i drugo).

Članak 100.

(1) Rješenje kojim nalaže mjeru opreza nadležno tijelo dostavlja i tijelu koje izvršava mjeru opreza.

(2) Mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane približavanja određenoj osobi i zabrane uspostavljanja ili održavanja

veze s određenom osobom, privremenog oduzimanja putne i druge isprave za prijelaz državne granice, te privremenog oduzimanja dozvole za upravljanje motornim vozilom koju je odredio sud ili državni odvjetnik, izvršava policija.

(3) Mjeru opreza obveze okrivljenika da se povremeno javlja određenoj osobi ili državnom tijelu izvršava policija ili drugo državno tijelo označeno u rješenju kojemu se okrivljenik mora javljati.

(4) Mjeru opreza zabrane poduzimanja poslovnih aktivnosti izvršava tijelo nadležno za nadzor nad poslovnom aktivnosti.

(5) Ministar nadležan za pravosuđe, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove, donosi propise kojima se uređuje način izvršenja mjera opreza.

Članak 101.

(1) Tijelo koje je naložilo mjeru opreza može naložiti provjeru njenog izvršavanja i zatražiti izvješće od policije ili drugog tijela koje ju izvršava. Tijelo koje izvršava mjeru opreza odmah će provesti naložene provjere i odmah o tome obavijestiti nadležno tijelo.

(2) O postupanju okrivljenika protivno zabrani ili neispunjavanju obveze naložene mjerom opreza, tijelo koje izvršava mjeru opreza odmah obavještava nadležno tijelo.

(3) Osobi različitoj od okrivljenika sudac istrage može posebnim rješenjem zabraniti aktivnosti kojima se narušavaju mjere opreza prema okrivljeniku. Ako ta osoba postupi protivno rješenju, kaznit će se novčanom kaznom do 50.000,00 kuna.

5. Jamstvo

Članak 102.

(1) Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavak 1. točka 1. do 3. ovog Zakona, može se ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega dade jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, da neće ometati kazneni postupak i da neće počinuti novo kazneno djelo.

(2) U rješenju o određivanju istražnog zatvora, sud će odrediti visinu jamstva koje ima zamijeniti istražni zatvor. Jamstvo uvijek glasi na svotu novca koja se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne okolnosti, te imovno stanje okrivljenika.

(3) Ako ocijeni da jamstvo ne može zamijeniti pritvor sud će navesti okolnosti zbog kojih nalazi da je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom.

(4) Uz jamstvo sud može odrediti jednu ili više mjera opreza kao uvjet jamstva.

Članak 103.

(1) Sud će rješenjem odrediti jamčevinu koja se sastoji u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnina veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nekretnine osobe koja daje jamstvo.

(2) Protiv odluke o visini jamstva stranke imaju pravo žalbe u roku od tri dana. Nakon što rješenje o određivanju visine jamstva postane pravomoćno te okrivljenik dade obećanje iz članka 102. stavak 1. ovog Zakona, a jamčevina bude položena, sud će donijeti rješenje o ukidanju istražnog zatvora u kojem će navesti osnovu zbog koje je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor i uvjete kojih se okrivljenik mora pridržavati.

Članak 104.

(1) Policija nadzire postupa li okrivljenik u skladu s uvjetima određenima rješenjem o jamstvu. O okolnostima koje upućuju na mogućnost okrivljenikovog kršenja uvjeta jamstva policija odmah obavještava sud.

(2) Ako postoji vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima jamstva, rješenjem će se odrediti naplata iznosa jamstva u korist proračuna, a protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor.

Članak 105.

(1) Visina jamčevine može se izmijeniti rješenjem ako to opravdavaju naknadno utvrđene okolnosti.

(2) Ako se utvrdi da je okrivljenik prikrivio prave okolnosti odlučne za odmjeravanje jamčevine, ili ako se utvrdi postojanje razloga za istražni zatvor različitih od onih zbog kojih je bio određen istražni zatvor koji je zamijenjen jamstvom, a visina danog jamstva nije primjerena novim okolnostima, protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor, a nakon zatvaranja okrivljenika, jamstvo će se ukinuti, položena jamčevina, dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge pokretne vratit će se, a hipoteka će se brisati. Tim rješenjem odredit će se nova visina jamstva koje bi zamijenilo istražni zatvor.

(3) Jamstvo se ukida i kad kazneni postupak pravomoćno završi rješenjem o obustavi postupka ili presudom.

(4) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida kad osuđenik stupi na izdržavanje kazne.

6. Uhićenje

Članak 106.

(1) Svatko smije spriječiti bijeg osobe zatečene u kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti.

(2) Zatečena u kaznenom djelu je osoba koju netko opazi u radnji kaznenog djela, odnosno osoba koja je neposredno nakon kaznenog djela zatečena pod okolnostima koje upućuju na to da je počinila kazneno djelo.

(3) Osoba spriječena u bijegu predaje se policiji i može se zadržati do dolaska policije.

Članak 107.

Policija je ovlaštena uhititi:

1) osobu protiv koje izvršava dovedbeni nalog te rješenje o pritvoru ili istražnom zatvoru;

2) osobu za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, za koje je propisana kazna zatvora tri ili više godina kad postoji neki od razloga za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. ovog Zakona;

3) osobu zatečenu u kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti.

Članak 108.

(1) Prilikom uhićenja uhićena osoba se mora odmah upoznati s razlozima uhićenja te mora biti poučena o pravima iz članka 7. stavak 2. ovog Zakona, osim ako to, s obzirom na okolnosti, nije nikako moguće.

(2) Ako se uhićenje provodi na temelju dovedbenog naloga, nalog mora biti pročitao i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode, osim ako to s obzirom na okolnosti uhićenja nije nikako moguće.

(3) Prilikom uhićenja smije se upotrijebiti samo ona sila na koju policiju ovlašćuje posebni zakon.

(4) O uhićenju će se odmah obavijestiti:

1) osoba iz članka 7. stavak 2. točka 4. ovog Zakona, osim ako se uhićenik tome protivi;

2) nadležno tijelo socijalne skrbi ako je potrebno poduzeti mjere za zbrinjavanje djece i drugih članova obitelji uhićenika o kojima se on brine.

Članak 109.

(1) Policijski službenik koji je proveo uhićenje mora uhićenika u roku navedenom u stavku 2. ovog članka dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu određenu posebnim zakonom i predati pritvorskom nadzorniku ili ga pustiti na slobodu. Zakašnjenje se mora posebno obrazložiti.

(2) Rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku policijsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu, teče od trenutka uhićenja, a iznosi:

1) dvanaest sati, ako je osoba uhićena na području policijske uprave kojoj se dovodi;

2) dvadesetičetiri sata, ako je osoba uhićena izvan područja policijske uprave kojoj se dovodi.

(3) Pritvorski nadzornik će sastaviti zapisnik u koji će unijeti osobne podatke uhićenika prema članku 272. stavak 1. ovog Zakona. Podaci o uhićeniku, trenutku i razlozima uhićenja se unose u evidenciju uhićenih osoba u Informacijskom sustavu ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, odmah čim je provedeno uhićenje.

(4) Pritvorski nadzornik obavještava državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika. Obavijest se unosi u pritvorski zapisnik uhićenika.

(5) Pritvorski nadzornik će sastaviti posebni zapisnik o prijemu predmeta koji služe kao dokaz i drugih predmeta i predati zapisnik i predmete državnom odvjetniku posebno pazeći da se predmeti ne unište ili ne ugrozi njihova uporaba u dokaznom postupku. Primjerak zapisnika predaje i policijskom službeniku koji je doveo uhićenika.

Članak 110.

(1) Pritvorski nadzornik nalaže pretragu uhićenika prilikom njegova dovođenja u pritvorsku policijsku jedinicu. Prema potrebi naložit će liječnički pregled uhićenika i postupiti prema članku 211. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Predmeti i tragovi koji bi mogli poslužiti kao dokaz ili koji mogu poslužiti za ugrožavanje sigurnosti ili ugrožavanje tijeka postupka privremeno će se oduzeti uz potvrdu.

Članak 111.

(1) Pritvorski nadzornik će dovedenog uhićenika upozoriti na njegova prava iz članka 7. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Pritvorski nadzornik će uhićeniku koji je strani državljanin priopćiti da ima pravo na komunikaciju s konzularnim predstavnikom svoje države.

(3) Ako je uhićenik strani državljanin, a Republika Hrvatska s njegovom državom ima međunarodni ugovor prema kojem je propisano uzajamno obavještavanje o uhićenju,

odmah će se obavijestiti nadležno tijelo strane države, osim ako je uhićenik izbjeglica iz rasnih, nacionalnih, političkih ili vjerskih razloga, ili ako traži politički azil i protivi se takvom obavještanju.

(4) Pritvorski nadzornik u pritvorski zapisnik unosi zabilješku o poukama koje su uhićeniku priopćene prema odredbama ovog Zakona, te o njegovim zahtjevima u skladu s odredbama ovog članka. Zabilješku potpisuje i uhićenik.

7. Pritvor

Članak 112.

(1) Državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem određuje pritvor protiv uhićenika ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni progon poduzima po službenoj dužnosti, a za koje je propisana kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, a postoji neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavak 1. točka 1. do 4. ovog Zakona, a pritvor je potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija te prikupljanja podataka o dokazima. Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje sudac istrage, u roku od osam sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdesetiosam sati. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdesetiosam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(3) Žalbu iz stavka 1. i 2. ovog članka, pritvorenik može izjaviti i na zapisnik.

Članak 113.

(1) Pritvorski nadzornik podatke o pritvoreniku, vremenu, razlozima i trajanju pritvaranja unosi u evidenciju pritvorenih osoba, koja se vodi u Informacijskom sustavu ministarstva nadležnog za unutarnje poslove.

(2) Pritvor se mora ukinuti i pritvorenik se mora odmah pustiti na slobodu ako su prestali razlozi zbog kojih je pritvor bio određen. Pritvorenik će se odmah pustiti na slobodu ako je pritvor ukinut odlukom suda.

Članak 114.

Pritvorenik ima pravo slobodno, neometano i bez nadzora razgovarati s braniteljem, osim u slučaju iz članka 75. stavak 2. i 76. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 115.

(1) Tijekom trajanja pritvora pritvoreniku se mora osigurati neprekidan odmor u trajanju od najmanje osam sati u svakih dvadesetičetiri sata.

(2) Pritvorski nadzornik skrbi za potrebnu medicinsku pomoć i njegu pritvorenika.

Članak 116.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su pritvoreni, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 117.

Policija može radi utvrđivanja istovjetnosti uhićenika postupiti prema članku 211. ovog Zakona.

Članak 118.

(1) Po nalogu državnog odvjetnika policija će pritvorenika kod kojeg postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora prije isteka roka za pritvor iz članka 112. ovog Zakona dovesti sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu. Pritvorski nadzornik prethodno dostavlja pritvorski zapisnik državnom odvjetniku. Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu.

(2) Na temelju naloga suca istrage pritvorenik će se zadržati u pritvoru do održavanja ročišta za odlučivanje o istražnom zatvoru, a najdulje dvanaest sati.

(3) Ako protiv pritvorenika nije u roku iz stavka 2. ovog članka, rješenjem suca istrage određen istražni zatvor, istekom tog roka pritvorenik se mora pustiti na slobodu.

8. Kućni zatvor

Članak 119.

(1) Kad postoje okolnosti iz članka 123. stavak 1. točka 1. do 4. ovog Zakona, sud može odrediti kućni zatvor ako je za ostvarenje svrhe istražnog zatvora dovoljna zabrana okrivljeniku da se udaljuje iz doma.

(2) Prije određivanja kućnog zatvora sud će zatražiti od okrivljenika pisanu suglasnost punoljetnih osoba koje borave u domu okrivljenika o primjeni tehničkih sredstava nadzora iz stavka 3. ovog članka.

(3) Rješenje o kućnom zatvoru sadrži zabranu okrivljeniku da se udaljuje iz doma. Tim rješenjem sud može odrediti primjenu tehničkih sredstava nadzora kojim se osigurava provođenje kućnog zatvora.

(4) Osobi protiv koje je određen kućni zatvor, sud može iznimno odobriti da se za određeno vrijeme udalji iz doma ako:

1) je to neophodno potrebno radi liječenja osobe ili

2) to nalažu posebne okolnosti uslijed kojih bi mogle nastupiti teške posljedice po život, zdravlje ili imovinu.

(5) Ako se osoba u kućnom zatvoru udalji iz doma protivno zabrani suda, ili na drugi način ometa provođenje kućnog zatvora, protiv te osobe odredit će se istražni zatvor. O tome će se osoba upozoriti u rješenju o određivanju kućnog zatvora.

Članak 120.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, na kućni zatvor se odgovarajuće primjenjuju odredbe o istražnom zatvoru.

Članak 121.

- (1) Kućni zatvor nadzire pravosudna policija na čijem području se izvršava.
- (2) U prostoru kućnog zatvora pravosudna policija ima ovlasti propisane ovim Zakonom (članak 135. do 143.) i drugim propisima.
- (3) Ministar nadležan za pravosuđe donosi posebne propise o izvršenju kućnog zatvora. Evidenciju o nadzoru nad kućnim zatvorom vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe.

9. Istražni zatvor

a) Opće odredbe o istražnom zatvoru

Članak 122.

- (1) Čim prestanu razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen, on se mora ukinuti i zatvorenika se mora pustiti na slobodu. Sud pazi po službenoj dužnosti na prestanak razloga za istražni zatvor.
- (2) Pri odlučivanju o istražnom zatvoru, posebno o njegovu trajanju, vodit će se posebno računa o razmjeru između težine počinjenog kaznenog djela, kazne koja se, prema podacima kojima raspolaže sud, može očekivati u postupku i potrebe određivanja i trajanja istražnog zatvora. Protiv trudne žene, osobe s tjelesnim nedostacima koje joj onemogućuju ili bitno otežavaju kretanje te osobe koja je navršila 70 godina života, istražni zatvor se, može iznimno odrediti.
- (3) U predmetu u kojemu je određen istražni zatvor postupa se osobito žurno (članak 11. stavak 2.).

b) Osnove za određivanje istražnog zatvora

Članak 123.

- (1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:
 - 1) je u bijegu ili osobite okolnosti upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i slično);
 - 2) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače;
 - 3) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti;
 - 4) je istražni zatvor nužan zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora;
 - 5) okrivljenik koji je uredno pozvan izbjegava doći na raspravu.
- (2) Istražni zatvor se neće odrediti na temelju odredbe stavka 1. točka 2. ovog članka, ako je okrivljenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju.
- (3) Neovisno o kaznenom djelu za koji se vodi kazneni postupak, istražni zatvor se može odrediti na temelju odredbe stavka 1. točka 3. ovog članka, samo ako postoji opasnost od počinjenja kaznenog djela za koje je prema zakonu moguće izreći kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu ili kaznenog djela protiv imovine.

(4) Pri izricanju presude uvijek će se odrediti ili produljiti istražni zatvor protiv okrivljenika kojem je izrečena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

(5) Ako je prvostupanjskom presudom izrečena kazna zatvora do pet godina istražni zatvor se nakon izricanja presude ne može odrediti ili produljiti po stavku 1. točka 4. ovog članka.

(6) Istražni zatvor se, usprkos postojanju okolnosti iz stavka 1. i 4. ovog članka, neće odrediti ili produljiti ako je već isteklo najdulje vrijeme trajanja istražnog zatvora (članak 133.).

c) Rješenje o određivanju i produljenju istražnog zatvora

Članak 124.

(1) Istražni zatvor se određuje i produljuje pisanim rješenjem nadležnog suda.

(2) Izreka rješenja o istražnom zatvoru sadrži, osim podataka iz članka 272. stavak 1. ovog Zakona, i:

1) naznaku naloga o provođenju istrage povodom kojega je doneseno rješenje o istražnom zatvoru;

2) zakonsku osnovu za istražni zatvor;

3) rok na koji je u istrazi određen istražni zatvor;

4) odredbu o uračunavanju vremena za koje je osoba koja se zatvara bila lišena slobode prije donošenja rješenja o istražnom zatvoru s naznakom trenutka uhićenja;

5) visinu jamstva koje može zamijeniti istražni zatvor.

(3) U obrazloženju rješenja o istražnom zatvoru će se određeno i potpuno izložiti činjenice i dokazi iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo i razloga iz članka 123. stavak 1. ovog Zakona, razloga zbog kojih sud smatra da se svrha istražnog zatvora ne može ostvariti drugom blažom mjerom, kao i razloga visine jamstva.

(4) Rješenje o određivanju istražnog zatvora predaje se zatvoreniku odmah po zatvaranju. Primitak rješenja i trenutak primitka zatvorenik potvrđuje potpisom.

d) Ukidanje istražnog zatvora i opoziv rješenja o istražnom zatvoru

Članak 125.

(1) Sud će ukinuti istražni zatvor i okrivljenik će biti pušten na slobodu:

1) čim su prestali razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen ili produljen;

2) ako daljnji istražni zatvor ne bi bio u razmjeru s težinom počinjenog kaznenog djela;

3) kad se ista svrha može ostvariti drugom blažom mjerom;

4) kad to prije podizanja optužnice predlaže državni odvjetnik;

5) ako državni odvjetnik i nakon prethodne obavijesti višem državnom odvjetniku neopravdano u zakonskim rokovima ne poduzima radnje u postupku;

6) kad sud izrekne presudu kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe ili se optužba odbija ili je okrivljeniku izrečena novčana kazna, uvjetna osuda ili sudska opomena, ili kazna zatvora u trajanju kraćem ili jednakom dotadašnjem trajanju istražnog zatvora;

7) kad isteknu rokovi trajanja istražnog zatvora;

8) kad je istražni zatvor određen prema članku 123. stavak 1. točka 2. ovog Zakona, ako je okrivljenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju, ili čim budu prikupljeni,

odnosno izvedeni dokazi zbog čijeg je osiguranja taj zatvor određen, a najkasnije do završetka rasprave.

(2) O ukidanju pritvora određenog iz osnove u članku 123. stavak 1. točka 3. ovog Zakona, obavijestit će se putem policije žrtva kaznenog djela.

(3) Prije ukidanja istražnog zatvora na temelju točke 5. stavak 1. ovog članka, sud će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako i nakon isteka roka nije radnja poduzeta, postupit će se prema točki 5. stavak 1. ovog članka.

Članak 126.

Sud koji je odredio ili produljio istražni zatvor rješenjem će opozvati odluku o istražnom zatvoru, ako nakon njenog donošenja, a prije zatvaranja okrivljenika, utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je istražni zatvor bio određen ili zakonski uvjeti za njegovo određivanje. Ako je za okrivljenikom bila raspisana tjalica, sud će nakon pravomoćnosti rješenja o opozivu naložiti njeno povlačenje.

e) Sudbena vlast nadležna za određivanje, produljenje i ukidanje istražnog zatvora

Članak 127.

(1) Istražni zatvor do podnošenja optužnice određuje sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, a ukida ga na prijedlog zatvorenika, državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti.

(2) O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od dvadesetičetiri sata od podnošenja prijedloga. Kad se sudac istrage ne složi s prijedlogom državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadesetičetiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdesetiosam sati.

(3) Ako što drugo nije propisano posebnim zakonom, o produljenju istražnog zatvora odlučuje sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika.

(4) Nakon podnošenja optužnice, istražni zatvor do potvrđivanja optužnice određuje, produljuje i ukida sud koji odlučuje o potvrđivanju optužnice. Nakon potvrđivanja optužnice, do pravomoćnosti presude, istražni zatvor određuje, produljuje i ukida raspravni sud u zasjedanju, a izvan zasjedanja vijeće, osim u slučaju iz stavka 5. ovog članka.

(5) Kad odlučuje o žalbi protiv presude, istražni zatvor određuje, produljuje i ukida vijeće koje odlučuje o žalbi.

(6) Kad sud koji, odlučujući o izvanrednim pravnim lijekovima, ukine pobijanu presudu i predmet vrati na ponovni postupak, odredit će istražni zatvor ako postoje razlozi iz članka 123. ovog Zakona, a nisu protekli rokovi iz članka 130. ovog Zakona.

Članak 128.

Nakon predaje optužnice, a do pravomoćnosti presude, okrivljenik i njegov branitelj mogu sudu predložiti ukidanje istražnog zatvora. O prijedlogu odlučuje rješenjem sud koji vodi postupak. Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora žalba nije dopuštena.

f) Ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru

Članak 129.

- (1) O određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora odlučuje sud na nejavnom usmenom ročištu.
- (2) Na ročište se pozivaju državni odvjetnik i branitelj okrivljenika. Okrivljenik će na ročište biti doveden, osim ako je nedostupan ili je raspravno nesposoban.
- (3) Obje stranke će na ročištu izložiti svoja stajališta o istražnom zatvoru, a prema potrebi i o visini jamstva. Prvo govori državni odvjetnik, zatim okrivljenik i njegov branitelj. Obje stranke imaju pravo na odgovor. Sud određuje koji će se dokazi izvesti i njihov redosljed. Sud može na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti izvesti dokaze koje smatra potrebnima za donošenje odluke o istražnom zatvoru i jamstvu. Stranke mogu svjedocima postavljati pitanja i stavljati primjedbe na provedene dokaze. Okrivljenik i njegov branitelj imaju pravo zadnji govoriti. Odluku o istražnom zatvoru sud usmeno objavljuje na završetku ročišta.
- (4) Na ročištu za odlučivanje o istražnom zatvoru u istrazi državni odvjetnik će prethodno suca istrage obavijestiti o tijeku istrage radi ocjene pravovremenosti poduzimanja radnji.
- (5) Ako sud donese odluku o određivanju ili produljenju istražnog zatvora, poučit će okrivljenika o pravu na žalbu i o pravu da predloži ukidanje istražnog zatvora u skladu s odredbom članka 128. ovog Zakona.
- (6) O ročištu se sastavlja zapisnik koji se prilaže spisu predmeta zajedno s rješenjem kojim je odlučeno o istražnom zatvoru.
- (7) Sud i nakon donošenja rješenja o određivanju ili produljenju istražnog zatvora, kad odlučuje o bilo kojem pitanju, po službenoj dužnosti pazi postoje li razlozi za istražni zatvor.

g) Trajanje istražnog zatvora

Članak 130.

- (1) Istražni zatvor određen rješenjem suca istrage ili vijeća može trajati najdulje mjesec dana od dana lišenja slobode.
- (2) Iz opravdanih razloga sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika može produljiti istražni zatvor i to prvi puta za još najviše dva mjeseca, a zatim, za kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak, ili kad je to propisano posebnim zakonom, za još najviše tri mjeseca.
- (3) Ukupno trajanje istražnog zatvora, računajući i vrijeme trajanja uhićenja i pritvora, u istrazi ne može prijeći šest mjeseci, osim ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.
- (4) Istekom roka na koji je istražni zatvor određen odnosno produljen ili istekom roka iz stavka 3. ovog članka, zatvorenik se ima pustiti na slobodu.

Članak 131.

- (1) Ako se u vrijeme podnošenja optužnice sudu okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru, optužno vijeće će odmah, a najkasnije u roku od četrdesetiosam sati po podnošenju optužnice održati ročište iz članka 129. ovog Zakona i odlučiti o istražnom zatvoru, te ga svojim rješenjem produljiti ili ukinuti.

(2) Nakon podnošenja optužnice istražni zatvor može trajati do pravomoćnosti presude, a nakon pravomoćnosti presude najdulje do pravomoćnosti rješenja o upućivanju na izdržavanje kazne zatvora.

(3) U rješenju o istražnom zatvoru nakon podnošenja optužnice ne određuje se rok trajanja istražnog zatvora, ali će sud svaka dva mjeseca, do izricanja nepravomoćne presude, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o istražnom zatvoru, ispitivati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora, te ga rješenjem produljiti ili ukinuti. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje. Ako se okrivljenik u trenutku donošenja nepravomoćne presude nalazi u istražnom zatvoru, vijeće će prilikom donošenja presude ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora te će ga rješenjem ukinuti ili produljiti.

(4) Ukupno trajanje istražnog zatvora, na koji se do potvrđivanja optužnice primjenjuju odredbe članka 130. ovog Zakona, ne može prijeći šest mjeseci, osim ako posebnim zakonom nije propisano drukčije. Nakon podnošenja nove optužnice prema članku 356. ovog Zakona primijenit će se odredbe stavka 2. ovog članka.

Članak 132.

Istražni zatvor određen prema članku 123. stavak 1. točka 5. ovog Zakona može trajati najdulje mjesec dana. Taj zatvor može se ponovno odrediti iz iste osnove u istom trajanju, ako okrivljenik i nakon ukidanja istražnog zatvora dalje izbjegava dolazak na raspravu.

Članak 133.

(1) Do donošenja presude suda prvog stupnja istražni zatvor može trajati najdulje:

- 1) tri mjeseca ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do tri godine;
- 2) šest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do pet godina;
- 3) dvanaest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do osam godina;
- 4) dvije godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora preko osam godina;
- 5) tri godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna dugotrajnog zatvora.

(2) U predmetima u kojima je donesena nepravomoćna presuda, ukupno trajanje istražnog zatvora do njezine pravomoćnosti produljuje se za jednu šestinu u slučajevima iz točke 1. do 3. stavak 1. ovog članka, a za jednu četvrtinu u slučajevima iz točke 4. i 5. stavak 1. ovog članka.

(3) Kad je presuda ukinuta, u postupku za kaznena djela iz točke 1. do 3. stavka 1. ovog članka, ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i 2. ovog članka, produljuje se za daljnjih šest mjeseci, a za kaznena djela iz točke 4. i 5. stavak 1. ovog članka za još jednu godinu.

(4) Ako je protiv drugostupanjske presude dopuštena žalba, ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i 2. ovog članka, produljuje se za još šest mjeseci.

(5) Okrivljenik koji se nalazi u istražnom zatvoru, a presuda kojom mu je izrečena kazna zatvora je postala pravomoćna, ostat će u tom zatvoru do upućivanja na izdržavanje kazne, a najdulje do isteka trajanja izrečene kazne.

h) Žalba protiv rješenja o određivanju, ukidanju ili produljenju istražnog zatvora

Članak 134.

(1) Žalbu protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida istražni zatvor mogu podnijeti okrivljenik, njegov branitelj i državni odvjetnik u roku od tri dana. Protiv rješenja vijeća drugostupanjskog suda kojim se određuje, produljuje ili ukida istražni zatvor, žalba nije dopuštena, osim kad vijeće tog suda odlučujući prema članku 127. stavak 5. ovog Zakona odredi istražni zatvor okrivljeniku protiv kojega istražni zatvor nije bio određen. O žalbi odlučuje Vrhovni sud u roku od tri dana.

(2) Žalba protiv rješenja o određivanju, produljenju ili ukidanju istražnog zatvora ne zadržava njegovo izvršenje.

i) Izvršenje istražnog zatvora i postupanje sa zatvorenicima

Članak 135.

(1) Istražni zatvor se izvršava prema odredbama ovog Zakona i na njemu utemeljenih propisa. (2) Okrivljenik protiv kojeg je određen istražni zatvor iz osnova navedenog u članku 551. stavak 1. ovog Zakona, bit će odlukom upravitelja zatvora upućen u bolnicu za osobe lišene slobode ili odgovarajuću psihijatrijsku ustanovu koja je dužna primiti okrivljenika i pružiti mu potrebnu zdravstvenu skrb, uz sva prava koja okrivljenik ima prema odredbama ove Glave i drugih propisa o izvršavanju istražnog zatvora.

(3) Na poslovima izvršavanja istražnog zatvora mogu raditi samo oni djelatnici ministarstva nadležnog za pravosuđe koji imaju potrebna znanja i vještine i stručnu spremu predviđenu propisima.

(4) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise o središnjoj evidenciji o zatvorenicima.

Članak 136.

(1) Istražni zatvor se mora izvršavati tako da se ne vrijeđa osoba i dostojanstvo zatvorenika. Ovlašteni djelatnici pravosudne policije i straže pri izvršavanju istražnog zatvora smiju upotrijebiti prisilna sredstva samo pod zakonom određenim uvjetima i na propisan način, ako na drugi način nije moguće provesti mjere izvršenja istražnog zatvora kojima zatvorenik pruža aktivni ili pasivni otpor.

(2) Zatvorenikova prava i slobode mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi kojeg je određen istražni zatvor, spriječi bijeg zatvorenika i počinjenje kaznenog djela, te otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.

(3) Uprava zatvora prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o zatvorenicima. Zbirka tih podataka sadržava:

- 1) podatke o istovjetnosti zatvorenika i njegovu psihofizičkom stanju;
- 2) podatke o primitku u istražni zatvor, trajanju, produljenju i ukinuću istražnog zatvora;
- 3) podatke o radu koji zatvorenik obavlja;
- 4) podatke o ponašanju zatvorenika i primijenjenim stegovnim mjerama;
- 5) druge podatke koje određuje ministar nadležan za pravosuđe.

(4) Podaci iz stavka 3. ovog članka, pohranjuju se i uporabljuju dok traje istražni zatvor. Osim središnjoj evidenciji o zatvorenicima koju vodi ministarstvo nadležno za

pravosuđe, ti se podaci daju na pisani zahtjev tijelima kaznenog postupka i pojedincu na kojega se odnose.

Članak 137.

Zatvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima. U istu prostoriju ne smiju biti smještene osobe različita spola. U pravilu, zatvorenici se neće smjestiti u istu prostoriju s osobama koje izdržavaju kaznu zatvora. Zatvorenik se neće smjestiti zajedno s osobama koje bi na njega mogle štetno djelovati ili s osobama s kojima bi druženje moglo štetno utjecati na vođenje postupka.

Članak 138.

(1) Zatvorenici imaju pravo na osmosatni neprekidni odmor u vremenu od dvadesetičetiri sata. Osim toga, njima će se osigurati kretanje na slobodnom zraku najmanje dva sata dnevno.

(2) Zatvorenik smije kod sebe imati predmete osobne uporabe, higijenske potrepštine, o svom trošku nabavljati knjige, novine i druge tiskovine, sredstva za praćenje javnih medija, te imati druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji i ne remeti kućni red. Prilikom primitka u zatvor od zatvorenika će se nakon osobne pretrage oduzeti predmeti u svezi s kaznenim djelom, a ostali predmeti koje okrivljenik ne smije imati u zatvoru prema njegovoj će se uputi pohraniti i čuvati ili predati osobi koju odredi zatvorenik.

Članak 139.

(1) Po odobrenju suca istrage odnosno predsjednika vijeća i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi, zatvorenika imaju pravo posjećivati, u okviru kućnog reda, njegovi srodnici, a na njegov zahtjev, liječnik i druge osobe. Pojedini se posjeti mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.

(2) Sudac istrage odnosno predsjednik vijeća odobrit će konzularnom službeniku strane zemlje posjet zatvoreniku koji je državljanin te zemlje, sukladno kućnom redu zatvora.

(3) Zatvorenik se smije dopisivati s osobama izvan zatvora sa znanjem i pod nadzorom suca istrage, a nakon podignute optužnice, sa znanjem i pod nadzorom predsjednika vijeća. Zatvoreniku se može zabraniti odašiljanje i primanje pisama i drugih pošiljaka, ali ne i odašiljanje molbe, pritužbe ili žalbe.

(4) Zatvoreniku će sudac istrage, ili predsjednik vijeća, odobriti da o svom trošku sukladno kućnom redu pod nadzorom uprave zatvora, obavlja telefonske razgovore s određenom osobom. Uprava zatvora u tu svrhu zatvorenicima osigurava javni telefonski priključak koji zatvoreniku omogućava telefoniranje najmanje jednom dnevno u primjerenom trajanju.

(5) Zatvorenik ima pravo razgovarati s braniteljem, slobodno, neometano i bez nadzora osim u slučaju iz članka 75. stavak 2. i 76. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 140.

(1) Za stegovne prijestupe zatvorenika sudac istrage, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća može, na prijedlog upravitelja zatvora, izreći stegovnu kaznu ograničenja posjeta i dopisivanja. To se ograničenje ne odnosi na veze zatvorenika s braniteljem ili susrete s konzularnim službenikom.

(2) Stegovni prijestupi su sve teže povrede koje se odnose na:

- 1) fizičke napade na druge zatvorenike, djelatnike ili službene osobe, odnosno njihovo vrijeđanje,
- 2) izrađivanje, primanje, unošenje, krijumčarenje predmeta za napad ili bijeg,
- 3) unošenje u zatvor ili pripremanje u zatvoru opojnih sredstava ili alkohola,
- 4) unošenje u zatvor sredstava koja su protivna pravilima o izvršavanju kazne zatvora,
- 5) povrede propisa o sigurnosti na radu, protupožarnoj zaštiti te sprječavanju posljedica prirodnih nepogoda,
- 6) namjerno prouzrokovanje veće materijalne štete,
- 7) nedolično ponašanje pred drugim zatvorenicima ili službenim osobama.

(3) Protiv rješenja o stegovnoj mjeri dopuštena je žalba u roku od dvadesetičetiri sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) O primjeni prisilnih mjera prema zatvoreniku uprava zatvora bez odgode izvješćuje suca istrage, suca pojedinca ili predsjednika vijeća.

Članak 141.

(1) Nadzor nad izvršenjem istražnog zatvora obavlja predsjednik nadležnog suda.

(2) Predsjednik suda ili sudac kojega on odredi dužan je najmanje jedanput tjedno obići zatvorenike i ako je potrebno, i bez prisutnosti pravosudnog policajca, ispitati kako se zatvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se s njima postupa. Predsjednik suda, odnosno sudac kojeg on odredi, dužan je poduzeti potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene pri obilasku zatvora.

(3) Predsjednik suda i sudac istrage ili predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac pred kojim se vodi postupak, neovisno o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, mogu u svako doba obilaziti zatvorenike, s njima razgovarati i od njih primati pritužbe.

(4) Ako tijekom pregleda ili povodom pritužbe zatvorenika, sudac iz stavka 2. ovog članka, utvrdi da je istekao rok trajanja istražnog zatvora određen u rješenju o istražnom zatvoru ili da ne postoji zakonita odluka o oduzimanju slobode, odmah će odrediti zatvorenikovo puštanje na slobodu.

Članak 142.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su u istražnom zatvoru, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 143.

Ministar nadležan za pravosuđe propisat će kućni red u zatvorima kojim će se pobliže urediti izvršavanje istražnog zatvora u skladu s odredbama ovog Zakona.

j) Očevidnik istražnog zatvora

Članak 144.

(1) Ministarstvo nadležno za pravosuđe vodi evidenciju o osobama protiv kojih je određen istražni zatvor i koje su lišene slobode na temelju rješenja o istražnom zatvoru (očevidnik istražnog zatvora).

(2) Sud će svako rješenje o određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora te o stavljanju rješenja o istražnom zatvoru izvan snage dostaviti elektronskim putem ministarstvu nadležnom za pravosuđe.

(3) Ministarstvo nadležno za pravosuđe osigurava stalnu dostupnost podataka iz očevidnika istražnog zatvora sudu i državnom odvjetništvu.

Glava X. **TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA**

Članak 145.

- (1) Troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegova završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći.
- (2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:
- 1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove tehničkog snimanja, troškove prepisivanja zvučnih snimki i troškove očevida,
 - 2) podvozne troškove okrivljenika,
 - 3) izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,
 - 4) podvozne i putne troškove službenih osoba,
 - 5) troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda, te troškove porođaja,
 - 6) paušalnu svotu,
 - 7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,
 - 8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.
- (3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih posebnim propisom s obzirom na složenost i trajanje izvida i kaznenog postupka.
- (4) Troškovi iz stavka 2. točka 1. do 5. ovog članka, osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna te nužni izdaci postavljenog branitelja i postavljenog opunomoćenika oštećenika kao tužitelja u postupku zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovog Zakona.
- (5) Troškovi za prevođenje na jezike manjina u Republici Hrvatskoj koji nastanu primjenom odredaba Ustava i Zakona o pravu pripadnika manjina u Republici Hrvatskoj na uporabu svog jezika neće se naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ovog Zakona dužne naknaditi troškove kaznenog postupka.

Članak 146.

U presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko će snositi troškove postupka.

Članak 147.

- (1) Okrivljenik, oštećenik, oštećenik kao tužitelj, privatni tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač i stručna osoba bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruju troškove svog dovođenja, odgode dokazne radnje ili rasprave i druge troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom te razmjerni dio paušalne svote.
- (2) O troškovima iz stavka 1. ovog članka, sud donosi posebno rješenje.

Članak 148.

- (1) Kad sud okrivljenika proglasi krivim, izreći će u presudi da je dužan naknaditi troškove kaznenog postupka.
- (2) Osoba koja je okrivljena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova u svezi s djelima za koja je oslobođena optužbe ako se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.
- (3) U presudi kojom je više okrivljenika proglašeno krivima sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće, odlučit će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove. Plaćanje paušalne svote odredit će se za svakog okrivljenika pojedinačno.
- (4) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rješenje o visini troškova donijet će sudac istrage, sudac pojedinac ili predsjednik vijeća kad se ti podaci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.
- (5) U odluci kojom rješava o troškovima sud može okrivljenika osloboditi obveze da naknadi u cijelosti ili djelomično troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavak 2. točka 1. do 6. ovog Zakona te nagradu i nužne izdatke postavljenog branitelja ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati. Ako se te okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, predsjednik vijeća može posebnim rješenjem osloboditi okrivljenika dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Članak 149.

- (1) Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 145. stavak 2. točka 1. do 5. ovog Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavku 2. do 5. ovog članka.
- (2) Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu podmirit će troškove kaznenog postupka.
- (3) Privatni tužitelj i oštećenik kao tužitelj obvezni su naknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavak 2. točka 1. do 6. ovog Zakona, nužne izdatke okrivljenika te nužne izdatke i nagradu njegova branitelja ako je postupak završen presudom kojom se okrivljenik oslobađa optužbe, ili presudom kojom se optužba odbija, ili rješenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenika ili zato što je nastupila zastara kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivnju oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja. Ako je postupak obustavljen zbog odustajanja od tužbe ili kaznenog progona, okrivljenik i privatni tužitelj ili oštećenik kao tužitelj mogu se nagoditi o svojim međusobnim troškovima. Ako ima više privatnih tužitelja ili oštećenika kao tužitelja, troškove će solidarno podnositi svi.
- (4) Oštećenik koji je odustao od prijedloga za kazneni progon pa zbog toga bude obustavljen postupak, snosi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti.
- (5) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijet će nadležni sud.

Članak 150.

(1) Nagradu i nužne izdatke branitelja i opunomoćenika privatnog tužitelja ili oštećenika dužna je platiti zastupana osoba, bez obzira na to tko je prema odluci suda dužan podmiriti troškove kaznenog postupka, osim ako prema odredbama ovog Zakona nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret proračunskih sredstava. Ako je okrivljeniku branitelj bio postavljen, nagrada i nužni izdaci branitelja isplatit će se branitelju iz proračunskih sredstava. Tako će se postupiti i ako je oštećeniku kao tužitelju bio postavljen opunomoćenik.

(2) Opunomoćenik koji nije odvjetnik nema pravo na nagradu, već samo na nužne izdatke.

Članak 151.

O dužnosti plaćanja troškova koji nastanu kod višeg suda odlučuje konačno taj sud prema odredbama članka 145. ovog Zakona.

Članak 152.

Potanje propise o naknadi troškova u kaznenom postupku donosi ministar nadležan za pravosuđe.

Glava XI. IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV

Članak 153.

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela raspravit će se na prijedlog ovlaštenih osoba u kaznenom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio taj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtjev se može odnositi na zahtjev koji se može podnijeti u parnici.

Članak 154.

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parnici.

(2) Kad prijedlog iz stavka 1. ovog članka, podnosi žrtva kaznenog djela navest će u prijedlogu je li ostvarila naknadu ili podnijela zahtjev prema članku 43. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 155.

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tijelu kojem se podnosi kaznena prijava ili sudu koji vodi postupak.

(2) Prijedlog iz stavka 1. ovog članka, se može podnijeti najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom.

(3) Osoba ovlaštena na podnošenje prijedloga dužna je određeno naznačiti svoj zahtjev i podnijeti dokaze.

(4) Ako ovlaštena osoba nije stavila prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku do podizanja optužbe, izvijestit će se da taj prijedlog može staviti do završetka dokaznog postupka.

Članak 156.

(1) Ovlaštena osoba (članak 154.) može do završetka dokaznog postupka odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvarivati ga u parnici. U slučaju odustajanja od prijedloga, takav se prijedlog ne može ponovno staviti.

(2) Ako je imovinskopravni zahtjev nakon stavljenog prijedloga, a prije završetka dokaznog postupka prešao po pravilima imovinskog prava na drugu osobu, pozvat će se ta osoba da se očituje ostaje li pri prijedlogu. Ako se uredno pozvani ne odazove, smatrat će se da je odustao od stavljenog prijedloga.

Članak 157.

Tijelo koje vodi postupak ispitat će okrivljenika o činjenicama navedenim u prijedlogu i ispitati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinskopravnog zahtjeva.

Članak 158.

(1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje sud.

(2) U presudi kojom okrivljenika proglašava krivim sud može oštećeniku dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili mu može imovinskopravni zahtjev dosuditi djelomično, a za ostatak uputiti ga u parnicu. Ako podaci kaznenog postupka ne daju

pouzdanu osnovu ni za potpuno niti za djelomično presuđenje, sud će oštećenika s imovinskopравnim zahtjevom uputiti u parnicu.

(3) Kad sud donese presudu kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi kazneni postupak, uputit će oštećenika da imovinskopравni zahtjev može ostvarivati u parnici. Kad se sud proglašeni nenadležnim, uputit će oštećenika da imovinskopравni zahtjev može podnijeti u kaznenom postupku koji će početi ili nastaviti nadležni sud.

Članak 159.

(1) Pravomoćnu presudu kojom je odlučeno o imovinskopравnom zahtjevu može sud u kaznenom postupku izmijeniti samo povodom izvanrednog pravnog lijeka.

(2) Izvan tog slučaja, osuđenik, odnosno njegovi nasljednici mogu samo u parnici zahtijevati da se pravomoćna presuda kaznenog suda kojom je odlučeno o imovinskopравnom zahtjevu izmijeniti, ako postoje uvjeti za obnovu postupka prema odredbama koje važe za parnični postupak.

Članak 160.

(1) Na prijedlog ovlaštene osobe mogu se u kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja imovinskopравnog zahtjeva nastalog zbog počinjenja kaznenog djela.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka, donosi u istrazi sudac istrage. Nakon podignute optužnice rješenje donosi optužno vijeće, a na raspravi sud koji vodi raspravu. Žalba na rješenje o privremenoj mjeri ne zadržava njegovo izvršenje.

Članak 161.

(1) Stvari koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku, a ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku, predat će se oštećeniku i prije završetka postupka.

(2) Ako se više oštećenika spori o vlasništvu stvari, uputit će se na parnicu, a sud će u kaznenom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru osiguranja.

(3) Stvari koje se imaju upotrijebiti za utvrđivanje činjenica oduzet će se privremeno i nakon završetka postupka vratiti vlasniku. Ako je takva stvar prijeko potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka uz obvezu da je na zahtjev donese.

Članak 162.

(1) Ako oštećenik ima zahtjev prema trećoj osobi zato što se kod nje nalaze stvari pribavljene kaznenim djelom ili zato što je ona zbog kaznenog djela došla do imovinske koristi, može sud u kaznenom postupku, na prijedlog ovlaštene osobe, a prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak, odrediti privremene mjere osiguranja i prema toj trećoj osobi. Odredbe članka 160. stavak 2. ovog Zakona vrijede i u tom slučaju.

(2) U presudi kojom se okrivljenik proglašava krivim sud će ili ukinuti mjere iz stavka 1. ovog članka, ako već prije toga nisu ukinute, ili će oštećenika uputiti na parnicu, s tim da će se te mjere ukinuti ako parnica ne bude pokrenuta u roku koji odredi sud.

Glava XII.
ODLUKE, RAZGLEDAVANJE SPISA, KAZNENA EVIDENCIJA, OSOBNI
PODACI, PRONAĐENE I ODUZETE STVARI

1. Donošenje i proglašavanje odluka

Članak 163.

- (1) U kaznenom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naloga.
- (2) Presudu donosi sud, a rješenja i naloge donose i druga tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 164.

- (1) Odluke vijeća donose se nakon usmenog vijećanja i glasovanja. Odluka je donesena kad je za nju glasovala većina članova vijeća.
- (2) Predsjednik vijeća upravlja vijećanjem i glasovanjem te glasuje posljednji. On je dužan brinuti se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
- (3) Ako se glasovi razdijele na više od dva mnijenja tako da niti jedno nema za sebe većinu glasova, pitanja će se razdvojiti i glasovanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se donijeti tako da će se glasovi koji su za okrivljenika najpovoljniji pribrojiti glasovima koji su od njih manje povoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.
- (4) Članovi vijeća ne mogu odbiti glasovati o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasovao da se okrivljenik oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini nije dužan glasovati o sankciji. Ako ne glasuje, uzet će se kao da je pristao na glas koji je za okrivljenika najpovoljniji.
- (5) Na zahtjev člana vijeća koji je izdvojio glas, njegovo pisano obrazloženje izdvojenog glasa priložit će se pisanoj odluci.

Članak 165.

- (1) Pri odlučivanju najprije se glasuje je li sud nadležan, je li potrebno dopuniti postupak te o drugim prethodnim pitanjima. Kad se donese odluka o prethodnim pitanjima, prelazi se na rješavanje o glavnoj stvari.
- (2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari najprije će se glasovati je li okrivljenik počinio kazneno djelo i je li kriv za to kazneno djelo, a nakon toga glasovat će se o kazni, drugim kaznenim sankcijama, troškovima kaznenog postupka, imovinskopравnim zahtjevima i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.
- (3) Ako je ista osoba optužena za više kaznenih djela, glasovat će se o krivnji i kazni za svako djelo, a nakon toga o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Članak 166.

- (1) Vijećanje i glasovanje obavljaju se u nejavnom zasjedanju.
- (2) U prostoriji u kojoj se obavlja vijećanje i glasovanje mogu biti prisutni samo članovi vijeća i zapisničar.
- (3) Podaci o tijeku vijećanja i glasovanju su tajni, osim u slučaju iz članka 164. stavak 5. ovog Zakona.

Članak 167.

(1) Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, odluke se priopćuju osobama s pravnim interesom usmenim proglašavanjem ako su prisutne, a dostavom ovjerenog prijepisa ako su odsutne.

(2) Ako je odluka usmeno proglašena, to će se naznačiti u zapisniku ili na spisu. Ako osoba koja ima pravo žalbe izjavi da se neće žaliti, ovjereni prijepis usmeno priopćene odluke neće joj se dostaviti, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Prijepisi odluka protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

Članak 168.

(1) Pisano rješenje ili nalog moraju imati uvod i izreku, a rješenje i obrazloženje.

(2) Uvod rješenja ili naloga uvijek sadrži:

1) naziv tijela;

2) ime, prezime i svojstvo službene osobe koja je donijela odnosno osoba koje su donijele rješenje ili nalog;

3) ime i prezime zapisničara ako je odluka donesena u zasjedanju;

4) ime i prezime okrivljenika te identifikacijski broj građana;

5) kazneno djelo koje je predmet postupka;

6) datum donošenja rješenja ili naloga.

(3) Izreka rješenja ili naloga sadrži zakonsku osnovu odlučivanja i odluku.

(4) U obrazloženju rješenja iznijet će se utvrđene činjenice i razlozi za primjenu zakonskih odredaba.

(5) Rješenja protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

2. Dostava odluka, podnesaka i dopisa

Članak 169.

(1) Odluke, pozivi i dopisi dostavljaju se putem:

1) službene osobe državnog tijela koje sudjeluje u kaznenom postupku;

2) pošte;

3) javne ili privatne organizacije koja je posebnom odlukom ministra pravosuđa ovlaštena za poslove dostave u kaznenom postupku;

4) pretinaca kod suda;

5) telekomunikacijskim sredstvom.

(2) Dostava dopisa može se obaviti i neposredno kod tijela kaznenog postupka ako se primatelj tamo zatekne.

(3) U slučaju propisanim ovim Zakonom, policija na zahtjev suda ili državnog odvjetnika pronalazi osobe čija je adresa nepoznata i uručuje im poziv (članak 97. stavak 6.).

(4) Ministar nadležan za pravosuđe propisuje:

1) uvjete koje mora ispunjavati organizacija za obavljanje dostave iz stavka 1. ovog članka i nadzire njihovu primjenu;

2) tehničke uvjete sustava razmjene telekomunikacijskih poruka radi osiguranja njihove funkcionalnosti i mogućnosti provjere njihovog primitka.

Članak 170.

- (1) Tijelo koje je sastavilo dopis šalje ga osobi kojoj je upućen (primatelj) na adresu njenog prebivališta ili boravišta ili adresu zaposlenja, a može se poslati i na drugu adresu na kojoj se primatelj može zateći.
- (2) Dopisi državnom tijelu dostavljaju se predajom u njegovu pisarnicu ili slanjem telekomunikacijskim sredstvom.
- (3) Dopisi odvjetnicima dostavljaju se i ulaganjem u pretince kod suda ili slanjem telekomunikacijskim sredstvom.
- (4) Na dostavu dopisa telekomunikacijskim sredstvom primjenjuju se odredbe članka 79. i 169. stavak 4. točka 2. ovog Zakona.
- (5) Dopis upućen pravnoj osobi dostavlja se na adresu njenog sjedišta ili sjedišta njene podružnice.
- (6) Vojnim osobama, pripadnicima policije i pravosudne policije dopis se može dostaviti i preko njihova zapovjedništva ili voditelja ustrojstvene jedinice.
- (7) Osobama kojima je oduzeta sloboda dopis se dostavlja u sudu ili preko uprave ustanove u kojoj su smještene.
- (8) Osobama koje u Republici Hrvatskoj imaju pravo imuniteta po međunarodnom pravu dopis se dostavlja preko ministarstva nadležnog za vanjske poslove ako međunarodnim ugovorima nije što drugo predviđeno.
- (9) Dopis državljanima Republike Hrvatske u stranoj državi, ako se ne primjenjuje postupak propisan odredbama o međunarodnoj pravnoj pomoći, dostavlja se posredovanjem diplomatskog ili konzularnog poslanstva Republike Hrvatske u stranoj državi, uz uvjet da se strana država ne protivi takvu načinu dostave. Ovlašteni djelatnik diplomatskog ili konzularnog poslanstva potpisuje dostavnicu kao dostavljač, ako je dopis uručen u samom poslanstvu, a ako je dopis dostavljen poštom, to potvrđuje na dostavnici.
- (10) Osobama uključenima u program zaštite svjedoka prema ovom Zakonu i drugim propisima dopis se dostavlja preko tijela koje provodi zaštitu.

Članak 171.

- (1) Dopis se predaje neposredno osobi kojoj je upućen, koja je dužna primiti ga. Ako se ta osoba ne zatekne na adresi prebivališta ili boravišta, dostavljač će ga predati kojem od njenih odraslih članova domaćinstva, koji su dužni primiti dopis. Ako se oni ne zateknu u stanu, dopis će se predati nadstojniku ili susjedu, ako oni na to pristanu. Time se smatra da je dopis dostavljen.
- (2) Ako se dopis dostavlja osobi na poslu, a ona se tamo ne zatekne, dopis će se ostaviti osobi ovlaštenoj za primanje pošte koja ga je dužna primiti, ili osobi koja je zaposlena na istome mjestu, ako ona pristane primiti dopis. Time se smatra da je dopis dostavljen.
- (3) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se dopis ima dostaviti odsutna i da joj ga osobe iz stavka 1. i 2. ovog članka zbog toga ne bi mogle predati na vrijeme, dostavljač će se raspitati gdje se primatelj nalazi te će dopis vratiti pošiljatelju uz naznaku adrese na kojoj bi se dopis mogao uručiti primatelju. Dostavljač će ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi na adresi na kojoj je dostava imala biti obavljena. Ostavljanje obavijesti se ne smatra urednom dostavom.

Članak 172.

(1) Prilikom primitka dopisa primatelj će potpisati dostavnicu na kojoj će sam naznačiti dan i sat primitka. Dostavnicu će potpisati i dostavljač.

(2) Ako primatelj ne zna pisati ili se nije u stanju potpisati, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan primitka i staviti napomenu zašto je potpisao primatelja.

(3) Ako primatelj ili osoba koja je dužna primiti dopis (članak 171. stavak 1. i 2.) odbije primiti dopis ili potpisati dostavnicu, dostavljač će dopis ostaviti na mjestu na kojem je zatekao primatelja i to će zabilježiti na dostavnici te će naznačiti dan, sat i mjesto ostavljanja dopisa. Time je dostava obavljena.

Članak 173.

(1) Ako tijelo koje vodi postupak okrivljeniku ne može dostaviti dopis, zato što nije prijavio promjenu adrese ili je očito da na drugi način izbjegava primitak, dopis će, osim poziva za raspravu i presude u slučajevima iz stavka 2. ovog članka, biti istaknut na oglasnoj ploči i internetskoj stranici suda, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna.

(2) Ako okrivljeniku koji nema branitelja treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora ili presudu kojom je izrečen kazneni nalog, a presuda se ne može dostaviti na njegovu dosadašnju adresu, sud će okrivljeniku postaviti branitelja po službenoj dužnosti koji će obavljati tu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenika. Postavljenom branitelju odredit će se potreban rok za upoznavanje sa spisima koji ne može biti kraći od osam dana, a nakon toga će se presuda dostaviti postavljenom branitelju i postupak nastaviti.

(3) Ako se oštećeniku, privatnom tužitelju, oštećeniku kao tužitelju, njegovom zakonskom zastupniku i opunomoćeniku dopis ne može dostaviti na dosadašnju adresu, ili je očito da primatelj izbjegava primitak dopisa, dopis će se istaknuti na oglasnu ploču i internetsku stranicu tijela koje sudjeluje u kaznenom postupku, i protekom roka od osam dana smatra se da je dostava uredna.

(4) Sud će sudionika u postupku, osim okrivljenika, kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna ako izbjegava primitak dopisa.

Članak 174.

(1) Ako se dopis ima dostaviti branitelju okrivljenika, a okrivljenik ima više branitelja, dostavit će se onom koga su oni odredili, a ako oni to nisu učinili, dostavit će se jednome od njih.

(2) Kada se okrivljeniku sudi u odsutnosti, dopisi se dostavljaju njegovom branitelju i time se smatra da su uredno dostavljeni.

(3) Ako žrtva, oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju pravnog savjetnika, zakonskog zastupnika ili opunomoćenika, dopisi će se dostaviti samo savjetniku, zastupniku ili opunomoćeniku, a ako ih ima više, samo jednom od njih.

Članak 175.

(1) Poziv osumnjičeniku, svjedoku i vještaku radi ispitivanja, prije početka i tijekom istrage upućuje državni odvjetnik.

(2) Poziv okrivljeniku za dokazno ročište, ročište za potvrđivanje optužnice, pripremno ročište i raspravu izdaje tajnik suda i šalje okrivljeniku, na temelju naloga suda koji poduzima radnju.

(3) Poziv svjedocima i vještacima za dokazno ročište i raspravu upućuje stranka koja je predložila njihovo ispitivanje.

(4) Ako se okrivljenik ne odazove pozivu iz stavka 1. i 2. ovog članka, tajnik suda će o dostavi poziva izvijestiti suca istrage, sud koji odlučuje o potvrđivanju optužnice, predsjednika vijeća odnosno suca pojedinca radi nalaganja mjera osiguranja okrivljenikove prisutnosti.

(5) Tajnik suda će, nakon što mu stranka predoči dokaze o sadržaju i uručanju poziva svjedocima i vještacima iz stavka 2. i 3. ovog članka, koje se nisu odazvale na njen uredan poziv ili dokaze o nemogućnosti uručenja, izdati sudski poziv na ročište ili raspravu, s upozorenjem o posljedicama nedolaska.

(6) Pozivanje kao svjedoka maloljetne osobe koja nije navršila šesnaest godina života obavlja se preko njezinih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupi ili zbog drugih opravdanih okolnosti.

Članak 176.

(1) Poziv za dokazno ročište i raspravu može se i usmeno dati osobi koja se nalazi pred tijelom koje postupi. Poziv predan na taj način zabilježiti će se u zapisniku ili službenoj zabilješci, koje će pozvana osoba potpisati, osim ako je taj poziv zabilježen u zapisniku o raspravi. Ako je poziv na taj način predao sud, pozvana osoba bit će upozorena na posljedice nedolaska.

(2) Poziv za osobe koje sudjeluju u postupku, osim za okrivljenika, može se predati sudioniku u postupku koji pristane uručiti ga onomu komu je upućen, ako tijelo postupka smatra da je na taj način zajamčeno njegovo dostavljanje. Nalog suda o predaji poziva radi uručenja osobi koja sudjeluje u postupku je obvezatan za tužitelja i branitelja u odnosu na osobe čije su ispitivanje predložile (članak 175. stavak 4.).

(3) O pozivu za raspravu ili drugom pozivu te o odluci o odgođi rasprave ili drugih određenih radnji mogu se osobe iz stavka 1. ovog članka, izvijestiti telekomunikacijskim sredstvom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavijest upućenu na taj način primiti osoba kojoj je upućena.

(4) O pozivu i predaji odluke obavljenim na način propisan u stavku 2. i 3. ovog članka sastavit će se službena zabilješka u spisu.

(5) Za osobu koja je prema stavku 2. ili 3. ovog članka bila obaviještena, odnosno kojoj je odluka upućena, mogu nastupiti štetne posljedice propisane za propuštanje samo ako se utvrdi da je pravovremeno primila poziv i da je bila poučena o posljedicama propusta.

Članak 177.

(1) Tajnik suda nadzire otpremanje sudskih dopisa, provjerava jesu li oni uredno dostavljeni primateljima, nalaže u slučaju potrebe njihovu ponovnu otpremu te strankama na njihov zahtjev izdaje sudske pozive.

(2) O nedostacima u otpremi i dostavljanju dopisa koje sam ne može otkloniti, tajnik suda izvijestiti će suca istrage ili predsjednika vijeća ili suca koji vodi postupak te predsjednika suda radi poduzimanja mjera potrebnih za učinkovitu dostavu.

3. Izvršenje odluka

Članak 178.

Presuda i rješenje postaju pravomoćni kad se više ne mogu pobijati žalbom ili kad žalba nije dopuštena.

Članak 179.

(1) Pravomoćna presuda izvršava se kad je uredno dostavljena i kad za njezino izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije podnesena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna protekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustajanja od podnesene žalbe.

(2) Tajnik suda dostavlja ovjereni prijepis presude s potvrdom o izvršnosti tijelu koje je nadležno za izvršenje i skrbi o pravovremenom poduzimanju radnji potrebnih za izvršenje.

(3) Ako je djelatna vojna osoba, vojni službenik ili vojni namještenik osuđen na kaznu, tajnik suda će ovjereni prijepis pravomoćne presude dostaviti ministarstvu nadležnom za obranu, a ako je pričuvni časnik ili dočasnik osuđen na kaznu, dostavit će ovjereni prijepis pravomoćne presude tijelu nadležnom za poslove obrane u kojemu se osuđenik vodi u vojnoj evidenciji.

(4) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, rješenja se izvršavaju kad postanu pravomoćna. Nalozi se izvršavaju odmah ako tijelo koje je nalog izdalo ne odredi drukčije.

(5) Rješenja i naloge, ako nije drukčije propisano, izvršavaju tijela koja su ih donijela.

Članak 180.

(1) Izvršenje kazni, sigurnosnih i odgojnih mjera propisuje se posebnim zakonom.

(2) Ako se pojavi sumnja u dopuštenost izvršenja sudske odluke ili u računanje kazne, ili ako u pravomoćnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora ili prije izdržane kazne, ili to uračunavanje nije pravilno obavljeno, odlučit će o tome posebnim rješenjem predsjednik prvostupanjskog vijeća. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako je sud drukčije odredio.

(3) Ako se pojavi sumnja u tumačenje sudske odluke, o tome na način iz stavka 2. ovog članka, odlučuje sud koji je donio pravomoćnu odluku.

Članak 181.

(1) Osobi kojoj je presudom naloženo plaćanje troškova kaznenog postupka ili od koje je oduzeta imovinska korist, tajnik suda će nakon ovršnosti presude pozvati da dostavi dokaz o ispunjenju obveze u roku određenom presudom.

(2) Ako je sud rješenjem odlučio o troškovima kaznenog postupka ili o oduzimanju predmeta, te se odluke izvršavaju prema odredbama stavka 5. i 6. ovog članka.

(3) Kad je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravomoćna i ovršna, oštećenik može zahtijevati od suda koji je odlučio u prvom stupnju da mu izda ovjereni prijepis odluke s naznakom da je odluka ovršna.

(4) Ako presudom nije određen rok za dobrovoljno ispunjenje obveze, obveza mora biti ispunjena u roku od petnaest dana od pravomoćnosti presude. Protekom tog roka presuda u navedenom dijelu postaje ovršna.

(5) Ako osoba iz stavka 1. ovog članka, ne ispuni obvezu u roku, tajnik suda dostavit će presudu s potvrdom ovršnosti sudu nadležnom za ovrhu. Taj sud pokrenut će po službenoj dužnosti ovrhu radi naplate navedenih troškova kaznenog postupka koji se naplaćuju u korist proračunskih sredstava i oduzimanja imovinske koristi. Troškovi ovrhe predju mljuju se iz proračunskih sredstava suda koji provodi ovrhu.

(6) Ako su od osobe iz stavka 1. ovog članka, bili privremeno oduzeti novac ili druge vrijednosti koje se nalaze kod suda, tajnik suda naložit će naplatu dužnog iznosa iz tog novca ili drugih vrijednosti prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak. Iz tog iznosa prvo se naplaćuje imovinskopravni zahtjev zatim oduzeta imovinska korist, te troškovi postupka. Ako se iz oduzetog novca ili drugih vrijednosti ne mogu u cijelosti naplatiti sve tražbine, za nenaplaćeni dio postupit će se sukladno odredbi stavka 1. i 2. ovog članka.

(7) U ovršnom postupku pokrenutom u smislu stavka 2. ovog članka, državni odvjetnik ima prava i dužnosti ovrhovoditelja.

(8) Ako je u presudi izrečena sigurnosna mjera oduzimanja predmeta, sud koji je izrekao prvostupanjsku presudu odlučit će hoće li se takvi predmeti prodati prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju, odnosno drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobiven prodajom predmeta unosi se u proračunski sredstva.

(9) Odredba stavka 5. ovog članka, odgovarajuće će se primijeniti i kad se donosi odluka o oduzimanju predmeta na temelju članka 556. ovog Zakona.

(10) Pravomoćna odluka o oduzimanju predmeta može se osim u postupku izvanrednog pravnog lijeka izmijeniti u parnici o vlasništvu oduzetih predmeta.

Članak 182.

Kad novčana kazna, izrečena prema odredbama ovog Zakona nije uplaćena u cijelosti ili djelomično u određenom roku, sud će je zamijeniti zatvorom koji će se odrediti odgovarajućom primjenom odredaba Kaznenog zakona.

4. Razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz

Članak 183.

(1) Svakomu, u čijemu je to opravdanom interesu, može se dopustiti razgledavanje, prepisivanje i preslikavanje pojedinih kaznenih spisa u skladu sa zakonom. Razgledavanje, prepisivanje i preslikavanje spisa u kojima je postupak tajn dopušteno je u skladu s ovim Zakonom, samo osobama koje mogu sudjelovati u postupku koji je tajn. Podaci o maloljetnoj osobi koja sudjeluje u postupku, te osobni podaci okrivljenika, žrtve, oštećenika ili svjedoka predstavljaju tajnu. Tijelo i osoba koja je upoznata s tim podacima dužna ih je čuvati kao tajnu.

(2) Ako postoji bojazan iz članka 294. stavak 1. ovog Zakona sudac istrage će na odgovarajući način (prijepisom zapisnika ili službene zabilješke bez podataka o istovjetnosti osobe, njihovim izdvajanjem u posebni omot i slično) zaštititi tajnost podataka o osobama čije se izjave ili iskazi nalaze u spisima.

(3) Osoba koja je dopustila razgledavanje spisa upozorit će osobu kojoj je razgledavanje spisa dopušteno da je dužna čuvati kao tajnu podatke iz stavka 1. i 2. ovog članka i

upozoriti je da je odavanje tajne kazneno djelo. To će se zabilježiti na spisima koji se razgledavaju, uz potpis osobe koja je upozorena.

(4) Kad je postupak u tijeku, razgledavanje, prepisivanje i preslikavanje spisa dopušta tijelo koje vodi postupak.

(5) Kad je postupak završen, razgledavanje, prepisivanje i preslikavanje spisa dopušta predsjednik suda ili službena osoba koju on odredi. Odobrenje za razgledavanje, prepisivanje i preslikavanje državnoodvjetničkog spisa daje nadležni državni odvjetnik sukladno odredbama Zakona o državnom odvjetništvu.

Članak 184.

(1) Privatni tužitelj ima pravo razgledavanja i preslikavanja spisa i predmeta.

(2) Pravo razgledavanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz, ako zakonom nije propisano drukčije ima:

1) okrivljenik i branitelj nakon što je okrivljenik ispitan;

2) žrtva, oštećenik i opunomoćenik nakon što su žrtva i oštećenik ispitani.

(3) Sud može državnom odvjetniku, na njegov obrazložen zahtjev, dostaviti kazneni spis radi razgledavanja. Ako je u tijeku rok za izjavu redovitog pravnog lijeka ili ako to zahtijevaju druge okolnosti, sud će odrediti rok u kojem državni odvjetnik ima vratiti spise.

5. Kaznena evidencija

Članak 185.

(1) Kaznenu evidenciju ustrojava i vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe na način koji sudovima i državnim odvjetništvima osigurava u realnom vremenu neposredan pristup podacima.

(2) Propise o evidenciji odgojnih mjera donosi ministar nadležan za socijalnu skrb.

6. Prikupljanje, korištenje i zaštita osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka

Članak 186.

(1) Policija, državno odvjetništvo i sud prikupljaju, pohranjuju i obrađuju osobne podatke građana koji su važni za svrhe kaznenog postupka, vodeći računa o tome da je to primjereno naravi potrebe za takvim podacima u konkretnom slučaju. Za svaku zbirku osobnih podataka ta tijela uspostavljaju i vode evidenciju prema posebnim propisima.

(2) Osobni podaci prikupljeni za potrebe kaznenog postupka mogu se dostavljati tijelima državne uprave sukladno posebnom zakonu, a drugim pravnim osobama samo ako državno odvjetništvo ili sud utvrdi da su im ti podaci potrebni u skladu sa zakonom propisanom svrhom. Prilikom dostave, te će se pravne osobe upozoriti da su dužne primijeniti mjere zaštite podataka osoba na koju se podaci odnose.

(3) Osobni podaci iz stavka 1. ovog članka, mogu se, u skladu s propisima, upotrijebiti u drugim kaznenim postupcima, u drugim postupcima za kažnjive radnje u Republici Hrvatskoj, u postupcima međunarodne kaznenopravne pomoći i međunarodne policijske suradnje.

(4) Ministar nadležan za pravosuđe pravilnikom propisuje, uređuje i skrbi za automatizirane zbirke osobnih podataka za potrebe državnog odvjetništva i sudova.

Članak 187.

(1) Netočni podaci ili podaci prikupljeni suprotno odredbama članka 186. i 188. ovog Zakona moraju se bez odgode ispraviti ili izbrisati. Točnost podataka prikupljenih u evidencijama automatiziranih sustava obrade provjerava se svakih pet godina.

(2) Ako posebnim zakonom nije drukčije propisano, osobni podaci o okrivljenikovoju istovjetnosti izbrisati će se iz automatiziranih zbirki podataka:

1) pet godina od izvršenja kazne izrečene pravomoćnom presudom ili isteka roka kušnje u uvjetnoj osudi;

2) tri godine od donošenja pravomoćne oslobađajuće presude;

3) dvije godine od donošenja odluke o izricanju kaznenopravne sankcije maloljetniku.

(3) Umjesto brisanja, sud može odrediti da se u automatiziranu zbirku iz stavka 2. ovog članka, unese odredba o zabrani njihovog priopćavanja ako bi se oni mogli izbrisati samo uz nerazmjerne poteškoće ili troškove.

(4) Osobni podaci prikupljeni isključivo na temelju utvrđivanja istovjetnosti, tjelesnog pregleda ili molekularno-genetske analize mogu se nakon kaznenog postupka, sukladno propisima, koristiti samo radi otkrivanja ili sprječavanja kaznenog djela.

(5) Kao dokaz u predmetima za slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), protudržavnog terorizma (članak 141.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 155.) i međunarodnog terorizma (članak 169.), mogu se iznimno upotrijebiti samo osobni podaci koji služe za utvrđivanje istovjetnosti okrivljenika, prikupljeni od strane sigurnosno obavještajnih službi.

Članak 188.

(1) Ako zakonom nije drukčije propisano, državno odvjetništvo ili sud će osobi, na njezin zahtjev, dostaviti obavijest o tome da li su njezini osobni podaci bili predmetom prikupljanja, pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka. Obavijest se ne može dostaviti prije isteka roka od godine dana nakon donošenja naloga o provođenju istrage.

(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, na poslove s osobnim podacima za potrebe kaznenog postupka odgovarajuće se primjenjuju odredbe posebnog zakona.

7. Postupanje s pronađenim i oduzetim stvarima

Članak 189.

(1) Predmeti veće vrijednosti koji su tijekom kaznenog postupka bili pronađeni ili privremeno oduzeti vratit će se vlasniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje. Ako je predmet podložan kvaru ili je njegovo čuvanje vezano sa znatnim troškovima, može se i ranije prodati, a ranijem vlasniku predat će se novac dobiven prodajom.

(2) Ako vlasnik ne preuzme predmete ili novac iz stavka 1. ovog članka, u roku koji mu odredi tijelo koje je donijelo odluku o vraćanju predmeta, predmeti odnosno novac unose se u proračunska sredstva.

(3) Predmeti manje vrijednosti vratit će se vlasniku, ako on to zatraži u roku od godine dana nakon pravomoćnog okončanja kaznenog postupka. Ako vlasnik u tom roku ne zatraži povrat predmeta, predmeti će se predati kriminalističkom muzeju ili uništiti.

(4) Ako vlasnik nije poznat, predmeti odnosno novac iz prethodnih stavaka vratit će se posjedniku. Ako su predmeti veće vrijednosti, a ne zna se raniji posjednik, tijelo koje vodi postupak opisat će stvar i opis objaviti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici tog tijela. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi u roku od tri mjeseca od dana objave oglasa jer će se stvar inače prodati. Novac dobiven prodajom unosi se u proračunska sredstva.

Članak 190.

(1) Privremeno oduzeti predmeti čije čuvanje bi bilo opasno ili povezano s nerazmjernim teškoćama, a čije je oduzimanje propisano kaznenim ili drugim posebnim zakonom, mogu se uništiti.

(2) Prije postupanja prema stavku 1. ovog članka provest će se nužne dokazne radnje.

(3) Uništavanje takvih predmeta određuje se nalogom tijela koje vodi postupak.

Glava XIII. PRAVNA POMOĆ

Članak 191.

(1) Policija, istražitelj, državni odvjetnik i sud mogu za potrebe vođenja kaznenog postupka zahtijevati pomoć od sudova, istražitelja, državnih odvjetništava, tijela državne uprave i drugih državnih tijela. Ta tijela će zahtjevu udovoljiti u najkraćem roku, a moguće zapreke priopćiti bez odgode. Prema potrebi njima se može dostaviti preslika dijela kaznenog spisa.

(2) Tijela državne uprave i druga državna tijela mogu zahtjev iz stavka 1. ovog članka, odbiti obrazloženom odlukom ako bi njegovo ispunjenje povrijedilo obvezu čuvanja tajnog podatka dok nadležno tijelo nije ukinulo tu obvezu.

(3) Osobne podatke prikupljene prema ovom Zakonu policija, državno odvjetništvo i sudovi mogu u skladu sa zakonom, dostavljati tijelima državne uprave uključujući i sigurnosne službe te njihovim nadzornim tijelima.

(4) O započinjanju kaznenog postupka (članak 17.) protiv državnog službenika ili namještenika sud će u roku od osam dana izvijestiti čelnika tijela ili ustanove.

Članak 192.

(1) Izvan slučajeva posebno propisanih ovim Zakonom, sud može pisanim nalogom odrediti da se dokazno ročište provede uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video konferencija).

(2) Nalog sadrži mjesto i vrijeme poduzimanja audio-video konferencije te imena i adrese osoba čije se ispitivanje traži. Pozivi svjedoku i okrivljeniku šalju se prema odredbama članka 175. stavak 1. i 2. ovog Zakona.

(3) U nalogu se može odrediti da osoba koja drži predmete koji se prema Kaznenom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica u kaznenom postupku te predmete na zahtjev suda pokaže tijekom audio-video konferencije, a nakon nje preda sudu prema odredbama članka 261. ovog Zakona.

Članak 193.

(1) Sud koji je zatražio izdavanje naloga može nakon utvrđivanja podataka iz stavka 2. ovog članka, neposredno postavljati pitanja ispitivanoj osobi. Stranke mogu biti prisutne audio-video konferenciji te u njoj sudjelovati sukladno odredbama članka 292. stavak 3. ovog Zakona. Okrivljeniku koji je u pritvoru ili istražnom zatvoru na prikladan će se način omogućiti praćenje audio - video konferencije te postavljanje pitanja i iznošenje primjedaba.

(2) Audio-video konferenciji mora biti prisutna i stručna osoba koja rukuje uređajima.

Članak 194.

(1) O audio-video konferenciji sud koji vodi kazneni postupak sastavlja zapisnik u kojem se navodi vrijeme i mjesto radnje, osobe koje su bile prisutne, vrstu i stanje tehničkog uređaja za vezu na daljinu te stručne osobe koja je rukovala uređajem. Zapisnik može voditi sudski savjetnik ili sudački vježbenik.

(2) Tijelo koje vodi kazneni postupak može udovoljiti i posebnim zahtjevima u pogledu oblika i sadržaja audio-video konferencije u skladu s propisima posebnog zakona ili međunarodnog ugovora.

(3) Ministar nadležan za pravosuđe skrbi za nabavku i održavanje zatvorenih tehničkih uređaja za audio – video konferenciju u sudovima.

Članak 195.

Državni odvjetnik ili policija mogu alibi i druge važne činjenice za pokretanje i vođenje kaznenog postupka provjeriti upotrebom telefonske veze koja ispitivanim osobama omogućava istodobnu komunikaciju (telefonska konferencija).

Članak 196.

(1) Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu, te ovisno o tome svojstvu, odgovarajuće osobne podatke.

(2) Snimka telefonske konferencije iz stavka 1. ovog članka, može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku:

1) ako je osoba koja je ispitana kao svjedok upozorena prema članku 288. stavak 3. i 289. ovog Zakona i upozorena o snimanju, te pristala da se snimka upotrijebi kao dokaz;

2) ako je osumnjičenik bio prethodno poučen o pravima prema članku 239. stavak. 1. ovog Zakona;

3) ako je ispitivanju osumnjičenika bio prisutan branitelj.

Glava XIV.
POSEBNE PRETPOSTAVKE ZA KAZNENI PROGON I ZAPOČINJANJE
KAZNENOG POSTUPKA

Članak 197.

- (1) Kad progon za kazneno djelo ovisi o oštećenikovu prijedlogu za progon, državni odvjetnik ne može naložiti provođenje istrage niti podignuti optužnicu dok oštećenik ne stavi prijedlog.
- (2) Kad je za kazneni progon potrebno odobrenje nadležnog državnog tijela, ovlaštenu tužitelj ne može naložiti provođenje istrage niti podignuti optužnicu ili privatnu tužbu ako ne podnese dokaz da je odobrenje dano.
- (3) Kad je zakonom određeno da državno odvjetništvo poduzima kazneni progon na temelju pisanog zahtjeva ili suglasnosti određenih osoba, pisani se zahtjev može podnijeti ili suglasnost dati u roku iz članka 48. stavak 1. ovog Zakona.
- (4) Odredbom stavka 1. ovog članka, ne ograničava se pravo i dužnost državnog odvjetnika i policije da provodi izvide kaznenih djela prema odredbama posebnog zakona.

Članak 198.

- (1) Kad je kazneni postupak pokrenut protiv stranca, sud i druga državna tijela postupaju prema odredbama odgovarajuće konzularne konvencije koja je na snazi u Republici Hrvatskoj.
- (2) Obavijest o određivanju pritvora, kućnog zatvora i istražnog zatvora protiv državnog službenika ili namještenika dostavit će se rukovoditelju tijela ili ustanove prema posebnom propisu.
- (3) O pokretanju istrage protiv vojnih osoba, te o određivanju pritvora, kućnog zatvora i istražnog zatvora protiv državnih službenika i namještenika u Oružanim snagama Republike Hrvatske državni odvjetnik će obavijestiti ministarstvo nadležno za obranu. Na isti način će sud postupiti kad je potvrđena optužnica ili donesena nepravomoćna presuda.
- (4) Policija će obavijestiti ministarstvo nadležno za kulturu o izvidima koje poduzima kada se kazneno djelo odnosi na spomenike kulture, arhivsku građu ili umjetnička djela od važnosti za hrvatsku ili svjetsku kulturnu baštinu. Tako će postupiti i državni odvjetnik kad donese nalog o provođenju istrage, podigne optužnicu te sud kada nastupi pravomoćnost presude koja se odnosi na takva kaznena djela.

Članak 199.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, kad se u tijeku postupka utvrdi da je okrivljenik umro, nalogom će kazneni postupak prije potvrđivanja optužnice obustaviti državni odvjetnik, a nakon toga rješenjem sud.

Članak 200.

- (1) Glede osoba koje po međunarodnom pravu u Republici Hrvatskoj uživaju imunitet od kaznenog progona, primjenjuju se pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje jesu li u pitanju osobe koje uživaju pravo imuniteta po pravilima međunarodnog prava sud će se obratiti za objašnjenje ministarstvu nadležnom za vanjske poslove.

Članak 201.

Pod uvjetima predviđenim međunarodnim ugovorom i posebnim zakonom može se provesti zajednička istraga za kaznena djela predviđena tim ugovorom i posebnim zakonom.

Glava XV. ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA

Članak 202.

- (1) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, za osobe u muškom rodu, uporabljeni su neutralno i odnose se na muške i ženske osobe (branitelj/braniteljica; državni odvjetnik/državna odvjetnica; okrivljenik/okrivljenica; sudac/sutkinja i dr.).
- (2) Ako nije drukčije propisano, pojedini izrazi u ovom Zakonu imaju slijedeće značenje:
- 1) **osumnjičenik** je osoba protiv koje se provode izvidi ili vodi istraga;
 - 2) **okrivljenik** je osoba protiv koje je podignuta optužnica koja još nije potvrđena, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba, te osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog;
 - 3) **optuženik** je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava;
 - 4) **osuđenik** je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo;
 - 5) izrazi pod točkom 1. do 4. odnose se i na pravnu osobu prema posebnom zakonu.
- (3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, odredbe o **okrivljeniku**, primjenjuju se na osumnjičenika, optuženika i osuđenika, te na osobe protiv kojih se vode posebni postupci predviđeni ovim ili drugim zakonom.
- (4) **Uhićenje** je prisilno zadržavanje neke osobe pod sumnjom da je počinila kazneno djelo.
- (5) **Uhićenik** je osoba prema kojoj je primijenjena mjera uhićenja.
- (6) **Pritvorenik** je osoba protiv koje se primjenjuje mjera pritvora.
- (7) **Pritvorski nadzornik** je policijski službenik određen posebnim zakonom.
- (8) **Osoba u kućnom zatvoru** je osoba protiv koje se primjenjuje mjera kućnog zatvora
- (9) **Zatvorenik** je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora.
- (10) **Žrtva** kaznenog djela je osoba koja zbog počinjenja kaznenog djela trpi fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.
- (11) **Oštećenik** je osim žrtve i druga osoba čije je kakvo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku.
- (12) **Stranke** su tužitelj i okrivljenik.
- (13) **Oštećenik kao tužitelj** je osoba koja je preuzela progon od državnog odvjetnika koji nije pokrenuo ili je odustao od kaznenog progona.
- (14) **Privatni tužitelj** je osoba koja je podnijela privatnu tužbu radi progona kaznenih djela za koja se progona po privatnoj tužbi.
- (15) **Tužitelj** je državni odvjetnik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj.
- (16) **Europski sud za ljudska prava** je sud prema članku 19. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine – Međunarodni ugovori 18/1997., 6/1999., 8/1999.).
- (17) **Europski sud pravde** je sud iz članka 31. Sporazuma kojim se ustanovljava Europska zajednica za ugljen i čelik, odnosno članka 46. i 220. - 245. Sporazuma iz Nice, kojim se mijenja Ugovor o Europskoj Uniji, ugovori o osnivanju Europskih zajednica i neki s njima povezani akti.

- (18) **Ustavni sud** je Ustavni sud Republike Hrvatske
- (19) **Sud** je, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, sudbeno tijelo koje donosi odluku, provodi radnju ili pred kojim se vodi postupak.
- (20) **Vrhovni sud** je Vrhovni sud Republike Hrvatske.
- (21) **Županijski i općinski sud** je sud prema odgovarajućem zakonu Republike Hrvatske.
- (22) **Glavni državni odvjetnik** je Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske.
- (23) **Državni odvjetnik** je državni odvjetnik prema odgovarajućem zakonu Republike Hrvatske.
- (24) **Ministar** je nadležni ministar Vlade Republike Hrvatske.
- (25) **Ministarstvo** je nadležno ministarstvo Vlade Republike Hrvatske.
- (26) **Istražitelj** je osoba koja je prema posebnom propisu donesenom na osnovi zakona ovlaštena provoditi dokazne i druge radnje.
- (27) **Policija** je policijski službenik ministarstva nadležnog za unutarnje poslove ili ovlaštena osoba ministarstva nadležnog za obranu u okviru prava i dužnosti propisanih zakonom, te inozemni policijski službenik koji u skladu s međunarodnim pravom, na temelju pisanog odobrenja ministra nadležnog za unutarnje poslove, poduzima radnje u području Republike Hrvatske, na njezinom brodu ili zrakoplovu.
- (28) **Informacijski sustav Državnog odvjetništva** je sustav propisan posebnim zakonom.
- (29) **Informacijski sustav ministarstva nadležnog za unutarnje poslove** je sustav propisan posebnim zakonom.
- (30) **Banka** označava osim banke i drugu financijsku ustanovu.
- (31) **Isprava** je predmet iz članka 89. stavak 24. Kaznenog zakona.
- (32) **Snimka** je zapis tehničkim uređajem.
- (33) **Osobni podatak** je u smislu ovog Zakona informacija koja se odnosi na određenu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može odrediti.
- (34) **Zbirka osobnih podataka** je skup osobnih podataka određenih posebnim zakonom.
- (35) **Molekularno – genetska analiza** je u smislu ovog Zakona postupak koji služi za analizu DNK koja tvori osnovni genetski materijal čovjeka i drugih živih bića.
- (36) **Elektronički (digitalni) dokaz** je podatak koji je kao dokaz u elektroničkom (digitalnom) obliku pribavljen prema ovom Zakonu.
- (37) **Izvanbračna zajednica** je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Drugi dio REDOVITI POSTUPAK

Zajednička odredba

Članak 203.

(1) Odredbe o redovitom postupku iz članka 203. do 519. ovog Zakona primjenjuju se u postupku za kaznena djela za koja je zakonom propisana nadležnost županijskog suda.

(2) Odredbe o redovitom postupku primjenjuju se, ako nije drukčije propisano ovim Zakonom i u skraćenom postupku (članak 520. do 548.), te u posebnim postupcima (članak 549. do 569.).

A. Prethodni postupak

Glava XVI. KAZNENI PROGON

1. Kaznena prijava

Članak 204.

(1) Sva tijela državne vlasti i sve pravne osobe dužne su prijaviti kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, koja su im dojavljena ili za koja su sami saznali.

(2) Podnošenje kaznene prijave od strane policije uređuje se posebnim zakonom.

(3) Podnoseći prijavu, tijela državne vlasti i pravne osobe navest će dokaze koji su im poznati i poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi.

(4) Građani su dužni prijaviti kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

(5) Zakonom se propisuju slučajevi u kojima je neprijavljivanje kaznenog djela, kazneno djelo.

(6) Podaci o istovjetnosti osobe protiv koje je podnesena kaznena prijava i podaci na temelju kojih se može zaključiti o istovjetnosti te osobe službena su tajna

Članak 205.

(1) Prijava se podnosi nadležnom državnom odvjetniku pisano, usmeno ili drugim sredstvom.

(2) Ako se prijava podnosi usmeno, prijavitelj će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom ili drugim telekomunikacijskim uređajem, osigurava se, kad je to moguće, njezin elektronički zapis i sastavlja službena zabilješka.

(3) Ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom odvjetniku, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom odvjetniku.

(4) Državni odvjetnik upisuje kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava čim je podnesena osim u slučaju iz članka 206. stavak 7. i 8. ovog Zakona.

(5) Način vođenja upisnika kaznenih prijava uređuje posebnim pravilnikom ministar nadležan za pravosuđe.

Članak 206.

(1) Nakon ispitivanja prijave i provjere u Informacijskom sustavu Državnog odvjetništva državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem:

- 1) ako iz same prijave proistječe da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti;
- 2) ako je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem;
- 3) ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivnju ili kazneni progon ;
- 4) ako ne postoje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo;
- 5) ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna.

(2) Protiv rješenja državnog odvjetnika o odbacivanju kaznene prijave žalba nije dopuštena.

(3) O odbacivanju prijave te o razlozima za to državni odvjetnik, osim ako je odlučio da ne poduzme progon u slučajevima iz članka 521. ovog Zakona, izvijestit će uz pouku iz članka 55. ovog Zakona oštećenika u roku od osam dana, a ako je prijavu podnijela policija ili drugo državno tijelo, izvijestit će podnositelja.

(4) Ako državni odvjetnik iz same prijave ne može ocijeniti jesu li vjerodostojni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne daju dovoljno osnove da može odlučiti hoće li naložiti provođenje istrage ili ako je do državnog odvjetnika samo dopro glas da je počinjeno kazneno djelo, državni odvjetnik će, ako to ne može poduzeti sam ili preko drugih tijela, naložiti policiji da prikupi potrebne obavijesti provođenjem izvida i poduzimanjem drugih mjera radi prikupljanja podataka potrebnih za odlučivanje o pokretanju istrage. U nalogu državni odvjetnik može pobliže odrediti sadržaj izvida ili mjere, te naložiti da ga policija odmah obavijesti o poduzetom izvidu ili mjeri. Ako državni odvjetnik naloži prisustvovanje izvidu ili mjeri, policija će ih provesti na način kojim mu se to omogućuje. Policija je dužna postupiti prema nalogu državnoga odvjetnika, a ako državni odvjetnik nije naložio drukčije, o poduzetim izvidima ili mjerama dužna je izvijestiti državnog odvjetnika najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga.

(5) Na zahtjev državnog odvjetnika, policija, ministarstvo nadležno za financije, Državni ured za reviziju i druga državna tijela, organizacije, banke i druge pravne osobe dostavit će podatke koje je od njih zatražio, osim onih koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu. Državni odvjetnik može od navedenih tijela zahtijevati kontrolu poslovanja pravne i fizičke osobe i u skladu s odgovarajućim propisima privremeno oduzimanje do donošenja presude, novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, obavljanje nadzora i dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom, te zatražiti obavijesti o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija. U svom zahtjevu državni odvjetnik može pobliže označiti sadržaj tražene mjere ili radnje te zahtijevati da ga se o njoj izvijesti, kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.

(6) Za nepostupanje po zahtjevu sudac istrage može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika odgovornu osobu kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne postupi po zahtjevu može se kazniti zatvorom do izvršenja, a najdulje mjesec dana. Sud koji je donio rješenje o određivanju zatvora može opozvati to rješenje ako nakon njegovog donošenja, odgovorna osoba postupi po zahtjevu.

(7) Državni odvjetnik može u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti pozvati podnositelja kaznene prijave i druge osobe za čije izjave smatra da mogu pridonijeti ocjeni o vjerodostojnosti navoda u prijavi. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja. Ako se osoba koja je pozvana ne odazove postupit će se prema članku 208. stavak 3. ovog Zakona.

(8) Ako kaznena prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno ako državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi pozvat će podnositelja da u roku od petnaest dana ispravi i dopuni kaznenu prijavu. Ako podnositelj ne postupi prema pozivu za ispravak ili dopunu, državni odvjetnik sastavlja o tome bilješku, kojoj prilaže kaznenu prijavu i poziv za ispravak ili dopunu. Takva kaznena prijava se ne upisuje u upisnik kaznenih prijava, nego u upisnik raznih kaznenih predmeta. Kaznena prijava i poziv se pohranjuju. O tome se u roku od sedam dana od proteka roka za ispravak ili dopunu kaznene prijave, obavještava viši državni odvjetnik koji može naložiti upisivanje kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.

(9) O pribavljenoj izjavi iz stavka 7. ovog članka, državni odvjetnik sastavlja zapisnik koji se može upotrijebiti tijekom istrage. Nakon okončanja istrage, prije podizanja optužnice, zapisnik se izdvaja iz spisa prema članku 86. stavak 3. ovog Zakona.

(10) Način vođenja upisnika iz stavka 8. ovog članka, uređuje posebnim pravilnikom ministar nadležan za pravosuđe.

2. Izvidi kaznenih djela

Članak 207.

(1) Kad poduzima izvide kaznenih djela policija postupa prema odredbama posebnog zakona i pravila koja su donesena na temelju tog zakona.

(2) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, policija ima pravo i dužnost:

1) poduzeti potrebne mjere da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne;

2) da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica, te

3) da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka.

(3) O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja radnji iz stavka 1. i 2. ovog članka, a mogu biti od interesa za kazneni postupak, policija sastavlja službenu zabilješku.

(4) O poduzimanju izvida kaznenih djela policija će obavijestiti državnog odvjetnika odmah, a najkasnije u roku od dvadesetčetiri sata nakon poduzimanja radnje.

Članak 208.

(1) Državni odvjetnik može sam provoditi izvide ili provođenje izvida naložiti policiji.

(2) Državni odvjetnik ima pravo i dužnost stalnog nadzora nad provođenjem izvida koji su naloženi policiji. Policija je dužna izvršiti nalog ili zahtjev državnog odvjetnika u provođenju nadzora nad izvidima.

(3) Uz prethodnu obavijest državnom odvjetniku policija može pozivati građane. Uz prethodnu obavijest državnom odvjetniku, prisilno se može dovesti osumnjičenik koji se nije odazvao pozivu samo ako je u pozivu bio na to upozoren ili iz okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva. Osoba koja se odazvala pozivu ili je bila prisilno dovedena, a odbije dati obavijesti, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.

(4) U provođenju izvida policija ne može građane ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka. Ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati i od osoba koje su u pritvoru, istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode, ali samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti suca istrage ili branitelja.

(5) Na temelju provedenih izvida policija, u skladu s posebnim propisom, sastavlja izvješće o provedenim izvidima u kojemu navodi dokaze za koje je saznala. U izvješće se ne unosi sadržaj izjava koje su pojedini građani dali u prikupljanju obavijesti. Uz izvješće se dostavljaju i predmeti, skice, slike, spisi o poduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka. Ako prethodno nije podnesena kaznena prijava, državni odvjetnik postupit će prema članku 205. i 206. ovog Zakona.

(6) Ako policija naknadno sazna za nove činjenice, dokaze ili otkrije tragove kaznenog djela, dužna je prikupiti potrebne obavijesti i izvješće o tome, odmah dostaviti državnom odvjetniku.

Članak 209.

Pod uvjetima i na način određen posebnim zakonom, izvide kaznenog djela počinjenog na hrvatskom brodu provodi zapovjednik broda. Ako nema posebnih odredaba o načinu provođenja izvida, odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog Zakona.

Članak 210.

Policija ima pravo osobe zatečene na mjestu počinjenja kaznenog djela uputiti državnom odvjetniku ili ih zadržati do njegova dolaska, ako bi te osobe mogle dati podatke važne za kazneni postupak i ako je vjerojatno da se njihovo ispitivanje kasnije ne bi moglo obaviti ili bi bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem ili drugim teškoćama. Zadržavanje tih osoba radi upućivanja državnom odvjetniku ili njihovo zadržavanje na mjestu počinjenja kaznenog djela ne može trajati dulje od šest sati od dolaska policije na mjesto događaja.

Članak 211.

(1) Policija može radi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika, snimati ga, uzimati mu otiske prstiju, a po odobrenju suca istrage i objaviti osumnjičeničku fotografiju. Sudac istrage je dužan o zahtjevu za objavljivanjem osumnjičeničke fotografije odlučiti u roku od dva sata.

(2) Od osumnjičenika za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora, mogu se i bez privole uzeti neintimni uzorci radi molekularno – genetske analize potrebne u svrhe iz stavka 1. ovog članka.

(3) Ministar nadležan za unutarnje poslove i ministar nadležan za obranu donijet će propise o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka za svrhe iz stavka 1. ovog članka.

(4) Ministar nadležan za zdravstvo donijet će propise o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka za svrhe iz stavka 2. ovog članka, u smislu članka 327. stavak 7. ovog Zakona.

3. Odbacivanje kaznene prijave i odustajanje od kaznenog progona prema posebnom zakonu

Članak 212.

(1) Glavni državni odvjetnik može pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonom, rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona tijekom kaznenog postupka ako je to razmjerno težini počinjenih kaznenih djela i značenju iskaza te osobe, važno za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela i članova zločinačke organizacije.

(2) Protiv rješenja Glavnog državnog odvjetnika iz stavka 1. ovog članka, žalba nije dopuštena.

4. Dokazne radnje prije početka postupka

Članak 213.

(1) Državni odvjetnik ili na temelju njegova naloga istražitelj, mogu prije pokretanja istrage kad je istraga obvezna (članak 216. stavak 1. i 2.), provesti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode.

(2) Ako istraga prema ovom Zakonu nije obvezna (članak 341. stavak 2. i 3.), državni odvjetnik ili na temelju njegova naloga istražitelj, mogu poduzeti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode ili koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka, a nakon što je primio pouku o pravima (članak 239.), osumnjičenik može državnom odvjetniku predložiti poduzimanje dokaznih radnji, a sucu istrage provođenje dokaznog ročišta u slučajevima iz članka 236. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 214.

(1) Ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat, državni odvjetnik ili istražitelj mogu ispitati svjedoke ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.

(2) O svemu što je poduzeto, istražitelj mora prije, a ako to nije moguće, odmah nakon provedbe radnje izvijestiti državnog odvjetnika.

Članak 215.

(1) Državni odvjetnik može prije početka postupka zahtijevati od suca istrage poduzimanje posebnih dokaznih radnji (članak 332. do 339.).

(2) Pod uvjetima iz članka 332. stavak 2. ovog Zakona nalog o poduzimanju posebne dokazne radnje, može izdati državni odvjetnik.

(3) Nalog o poduzimanju posebnih dokaznih radnji iz stavka 1. i 2. ovog članka izvršava policija (članak 219. stavak 3. i 337. stavak 1.).

Glava XVII. ISTRAGA

1. Pokretanje, tijek i okončanje istrage

Članak 216.

(1) Istraga se mora provesti za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. (2) Istraga se mora provesti za slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva (članak 90.), otmice (članak 125. stavak 3.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 124. stavak 4.), veleizdaje (članak 135.), protudržavnog terorizma (članak 141.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 155. stavak 2.), međunarodnog terorizma (članak 169. stavak 1., 2. i 4.), ugrožavanja sigurnosti osoba pod međunarodnom zaštitom (članak 170. stavak 3.), trgovanja ljudima i ropstva (članak 175. stavak 2.), međunarodne prostitucije (članak 178. stavak 3.), udruživanja radi činjenja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (članak 187), silovanja (članak 188.), spolnog odnošaja s nemoćnom osobom (članak 189. stavak 4.), spolnog odnošaja s djetetom (članak 192. stavak 3. i 4.), podvođenja (članak 195. stavak 6.) i za kaznena djela počinjena za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju izravne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske (članak 376. stavak 2.).

(3) U istrazi će se prikupiti dokazi i podaci potrebni da bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak, te dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na raspravi ili bi njihovo izvođenje bilo otežano.

Članak 217.

(1) Državni odvjetnik izdaje nalog o provođenju istrage ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se ima provesti istraga, a nije postupljeno prema članku 212. i 341. stavak 2. ovog Zakona. Nalog o provođenju istrage državni odvjetnik donosi u roku od devedeset dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (članak 205. stavak 4.). Izdavanje naloga o provođenju istrage zabilježiti će se u upisniku kaznenih prijava.

(2) Nalog o provođenju istrage mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnosti iz kojih proizlaze osnove sumnje, ime i prezime i osobne podatke osobe okrivljenika, ako su poznati, te kratko obrazloženje.

(3) U nalogu o provođenju istrage državni odvjetnik određuje da se istraže određene okolnosti, da se poduzmu pojedine radnje i da se o određenim pitanjima ispituju određene osobe.

(4) Državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage obrazloženi prijedlog da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor ili da se poduzmu druge mjere osiguranja prisutnosti ili mjere opreza, te druge mjere neophodne za djelotvorno vođenje kaznenog postupka i zaštitu osoba.

Članak 218.

(1) Nalog o provođenju istrage se dostavlja okrivljeniku u roku od osam dana od dana izdavanja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavak 1. ovog Zakona, osim ako okrivljenik nije poznat.

(2) Ako se naknadno utvrdi istovjetnost okrivljenika, državni odvjetnik dopunit će nalog prema članku 217. stavak 2. ovog Zakona i postupiti prema stavku 1. ovog članka.

(3) Državni odvjetnik može odgoditi dostavu naloga o provođenju istrage do mjesec dana ako bi se dostavom ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera. Razloge za odgodu dostave naloga o provođenju istrage, državni odvjetnik upisuje službenom zabilježskom u upisnik iz članka 205. stavak 4. ovog Zakona.

(4) Ako je prije izdavanja naloga o provođenju istrage obavljena pretraga okrivljenika ili njegova doma ili drugih prostorija koje koristi, privremeno oduzimanje predmeta od okrivljenika, prepoznavanje ili vještačenje uz sudjelovanje okrivljenika, uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela od okrivljenika, ili je ispitan okrivljenik, nalog o provođenju istrage mora se okrivljeniku dostaviti u roku iz stavka 1. ovog članka. Ako su prije dostave naloga provedene druge dokazne radnje, o tim radnjama državni odvjetnik obavještava okrivljenika uz dostavu naloga.

(5) Nalog o provođenju istrage državni odvjetnik dostavlja oštećeniku s poukom o pravima iz članka 55. stavak 5. ovog Zakona.

Članak 219.

(1) Istragu provodi državni odvjetnik.

(2) Državni odvjetnik može nalogom povjeriti provođenje dokaznih radnji istražitelju. U nalogu državni odvjetnik određuje istražitelja, s obzirom na predmet istraživanja i posebne propise, radnje koje se imaju provesti, a može dati i druge naloge kojih se istražitelj mora držati. Istražitelj je dužan postupati po nalogu državnog odvjetnika.

(3) Provođenje posebnih dokaznih radnji (članak 332.) državni odvjetnik povjerava policiji.

(4) Glede osobnih podataka prikupljenih tijekom istrage postupa se prema članku 186. ovog Zakona.

(5) Glede predmeta koji imaju poslužiti kao dokaz postupa se prema članku 269. ovog Zakona.

Članak 220.

(1) Nakon donošenja naloga o provođenju istrage, a kad to ovaj Zakon predviđa i prije toga (članak 213. do 215.), državni odvjetnik poduzima ili nalaže radnje za koje smatra da su potrebne za uspješno vođenje postupka.

(2) Državni odvjetnik ili istražitelj koji poduzima dokaznu radnju obaviti će prema potrebi i druge dokazne radnje koje s tim stoje u svezi ili iz njih proistječu.

(3) Istražitelj prije poduzimanja radnje iz stavka 2. ovog članka, ili ako to nije mogao učiniti, odmah nakon njena obavljanja, izvješćuje državnog odvjetnika o provedenoj radnji.

Članak 221.

Oštećenik može državnom odvjetniku podnositi prijedloge da se istraga dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom, te sudjelovati u radnjama u istrazi kad je to propisano ovim Zakonom i ostvarivati prava iz članka 52. ovog Zakona.

Članak 222.

(1) Državni odvjetnik ili istražitelj obavlja dokazne radnje na području svoje nadležnosti. Ako interes istrage zahtijeva, oni mogu pojedine dokazne radnje obaviti i izvan područja nadležnosti, ali su dužni o tome izvijestiti državnog odvjetnika na čijem području se obavlja dokazna radnja.

(2) Na temelju odluke državnog odvjetnika u složenim istražnim predmetima, osim istražitelja sudjeluju državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici. Oni mogu pripremati provođenje pojedinih dokaznih radnji, primati izjave i prijedloge, te samostalno poduzeti pojedinu dokaznu radnju koju im je državni odvjetnik povjerio. Zapisnik o takvoj radnji državni odvjetnik ovjerava najkasnije četrdesetosam sati nakon njezina poduzimanja.

(3) Radi razjašnjenja pojedinih tehničkih ili drugih stručnih pitanja koja se postavljaju u svezi s pribavljenim dokazima ili pri poduzimanju dokaznih radnji, državni odvjetnik može zatražiti od odgovarajuće stručne ustanove ili stručne osobe da mu o tim pitanjima dade potrebna objašnjenja o kojima će državni odvjetnik sastaviti zapisnik.

Članak 223.

(1) Državni odvjetnik prekida istragu nalogom ako je okrivljenik zbog zdravstvenih smetnji nesposoban sudjelovati u postupovnim radnjama.

(2) Ako se okrivljenik sam stavio u stanje ili položaj uslijed kojega nije sposoban sudjelovati u postupovnim radnjama, istraga se neće prekinuti.

(3) Istraga se neće prekinuti u slučaju iz članka 549. stavak 4. ovog Zakona.

(4) U slučajevima iz stavka 1. do 3. ovog članka, okrivljenik mora imati branitelja u vrijeme donošenja naloga o prekidu istrage.

(5) Istraga se može prekinuti ako je okrivljenik nepoznat, u bijegu ili inače nije dostižan državnim tijelima.

(6) Prije nego što se istraga prekine, prikupit će se svi dokazi o kaznenom djelu i krivnji okrivljenika do kojih se može doći.

(7) Ako su bile određene mjere osiguranja prisutnosti, državni odvjetnik će sucu istrage bez odlaganja dostaviti nalog o prekidu istrage. Sudac istrage će postupiti prema članku 226. stavak 1. ovog Zakona.

(8) Kad prestanu smetnje koje su prouzročile prekid, državni odvjetnik donosi nalog o nastavku istrage.

(9) Ako tijekom prekida istrage nastupi zastara kaznenog progona, postupa se prema članku 224. stavak 1. točka 3. ovog Zakona.

Članak 224.

(1) Državni odvjetnik obustavlja nalogom istragu:

1) ako djelo koje se stavlja na teret okrivljeniku nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti;

- 2) ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju okrivljenika, osim u slučaju iz članka 549. stavak 3. ovog Zakona;
 - 3) ako je nastupila zastara kaznenog progona ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon;
 - 4) ako nema dokaza da je okrivljenik počinio kazneno djelo.
- (2) Nalog o obustavi istrage dostavlja se oštećeniku i okrivljeniku, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u pritvoru ili istražnom zatvoru. Oštećenik, će se uz nalog uputiti u smislu članka 55. stavak 5. ovog Zakona.

Članak 225.

- (1) Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu ili nakon završene istrage izjavio da odustaje od kaznenog progona, oštećenik koji je preuzeo kazneni progon može predložiti provođenje istrage sucu istrage, osim kad je to isključeno prema ovom Zakonu.
- (2) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu oštećenika kao tužitelja rješenjem. U rješenju kojim određuje pokretanje istrage navode se podaci iz članka 217. stavak 2. i 3. ovog Zakona. Ako ne prihvati prijedlog, sudac istrage rješenjem odbija prijedlog oštećenika za pokretanje istrage.
- (3) Ako je prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenje istrage prihvaćen, istragu po nalogu suca istrage, provodi istražitelj prema pravilima iz članka 216. stavak 2., 219. i 220. ovog Zakona. Oštećenik kao tužitelj može biti prisutan radnjama u istrazi i može sucu istrage predlagati da naloži istražitelju provođenje radnji. Ako ne prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja o provođenju radnji, sudac istrage obavještava oštećenika.
- (4) Kad sudac istrage ustanovi da je istraga završena, izvijestit će o tome oštećenika kao tužitelja. Sudac istrage će u obavijesti upozoriti oštećenika kao tužitelja o mjestu gdje se nalazi spis i drugi predmeti i vremenu u kojemu ih može razgledati, kao i o pravu da u roku od osam dana treba podnijeti optužnicu te o tome obavijestiti suca istrage. Ako oštećenik kao tužitelj to ne učini, smatrat će se da je odustao od progona, pa će sudac istrage postupak rješenjem obustaviti.

Članak 226.

- (1) Kad sudac istrage odlučuje o nekom pitanju i ustanovi da postoje razlozi za prekid ili obustavu istrage, donosi rješenje u smislu članka 223. i 224. ovog Zakona. Rješenje o prekidu ili obustavi istrage dostavlja se državnom odvjetniku, oštećeniku kao tužitelju i okrivljeniku, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u istražnom zatvoru. O žalbi protiv rješenja suca istrage o obustavi istrage odlučuje viši sud.
- (2) Na način određen u stavku 1. ovog članka sudac istrage postupa i kad provodi istragu na zahtjev oštećenika.

Članak 227.

Državni odvjetnik će prije završene istrage pribaviti podatke o okrivljeniku navedene u članku 272. stavak 1. ovog Zakona, ako nedostaju ili ih treba provjeriti, te podatke o prijašnjim osudama okrivljenika, a prema potrebi i spise tih predmeta, a ako okrivljenik još izdržava kaznu ili drugu sankciju koja je vezana za lišenje slobode, podatke o njegovu ponašanju za vrijeme izdržavanja kazne ili druge sankcije.

Članak 228.

(1) Državni odvjetnik ili sudac istrage završava istragu kad su provedene radnje propisane u Zakonu, a stanje stvari je u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak.

(2) Nalog o istrazi, odluke, zapisnici o radnjama poduzetim u istrazi i svi drugi spisi koji se mogu upotrijebiti kao dokaz na raspravi unose se u spis istrage prije njenog završetka.

Članak 229.

(1) Nakon završene istrage državni odvjetnik je dužan u roku od petnaest dana podignuti optužnicu ili obustaviti istragu. Taj rok može viši državni odvjetnik produljiti na prijedlog državnog odvjetnika najviše za još petnaest dana.

(2) Državni odvjetnik će u roku iz stavka 1. ovog članka, obavijestiti oštećenika o podizanju optužnice ili o obustavi istrage uz pouku iz članka 55. stavak 5. ovog Zakona.

(3) Ako državni odvjetnik ne postupi prema stavku 1. i 2. ovog članka dužan je o razlozima izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

Članak 230.

(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.

(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka, produljiti za još šest mjeseci. U posebno složenim i teškim predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka, produljiti za dvanaest mjeseci.

(3) Okrivljenik i oštećenik mogu se uvijek obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage.

(4) Viši državni odvjetnik ispitat će navode u pritužbi, a ako je podnositelj zahtijevao, obavijestit će ga o tome što je poduzeto.

(5) Ako istragu provodi sudac istrage okrivljenik i oštećenik kao tužitelj mogu se obratiti pritužbom predsjedniku suda zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku sudske istrage. Ako je podnositelj zahtijevao, predsjednik suda će ga obavijestiti o tome što je poduzeto.

Članak 231.

(1) Postupanje tijekom istrage je tajno. Sve osobe koje saznaju sadržaj postupovne radnje dužne su kao tajnu čuvati činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznale.

(2) Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe iz stavka 1. ovog članka da je odavanje tajne kazneno djelo.

Članak 232.

Kad sudac istrage ili vijeće odlučuje u tijeku istrage, može zatražiti potrebna objašnjenja od državnog odvjetnika, oštećenika i okrivljenika. Sudac istrage ili vijeće može pozvati državnog odvjetnika, okrivljenika i oštećenika da usmeno izlože svoja stajališta.

Članak 233.

(1) Okrivljenik mora biti ispitan prije okončanja istrage.

(2) Okrivljenika ispituje državni odvjetnik ili po njegovu nalogu istražitelj. Ispitivanje okrivljenika se provodi u prostorijama državnog odvjetnika ili istražitelja.

(3) Pri pozivanju okrivljenika postupit će se prema članku 96. ovog Zakona, a ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima, tijelo koje provodi ispitivanje će prije početka ispitivanja postupiti prema članku 273. stavak 1. ovog Zakona.

(4) Ispitivanje okrivljenika provodi se prema članku 272. do 282. ovog Zakona.

Članak 234.

(1) Okrivljenik nakon primitka naloga o provođenju istrage može državnom odvjetniku predložiti poduzimanje dokaznih radnji. Ako državni odvjetnik prihvati prijedlog okrivljenika, provest će odgovarajuću dokaznu radnju.

(2) Ako se državni odvjetnik ne složi s prijedlogom okrivljenika dostavlja ga u roku od osam dana sucu istrage i o tome pisano obavještava okrivljenika. Sudac istrage odlučuje o prijedlogu okrivljenika nalogom.

2. Dokazno ročište

Članak 235.

(1) Dokazno ročište provodi sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, oštećenika kao tužitelja ili okrivljenika.

(2) Na dokaznom ročištu mogu se provesti dokazne radnje iz članka 236. ovog Zakona.

Članak 236.

(1) Dokazno ročište će se provesti ako:

1) je potrebno ispitati svjedoka iz članka 293. i 294. ovog Zakona.

1) svjedok neće moći biti ispitan na raspravi;

2) je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza;

3) se drugi dokaz neće moći kasnije izvesti.

(2) Dokazno ročište se može provesti ako je potrebno radi donošenja odluke u slučajevima propisanim ovim Zakonom (članak 160. i 270.).

Članak 237.

(1) Sudac istrage, ako prihvati prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, u roku od četrdesetiosam sati nalogom:

1) određuje vrijeme i mjesto održavanja dokaznog ročišta;

2) poziva državnog odvjetnika, okrivljenika i njegova branitelja, te oštećenika i druge osobe, osim ako drukčije nije propisano u ovom Zakonu;

3) određuje pribavljanje predmeta i osiguranje provođenja radnji.

(2) Ako ne prihvati prijedlog o provođenju dokaznog ročišta, sudac istrage će u roku od četrdesetiosam sati, rješenjem odbiti prijedlog. Protiv tog rješenja predlagatelj ima pravo žalbe u roku od dvadesetčetiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdesetiosam sati.

(3) Ako se na dokaznom ročištu ispituje svjedok iz članka 294. ovog Zakona, sudac istrage će, provesti ispitivanje prema članku 297. ovog Zakona.

Članak 238.

(1) Dokaznom ročištu mora prisustvovati državni odvjetnik.

- (2) Dokaznom ročištu, kad nije drukčije propisano, mogu prisustvovati okrivljenik, oštećenik kao tužitelj, branitelj i oštećenik.
- (3) Dokazno ročište može se obaviti i bez pozvane osobe, osim bez državnog odvjetnika te branitelja ako je obrana obvezna.
- (4) Osobe koje sudjeluju na dokaznom ročištu mogu predložiti sucu istrage da radi razjašnjenja stvari postavi određena pitanja svjedoku ili vještaku. Uz dopuštenje suca istrage mogu postavljati pitanja i neposredno.
- (5) Ako je na dokaznom ročištu prisutan okrivljenik, sudac istrage mora pri otvaranju dokaznog ročišta provjeriti je li okrivljenik primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.). Ako okrivljenik nije primio pouku, sudac istrage će postupiti prema članku 239. stavak 4. ovog Zakona.
- (6) Sudac istrage može tijekom dokaznog ročišta postupiti prema članku 222. stavak 3. ovog Zakona.

3. Pouka o pravima

Članak 239.

- (1) Pouka o pravima okrivljenika mora sadržavati obavijest o tome:
 - 1) zašto se okrivljuje i koje su osnove sumnje protiv njega, ako prethodno nije primio nalog o provođenju istrage;
 - 2) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja;
 - 3) da u skladu s odredbom članka 184. stavak 2. točka 1. ovog Zakona ima pravo razgledavanja spisa i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz;
 - 4) da ima pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru ili da će mu se kad to predviđa ovaj Zakon, postaviti službeni branitelj.
- (2) Pouka o pravima se mora dostaviti uz:
 - 1) nalog o provođenju istrage;
 - 2) poziv za prvo ispitivanje;
 - 3) poziv za dokazno ročište;
 - 4) rješenje o istražnom zatvoru.
- (3) Pouku o pravima iz stavka 1. ovog članka, državni odvjetnik dostavlja okrivljeniku uz prvu radnju iz stavka 2. točka 1. do 3 ovog članka. U slučaju iz stavka 1. točka 4. ovog članka, pouku dostavlja tijelo koje izvršava mjeru.
- (4) Kad je to propisano ovim Zakonom, sud po službenoj dužnosti provjerava je li okrivljenik primio pouku o pravima prije otpočinjanja radnje i ako ustanovi da pouka o pravima nije uručena, zastat će s postupanjem, najprije naložiti uručenje pouke, a tek nakon toga nastaviti s postupkom.

Glava XVIII. DOKAZNE RADNJE

1. Pretraga

a) Zajedničke odredbe

Članak 240.

(1) Pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom i drugim propisima.

(2) Pretraga doma i drugih prostora, sredstva prijevoza i druge pokretne stvari te osobe poduzima se radi pronalaženja počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, kad je vjerojatno da se oni nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njenom tijelu.

(3) Propisi o pretrazi ne odnose se na prirodne, javne te napuštene prostore.

Članak 241.

(1) Pretraga osobe mora se provoditi na način kojim se čuva dostojanstvo osobe koja se pretražuje.

(2) Pretraga doma i drugih prostora se mora provoditi tako da se što manje remeti kućni red i uznemiruju građani.

(3) Ako se svrha pretrage doma, drugih prostora i pokretne stvari ne može postići na drugi način, tijelo koje provodi pretragu može rastaviti predmet pretrage prema potrebi i uz pomoć stručne osobe. Pri rastavljanju predmeta pretrage izbjegavat će se nepotrebna oštećenja.

Članak 242.

(1) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, pretragu na zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage određuje pisanim obrazloženim nalogom. Nalog o pretrazi mora sadržavati:

1) oznaku predmeta pretrage (osobe, doma, drugih prostora ili pokretnih stvari);

2) svrhu pretrage;

3) tijelo koje će provesti pretragu.

(2) O zahtjevu za pretragu sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od četiri sati, od primitka zahtjeva. Ako ne prihvati zahtjev, sudac istrage donosi rješenje. Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od osam sati. Vijeće donosi odluku o žalbi u roku od dvanaest sati.

(3) Nalog suca istrage iz stavka 1. ovog članka, o pretrazi, izvršava se u roku od tri dana od dana izdavanja. Nakon proteka tog roka, pretraga se više ne može izvršiti na temelju tog naloga. Nalog se bez odgode vraća sucu istrage koji ga poništava bilješkom na nalogu.

(4) Pretragu provode državni odvjetnik, istražitelj ili policija.

(5) Kad istragu provodi sudac istrage, odredit će u nalogu o pretrazi istražitelja koji će provesti pretragu. Istražitelj je dužan provesti pretragu prema nalogu i odmah dostaviti sucu istrage zapisnik i predmete koje je privremeno oduzeo.

Članak 243.

(1) Nalog o pretrazi, osim ako nije drukčije propisano ovim Zakonom, predaje se prije početka pretrage osobi kod koje će se pretraga obaviti ili koju će se pretražiti, odnosno koja raspolaže s predmetom pretrage.

(2) Prije početka pretrage pozvat će se osoba iz stavka 1. ovog članka, da dobrovoljno izruči osobu, odnosno predmete koji se traže.

Članak 244.

Pretrazi se može iznimno pristupiti i bez prethodne predaje naloga (članak 243. stavak 1.) i bez pouke o pravu na branitelja (članak 253.), odnosno poziva za predaju osobe ili stvari (članak 243. stavak 2.) ako:

- 1) se pretpostavlja oružani otpor;
- 2) je nužno da se kod sumnje na kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija ili čiji su počinitelji povezani s inozemstvom, pretraga obavi iznenada;
- 3) se pretraga ima obaviti u javnim prostorima;
- 4) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja omogućilo sakrivanje, uništenje ili oštećenje predmeta ili tragova koji se trebaju oduzeti;
- 5) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja ugrozilo sigurnost osobe koja poduzima pretragu;
- 6) je vlasnik ili posjednik doma ili pokretne stvari nedostupan.

Članak 245.

(1) Iznimno, ako se radi o sumnji da su počinjena slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125. stavak 2. i 3.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), protudržavnog terorizma (članak 141.), odavanja državne tajne, (članak 144. stavak 1. i 3.), špijunaže (članak 146. stavak 4.), udruživanja radi činjenja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 152.), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) za koje je propisana kazna zatvora više od pet godina, krivotvorenja novca (članak 274.) i prikrivanja protuzakonito dobivenog novca (članak 279.), izbjegavanje carinskog nadzora (članak 298.), primanja mita (članak 347.), davanja mita (članak 348.), te udruživanja za počinjenje kaznenih djela (članak 333.), kao i kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju, a pretragu treba poduzeti odmah jer bi odlaganje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage, državni odvjetnik može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza pisanim obrazloženim nalogom.

(2) Nalog o pretrazi iz stavka 1. ovog članka, zajedno sa zapisnicima o izvršenoj pretrazi državni odvjetnik mora odmah, a najkasnije u roku od osam sati od okončanja pretrage, dostaviti sucu istrage.

(3) Sudac istrage odlučuje o zakonitosti naloga državnog odvjetnika o pretrazi i provedene pretrage, u roku od osam sati od primitka zapisnika. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija ovjeriti nalog o pretrazi ili zapisnik o provedenoj pretrazi, državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadesetčetiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdesetiosam sati.

Članak 246.

(1) Pretragu može obaviti bez naloga, državni odvjetnik, istražitelj ili policija kad provodi očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, odmah, a najkasnije osam sati nakon što je kazneno djelo otkriveno.

(2) Policija može obaviti pretragu doma ili drugih prostora bez naloga:

1) kad je prema posebnom zakonu ovlaštena ući u tuđi dom ili drugi prostor, a postoje uvjeti iz članka 240. stavak 2. ovog Zakona;

2) ako je to prijeko potrebno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi uhićenja počinitelja kaznenog djela (članak 107. točka 2.) za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine.

(3) U slučaju pretrage iz stavka 2. ovog članka, ako se pretraga poduzima u domu ili drugim prostorima počinitelja kaznenog djela, pretraga se može poduzeti i radi pronalaženja ili osiguranja dokaza. Ta se pretraga može poduzeti samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka.

(4) Policija može bez naloga o pretrazi obaviti pretragu osobe pri izvršenju naloga o dovođenju ili pri uhićenju ako postoji vjerojatnost da ta osoba posjeduje oružje ili oruđe za napad ili ako postoji vjerojatnost da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete ili tragove koje treba od nje oduzeti kao dokaz postupku.

(5) Kad policija obavi pretragu bez naloga, dužna je zapisnik o pretrazi i izvješće odmah predati nadležnom državnom odvjetniku.

Članak 247.

(1) Pretraga se obavlja danju, od sedam do dvadeset dva sata.

(2) Pretraga se može obaviti noću ako:

1) je danju započeta, a nije dovršena;

2) se radi o pretrazi prema članku 245. stavak 1. i 246. ovog Zakona,

3) osoba kod koje se pretraga obavlja ili koja se pretražuje, to sama zatraži što se odmah upisuje u zapisnik o pretrazi uz potpis te osobe.

(3) Sudac istrage može na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika odobriti pretragu izvan vremena iz stavka 1. ovog članka i kad postoji vjerojatnost da će:

1) se traženi predmeti ili tragovi uništiti ili sakriti;

2) se tražena osoba sakriti ili pobjeći;

3) tražena osoba počiniti kazneno djelo;

4) biti ugrožena sigurnost osoba, ako se pretraga ne izvrši izvan vremena iz stavka 1. ovog članka.

Članak 248.

(1) O svakoj pretrazi sastavit će se zapisnik, koji potpisuju osoba kod koje se obavlja pretraga ili osoba koju se pretražuje te osobe čija je prisutnost obvezna.

(2) U pretrazi oduzet će se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretrage kao i predmeti označeni u članku 249. stavak 1. i 2. ovog Zakona.

(3) U zapisnik će se točno opisati predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se upisati u potvrdu čiji se primjerak odmah izdaje osobi od koje su predmeti, odnosno isprave oduzete.

Članak 249.

(1) Ako se pri pretrazi nađu predmeti koji nisu povezani s kaznenim djelom zbog kojeg je donesen nalog o pretrazi, ali koji upućuju na drugo kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, ti će se predmeti opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o njihovu oduzimanju izdat će se odmah potvrda. O tome će se odmah izvijestiti državni odvjetnik.

(2) Predmeti će se odmah vratiti ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnove za pokretanje kaznenog postupka, a ne postoji kakva druga zakonska osnova po kojoj bi se ti predmeti imali oduzeti, o čemu se sastavlja zapisnik. Predmeti upotrijebljeni kod pretrage računala i sličnih uređaja vratit će se nakon pretrage njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za daljnje vođenje kaznenog postupka.

(3) Osobni podaci pribavljeni pretragom mogu se koristiti samo u svrhe kaznenog postupka i izbrisat će se bez odgode kad ta svrha prestane.

Članak 250.

Zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku ako:

- 1) je pretraga, suprotno ovom Zakonu, obavljena bez pisanog naloga;
- 2) je pretraga bez naloga poduzeta suprotno odredbama članka 246. stavak 1. do 3. ovog Zakona;
- 3) državni odvjetnik nije u roku iz članka 245. stavak 2. ovog Zakona predao sucu istrage nalog i zapisnik o poduzetoj pretrazi;
- 4) je odbijen zahtjev za ovjeru pisanog naloga državnog odvjetnika o pretrazi ili zapisnika o provedenoj pretrazi (članak 245. stavak 3.);
- 5) u zapisnik nisu unesene okolnosti zbog kojih je pretragu osobe obavila osoba drugog spola (članak 251. stavak 2.);
- 6) je pretraga provedena protivno odredbama članka 251. stavak 3. i 4. ovog Zakona;
- 7) je pretraga provedena bez osobe koja mora prisustvovati pretrazi (članak 254. stavak 2.);
- 8) je pretraga provedena suprotno uvjetima za zakonitost pretrage propisanim u posebnom zakonu (članak 256.).

b) Pretraga osobe

Članak 251.

(1) Pretraga osobe obuhvaća pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njezinom posjedu, prostor u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja pretrage i sredstvo prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage.

(2) Pretragu osobe obavlja osoba istoga spola, osim ako to s obzirom na okolnosti provođenja pretrage nikako nije moguće. Okolnosti zbog kojih je pretragu obavila osoba drugog spola unose se u zapisnik o pretrazi.

(3) Pri pretrazi osobe ne smije se ulaziti u tijelo osobe koja se pretražuje, niti se od tijela smiju odvajati nadomjesci dijelova tijela ili pomagala tjelesnih organa pričvršćena uz tijelo (proteze i slično).

(4) Ako pri pretrazi treba ući u tjelesne šupljine, odvojiti od tijela nadomjestke tjelesnih organa ili ako se pojavi sumnja da pretraga izravno ozbiljno ugrožava zdravlje osobe koja

se pretražuje, tijelo koje provodi pretragu zastat će s njenim provođenjem i u roku od tri sata postupiti prema članku 326. stavak 2. ovog Zakona. Ako se u navedenom roku ne može nastaviti pretragu, izvijestit će se o tome državnog odvjetnika i obustaviti pretraga.

c) Pretraga doma i drugih prostora

Članak 252.

(1) Pri pretrazi doma pretražuje se jedna ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba koristi kao svoj dom, te prostori koje su s domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja.

(2) Pretraga drugih prostora odnosi se na prostore različite od doma koji su označeni u nalogu za pretragu, u kojima se ne može provesti pretraga bez naloga (članak 246. stavak 2. točka 1. i 2.).

(3) Pretraga doma i drugih prostora obuhvaća i pretragu pokretnih stvari i svih osoba zatečenih u domu i drugim prostorima, kad je to navedeno u nalogu o pretrazi ili kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga.

Članak 253.

(1) Prije pretrage doma, osoba na koju se odnosi nalog o pretrazi poučit će se da ima pravo izvijestiti branitelja koji može biti prisutan pretrazi.

(2) Tijelo koje provodi pretragu omogućit će toj osobi da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s pretragom do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je osoba izjavila da želi uzeti branitelja. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi pretragu će omogućiti osobi da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora i dostavlja državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama uz izvješće sucu istrage. Vrijeme zastajanja s pretragom doma ne računa se u zakonski rok dovodjenja iz članka 109. stavak 2. ovog Zakona. Tijelo koje provodi pretragu će u zapisniku o pretrazi naznačiti vrijeme zastajanja.

(3) Ako osoba ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe, tijelo može provesti pretragu doma.

Članak 254.

(1) Pretrazi doma ili drugih prostora moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci.

(2) Svjedoci će se prije početka pretrage upozoriti da paze kako se pretraga obavlja te da imaju pravo prije potpisivanja zapisnika o pretrazi staviti svoje primjedbe ako smatraju da pretraga nije provedena na način propisan u ovom Zakonu ili da sadržaj zapisnika nije točan.

(3) Pretrazi doma ili drugih prostora može biti prisutna osoba koja je u posjedu prostora ili boravi u njemu ili osoba koju te osobe ovlaste da prisustvuje pretrazi.

(4) Kad se pretraga obavlja u prostoru državnog tijela, pozvat će se njihov predstavnik koji će biti prisutan pretrazi.

(5) Kad se pretraga obavlja u prostoru druge pravne osobe, pozvat će se njihov predstavnik koji može biti prisutan pretrazi.

Članak 255.

Ako se pretraga mora poduzeti u prostoru vojnog objekta, nalog o pretrazi se predaje vojnoj vlasti koje će odrediti vojnu osobu radi prisustva pretrazi. Pretragu u vojnom objektu u pravilu provodi vojna policija ili u njoj sudjeluje.

Članak 256.

Posebnim zakonom mogu se propisati posebni uvjeti poduzimanja pretrage u određenom prostoru.

d) Pretraga pokretnih stvari

Članak 257.

(1) Pretraga pokretnih stvari obuhvaća i pretragu računala i s njim povezanih uređaja, drugih uređaja koji služe prikupljanju, pohranjivanju i prijenosu podataka, telefonskim, računalnim i drugim komunikacijama i nositelja podataka. Na zahtjev tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, dužna je omogućiti pristup računalu, uređaju ili nositelju podataka te dati potrebne obavijesti za nesmetanu uporabu i ostvarenje ciljeva pretrage.

(2) Po nalogu tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu i drugim uređajima iz stavka 1. ovog članka, dužna je odmah poduzeti mjere kojima se sprječava uništenje ili mijenjanje podataka. Tijelo koje poduzima pretragu, može provedbu tih mjera naložiti stručnom pomoćniku.

(3) Osobu, koja koristi računalu ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, a koja ne postupi prema stavku 1. i 2. ovog članka, premda za to ne postoje opravdani razlozi, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika kazniti prema odredbi članka 259. stavak 1. ovog Zakona. Odredba o kažnjavanju ne odnosi se na okrivljenika.

Članak 258.

Ako se pretraga mora poduzeti na brodu ili zrakoplovu, nalog o pretrazi će se dostaviti zapovjedniku broda ili zrakoplova koji će biti prisutan pretrazi.

Članak 259.

(1) Kod pretrage prijevoznog sredstva, opasne, otrovne, lako upaljive i slične stvari ili sredstva, osoba koja upravlja ili raspolaže takvom stvari dužna je na zahtjev tijela koje provodi pretragu poduzeti mjere neophodne za sigurno i neometano provođenje pretrage. Za neizvršavanje zahtjeva sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika tu osobu kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne postupi po zahtjevu može se kazniti zatvorom do izvršenja zahtjeva, a najdulje mjesec dana. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja. Tijelo koje provodi pretragu prije poduzimanja pretrage upozoriti će osobe iz stavka 1. ovog članka, na posljedice koje proizlaze iz odbijanja postupanja po zahtjevu.

(2) Tijelo koje provodi pretragu iz stavka 1. ovog članka, može radi poduzimanja mjera neophodnih za neometano provođenje pretrage imenovati stručnu osobu.

Članak 260.

(1) Ako je vjerojatno da su u bankarskom sefu, predmeti ostvareni kaznenim djelom ili namijenjeni počinjenju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje pet godina, a ti su predmeti važni za kazneni postupak ili prema zakonu podliježu prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će obrazloženim zahtjevom od suda zatražiti da naloži banci omogućavanje pristupa sefu. Sud će rješenjem zabraniti raspolaganje predmetima u sefu i odrediti rok u kojemu banka mora po njemu postupiti. Prije početka i tijekom istrage rješenje o zahtjevu državnog odvjetnika donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice, sud pred kojim se ima održati rasprava.

(2) Sudac istrage odlučuje o zahtjevu državnog odvjetnika iz stavka 1. ovog članka, odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sati. Ako sudac istrage odbije zahtjev državnog odvjetnika, državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvanaest sati vijeću. O žalbi vijeće donosi odluku u roku od dvadesetičetiri sata.

2. Privremeno oduzimanje predmeta

Članak 261.

(1) Predmeti koji se imaju oduzeti prema kaznenom zakonu, ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku, privremeno će se oduzeti i osigurati njihovo čuvanje.

(2) Tko drži takve predmete, dužan ih je predati na zahtjev državnog odvjetnika, istražitelja ili policije. Državni odvjetnik, istražitelj ili policija će držatelja predmeta upozoriti na posljedice koje proizlaze iz odbijanja postupanja po zahtjevu.

(3) Osobu koja ne postupi prema zahtjevu za predaju, premda za to ne postoje opravdani razlozi, sudac istrage može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti prema članku 259. stavak 1. ovog Zakona.

(4) Mjere iz stavka 2. ovog članka, ne mogu se primijeniti prema okrivljeniku niti osobama koje su oslobođene dužnosti svjedočenja (članak 285.).

Članak 262.

(1) Privremenom oduzimanju ne podliježu:

1) spisi i druge isprave državnih tijela čije bi objavljivanje povrijedilo obvezu tajnosti dok nadležno tijelo ne odluči drukčije;

2) pisana priopćenja okrivljenika branitelju, osim ako okrivljenik ne zahtijeva drukčije;

3) snimke i privatni dnevnik pronađeni kod osoba iz članka 285. stavak 1. točka 1. do 3. ovog Zakona, koje su te osobe snimile ili napisale, a sadrže snimke ili zapise o činjenicama o kojima su te osobe oslobođene dužnosti svjedočenja;

4) zapisi, izvodi iz registara i slične isprave koje se nalaze kod osoba iz članka 285. stavak 1. točka 4. ovog Zakona, sastavljeni o činjenicama koje su u obavljanju svoga zanimanja te osobe saznale od okrivljenika;

5) zapisi o činjenicama koje su sastavili novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, a koji se nalaze u njihovom posjedu ili u uredništvu u kojem su zaposleni;

6) privatni dnevnik okrivljenika.

(2) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i tehničkih snimki iz stavka 1. točka 2. do 6. ovog članka, ne primjenjuje se:

1) u pogledu branitelja ili osobe oslobođene obveze svjedočenja prema članku 285. stavak 1. ovog Zakona ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikriatelji;

2) u pogledu novinara i urednika u sredstvima javnog priopćavanja ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikriatelji kaznenog djela, ili ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina, te za kaznena djela iz članka 305. i 305.a Kaznenog zakona;

3) u pogledu privatnog dnevnika okrivljenika ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina;

4) ako se radi o predmetima koji se imaju oduzeti prema zakonu.

(3) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i snimki iz stavka 1. točka 2. do 6. ovog članka, ne primjenjuje se u predmetima kaznenih djela počinjenih na štetu djece i maloljetnika iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež.

(4) Državni odvjetnik, istražitelj ili policija mogu oduzeti predmete prema stavku 1., 2. i 3. ovog članka i kad provode izvide kaznenih djela ili kad istražitelj ili policija izvršavaju nalog suda.

(5) Pri oduzimanju predmeta u zapisniku će se naznačiti gdje je pronađen i opisat će se, a po potrebi i na drugi način osigurati utvrđivanje njegove istovjetnosti. Za privremeno oduzeti predmet izdat će se potvrda.

(6) Predmet oduzet suprotno odredbama stavka 1. ovog članka, ne može se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 263.

(1) Odredbe članka 261. ovog Zakona odnose se i na podatke pohranjene u računalima i s njim povezanim uređajima, te uređajima koji služe prikupljanju i prijenosu podataka, nositelje podataka i na pretplatničke informacije kojima raspolaže davatelj usluga, osim kad je prema članku 262. ovog Zakona privremeno oduzimanje predmeta zabranjeno.

(2) Podaci iz stavka 1. ovog članka, na pisani zahtjev državnog odvjetnika se moraju predati državnom odvjetniku u cjelovitom, izvornom, čitljivom i razumljivom obliku. Državni odvjetnik u zahtjevu određuje rok u kojemu se imaju predati podaci. U slučaju odbijanja predaje, može se postupiti prema članku 259. stavak 1. ovog Zakona.

(3) Podatke iz stavka 1. ovog članka, snimit će u realnom vremenu tijelo koje provodi radnju. Pri pribavljanju, snimanju, zaštiti i čuvanju podataka posebno će se voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka (članak 186. do 188.). Prema okolnostima, podaci koji se ne odnose na kazneno djelo zbog kojega se postupa, a potrebni su osobi prema kojoj se provodi mjera, mogu se snimiti na odgovarajuće sredstvo i vratiti toj osobi i prije okončanja postupka.

(4) Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može rješenjem odrediti zaštitu i čuvanje svih računalnih podataka iz stavka 1. ovog članka, dok je to potrebno, a najdulje šest mjeseci. Nakon toga računalni podaci će se vratiti osim:

- 1) ako nisu uključeni u počinjenje slijedećih kaznenih djela iz Kaznenog zakona: povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, programa i sustava (članak 223.), računalnog krivotvorenja (članak 223.a) i računalne prijevare (članak 224.a);
 - 2) ako nisu uključeni u počinjenje drugog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti počinjenog pomoću računalnog sustava;
 - 3) ako ne služe kao dokaz za kazneno djelo za koje se vodi postupak.
- (5) Protiv rješenja suca istrage kojim su određene mjere iz stavka 3. ovog članka, osoba koja se koristi računalom i osoba koja je davatelj usluga imaju pravo žalbe u roku od dvadesetičetiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od tri dana. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 264.

- (1) Državna tijela mogu uskratiti pokazivanje i predaju svojih spisa i isprava, ako se radi o tajnom podatku prema posebnom zakonu (klasificirani podatak).
- (2) Pravne osobe mogu tražiti da se ne objavljuju podaci koji se odnose na njihovo poslovanje.
- (3) Odluku o deklasificiranju podatka iz stavka 1. ovog članka, donosi državno tijelo na zahtjev državnog odvjetnika ili suda.
- (4) Odluku o objavljivanju podataka iz stavka 2. ovog članka, donosi rješenjem sudac istrage ili sud pred kojim se vodi rasprava na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika. Žalba protiv rješenja suda pred kojim se vodi rasprava nije dopuštena.

Članak 265.

- (1) Banka može uskratiti davanje podataka koji su bankarska tajna. Ako je uskraćeno davanje tih podataka, na obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sud može izdati rješenje o davanju podataka koji su bankarska tajna. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora dati podatke.
- (2) Ako je vjerojatno da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže s prihodima ostvarenim kaznenim djelom, a taj je prihod važan za istragu tog kaznenog djela ili prema zakonu podliježe prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će, obrazloženim zahtjevom sudu, predložiti da naloži banci dostavu državnom odvjetniku podataka o tim računima i prihodima. Zahtjev sadrži podatke o pravnoj ili fizičkoj osobi koja ta sredstva, ili prihode drži, ili s njima raspolaže. Opis prihoda mora sadržavati oznaku valute, ali ne i njen točan iznos ako nije poznat. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora po njemu postupiti.
- (3) Prije početka i tijekom istrage odluku o zahtjevu državnog odvjetnika iz stavka 1. i 2. ovoga članka, donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice sud koji ispituje optužnicu a nakon njene pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava.
- (4) Sudac istrage odlučuje o zahtjevu državnog odvjetnika iz stavka 1. i 2. ovog članka rješenjem odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od dvanaest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadesetičetiri sata. Protiv rješenja suda donesenog nakon podizanja optužnice nije dopuštena žalba.
- (5) Ako postoje okolnosti iz stavka 2. i 3. ovog članka, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage može rješenjem naložiti banci ili drugoj pravnoj osobi da prati

platni promet i transakcije na računima određene osobe, te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika.

(6) Mjere praćenja platnog prometa mogu trajati najdulje godinu dana. Čim prestanu razlozi praćenja državni odvjetnik je dužan obavijestiti suca istrage koji rješenjem obustavlja praćenje. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona ili ako prikupljeni podaci nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se podaci o praćenju pod nadzorom suca istrage koji o tome sastavlja posebni zapisnik. Rješenje o praćenju državni odvjetnik dostavlja osobi protiv koje je bilo naloženo, uz optužnicu ili uz odluku o odustajanju od kaznenog progona.

(7) O postupanju prema stavku 1. do 5. ovog članka banka ili druga pravna osoba ne smije davati obavijesti ili podatke.

(8) Za postupanje protivno stavku 1. do 5. ovog članka sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rješenjem kazniti banku novčanom kaznom do 1.000 000,00 kuna te odgovornu osobu u banci ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu do 200.000,00 kuna. Ako i nakon toga ne izvrši nalog može se odgovorna osoba kazniti zatvorom do izvršenja, a najdulje mjesec dana. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 266.

(1) Na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sud može rješenjem naložiti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje određene financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.

(2) Rješenjem iz stavka 1. ovog članka sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za transakciju iz stavka 1. ovog članka i gotovinski iznosi domaće i strane valute koji su privremeno oduzeti prema članku 265. stavak 2. ovog Zakona deponiraju na poseban račun i čuvaju do okončanja postupka, odnosno dok se ne steknu uvjeti za njihovo vraćanje, a najdulje dvije godine. Nakon pravomoćnosti optužnice sud može produljiti trajanje čuvanja najdulje godinu dana.

(3) Prije početka i tijekom istrage odluku donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice sud koji ispituje optužnicu, a nakon njene pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava. Sudac istrage odlučuje rješenjem o zahtjevu državnog odvjetnika u roku od dvadesetičetiri sata od primitka zahtjeva. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik može u roku od dvanaest sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadesetičetiri sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Pravna ili fizička osoba nikome ne smije davati obavijesti ili podatke o postupanju prema stavku 1. do 3. ovog članka.

Članak 267.

(1) Spisi ili isprave koji se privremeno oduzimaju jer mogu poslužiti kao dokaz, će se popisati. Ako to nije moguće, spisi ili isprave će se staviti u omot i zapečatiti. Osoba od koje se privremeno oduzima spis ili isprava može na omot staviti svoj pečat i potpis.

(2) Omot otvara državni odvjetnik. Pri pregledavanju spisa ili isprave mora se paziti da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe. O otvaranju omota će se sastaviti zapisnik.

(3) Osoba od koje su spisi ili isprava oduzeti pozvat će se da bude na otvaranju omota. Ako se ona ne odazove pozivu ili je odsutna, omot će se otvoriti, spisi ili isprave pregledati i popisati u njezinoj odsutnosti.

Članak 268.

Za neizvršavanje rješenja suda iz članka 265. stavak 1. do 5. i članka 266. stavak 1. do 3. ovog Zakona ili postupanje protivno članku 265. stavak 7. i članku 266. stavak 4. ovog Zakona, kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom do 1.000 000,00 kuna, a odgovorna osoba u pravnoj osobi ili fizička osoba novčanom kaznom u iznosu do 200.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne izvrši odluku može se odgovorna ili fizička osoba kazniti zatvorom do izvršenja odluke, a najdulje mjesec dana. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja. Kažnjavanje ne utječe na kazneni progon za kazneno djelo odavanja tajnih podataka.

Članak 269.

(1) U posebnoj prostoriji suda se pohranjuju i čuvaju predmeti koji se imaju upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. Iznimno ako to nije moguće, ti se predmeti čuvaju izvan suda. O čuvanju predmeta izvan suda odlučuje sud.

(2) Sudac istrage ili sud koji vodi postupak skrbi o nadzoru nad tim predmetima.

(3) Ministar nadležan za pravosuđe donijet će propise kojima će odrediti način i uvjete pod kojima se čuvaju predmeti iz stavka 1. ovog člana.

Članak 270.

O privremenoj mjeri osiguranja tijekom istrage odlučuje sudac istrage, nakon podizanja optužnice sud koji ispituje optužnicu, a nakon toga raspravni sud.

Članak 271.

(1) Privremena mjera se mora obustaviti, a privremeno oduzeti predmeti moraju biti vraćeni, osim ako ne podliježu odredbama o oduzimanju prema posebnom zakonu, čim je očigledno da ne postoje zakonski razlozi za primjenu mjere, ili je istekao rok iz članka 265. stavak 6. i 266. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Državni odvjetnik i sud paze po službenoj dužnosti na postojanje razloga za mjere.

3. Ispitivanje okrivljenika

Članak 272.

(1) Kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik.

(2) Okrivljenik će se poučiti da je dužan odazvati se pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni adresu, a upozorit će se i na posljedice ako ne postupi prema toj obvezi.

(3) Ako se okrivljenik ne može odazvati pozivu zbog bolesti ili druge neotklonjive smetnje, može se ispitati u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prijevoz do sudske zgrade ili drugog mjesta gdje se radnja poduzima, ili se njegovo ispitivanje može odgoditi.

(4) Prema potrebi sud može naložiti tjelesni pregled ili vještačenje radi provjere postojanja okolnosti iz stavka 3. ovog članka.

Članak 273.

(1) Tijelo koje provodi ispitivanje upitat će okrivljenika prije prvog ispitivanja je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.), a ako jest, uvjerit će se da je okrivljenik pouku razumio. Ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima prethodno će mu se ona uručiti, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima iz članka 239. stavak 1. ovog Zakona na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u svezi s tim zabilježiti će se u zapisniku.

(2) Okrivljenik, koji je prema stavku 1. ovog članka poučen o pravima, pozvat će se da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru. Izjava okrivljenika unijet će se u zapisnik.

(3) Tijelo koje provodi ispitivanje omogućit će okrivljeniku da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi ispitivanje će okrivljeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja tijelo iz članka 253. ovog Zakona i dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama. Vrijeme zastajanja s ispitivanjem upisuje se u zapisnik o ispitivanju i ne računa se u zakonski rok za dovođenje sucu istrage.

(4) Ako okrivljenik nije uzeo branitelja s liste iz stavka 3. ovog članka, tijelo koje provodi ispitivanje postupit će prema članku 66. stavak 3. ovog Zakona.

(5) Okrivljenik se o svojim pravima prije početka prvog ispitivanja može posavjetovati s braniteljem u skladu sa člankom 75. i 76. ovog Zakona, što se unosi u zapisnik.

(6) Ako postoji sumnja o tome je li okrivljenik poznaje službeni jezik suda ili postoje okolnosti iz članka 280. ovog Zakona, okrivljenik će se poučiti da će se ispitivanje provesti putem tumača. Tijelo koje provodi ispitivanje osigurati će prije početka ispitivanja sudjelovanje tumača.

Članak 274.

Ako okrivljenik koji se odrekao prava da uzme branitelja, a obrana nije obavezna, na kasnijem ispitivanju izjavi da hoće uzeti branitelja i traži da branitelj bude prisutan ispitivanju, ispitivanje će se odmah prekinuti. U zapisnik će se unijeti razlog prekida radnje. Okrivljeniku će se omogućiti pozivanje branitelja. Tijelo koje provodi ispitivanje zastat će s ispitivanjem dok okrivljenik ne uzme branitelja, a najdulje dva sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja i da traži njegovu prisutnost ispitivanju. Ako u

tom roku branitelj ne pristupi na ročište, ispitivanje će se nastaviti bez branitelja i to će se zabilježiti u zapisniku.

Članak 275.

(1) Prije početka prvog ispitivanja okrivljenik će potpisati da je primio pisanu pouku o pravima iz članka 239. stavak 1. ovog Zakona. Kod svakog daljnjeg ispitivanja okrivljenik će se upozoriti na potpisanu izjavu o tome da je primio pisanu pouku o pravima prije početka prvog ispitivanja i to će se zabilježiti u zapisniku.

(2) Prvo ispitivanje okrivljenika snima se uređajem za audio – video snimanje. Uređajem rukuje stručna osoba. Daljnja ispitivanja se mogu snimati na prijedlog okrivljenika ili prema odluci tijela koje provodi ispitivanje.

(3) Tijelo koje provodi ispitivanje će osim upozorenja i pouka iz članka 273. stavak 1. ovog Zakona, u zapisnik unijeti i upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku. Upozorenje i izjava okrivljenika o korištenju prava da uzme branitelja snimit će se i unijet u zapisnik.

(4) Osoba koja provodi ispitivanje navest će podatke koje mora sadržavati zapisnik o ispitivanju okrivljenika (članak 83. stavak 1. i 272.), podatke iz članka 87. stavak 5. ovog Zakona, a zatim će označiti početak, prekid, nastavak i završetak ispitivanja, te druge okolnosti značajne za tijek ispitivanja.

(5) U zapisnik ispitivanja koje se snima, ne unosi se iskaz okrivljenika.

(6) O ispitivanju se izrađuju tri snimke, od kojih će se jedna zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Zapečaćeni omot potpisuje osoba koja je provela ispitivanje, okrivljenik, branitelj ako je prisutan i stručna osoba koja je provela snimanje. Po jedna snimka se odmah predaje državnom odvjetniku i okrivljeniku.

(7) Državni odvjetnik mora izraditi prijepis snimke u slučaju iz članka 343. ovog Zakona.

Članak 276.

(1) Ispitivanje treba obavljati tako da se u potpunosti poštuje osoba okrivljenika.

(2) Okrivljenik se ispituje usmeno. Pri ispitivanju mu se može dopustiti da se služi svojim zabilješkama.

(3) Pri ispitivanju treba okrivljeniku, bez obzira želi li odgovarati na postavljena pitanja, omogućiti da se u neometanom izlaganju očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.

(4) Kad okrivljenik završi iskaz, postavit će mu se pitanja ako je potrebno da se predoči neki dokaz, popune praznine ili otklone proturječnosti i nejasnoće u njegovu izlaganju.

(5) Prema okrivljeniku se ne smije upotrijebiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja.

Članak 277.

(1) Okrivljeniku treba postavljati pitanja jasno, razgovijetno i određeno, tako da ih može potpuno razumjeti. U ispitivanju se ne smije polaziti od pretpostavke da je okrivljenik priznao nešto što nije priznao, niti se smiju postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako na njih treba odgovoriti.

(2) Ako se kasniji iskazi okrivljenika razlikuju od ranijih, a osobito ako okrivljenik opozove svoje priznanje, pozvat će se da iznese razloge zašto je dao različite iskaze, odnosno zašto je opozvao priznanje.

Članak 278.

- (1) Okrivljenik može biti suočen sa svjedokom ili drugim okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama.
- (2) Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik.
- (3) Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.
- (4) O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje u istrazi se mora snimiti uređajem za audio – video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Članak 279.

- (1) Kad se ispitivanje okrivljenika ne snima uređajem za audio – video snimanje, iskaz okrivljenika unosi se u zapisnik u obliku pripovijedanja. Bitna pitanja i odgovori na njih unijet će se doslovno u zapisnik.
- (2) Okrivljeniku se može dopustiti da svoj iskaz sam kazuje u zapisnik.

Članak 280.

- (1) Ispitivanje okrivljenika obaviti će se preko tumača u slučajevima predviđenim ovim Zakonom.
- (2) Ako je okrivljenik gluh, postavljat će mu se pitanja pisano, a ako je nijem, pozvat će se da pisano odgovara. Ako se ispitivanje ne može obaviti na taj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se s okrivljenikom može sporazumjeti.
- (3) Ako tumač nije prisegnut, položiti će prisegu da će vjerno prenijeti pitanja koja se okrivljeniku upućuju i izjave što ih on bude davao.
- (4) Odredbe ovog Zakona koje se odnose na vještake na odgovarajući način će se primjeniti na tumače.

Članak 281.

Snimka i zapisnik o ispitivanju okrivljenika ne mogu biti upotrijebljeni kao dokaz u postupku ako je postupljeno protivno odredbama članka 273. i 275. stavak 1. do 4. i 6. ovog Zakona.

Članak 282.

Ispitivanje okrivljenika može se provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

4. Ispitivanje svjedoka

Članak 283.

- (1) Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima.
- (2) Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci.
- (3) Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

Članak 284.

Ne može se ispitati kao svjedok:

- 1) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila zakonom ustanovljenu obvezu čuvanja tajnosti podataka, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te obveze;
- 2) branitelj okrivljenika, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva;
- 3) okrivljenik u postupku u kojem su primijenjene odredbe članka 25. ovog Zakona;
- 4) vjerski ispovjednik o sadržaju ispovjedi.

Članak 285.

(1) Oslobodeni su obveze svjedočenja:

- 1) osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
- 2) rođaci okrivljenika u uspravnoj lozi, rođaci u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno, te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
- 3) posvojenik i posvojitelj okrivljenika,
- 4) javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,
- 5) odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,
- 6) novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od dvanaest godina ili teža kazna.

(2) Osobe navedene u stavku 1. točka 4. do 6. ovog članka ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.

(3) Tijelo koje vodi postupak dužno je osobe spomenute u stavku 1. ovog članka, prije njihova ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljeniku, upozoriti da ne moraju svjedočiti. Upozorenje i odgovor unose se u zapisnik.

(4) Maloljetnik koji s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposoban shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.

(5) Osoba koja ima razloga uskratiti svjedočenje prema jednom od okrivljenika oslobođena je dužnosti svjedočenja i prema ostalim okrivljenicima ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljenike.

(6) Osobe navedene u stavku 1. točka 1. do 6. ovog članka, osim branitelja, ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež.

Članak 286.

(1) Svjedok nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome će tijelo koje vodi postupak poučiti svjedoka.

(2) Ako je svjedok uskratio odgovor na pitanja iz stavka 1. ovog članka jer bi time izložio sebe ili svoga bliskog rođaka kaznenom progonu, državni odvjetnik može izjaviti da neće poduzeti kazneni progon i predložiti prekid radnje radi davanja izjave u smislu stavka 4. ovog članka.

(3) Izjavu iz stavka 2. ovog članka državni odvjetnik može dati ako je odgovor na određena pitanja važan za dokazivanje težeg kaznenog djela druge osobe za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od deset ili više godina. Svjedok može prije davanja izjave državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka radi zaštite svojih prava i interesa imati savjetnika iz reda odvjetnika.

(4) Izjava državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka mora biti pisana i ovjerena pečatom i potpisom višeg državnog odvjetnika. Državni odvjetnik predaje izjavu svjedoku. Protiv svjedoka i osobe iz stavka 2. ovog članka ne može se poduzeti kazneni progon za kazneno djelo na koje se odnosi izjava, ali se može progoniti za kazneno djelo davanja lažnog iskaza.

Članak 287.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, svjedok se poziva dostavom pisanog poziva, u kojem će se navesti ime, prezime, zanimanje pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, kazneni predmet u svezi s kojim se poziva, naznaku da se poziva kao svjedok i upozorenje o posljedicama neopravdanog izostanka.

Članak 288.

(1) Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

(2) Svjedok će se najprije pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom.

(3) Nakon toga svjedok će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 44. stavak 2. točka 3. i 286. stavak 1. ovog Zakona i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik.

Članak 289.

(1) Nakon općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a nakon toga će mu se postavljati pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja.

(2) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

(3) Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

(4) Svjedok se može suočiti s drugim svjedokom ili okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama. Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik. Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.

(5) O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

(6) Ako se žrtva kaznenog djela ispituje kao svjedok postupit će se prema članku 16., 43. do 46. i 292. stavak 4. ovog Zakona. Odluku o tome donosi tijelo koje provodi ispitivanje. Ako se radi o žrtvi kaznenog djela iz članka 44. stavak 1. ovog Zakona odluku donosi sudac istrage. Žalba protiv odluke tijela koje provodi ispitivanje ili suca istrage, nije dopuštena.

Članak 290.

- (1) Ako se ispitivanje svjedoka obavlja preko tumača ili ako je svjedok gluhi ili nijem, ispituje se na način propisan u članku 280. ovog Zakona.
- (2) Ispitivanje koje se obavlja preko tumača može se snimiti uređajem za audio –video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku.

Članak 291.

- (1) Ako uredno pozvani svjedok ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede.
- (2) Ako svjedok dođe, pa nakon što je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, sudac istrage njega može, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga odbije svjedočiti, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo ispitivanje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne završi, ali najdulje mjesec dana.
- (3) Žalba protiv rješenja iz stavka 2. ovog članka ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 292.

- (1) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta kao svjedoka provodi sudac istrage. Ispitivanje će se provesti bez prisutnosti suca i stranaka u prostoriji gdje se dijete nalazi putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka kojima rukuje stručni pomoćnik. Ispitivanje se provodi uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe, a osim kad to nije protivno interesima postupka ili djeteta, ispitivanju prisustvuje roditelj ili skrbnik. Stranke mogu postavljati pitanja djetetu - svjedoku prema odobrenju suca istrage putem stručne osobe. Ispitivanje će se snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku. Dijete se može samo iznimno ponovno ispitati, i to na isti način.
- (2) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje mlađeg maloljetnika kao svjedoka provodi sudac istrage. Pri ispitivanju mlađeg maloljetnika osobito ako je oštećen kaznenim djelom, postupit će se obzirno da ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje maloljetnika. Prema okolnostima, posebno vodeći računa o zaštiti maloljetne osobe, može se provesti na način propisan u stavku 1. ovog članka.
- (3) Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja, teških tjelesnih mana ili duševnog stanja, ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave. Te svjedoke se može ispitati putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka kojima rukuje stručna osoba. Ako to nalaže stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će se prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku.
- (4) Na način određen u stavku 3. ovog članka može se na njen zahtjev, provesti ispitivanje kao svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji.
- (5) Ako se ispitivanje svjedoka provodi prema stavku 3. ovog članka postupit će se prema članku 297. stavak 3. ovog Zakona.

Članak 293.

Ispitivanje svjedoka može se provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

Članak 294.

(1) Kad postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti iznošenje podataka iz članka 288. stavak 2. ovog Zakona, davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne osigura zaštita svjedoka.

(2) Zaštita svjedoka iz stavka 1. ovog članka sastoji se od posebnog načina ispitivanja i sudjelovanja u postupku (zaštićeni svjedok) i mjera zaštite svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka. Tijelo koje sudjeluje u postupku dužno je postupati s posebnim obzirom glede zaštite svjedoka.

(3) Posebni način ispitivanja i sudjelovanja zaštićenog svjedoka u postupku uređuju se ovim Zakonom, a može se primijeniti i prije pokretanja istrage.

(4) Zaštita svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka uređuje se i provodi prema posebnom zakonu.

Članak 295.

(1) Čim sazna za vjerojatnost postojanja okolnosti iz članka 294. stavak 1. ovog Zakona državni odvjetnik će predložiti sucu istrage posebni način sudjelovanja u postupku i posebni način ispitivanja svjedoka. Prijedlog, uz prethodno obavještanje svjedoka, državni odvjetnik podnosi sucu istrage u zapečaćenom omotu s naznakom „ugroženi svjedok – tajna“, a predaje ga osobno ili putem istražitelja.

(2) U prijedlogu će državni odvjetnik označiti posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje svjedoka, pristup na ročište i drugo) i posebni način ispitivanja svjedoka koje predlaže te navesti razloge za to.

(3) Prijedlog iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage prije početka i tijekom istrage. Ako okrivljenik predloži ispitivanje zaštićenog svjedoka, državni odvjetnik može podnijeti odgovarajući prijedlog sucu istrage, a ako se ne složi s prijedlogom zatražit će odluku suca istrage.

(4) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu državnog odvjetnika rješenjem u roku od dvanaest sati od primitka prijedloga. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija prijedlog iz stavka 1. ovog članka, državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od dvanaest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadesetčetiri sata.

(5) Ako sudac istrage prihvati prijedlog državnog odvjetnika, odredit će rješenjem:

- 1) pseudonim zaštićenog svjedoka;
- 2) posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje, pristup sudu i slično);
- 3) posebni način ispitivanja.

(6) Protiv rješenja suca istrage žalba nije dopuštena.

(7) Podatke o zaštićenom svjedoku koji će se ispitati i sudjelovati u postupku na poseban način, sudac istrage će zapečatiti u posebni omot i predati na čuvanje državnom odvjetniku. To će zabilježiti u spisu koristeći pseudonim svjedoka. Osobe koje u bilo

kojem svojstvu saznaju podatke o zaštićenom svjedoku dužne su ih čuvati kao tajnu. Tijelo koje vodi radnju osobno je odgovorno za zaštitu tajnosti podataka.

(8) Zapečaćeni omot s podacima zaštićenog svjedoka može iznimno zatražiti od državnog odvjetnika i otvoriti samo sudac istrage, predsjednik vijeća radi provjere istovjetnosti te drugostupanjski sud kad odlučuje o žalbi protiv presude. Na omotu će se zabilježiti da je otvoren i navesti imena osoba koje su upoznate s njegovim sadržajem. Nakon toga, omot će se

ponovo zapečatiti i vratiti državnom odvjetniku.

(9) Nakon što je donio rješenje o posebnom načinu sudjelovanja u postupku i posebnom načinu ispitivanja, sudac istrage određuje dokazno ročište i provodi ispitivanje zaštićenog svjedoka. Kod pozivanja, pristupa zaštićenog svjedoka na ročište, boravka i odlaska s ročišta, sudac istrage i državni odvjetnik mogu naložiti policiji poduzimanje mjera zaštite svjedoka.

Članak 296.

(1) Ako se posebni način ispitivanja zaštićenog svjedoka odnosi samo na prikrivanje podataka, ispitivanje će se provesti pod pseudonimom bez navođenja ostalih podataka iz članka 288. stavak 2. ovog Zakona. U ostalom dijelu, ispitivanje zaštićenog svjedoka provest će se prema općim odredbama ovog Zakona o ispitivanju svjedoka.

(2) Nakon završenog ispitivanja zaštićeni svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom.

Članak 297.

(1) Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja zaštićenog svjedoka u postupku odnosi osim na prikrivanje podataka iz članka 288. stavak 2. ovog Zakona i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka. Tehničkim uređajima rukuje stručna osoba. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti. Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju.

(2) Sudac istrage može odrediti da se ispitivanje zaštićenog svjedoka snimi uređajem za audio - video ili audio snimanje. Odluku o snimanju i načinu provedbe snimanja sudac istrage će donijeti vodeći posebno računa o zaštiti svjedoka. U tom slučaju sudac istrage ne vodi zapisnik. Snimka će se prepisati u roku od tri dana.

(3) Zaštićeni svjedok prije početka ispitivanja, osim upozorenja i pouka iz članka 288. stavak 3. i 289. stavak 1. i 2. ovog Zakona mora biti upozoren prema članku 87. stavak 3. ovog Zakona.

(4) Kad se ispitivanje zaštićenog svjedoka snima, sudac istrage koji provodi ispitivanje navest će u zapisniku rješenje iz članka 295. stavak 4. ovog Zakona, a zatim će postupiti prema članku 87. stavak 5. ovog Zakona posebno vodeći računa o zaštiti svjedoka.

(5) Kad se ispitivanje zaštićenog svjedoka snima, o ispitivanju se izrađuju dvije snimke, od kojih će se jedna odmah zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Tu snimku potpisuju sudac istrage, ugroženi svjedok pseudonimom i stručna osoba koji je proveo snimanje. Druga snimka se predaje državnom odvjetniku. Državni odvjetnik će izraditi prijepis snimke u roku od petnaest dana i uložiti ga u spis.

Članak 298.

Presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može biti utemeljena isključivo na iskazu svjedoka pribavljenog prema članku 296. i 297. ovog Zakona.

Članak 299.

(1) Ako tijekom postupka zaštićeni svjedok izjavi da više ne želi posebni način ispitivanja i sudjelovanja koji su određeni, sudac istrage će izjavu svjedoka uzeti na zapisnik, rješenjem opozvati rješenje iz članka 295. stavak 4. ovog Zakona i dostaviti izjavu i rješenje o opozivu državnom odvjetniku. Raniji iskaz tog svjedoka ostaje u spisu i može se upotrijebiti kao dokaz. Protiv rješenja suca istrage iz stavka 1. ovog članka žalba nije dopuštena.

(2) Svjedoka iz stavka 1. ovog članka ispitat će tijelo koje vodi postupak prema općim pravilima o ispitivanju svjedoka.

Članak 300.

(1) Iskaz svjedoka se ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku ako je:

- 1) kao svjedok ispitana osoba koja se ne može ispitati kao svjedok (članak 284.);
- 2) kao svjedok ispitana osoba koja ne mora svjedočiti (članak 285.), a nije na to upozorena ili se nije izričito odrekla toga prava;
- 3) upozorenje iz članka 285. stavak 3. ovog Zakona i odricanje nije ubilježeno u zapisnik;
- 4) ispitan maloljetnik koji ne može shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti (članak 285. stavak 4.);
- 5) upozorenja iz članka 288. stavak 3. ovog Zakona nisu ubilježena u zapisnik;
- 6) povrijeđeno pravo na uskratu odgovora iz članka 44. stavak 2. točka 3. ovog Zakona;
- 7) iskaz svjedoka iznuđen silom, prijetnjom ili drugim sličnim zabranjenim sredstvom.

(2) Ako nije postupljeno prema odredbama članka 295. stavak 4. do 6. ovog Zakona, iskaz zaštićenog svjedoka ne može biti upotrijebljen kao dokaz. O tome na prijedlog stranke ili svjedoka rješenjem odlučuje sudac istrage. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

(3) Snimka će se uništiti odmah nakon pravomoćnosti rješenja kojom je utvrđeno da ne može biti upotrijebljena kao dokaz. O uništenju snimke sudac istrage sastavlja zapisnik kojega dostavlja državnom odvjetniku.

5. Prepoznavanje

Članak 301.

(1) Prepoznavanje je utvrđivanje istovjetnosti osobe, predmeta, prostora, zvuka, načina kretanja ili drugog obilježja, koje je opažao okrivljenik ili svjedok, koja se utvrđuje usporedbom s drugom osobom, predmetom, prostorom, zvukom, načinom kretanja ili drugim obilježjem. Predmeti koji mogu poslužiti razjašnjenju stvari će se pokazati okrivljeniku, a prema potrebi svjedocima i vještacima.

(2) Prije prepoznavanja upitat će se osoba koja obavlja prepoznavanje, je li joj nakon vremena u kojemu je opažala, a prije prepoznavanja, predmet prepoznavanja bio pokazan u naravi, na fotografiji, računalu, evidenciji, snimci, zbirci podataka ili drugdje, te je li

zna druge okolnosti koje mogu utjecati na prepoznavanje. Odgovori će se upisati u zapisnik.

(3) Od osobe koja obavlja prepoznavanje tražit će se da najprije što detaljnije opiše predmet prepoznavanja i da navede okolnosti prema kojima ga razlikuje od drugih predmeta. Ujedno će opisati okolnosti u kojima je opažala i detaljno opisati rezultate prepoznavanja.

(4) Nakon toga će se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazati osobu ili drugi predmet prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu, nepoznatim predmetima. Prepoznavanje prostora provodi se tako da osoba najprije što detaljnije opiše prostor, a zatim ga pokaže na snimci i u naravi.

(5) Uz pisani pristanak osobe koja ga obavlja, prepoznavanje se može provesti i putem odgovarajućih tehničkih uređaja i programa koji omogućavaju istovremeno prikazivanje fotografija ili audio-video snimki sukladno stavku 3. ovog članka. Tako provedeno prepoznavanje može se snimiti audio-video uređajem.

(6) Prije prepoznavanja prema okrivljeniku postupit će se prema članku 273. stavak 1. ovog Zakona, a prema svjedoku prema članku 288. stavak 2. i 3. ovog Zakona.

(7) O prepoznavanju sastavit će se zapisnik i odgovarajuća snimka svih pokazanih predmeta i prostora. Snimanje obavlja stručni pomoćnik.

Članak 302.

Prepoznavanje se može provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

Članak 303.

(1) Ako postoji opravdana bojazan za sigurnost života ili tijela osobe koja obavlja prepoznavanje ili njoj bliskih osoba, ili ako postoji opravdana bojazan da će osoba čije se prepoznavanje obavlja utjecati na tijek prepoznavanja, tijelo koje provodi prepoznavanje provest će ga tako da osoba čije se prepoznavanje obavlja, ne može vidjeti ni čuti osobu koja obavlja prepoznavanje.

(2) Građani su dužni na poziv, osobno sudjelovati u prepoznavanju i dati na raspolaganje stvari ili prostor u cilju prepoznavanja, osim ako nemaju opravdani razlog za oslobođenje od te dužnosti. Ako građanin bez opravdanog razloga neće sudjelovati u prepoznavanju, ili ne da stvar ili ne stavi na raspolaganje prostor, kaznit će se novčanom kaznom do 50.000,00 kuna. Stavljanje na raspolaganje prostora ne odnosi se na dom.

6. Očevid

Članak 304.

Očevidom se činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima.

Članak 305.

(1) Radi provjere izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su važne za razjašnjenje stvari može se odrediti rekonstrukcija događaja ili pokus.

(2) Rekonstrukcija se obavlja tako da se ponove radnje ili situacije u uvjetima uz koje se prema izvedenim dokazima događaj odvijao. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili

okrivljenika radnje ili situacije različito prikazane, događaj će se, u pravilu, rekonstruirati posebno sa svakim od njih.

(3) Pokus se poduzima da bi se ispitao utjecaj određene okolnosti na određenu stvar, stanje ili odnos.

(4) Rekonstrukcija i pokus se ne smiju obavljati na način kojim se vrijeđa javni red ili moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.

(5) Pri rekonstrukciji i pokusu mogu se, prema potrebi, ponovno izvesti pojedini dokazi.

Članak 306.

(1) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus može zatražiti pomoć stručne osobe kriminalističko-tehničke, prometne ili druge struke, koja će, prema potrebi, poduzeti i pronalaženje, osiguravanje ili opisivanje tragova, obaviti potrebna mjerenja i snimanja, izraditi skice ili prikupiti druge podatke.

(2) Na očevid, rekonstrukciju i pokus može se pozvati i vještak ako bi njegova prisutnost bila korisna za davanje nalaza i mišljenja.

(3) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus ovlašteno je za neophodno potrebno vrijeme ograničiti pristup i boravak u prostoru ili u prostorijama u kojima se ili predmetima na kojima se nalaze činjenice koje zahtijevaju provedbu tih radnji.

(4) Kad se očevid, rekonstrukcija ili pokus obavlja na tijelu osobe, postupit će se prema odredbama članka 326. stavak 2. ovog Zakona.

7. Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela

Članak 307.

(1) Ako je potrebno utvrditi od koga potječu otisci prstiju ili otisci drugih dijelova tijela, na pojedinim predmetima, ti otisci mogu se uzimati od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima.

(2) Otisci iz stavka 1. ovog članka mogu se uzimati i bez privole osobe za koju postoji vjerojatnost da je mogla doći u dodir s pojedinim predmetima.

(3) Otisci iz stavka 1. ovog članka uzimaju se odgovarajućom primjenom pravila koja važe za uzimanje otisaka prstiju prema članku 211. stavak 1. ovog Zakona i pravila uređenih drugim zakonom.

8. Vještačenje

Članak 308.

Vještačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje od osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom.

Članak 309.

(1) Vještačenje određuje pisanim nalogom tijelo koje vodi postupak. U nalogu će se navesti u svezi s kojim se činjenicama obavlja vještačenje i kome se povjerava. Nalog se dostavlja i strankama.

(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova, takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu. Ustanova, odnosno tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.

(3) U pravilu se određuje jednog vještaka, a ako je vještačenje složeno, dva ili više vještaka.

(4) Ako za koju vrstu vještačenja postoje kod suda stalno određeni vještaci, drugi se vještaci mogu odrediti samo ako postoji opasnost od odgode, ili ako su stalni vještaci spriječeni, ili ako to zahtijevaju druge okolnosti.

Članak 310.

(1) Osoba koja se poziva kao vještak dužna je odazvati se pozivu i dati svoj nalaz i mišljenje.

(2) Ako vještak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili ako odbije vještačiti, može se kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a u slučaju neopravdanog izostanka može se i prisilno dovesti. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje vijeće.

(3) Neovisno od odredbe stavka 2. ovog članka, tijelo koje vodi postupak može od vještaka zatražiti da navede rok u kojem će podnijeti nalaz i mišljenje.

Članak 311.

(1) Za vještaka se ne može uzeti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok ili osoba koja je oslobođena dužnosti svjedočenja, a ni osoba prema kojoj je kazneno djelo počinjeno, a ako je uzeta, njezin nalaz i mišljenje ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

(2) Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca.

(3) Za vještaka se, u pravilu, neće uzeti osoba koja je ispitana kao svjedok.

Članak 312.

(1) Prije početka vještačenja pozvat će se vještak da predmet vještačenja brižljivo prouči, da točno navede sve što zapazi i nađe te da svoje mišljenje iznese nepristrano i u skladu s pravilima znanosti i vještine. On će se posebno upozoriti da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

(2) Od vještaka se može tražiti da obeća da će iskazivati istinu. Obećanje glasi: „Obećajem da ću povjerena mi vještačenja obavljati savjesno i prema svom najboljem znanju, a nalaz i mišljenje iznijet ću točno, potpuno i objektivno, sukladno pravilima struke.“ Stalno prisegnuti vještak samo će se upozoriti na prisegu.

(3) Vještaku se može dopustiti da razgleda spise. Vještak može predložiti da se pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja. Ako je prisutan pri očevidu ili drugoj dokaznoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se osobi koja se ispituje postave pojedina pitanja.

(4) Tijelo koje vodi postupak može prisustvovati radnjama vještaka.

Članak 313.

Ako je za svrhe vještačenja potrebno da se obavi analiza kakve tvari, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te tvari, a ostatak će se u potrebnoj količini osigurati za slučaj naknadnih ispitivanja.

Članak 314.

(1) Nalaz i mišljenje vještaka unosi se odmah u zapisnik. Vještaku se može odobriti da naknadno podnese pisani nalaz, odnosno mišljenje u roku koji mu odredi tijelo koje vodi postupak, u dovoljnom broju primjeraka za sud i stranke.

(2) Vještak može biti ispitan putem audio-video uređaja kad je to predviđeno međunarodnim ugovorom ili kad se obje stranke suglase o tome.

Članak 315.

(1) Ako se vještačenje povjerava ustanovi ili državnom tijelu, tijelo koje vodi postupak upozorit će da u davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 311. ovog Zakona ili osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja propisani u ovom Zakonu te na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.

(2) Ustanovi, odnosno državnom tijelu stavit će se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupit će se prema odredbama članka 309. stavak 4. ovog Zakona.

(3) Ustanova, odnosno državno tijelo dostavlja pisani nalaz i mišljenje potpisan od osoba koje su obavile vještačenje.

(4) Na zahtjev stranke, čelnik državnog tijela ili ustanove, priopćit će imena stručnjaka koji će obaviti vještačenje.

(5) Odredbe članka 312. stavak 1. do 3. ovog Zakona ne primjenjuju se kad je vještačenje povjereno ustanovi ili državnom tijelu. Tijelo koje vodi postupak može tražiti od ustanove ili tijela objašnjenja o danom nalazu i mišljenju.

Članak 316.

(1) U zapisniku o vještačenju ili u pisanom nalazu i mišljenju naznačit će se tko je obavio vještačenje te zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka.

(2) Nakon završenog vještačenja, kojem nisu bile prisutne, stranke će se izvijestiti da je vještačenje obavljeno i da zapisnik o vještačenju, odnosno pisani nalaz i mišljenje mogu razgledati i preuzeti.

Članak 317.

Ako je nalaz vještaka nejasan, nepotpun ili u proturječnosti sam sa sobom ili s izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještakom.

Članak 318.

Ako u mišljenju vještaka ima proturječnosti ili nedostataka ili se pojave osnove sumnje u točnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem vještaka, zatražit će se mišljenje drugog vještaka.

Članak 319.

(1) Pregled i obdukcija tijela poduzet će se uvijek kad postoji sumnja ili je očito da je smrt prouzročena kaznenim djelom ili je u svezi s počinjenjem kaznenog djela. Ako je tijelo već pokopano, odredit će se ekshumacija radi njegova pregleda i obdukcije.

(2) Pri obdukciji tijela poduzet će se potrebne mjere da se ustanovi istovjetnost tijela i u tu će se svrhu posebno opisati podaci o vanjskim i unutarnjim tjelesnim osobinama tijela.

(3) Ekshumaciju može naložiti samo sud.

Članak 320.

(1) Kad se vještačenje ne obavlja u ustanovi, pregled i obdukciju tijela obavlja jedan liječnik, a prema potrebi dva ili više liječnika, koji po mogućnosti trebaju biti sudsko-medicinske struke.

(2) Za vještaka se ne može odrediti liječnik koji je liječio umrloga. On se može ispitati kao svjedok pri obdukciji tijela radi davanja razjašnjenja o tijeku i okolnostima bolesti.

Članak 321.

(1) U svojem mišljenju vještaci će osobito navesti koji je neposredni uzrok smrti, što je taj uzrok izazvalo i kad je smrt nastupila.

(2) Ako je na tijelu nađena kakva ozljeda, utvrdit će se je li tu ozljedu nanio tko drugi i ako jest, onda čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila te je li ona prouzročila smrt. Ako je na tijelu nađeno više ozljeda, utvrdit će se koja je od njih prouzročila smrt, a ako je više ozljeda smrtonosnih, koja je od njih ili koje su svojim skupnim djelovanjem bile uzrokom smrti.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka ima se osobito utvrditi je li smrt prouzročena samom vrstom i općom naravi ozljede ili zbog osobnog svojstva ili osobitog stanja organizma ozlijeđenoga, ili zbog slučajnih okolnosti pod kojima je ozljeda nanesena.

(4) Osim toga utvrdit će se bi li pravodobno pružena pomoć mogla otkloniti smrt.

Članak 322.

(1) Pri pregledu i obdukciji začetka treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za izvanmaternični život i uzrok smrti.

(2) Pri pregledu i obdukciji tijela novorođenčeta utvrdit će se posebno je li rođeno živo ili mrtvo, je li bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo te vrijeme i uzrok smrti.

Članak 323.

(1) Ako postoji sumnja o trovanju, uputit će se sumnjive tvari koje su nađene u tijelu ili na drugom mjestu, na vještačenje ustanovi koja obavlja toksikološka ispitivanja.

(2) Pri pregledu sumnjivih tvari vještak će posebno utvrditi vrstu, količinu i djelovanje nađenog otrova, a ako je riječ o pregledu tvari uzetih iz tijela i količinu upotrijebljenog otrova.

Članak 324.

(1) Vještačenje tjelesnih ozljeda obavlja se u pravilu pregledom ozlijeđenoga, a ako to nije moguće ili nije potrebno na temelju medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.

(2) Nakon što točno opiše ozljede, vještak će dati mišljenje, osobito o vrsti i težini svake pojedine ozljede i njihovu ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja, kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u određenom slučaju proizvele, čime su ozljede nanesene i na koji način.

Članak 325.

(1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena ubrojivost okrivljenika, da je okrivljenik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga počinio kazneno djelo ili da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, odredit će se vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenika.

(2) Ako je to nužno za obavljanje vještačenja okrivljenik može rješenjem suda biti prisilno zadržan u zdravstvenoj ustanovi. U istrazi rješenje o prisilnom zadržavanju donosi sudac istrage, a nakon pravomoćnosti optužnice sud pred kojim se vodi rasprava. Zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem, zadržavanje se može ponoviti samo jednom.

(3) Ako je vještačenje određeno radi ocjene okrivljenikove ubrojivosti vještak će ustanoviti je li u vrijeme počinjenja kaznenog djela kod okrivljenika postojala kakva duševna bolest, privremena duševna poremećenost, nedovoljni duševni razvitak ili neka druga teža duševna smetnja, te će odrediti narav, vrstu, stupanj i trajnost duševne smetnje i dati svoje mišljenje o tome kakav je utjecaj takvo duševno stanje imalo na okrivljenikovo shvaćanje značenja svojeg postupanja ili vladanje svojom voljom.

(4) Ako vještak ocijeni da okrivljenik u vrijeme počinjenja djela nije bio u mogućnosti shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogao vladati svojom voljom, dat će mišljenje o stupnju vjerojatnosti da bi ta osoba zbog duševnih smetnji mogla počinuti teže kazneno djelo, a ako ocijeni da su okrivljenikove mogućnosti shvaćanja značenja svojeg postupanja ili vladanja svojom voljom bile smanjene, dat će mišljenje postoji li opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novoga kaznenog djela.

(5) Ako je vještačenje određeno radi ocjene okrivljenikove raspravne sposobnosti, vještak će ustanoviti ima li okrivljenik duševne smetnje i dati svoje mišljenje je li sposoban shvatiti prirodu i svrhu kaznenog postupka, razumjeti pojedine procesne radnje i njihove posljedice, sporazumijevati se s braniteljem i davati mu upute.

(6) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje okrivljenik koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, sudac istrage obavijestit će tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen pritvor ili istražni zatvor kako bi se poduzele mjere potrebne za osiguranje svrhe pritvora.

(7) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunat će se okrivljeniku u pritvor ili istražni zatvor, odnosno u kaznu ako bude izrečena.

Članak 326.

(1) Tjelesni pregled okrivljenika, poduzet će se i bez njegova pristanka ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak. Tjelesni pregled drugih osoba može se bez njihova pristanka poduzeti samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu.

(2) Tjelesni pregled se provodi i kod pretraga tijekom kojih se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo ili kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje.

(3) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za postupak mogu se

poduzeti i bez okrivljenikove privole ako zbog toga ne bi nastupila šteta po njegovo zdravlje.

(4) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za postupak mogu se poduzeti samo da bi se utvrdilo nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na tijelu druge osobe i samo uz privolu te osobe. Tijelo koje vodi postupak postupat će pri poduzimanju tih radnji prema članku 43. stavak 1. točka 1. ovog Zakona, a prethodno će se osoba poučiti da može uskratiti privolu. Ako uskrati privolu radnja se ne smije poduzeti.

(5) Radnje iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka poduzimaju se u istrazi po nalogu državnog odvjetnika, tijekom ispitivanja optužnice po nalogu optužnog vijeća, a nakon pravomoćnosti optužnice po nalogu suda pred kojim se ima provesti rasprava.

Članak 327.

(1) Tijelo koje vodi postupak može odrediti molekularno – genetsku analizu ako postoji vjerojatnost da će se tom analizom pribaviti podaci korisni za dokazivanje kaznenog djela.

(2) Za svrhu iz stavka 1. ovog članka, tijelo koje vodi postupak može prije i tijekom kaznenog postupka za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora, odrediti da se uzmu uzorci biološkog materijala:

1) s mjesta počinjenja kaznenog djela i drugog mjesta na kojemu su tragovi kaznenog djela;

2) s tijela okrivljenika;

3) s tijela žrtve;

4) s tijela druge osobe pod uvjetom iz članka 326. stavak 4. ovog Zakona.

(3) Ako se radi o osobi koja je oslobođena dužnosti svjedočenja (članak 285.), prije uzimanja uzorka, ta osoba će se poučiti da može uskratiti privolu. Izjavu kojom potvrđuje primitak pouke i daje privolu na uzimanje uzoraka biološkog materijala i njihovu analizu, osoba oslobođena dužnosti svjedočenja će potpisati. Ako uskrati privolu uzorak se ne smije uzimati od te osobe.

(4) Uzimanje uzoraka biološkog materijala s mjesta počinjenja kaznenog djela može naložiti tijelo koje prije početka postupka provodi pretragu, privremeno oduzimanje predmeta, očevid ili drugu dokaznu radnju.

(5) Uzimanje uzoraka biološkog materijala i analiza ne smije biti uporabljena za utvrđivanje zdravstvenog stanja osobe ili karakternih osobina osobe.

(6) Podaci o prikupljenim uzorcima i rezultatima analize moraju se pohraniti i čuvati dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka.

(7) Ministar nadležan za zdravstvo donosi pravilnik o načinu uzimanja uzoraka biološkog materijala te o nadzoru nad uzimanjem, pohranom, obradom i čuvanjem uzoraka i podataka. Analiza se provodi na način koji propisuje i nadzire ministarstvo nadležno za zdravstvo.

Članak 328.

(1) Kad je potrebno poduzeti vještačenje poslovnih knjiga, isprava i podataka, tijelo koje vodi postupak dužno je vještacima naznačiti u kojem pravcu i u kojem opsegu treba obavljati vještačenje te koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.

(2) Ako je za poduzimanje vještačenja poslovnih knjiga, isprava i podataka trgovačkog društva i drugih pravnih osoba nužno da se najprije sredi njihovo knjigovodstvo ili evidencija podataka, troškovi oko sređivanja knjigovodstva i evidencija podataka padaju na teret trgovačkog društva, odnosno druge pravne osobe.

(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka donosi tijelo koje vodi postupak, na temelju obrazloženog pisanog izvješća vještaka kojima je naloženo vještačenje poslovnih knjiga, isprava i podataka. U rješenju će se naznačiti i svota koju je trgovačko društvo ili druga pravna osoba dužna položiti sudu kao predujam za troškove oko sređivanja njezina knjigovodstva ili evidencija podataka. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

(4) Nakon okončanja radnji iz stavka 2. i 3. ovog članka tijelo koje vodi postupak donosi, na temelju izvješća vještaka, rješenje kojim utvrđuje visinu troškova i određuje da taj iznos podmiri trgovačko društvo ili druga pravna osoba. Trgovačko društvo ili druga pravna osoba mogu podnijeti žalbu protiv odluke o naknadi troškova i visine troškova. O žalbi odlučuje vijeće.

9. Dokaz ispravom

Članak 329.

(1) Isprave koje služe za utvrđivanje činjenica pribavljaju se i čuvaju odgovarajućom primjenom odredaba ove Glave vodeći računa da se isprava ne ošteti ili ne uništi i da se njen sadržaj sačuva u neizmijenjenom obliku. Prema potrebi, tijelo koje vodi postupak, nakon odgovarajuće provjere, izradit će presliku isprave, a izvornik će vratiti podnositelju.

(2) U odnosu na isprave postupa se kao s drugim predmetima koji se imaju upotrijebiti kao dokaz (članak 267. i 269.).

(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, dokaz ispravom se poduzima odgovarajućom primjenom članka 306. ovog Zakona. Na prijedlog stranaka, sudac istrage može odrediti da se isprave pregledaju na dokaznom ročištu.

10. Dokaz snimkom

Članak 330.

(1) Snimka koja služi za utvrđivanje činjenica, pribavlja se primjenom odredaba ove Glave.

(2) U odnosu na snimku postupa se kao s drugim predmetima koji se imaju upotrijebiti kao dokaz (članak 267. i 269.) vodeći računa da se snimka ne ošteti ili ne uništi i da se njen sadržaj sačuva u neizmijenjenom obliku. Prema potrebi poduzet će se potrebne mjere da se snimka sačuva u neizmijenjenom obliku ili izradi njezina kopija.

(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, sadržaj snimke se utvrđuje njenim reproduciranjem. Na prijedlog stranaka, sudac istrage može odrediti da se snimke reproduciraju na dokaznom ročištu.

(4) Snimku reproducira stručna osoba.

11. Elektronički (digitalni) dokaz

Članak 331.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, elektronički dokaz pribavlja se primjenom odredaba članka 257., 262. i 263. ovog Zakona.

12. Posebne dokazne radnje

Članak 332.

(1) Ako se istraga ne može provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće, na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage može protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu iz članka 334. ovog Zakona, pisanim, obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, i to:

- 1) nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu;
- 2) presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka;
- 3) ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija;
- 4) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta;
- 5) uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika;
- 6) simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine;
- 7) pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova;
- 8) nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela.

(2) Iznimno, kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah, nalog iz stavka 1. ovog članka, prije početka istrage na vrijeme od dvadesetčetiri sata može izdati državni odvjetnik. Nalog s oznakom vremena izdavanja i obrazloženjem državni odvjetnik mora u roku od osam sati od izdavanja dostaviti sucu istrage. Sudac istrage odlučuje odmah rješenjem o zakonitosti naloga. Ako odobri nalog državnog odvjetnika postupit će prema stavku 1. ovog članka. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik, može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.

(3) Ako vijeće ne odobri nalog, u rješenju će naložiti da se odmah obustave radnje, a podaci prikupljeni na temelju naloga državnog odvjetnika će se predati sucu istrage koji će ih uništiti. O uništenju podataka sudac istrage sastavlja zapisnik.

(4) Radnje iz točke 1. stavak 1. ovog članka mogu se odrediti i prema osobama za koje postoje osnove sumnje da počinitelju ili od počinitelja kaznenih djela iz članka 334. ovog Zakona prenose priopćenja i poruke u svezi s djelom, odnosno da se počinitelj služi njihovim priključcima na telefon ili drugim telekomunikacijskim uređajem, koje kriju počinitelja kaznenog djela ili mu prikrivanjem sredstava kojima je kazneno djelo počinjeno, tragova kaznenog djela ili predmeta nastalih ili pribavljenih kaznenim djelom ili na drugi način pomažu da ne bude otkriven.

(5) Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, radnje iz stavka 1. točka 1., 2., 3., 5. i 6. ovog članka, mogu se uz pisani pristanak osobe, primijeniti na sredstva, prostorije i predmete te osobe.

- (6) U slučaju kad se ne raspolože saznanjima o identitetu sudionika kaznenog djela, radnja iz stavka 1. točka 6. ovog članka može se odrediti prema predmetu kaznenog djela.
- (7) Izvršenje radnji iz stavka 1. točka 4. i 5. ovog članka ne smije predstavljati poticanje na počinjenje kaznenog djela.

Članak 333.

- (1) Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavak 1. točka 1. do 6. ovog Zakona, mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.
- (2) Prikriveni istražitelj i pouzdanik mogu se ispitati kao svjedoci o sadržaju razgovora koje su vodili s osobama prema kojima je određena radnja iz članka 332. stavak 1. točka 4. do 7. ovog Zakona, kao i svim sudionicima kaznenog djela radi čijeg otkrivanja i dokazivanja je ta radnja bila određena, a njihovi iskazi se mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku.
- (3) Presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može se temeljiti isključivo na iskazu svjedoka iz stavka 2. ovog članka.

Članak 334.

- (1) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona mogu se odrediti za slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
- 1) protiv Republike Hrvatske (Glava XII.), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.), protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (Glava XIV.) i protiv oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXVI.), a za koja je propisana kazna zatvora od pet ili više godina;
 - 2) ubojstva (članak 90.), otmice (članak 125.), podvođenja (članak 195.), dječje pornografije na računalnom sustavu ili mreži (članak 197.a), razbojništva (članak 218. stavak 2.), povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, programa ili sustava (članak 223.), računalnog krivotvorenja (članak 223.a), računalne prijevare (članak 224.a), iznude (članak 234.), ucjene (članak 235.), teških kaznenih djela protiv opće sigurnosti (članak 271.), krivotvorenja novca (članak 274.), prikrivanja protuzakonito dobivenog novca (članak 279.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.a), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.b), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 298.), sprječavanja dokazivanja (članak 304.), prisile prema pravosudnom dužnosniku (članak 309.), udruživanja za počinjenje kaznenog djela (članak 333.) kao i za kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju, nedopuštenog držanja oružja i eksplozivnih tvari (članak 335.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 337.), zlouporabe u obavljanju dužnosti državne vlasti (članak 338.), protuzakonitog posredovanja (članak 343.), primanja mita (članak 347.) i davanja mita (članak 348.);
 - 3) iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196.), upoznavanja djece s pornografijom (članak 197.), povrede prava autora ili umjetnika izvođača (članak 229.), nedozvoljene uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača (članak 230.), povrede prava proizvođača zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama (članak 231.), povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma (članak 232.), povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporaba tuđe tvrtke (članak 285.), ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava;
 - 4) za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora.

(2) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona mogu se odrediti i za kaznena djela počinjena na štetu djece ili maloljetnika.

Članak 335.

(1) U nalogu iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona navode se raspoloživi podaci o osobi protiv koje se posebne dokazne radnje primjenjuju, činjenice iz kojih proizlazi potreba poduzimanja te rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja kao i način, opseg i mjesto provođenja radnje. Radnje izvršava policija. Službene i odgovorne osobe koje sudjeluju u postupku odlučivanja i izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su kao tajnu čuvati sve podatke koje su saznale u svezi s radnjama.

(2) Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju s davateljem telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj kao i davatelji telekomunikacijskih usluga, dužni su policiji osigurati potrebnu tehničku pomoć. Za postupanje protivno toj obvezi, sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti davatelja telekomunikacijske usluge novčanom kaznom do 1.000.000,00 kuna te odgovornu osobu u Operativno-tehničkom centru za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju i u davatelju telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne izvrši rješenje može se odgovorna osoba kazniti zatvorom do izvršenja, ali najdulje mjesec dana. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.

(3) Posebne dokazne radnje mogu trajati najdulje četiri mjeseca. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage ih može produljiti iz važnih razloga za još četiri mjeseca. U posebno složenim predmetima sudac istrage može produžiti radnje za daljnja četiri mjeseca. Ako odbije prijedlog državnog odvjetnika za produljenje radnje, sudac istrage donosi rješenje protiv kojeg državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od osam sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.

(4) Čim prestanu pretpostavke iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona, sudac istrage je dužan odrediti obustavu poduzetih radnji. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.

(5) Nalog iz stavka 1. ovog članka čuva se u posebnom omotu. Nakon prestanka radnje, a ako to probici postupka dopuštaju i prije, nalog se na njezin zahtjev, može dostaviti osobi protiv koje je radnja bila određena.

(6) Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. ovog Zakona, taj dio snimke će se prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, i može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.

(7) Na razgovore okrivljenika s braniteljem na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 75., 76. i 114. ovog Zakona.

(8) Ako su radnje iz članka 332. ovog Zakona poduzete bez rješenja suca istrage ili je postupljeno protivno odredbi iz članka 332. ovog Zakona, dokazi za koje se iz tako prikupljenih podataka saznalo ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 336.

(1) Državni odvjetnik i sudac istrage će na odgovarajući način (prijepisom zapisnika ili službenih zabilješki bez osobnih podataka, izdvajanjem službene zabilješke iz spisa i slično) spriječiti da neovlaštene osobe, te okrivljenik i njegov branitelj ustanove istovjetnost osoba koje su provele radnje iz članka 332. stavak 1. točka 4. i 5. ovog Zakona. Ako se te osobe ispituju kao svjedoci sud će u pravilu postupiti prema odredbama članka 294. do 299. ovog Zakona.

(2) Osobe koje na bilo koji način saznaju podatke o sadržaju radnji ili o osobama koje su sudjelovale u provođenju radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su čuvati te podatke kao tajnu.

Članak 337.

(1) Radnje iz članka 332. ovog Zakona izvršava policija. O tijeku izvršenja radnji policija sastavlja dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa koju dostavlja državnom odvjetniku, na njegov zahtjev.

(2) Po isteku radnji policija sastavlja posebno izvješće za državno odvjetništvo i suca istrage u kojem navodi:

1. vremenski početak i završetak radnje;
2. broj i identitet osoba obuhvaćenih radnjom.

(3) Dokumentaciju tehničkog zapisa policija izrađuje u dva primjerka. Jedan primjerak čuva u policijskoj arhivi. Drugi primjerak uz posebno izvješće policija dostavlja državnom odvjetniku uz prikupljene snimke i dokumentaciju.

(4) Uporaba prikrivenih istražitelja uključuje pravo prikrivenog istražitelja na ulazak u nečiji dom ako su ispunjeni uvjeti što ih predviđaju zakonski propisi o ulasku policije u dom bez sudskog naloga.

(5) Ako osim uvjeta iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona postoje dokazi za osnovanu sumnju da će doći do počinjenja osobito teških kaznenih djela iz članka 334. ovog Zakona ili su neka od njih već počinjena, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odrediti da prikriveni istražitelj uz ulazak u tuđi dom, može uporabiti tehnička sredstva za snimanje nejavnih razgovora. Ako sudac istrage odbije prijedlog donosi rješenje. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.

(6) Primjena radnji iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona prestaje čim prestanu razlozi radi kojih su bile određene. Državni odvjetnik i sud po službenoj dužnosti paze na postojanje razloga iz kojih je radnja određena.

Članak 338.

(1) Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavak 1. ovog Zakona, mogu se koristiti kao dokaz samo u postupku protiv osobe iz članka 332. stavak 1., odnosno prema članku 337. stavak 5. ovog Zakona.

(2) Cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuvaju se zapečaćeni u državnom odvjetništvu. Kad je to s obzirom na okolnosti moguće, na prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage naložit će da se za spis predmeta izdvoje samo oni dijelovi snimke, zapisa i dokumentacije koji se odnose na taj kazneni postupak.

(3) U tu svrhu državni odvjetnik dostavlja sucu istrage obrazloženi prijedlog i cjelovitu snimku koju će sudac istrage vratiti nakon što izdvoji dio snimke koji se odnosi na taj kazneni postupak. Izdvajanje provodi pod nadzorom suca istrage stručni pomoćnik.

(4) Na zahtjev branitelja cjelovita snimka, zapis i dokumentacija reproducirat će se ili pročitati.

Članak 339.

(1) Sudac istrage može, na prijedlog državnog odvjetnika naložiti da poštanske i druge prometne organizacije zadrže i njemu, uz potvrdu primitka, predaju pisma, brzojave i druge pošiljke koje su upućene okrivljeniku ili koje on odašilje ako postoje okolnosti zbog kojih se s osnovom može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku. Nalog sadrži podatke iz članka 335. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Privremeno oduzimanje može trajati najdulje četiri mjeseca, a na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može produljiti trajanje za daljnja dva mjeseca.

(3) Radnja iz stavka 1. ovog članka može biti naložena za slijedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:

1) protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) za koja je propisana kazna zatvora više od pet godina, ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125. stavak 2. i 3.), veleizdaje (članak 135.), priznavanja okupacije i kapitulacije (članak 136.), ugrožavanja državne neovisnosti (članak 137.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), protudržavnog terorizma (članak 141.), odavanja državne tajne (članak 144. stavak 1. i 3.), udruživanja radi činjenja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 152.), pripremanja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 153.), prikrivanja protuzakonito dobivenog novca (članak 279.),

2) iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196.), upoznavanja djece s pornografijom (članak 197.), povrede prava autora ili umjetnika izvođača (članak 229.), uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača (članak 230.), povrede prava proizvođača zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama (članak 231.), povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma (članak 232.), povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporabe tuđe tvrtke (članak 285.), ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava, privremeno oduzimanje može trajati najdulje godinu dana,

3) udruživanja za počinjenje kaznenih djela (članak 333.) kao i za kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju.

(4) Državni odvjetnik može naložiti samo zadržavanje pošiljaka, ali su organizacije navedene u stavku 1. ovog članka obvezne obustaviti zadržavanje ako u roku od tri dana nakon primitka naloga, ne prime rješenje suca istrage.

(5) Zadržane pošiljke otvara državni odvjetnik u prisutnosti dva svjedoka. Pri otvaranju pazit će se da se ne oštete pečati, a omoti će se i adrese sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.

(6) Ako interesi postupka dopuštaju, sadržaj pošiljke može se priopćiti u cijelosti ili djelomično okrivljeniku, odnosno osobi kojoj je upućena, a može mu se pošiljka i predati. Ako je okrivljenik odsutan, sadržaj pošiljke će se kad za to postoji opravdan interes,

priopćiti ili predati kome od njegovih rođaka, a ako njih nema, vratit će se pošiljatelju, ako se to ne protivi interesima postupka ili drugim važnim interesima.

(7) Odredbe stavka 1. do 5. ovog članka ne primjenjuje se na pisma, brzojave i druge pošiljke između okrivljenika i njegova branitelja.

(8) Ako je postupljeno protivno stavku 1. do 5. ovog članka dokazi za koje se saznalo iz tako prikupljenih podataka ne mogu se upotrijebiti u kaznenom postupku.

Članak 340.

(1) Policija može osobne podatke građana, pohranjene u zbirkaama i drugim registrima sravnjivati s policijskim evidencijama, registrima i zbirkaama s automatskom obradom podataka ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo navedeno u članku 334. ovog Zakona. Tako prikupljene obavijesti će se, uz izvješće državnom odvjetniku, izbrisati iz navedenih evidencija čim prestanu biti potrebne za uspješno vođenje kaznenog postupka, ali najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od dana njihove pohrane. Taj rok može sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika iznimno produljiti za tri mjeseca ako je vjerojatno da će se na taj način uspješno okončati raspisana potraga za određenom osobom ili predmetima.

(2) Ako sudac istrage odbije prijedlog iz stavka 1. ovog članka odlučuje rješenjem. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može podnijeti žalbu.

Glava XIX. OPTUŽIVANJE

1. Podizanje, sadržaj i predaja optužnice

Članak 341.

- (1) Optužnicu podiže državni odvjetnik nakon što je završena istraga.
- (2) Optužnicu podiže državni odvjetnik bez provođenja istrage ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do petnaest godina, a za koje Zakon ne propisuje obvezatno provođenje istrage (članak 216. stavak 1. i 2.) i na počinitelja, daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.
- (3) Prije podizanja optužnice osumnjičenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti (članak 402.). Glede pozivanja i ispitivanja osumnjičenika, primjenjuju se odredbe o pozivanju i ispitivanju okrivljenika.

Članak 342.

- (1) Optužnica sadrži:
 - 1) ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima (članak 272. stavak 1.) kao i podacima o tome nalazi li se i otkad u istražnom zatvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru;
 - 2) opis djela iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojemu je i sredstvo kojim je počinjeno kazneno djelo te ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi;
 - 3) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredaba Kaznenog zakona koje se na prijedlog tužitelja imaju primijeniti;
 - 4) dokaze na kojima se temelji optužnica;
 - 5) obrazloženje u kojem će se opisati stanje stvari.
- (2) Tužitelj će uz optužnicu, osim dokaza navedenih u točki 4. stavak 1. ovog članka, dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom, ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.
- (3) Tužitelj nije dužan obavijestiti okrivljenika o:
 - 1) identitetu zaštićenog svjedoka;
 - 2) dokazima čije bi otkrivanje povrijedilo obvezu čuvanja isprava s oznakom tajnosti.
- (4) Ako se okrivljenik nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi istražni zatvor, a ako se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, može se predložiti da se pusti na slobodu.
- (5) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više kaznenih djela ili više okrivljenika samo ako se prema odredbama članka 25. ovog Zakona može provesti jedinstven postupak i donijeti jedna presuda.

Članak 343.

Optužnica se dostavlja sucu istrage nadležnog suda u onoliko primjeraka koliko ima okrivljenika i branitelja i jedan primjerak za sud. Državni odvjetnik uz optužnicu dostavlja spis istrage, ako je provedena (članak 228. stavak 2.), te zapisnike o

provedenim dokaznim radnjama ako istraga nije provedena, ili su dokazne radnje provedene prije pokretanja istrage.

2. Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu

Članak 344.

(1) Sudac istrage ispitat će bez odgode, a ako je okrivljenik lišen slobode, u roku od četrdesetiosam sati je li:

- 1) optužnicu podnio ovlaštenu tužitelj;
- 2) optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski uvjeti (članak 341. i 365. stavak 2.);
- 3) optužnica propisno sastavljena (članak 342.);
- 4) se u spisu istrage nalaze dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa;
- 5) optužnica podignuta u roku iz članka 365. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Sudac istrage će rješenjem odbaciti optužnicu koju nije podnio ovlaštenu tužitelj i koja je podignuta iako nisu ispunjeni zakonski uvjeti ili nakon proteka roka iz članka 365. stavak 2. ovog Zakona. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

(3) Ako sudac istrage ustanovi da optužnica ima nedostatke u odnosu na sastojke iz članka 342. stavak 1. točka 1. do 5. ovog Zakona, vratit će je tužitelju da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužitelja, sudac istrage može produljiti taj rok za daljnja tri dana, osim ako je okrivljenik lišen slobode. Ako državni odvjetnik propusti taj rok, sudac istrage će izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Protiv rješenja o vraćanju optužnice i rješenja o produljenju roka žalba nije dopuštena. Ako oštećenik kao tužitelj propusti spomenuti rok, smatrat će se da je odustao od progona i postupak će se obustaviti.

(4) Ako sudac istrage ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovom izdvajanju iz spisa. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

(5) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju o optužnici niti u kaznenom postupku.

Članak 345.

(1) Propisno sastavljenu optužnicu sudac istrage dostavlja okrivljeniku koji je na slobodi bez odgode, a ako je lišen slobode u roku od dvadesetičetiri sata od okončanja ispitivanja optužnice prema članku 344. ovog Zakona. Uz optužnicu sudac istrage obvezatno dostavlja okrivljeniku pouku o pravu na odgovor.

(2) Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je obrana obvezna, osumnjičenik mora imati branitelja pri predaji optužnice (članak 66.).

(3) Ako je protiv osumnjičenika sud odredio istražni zatvor, optužnica se predaje okrivljeniku pri njegovu zatvaranju, zajedno s rješenjem kojim se određuje istražni zatvor.

(4) Ako se okrivljenik kojemu je određen istražni zatvor ne nalazi u zatvoru suda kod kojeg će se održati rasprava, sudac istrage odredit će da se okrivljenik odmah dovede u taj zatvor, gdje će mu se predati optužnica i pouka o pravu na odgovor.

Članak 346.

- (1) Okrivljenik ima pravo podnijeti pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od primitka optužnice.
- (2) Odgovor na optužnicu može podnijeti i branitelj bez posebne okrivljenikove ovlasti, ali ne i protiv njegove volje.
- (3) Okrivljenik se može odreći prava na podnošenje odgovora na optužnicu.

Članak 347.

Optužnicu sa spisom istrage i odgovorom na optužnicu, ako je podnesen, sudac istrage bez odgode dostavlja optužnom vijeću.

3. Postupak pred optužnim vijećem

Članak 348.

- (1) Po primitku optužnice predsjednik optužnog vijeća nalogom određuje dan, sat i mjesto održavanja sjednice optužnog vijeća. Sjednica se održava u roku od osam dana ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a trideset dana ako je na slobodi.
- (2) Na sjednicu se pozivaju državni odvjetnik, oštećenik, okrivljenik i branitelj ako ga ima. Pozvane osobe će predsjednik vijeća upozoriti da će se sjednica održati i u njihovoj odsutnosti.
- (3) Okrivljenik će se u pozivu poučiti da će se sjednica optužnog vijeća i u slučaju obvezne obrane održati iako se branitelj nije odazvao.
- (4) Okrivljenik može odustati od sjednice i pisanom izjavom zahtijevati suđenje i to najkasnije tri dana prije dana održavanja sjednice. Ako okrivljenik odustaje od sjednice i zahtijeva suđenje, vijeće potvrđuje optužnicu i odmah ju dostavlja sa spisom sudskoj pisarnici.

Članak 349.

- (1) Prije početka sjednice predsjednik optužnog vijeća provjerava jesu li svi pozvani došli na sjednicu.
- (2) Ako na sjednicu ne dođe državni odvjetnik, okrivljenik ili njegov branitelj, a dostava poziva nije uredno iskazana, sjednica će se odgoditi. Ako na sjednicu ne dođe oštećenik kao tužitelj, iako je uredno pozvan, a ni njegov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.
- (3) Iznimno, ako se okrivljeniku poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese, sjednica će se održati i u njegovoj odsutnosti.
- (4) Sjednica optužnog vijeća nije javna, a mogu joj prisustvovati samo pozvane osobe.

Članak 350.

- (1) Predsjednik vijeća otvara sjednicu navođenjem optužnice o kojoj se raspravlja, a posebno provjerava je li okrivljenik primio i razumio pouku o pravima, a ako nije, naložit će državnom odvjetniku da dostavi okrivljeniku pouku o pravima.
- (2) Državni odvjetnik, ako je prisutan, ukratko iznosi rezultate prethodnih istraživanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje. Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu obrazložiti imovinskopравни zahtjev, upozoriti na dokaze o

krivnji optuženika, te predložiti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva (članak 160.).

(3) Okrivljenik i branitelj, ako su prisutni, mogu upozoriti na dokaze koji idu u korist okrivljenika, na moguće propuste u istrazi i na nezakonite dokaze. U odgovoru se okrivljenik i branitelj mogu očitovati o tome koji dio optužbe osporavaju.

(4) Okrivljenik može dati izjavu da se osjeća krivim po svim ili nekim točkama optužbe.

(5) Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj mogu na navode protivne stranke uzvratiti samo jednom. Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj izlažu i obrazlažu svoje zaključke služeći se podacima koji su sadržani u istražnom spisu dostavljenom od suca istrage.

(6) Ako je protiv okrivljenika određen istražni zatvor ili tužitelj predlaže njegovo određivanje, ili okrivljenik predlaže ukidanje postupit će se prema članku 131. stavak 1. ovog Zakona.

(7) Ako vijeće smatra da može donijeti odluku, proglašava raspravljanje na sjednici zaključenim.

Članak 351.

(1) Ako vijeće ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, a to nije učinio sudac istrage (članak 344. stavak 4.), donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba.

(2) Ako vijeće posumnja u zakonitost pojedinog dokaza, a bez izvođenja dodatnih dokaza o tome ne može donijeti odluku, odgodit će ročište i odmah zakazati novo na kojem će izvesti dokaze važne za utvrđivanje činjenica o zakonitosti dokaza (prethodno suđenje o zakonitosti dokaza), te najprije odlučiti o zakonitosti dokaza, a zatim donijeti odluku o optužnici.

(3) Izdvojeni dokazi se ne mogu upotrijebiti u kaznenom postupku (članak 344. stavak 5.)

Članak 352.

Okrivljenik u sjednici obavještava tužitelja o dokazima koje će izvesti o postojanju alibija ili o neubrojivosti.

Članak 353.

(1) O novim dokazima koji su naknadno otkriveni u prethodnom postupku obavijestit će se protivna stranka najkasnije u roku od osam dana od saznanja za njihovo postojanje.

(2) Ako bi obavještavanje o pojedinom dokazu važnom za obranu moglo nanijeti štetu istrazi u drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika, vijeće će na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odobriti odgodu obavještavanja.

(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka vijeće će donijeti i ako postoje okolnosti iz članka 295. ovog Zakona.

(4) Odgoda o obavještavanju o dokazima iz stavka 2. ovog članka mora prestati prije završetka dokaznog postupka, dok odgoda iz stavka 3. ovog članka može trajati do odluke o položaju svjedoka.

4. Odlučivanje o potvrđivanju optužnice

Članak 354.

- (1) Ako vijeće ustanovi da je optužnica osnovana, donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu.
- (2) Rješenje o potvrđivanju optužnice dostavlja se strankama i oštećeniku, a optužnica sa spisima sudskoj pisarnici.
- (3) Sud će o potvrđivanju optužnice obavijestiti ministarstvo nadležno za pravosuđe koje o tome vodi evidenciju. Ako je protiv optuženika potvrđena druga optužnica, ministarstvo će o tim optužnicama obavijestiti nadležne sudove.
- (4) Propise o vođenju evidencije iz stavka 3. ovog članka donosi ministar nadležan za pravosuđe.

Članak 355.

- (1) Vijeće će rješenjem obustaviti postupak u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice ako ustanovi da:
 - 1) djelo koje je predmet optužbe nije kazneno djelo;
 - 2) postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju;
 - 3) nema zahtjeva ovlaštenog tužitelja ili prijedloga, odnosno odobrenja ovlaštene osobe, ako je to po zakonu potrebno, ili da postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon;
 - 4) nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe, odnosno da je proturječje između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće.
- (2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka stranke i oštećenik mogu podnijeti žalbu.

Članak 356.

- (1) Ako vijeće ustanovi da u odnosu na cijelu optužnicu postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem vraća optužnicu tužitelju s navođenjem razloga iz kojih nije potvrđena.
- (2) Ako vijeće ustanovi da samo u odnosu na pojedine dijelove optužnice postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stanja, rješenjem će razdvojiti postupak i potvrditi optužnicu u dijelu za koji to nalazi osnovanim.
- (3) Ako vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili dijelu, državni odvjetnik je dužan u roku osam dana od dostave rješenja donijeti nalog za dopunu istrage ili odustati od kaznenog progona. Na zahtjev državnog odvjetnika optužno vijeće može produljiti taj rok za daljnjih osam dana, ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a petnaest dana ako je na slobodi.
- (4) Državni odvjetnik dužan je o razlozima propuštanja roka iz stavka 3. ovog članka izvijestiti višega državnog odvjetnika. Ako u daljnjem roku od osam dana nije postupljeno prema stavku 3. ovog članka, smatrat će se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.
- (5) Državni odvjetnik će nakon dopune istrage novu optužnicu dostaviti na ponovno ispitivanje (članak 343. do 355.).

(6) Vijeće će ispitujući optužnicu odlučiti i o prijedlozima za spajanje ili razdvajanje postupka.

Članak 357.

(1) Rješenja vijeća iz članka 356. ovog Zakona moraju biti obrazložena, ali tako da se unaprijed ne utječe na rješavanje pitanja koja će biti predmet raspravljanja na raspravi.

(2) Pri donošenju rješenja iz članka 356. ovog Zakona vijeće nije vezano za pravnu ocjenu djela koju je tužitelj naveo u optužnici.

Članak 358.

Ako se protiv rješenja vijeća žalio samo oštećenik i žalba se prihvati, smatrat će se da je izjavom žalbe preuzeo kazneni progon.

5. Očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji

Članak 359.

Ako se je okrivljenik pred vijećem izjasnio da je kriv (članak 350. stavak 4.), a nije postignut sporazum o sankciji, vijeće će potvrditi optužnicu i odmah je s raspravnim spisom dostaviti sudskoj pisarnici radi određivanja rasprave, osim ako ne postoje razlozi za obustavu postupka iz članka 355. ovog Zakona.

Članak 360.

(1) Okrivljenik i njegov branitelj mogu s državnim odvjetnikom pregovarati o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o sankciji. Okrivljenik tijekom pregovora o uvjetima priznavanja krivnje mora imati branitelja.

(2) Vijeće može odgoditi sjednicu za najviše petnaest dana kako bi stranke okončale pregovore.

(3) Ako su prije početka sjednice ili tijekom sjednice optužnog vijeća državni odvjetnik i okrivljenik u prisutnosti branitelja, potpisali izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, predaju izjavu vijeću odmah nakon otvaranja sjednice.

(4) Izjava iz stavka 3. ovog članka sadrži:

- 1) opis kaznenog djela koje je predmet optužbe;
- 2) izjavu okrivljenika o priznanju krivnje za to kazneno djelo;
- 3) sporazum o vrsti i mjeri kazne te drugoj sankciji ili mjeri;
- 4) sporazum o troškovima kaznenog postupka;
- 5) očitovanje okrivljenika o podnesenom imovinskopravnom zahtjevu;
- 6) potpis stranaka i branitelja.

6. Donošenje presude na temelju sporazuma stranaka

Članak 361.

(1) Nakon što primi pisanu izjavu o sporazumu stranaka iz članka 360. stavak 3. ovog Zakona, vijeće će utvrditi da su stranke suglasne u odnosu na sadržaj zahtjeva i to unijeti u zapisnik.

(2) Vijeće će, nakon toga odlučiti o prihvaćanju sporazuma. Ako prihvati sporazum, okrivljeniku će presudom izreći kaznu te drugu sankciju ili mjeru iz članka 360. stavak 4. točka 3. ovog Zakona.

(3) Vijeće neće prihvatiti sporazum stranaka iz članka 360. stavak 3. ovog Zakona ako s obzirom na okolnosti, njegovo prihvaćanje nije u skladu s odmjeraivanjem kazne propisanim zakonom ili sporazum inače nije zakonit. Vijeće rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena, odbija sporazum i nastavlja s ispitivanjem optužnice.

(4) Nakon donošenja rješenja iz stavka 3. ovog članka, vijeće će optužnicu s raspravnim spisom dostaviti sudskoj pisarnici radi određivanja rasprave, osim ako ne postoje razlozi za obustavu postupka iz članka 355. ovog Zakona.

Članak 362.

(1) Stranke mogu odustati od prijedloga sporazuma do donošenja presude.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka prijedlog sporazuma i svi ostali podaci koji se odnose na njega, izdvajaju se rješenjem iz spisa i predaju tajniku suda.

Članak 363.

(1) Presuda na temelju sporazuma stranaka mora imati sadržaj iz članka 455. ovog Zakona.

(2) Presuda iz stavka 1. ovog članka se odmah objavljuje, a pisano sastavlja i dostavlja strankama u roku od osam dana od objave. U obrazloženju se navodi sporazum na temelju kojeg je donesena presuda.

(3) Presudom iz stavka 1. ovog članka se uz kaznu zatvora i mjeru upozorenja, može izreći i sigurnosna mjera iz članka 75., 76., 77., 79. i 80. Kaznenog zakona, te sigurnosne mjere iz Zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba i mjeru oduzimanja imovinske koristi.

(4) Vijeće može u izreci o troškovima kaznenog postupka (članak 145.) odrediti da se okrivljenik u cijelosti oslobađa troškova.

Članak 364.

(1) Presuda iz članka 361. stavak 2. ovog Zakona ne može se pobijati žalbom zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka i imovinskopravnim zahtjevima.

(2) Presuda iz članka 361. stavak 2. ovog Zakona ne može se pobijati žalbom zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470.), osim ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude.

7. Povlačenje i izmjena optužnice

Članak 365.

(1) Tužitelj može povući optužnicu prije nego što je potvrđena.

(2) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. ovog Zakona, time da nova optužnica mora biti podignuta najkasnije šest mjeseci od povlačenja optužnice.

8. Upućivanje na suđenje

Članak 366.

(1) Odmah nakon potpunog ili djelomičnog potvrđivanja optužnice optužno vijeće, uz sudjelovanje stranaka ako su prisutne, sastavlja raspravni spis.

(2) Raspravni spis uz optužnicu sadrži:

- 1) kaznenu prijavu;
- 2) imovinskopravni zahtjev oštećenika;
- 3) zapisnike, snimke i druge isprave o provedenim dokaznim radnjama prije i tijekom istrage koji su važni za raspravu;
- 4) zapisnike o radnjama provedenim na dokaznom ročištu koji su važni za raspravu;
- 5) isprave i zapisnike o dokaznim radnjama pribavljene putem međunarodne pravne pomoći;
- 6) izvadak iz kaznene evidencije i evidencije o drugim kažnjivim djelima;
- 7) predmete kojima je kazneno djelo počinjeno ili koji su nastali počinjenjem kaznenog djela ili naznaku gdje se nalaze;
- 8) zapisnik s ročišta za potvrđivanje optužnice;
- 9) odluke i podatke o mjerama osiguranja prisutnosti i drugim mjerama za osiguranje tijeka postupka.

(3) Stranke imaju pravo stavljati prigovore na uvrštenje pojedinih isprava, zapisnika i predmeta u raspravni spis. O prigovoru odlučuje rješenjem vijeće na ročištu.

(4) Stranke se, uz suglasnost vijeća, mogu sporazumjeti o unošenju u raspravni spis i drugih sastojaka, posebno bilješki istraživanja obrane.

Članak 367.

(1) Rješenje vijeća o potvrđivanju optužnice se s optužnicom i raspravnim spisom bez odgode dostavlja pisarnici nadležnog suda.

(2) Spisi pribavljeni na sjednici optužnog vijeća, kao i dijelovi spisa istrage koji nisu uvršteni u raspravni spis vraćaju se državnom odvjetniku zajedno sa zapisnikom sjednice vijeća.

(3) Okrivljenik i branitelj imaju pravo razgledati i prepisati spise iz stavka 2. ovog članka u pisarnici državnog odvjetnika.

B. Rasprava i presuda

Glava XX.

PRIPREME ZA RASPRAVU I OKONČANJE KAZNENOG POSTUPKA PRIJE OTVARANJA RASPRAVE

1. Uvodne odredbe

Članak 368.

- (1) Predsjednik vijeća, odmah nakon primitka optužnice i raspravnog spisa započinje pripreme za raspravu.
- (2) Pripreme za raspravu obuhvaćaju održavanje pripremnog ročišta za raspravu, određivanje rasprave i donošenje drugih odluka koje se odnose na upravljanje postupkom.
- (3) Protiv odluka koje donosi predsjednik vijeća u tijeku priprema za raspravu, žalba nije dopuštena, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

Članak 369.

- (1) O ispitivanju svjedoka ili vještaka čije ispitivanje su stranke predložile, a ne mogu doći na raspravu zbog bolesti ili zbog drugih opravdanih razloga odlučuje predsjednik vijeća. Svjedoka ili vještaka ispitat će predsjednik vijeća ili sudac istrage na čijem se području svjedok odnosno vještak nalazi. O vremenu i mjestu ispitivanja obavijestit će se stranke i oštećenik.
- (2) Ako je optuženik lišen slobode, o potrebi njegove prisutnosti ispitivanju svjedoka ili vještaka, odlučuje predsjednik vijeća.
- (3) Kad su stranke i oštećenik prisutni ispitivanju imaju prava kao i kod odgovarajuće radnje u istrazi.

2. Pripremno ročište

Članak 370.

- (1) Na pripremno ročište odgovarajuće se primjenjuju odredbe o raspravi, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
- (2) Pripremno ročište nije javno, a mogu mu prisustvovati samo pozvane osobe.

Članak 371.

- (1) Predsjednik vijeća određuje pripremno ročište najkasnije u roku od mjesec dana ako je optuženik u istražnom zatvoru, a dva mjeseca ako nije određen istražni zatvor, računajući od primitka potvrđene optužnice u sudsku pisarnicu. Ako predsjednik vijeća ne odredi pripremno ročište u tom roku, obavijestit će o tome predsjednika suda koji će poduzeti mjere da se pripremno ročište odmah odredi.
- (2) Ako u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do petnaest godina predsjednik vijeća obzirom na navode u optužnici i prirodu predloženih dokaza smatra da nije potrebno održavanje pripremnog ročišta, donosi nalog kojim određuje raspravu. Predsjednik vijeća neće održati pripremno ročište ako su stranke postigle sporazum u smislu članka 360. stavak 3. ovog Zakona.

(3) Ako predsjednik vijeća ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, a to nije učinio sudac istrage (članak 344. stavak 4.) ni optužno vijeće (članak 351.) donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti u kaznenom postupku.

Članak 372.

(1) Na pripremno ročište pozvat će se optuženik, njegov branitelj, tužitelj i oštećenik odnosno njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, a po potrebi i tumač. Pozivi se za pripremno ročište upućuju prema članku 348. ovog Zakona.

(2) U pozivu za pripremno ročište stranke će biti upozorene da najkasnije na pripremnom ročištu mogu predložiti nove dokaze koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica.

(3) Ako je potrebno da se za pripremno ročište pribave spisi, isprave ili predmeti koji se nalaze kod suda ili kod kojeg drugog državnog tijela, predsjednik vijeća će na prijedlog stranaka naložiti da se ti predmeti ili isprave pravovremeno pribave.

Članak 373.

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na pripremno ročište došle sve pozvane osobe, provjerit će podatke o istovjetnosti optuženika u optužnici, osim podataka o prijašnjoj osuđivanosti.

(2) Predsjednik vijeća će prisutnog oštećenika, koji još nije podnio imovinskopravni zahtjev poučiti u smislu članka 47. ovog Zakona.

Članak 374.

(1) Prije izlaganja optužbe stranke će izvijestiti predsjednika vijeća o sadržaju sporazuma iz članka 360. ovog Zakona za sve ili pojedine točke optužbe.

(2) Predsjednik vijeća će u zapisnik unijeti sporazum stranaka iz stavka 1. ovog članka te postupiti prema članku 361. do 364. ovog Zakona.

(3) Ako su se stranke sporazumjele o dijelu optužnice, postupak za ta djela će se razdvojiti sukladno članku 25. ovog Zakona. Za preostali dio optužnice provest će se pripremno ročište.

Članak 375.

(1) Predsjednik vijeća otvara pripremno ročište prema članku 350. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Državni odvjetnik izlaže dio optužnice iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela i navodi dokaze koji potvrđuju optužnicu, a može predložiti izricanje određene vrste i mjere kaznenopravne sankcije. Ako je riječ o optužbi oštećenika kao tužitelja predsjednik vijeća može ukratko izložiti njezin sadržaj.

(3) Ako je oštećenik prisutan, može podnijeti imovinskopravni zahtjev, a ako nije prisutan, podneseni zahtjev pročitat će predsjednik vijeća.

Članak 376.

(1) Predsjednik vijeća uvjerit će se da je optuženik razumio optužnicu i pozvat će ga da se očituje o optužbi. Optuženik može ostati kod ranijeg očitovanja ili iznijeti novo očitovanje, posebno ako je naknadno saznao za dokaze u svezi djela i krivnje.

(2) Predsjednik vijeća pozvat će optuženika koji poriče optužbu da on ili njegov branitelj, točno odrede koji dio optužnice poriču i iz kojih razloga.

Članak 377.

(1) Predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože prijedloge dokaza koje namjeravaju izvesti na raspravi. Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga, nisu na pripremnom ročištu predložile.

(2) Svaka stranka očitovat će se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.

(3) Predsjednik vijeća odbit će izvođenje dokaza na okolnosti koje protivna stranka ne osporava, te iz razloga predviđenih u članku 351. ovog Zakona.

Članak 378.

(1) Ako je predsjedniku vijeća dostavljena potvrđena optužnica u odnosu na koju se optuženik očitovao krivim, predlaganje dokaza za raspravu ograničit će se samo na one dokaze koje se odnose na odluku o kaznenim sankcijama.

(2) Ako se optuženik očitovao krivim samo u odnosu na neke točke optužbe i predsjednik vijeća smatra da se u odnosu na njih može postupiti u smislu stavka 1. ovog članka, predsjednik vijeća može u odnosu na te točke optužbe razdvojiti postupak.

(3) Ako se jedan suoptuženik u odnosu na neke točke optužbe koja se odnosi na više suoptuženika očitovao krivim, a drugi se očitovao da se ne smatra krivim, provest će se za sve suoptuženike rasprava te donijeti jedna presuda.

Članak 379.

Na pripremnom ročištu predsjednik vijeća može, uz suglasnost stranaka, ukinuti istražni zatvor ili ga zamijeniti blažom mjerom. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

3. Obustava kaznenog postupka

Članak 380.

(1) Predsjednik vijeća obustavit će rješenjem kazneni postupak i dostaviti rješenje strankama i oštećeniku:

1) ako je tužitelj odustao od optužbe;

2) ako je nesporno utvrđeno postojanje smetnji za nastavak postupka iz članka 452. točka 2., 4., 5., i 6. ovog Zakona.

(2) Predsjednik vijeća će u slučaju obustave postupka iz stavka 1. točka 1. ovog članka upozoriti oštećenika prema članku 47. ovog Zakona.

4. Određivanje rasprave

Članak 381.

(1) Predsjednik vijeća prije završetka pripremnog ročišta, nalogom određuje vrijeme i mjesto održavanja rasprave te koji će se svjedoci i vještaci pozvati na raspravu, kao i pribavljanje drugih dokaza. Iznimno, ako postoje posebne prepreke, predsjednik vijeća može odgoditi određivanje rasprave do mjesec dana i o tome obavijestiti predsjednika suda.

(2) Ako pripremno ročište nije održano (članak 371. stavak 2.), predsjednik vijeća odredit će raspravu najkasnije u roku od dva mjeseca od zaprimanja potvrđene optužnice te vrijeme i mjesto održavanja rasprave, koji će se svjedoci i vještaci pozvati na raspravu, kao i pribavljanje drugih dokaza. Ako u tom roku ne odredi raspravu, predsjednik vijeća obavijestit će predsjednika suda o razlozima iz kojih rasprava nije određena. Predsjednik suda prema potrebi poduzet će mjere da se rasprava odredi.

Članak 382.

- (1) Rasprava se provodi u sjedištu suda i u sudskoj zgradi.
- (2) Ako su u pojedinim slučajevima prostorije u sudskoj zgradi neprikladne za održavanje rasprave, predsjednik suda može odrediti da se rasprava drži u drugoj zgradi.
- (3) Rasprava se može održati i u drugome mjestu na području nadležnog suda ako to na obrazloženi prijedlog predsjednika suda dopusti predsjednik višeg suda.

Članak 383.

- (1) Na raspravu poziva se tužitelj i oštećenik te njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, optuženik i njegov branitelj, a po potrebi i tumač.
- (2) Svjedoke i vještake koje su predložile, pozivaju stranke.
- (3) Optuženik se poziva prema članku 372. ovog Zakona. Poziv optuženiku mora se dostaviti tako da između dostave poziva i dana rasprave ostane dovoljno vremena za pripremu obrane, a najmanje osam dana. Na zahtjev optuženika ili na prijedlog tužitelja, a uz privolu optuženika, taj se rok može skratiti.
- (4) Branitelj se poziva prema članku 174. stavak 1. ovog Zakona.
- (5) Oštećenika koji se ne poziva kao svjedok sud će izvijestiti u pozivu da će se rasprava održati i bez njega, a da će se izjava o imovinskopravnom zahtjevu pročitati. Oštećenik će se upozoriti i na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan nastaviti kazneni progon ako državni odvjetnik odustane od optužbe.
- (6) Oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj upozorit će se u pozivu da će se ako na raspravu ne dođu, a ne pošalju opunomoćenika, smatrati da su odustali od optužbe.
- (7) Optuženika će se u pozivu upozoriti na posljedice nedolaska na raspravu (članak 402. i 404.).
- (8) Na pozivanje svjedoka i vještaka primjenjuje se članak 175. do 177. i 405. ovog Zakona.

Članak 384.

Ako se očekuje da će rasprava dulje trajati, na zahtjev predsjednika vijeća, predsjednik suda će odrediti jednog ili dva suca, odnosno suca porotnika (dopunski sudac ili dopunski sudac porotnik) da budu na raspravi, kako bi zamijenili članove vijeća u slučaju njihove spriječenosti.

Članak 385.

Predsjednik vijeća može nalogom iz važnih razloga, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odgoditi raspravu.

Članak 386.

Predsjednik vijeća obustavit će rješenjem kazneni postupak ako postoje okolnosti iz članka 380. ovog Zakona i dostaviti rješenje strankama i oštećeniku, uz obavijest o tome osobama koje su pozvane na raspravu.

Glava XXI. RASPRAVA

1. Javnost rasprave

Članak 387.

- (1) Rasprava je javna.
- (2) Raspravi mogu biti prisutne punoljetne osobe.
- (3) Osobe koje prisustvuju raspravi, osim pravosudnog policajca, ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe.

Članak 388.

(1) Od otvaranja zasjedanja pa do završetka rasprave vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi:

- 1) zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske;
 - 2) zaštite tajne, kojoj bi štetila javna rasprava;
 - 3) zaštite javnog reda i mira;
 - 4) zaštite osobnog ili obiteljskog života okrivljenika, žrtve, oštećenika ili drugog sudionika u postupku;
 - 5) zaštite maloljetnika.
- (2) Vijeće može isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio na prijedlog svjedoka iz članka 44. ovog Zakona, prije njegova ispitivanja.

Članak 389.

- (1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, žrtvu, oštećenika, njihove zastupnike i branitelja.
- (2) Vijeće može dopustiti da raspravi s koje je javnost isključena prisustvuju pojedine službene osobe, znanstveni i javni radnici, a na zahtjev optuženika može to dopustiti i njegovu bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i njegovim bliskim srodnicima.
- (3) Predsjednik vijeća upozorit će osobe koje prisustvuju raspravi iz koje je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Članak 390.

- (1) Odluku o isključenju javnosti donosi vijeće rješenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
- (2) Žalba protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka ne zadržava izvršenje.

2. Upravljanje raspravom

Članak 391.

- (1) Prilikom ulaska sudaca u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi prisutni, na poziv ovlaštene osobe, ustaju.
- (2) Stranke i drugi sudionici postupka dužni su ustati kad se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke.

(3) Odredba stavka 2. ovog članka ne odnosi se na dijete.

Članak 392.

(1) Predsjednik, članovi vijeća i zapisničar, te dopunski suci i suci porotnici moraju neprekidno biti na raspravi.

(2) Dužnost je predsjednika vijeća da utvrdi je li vijeće sastavljeno prema zakonu i postoje li razlozi iz kojih se članovi vijeća i zapisničar moraju izuzeti (članak 32. stavak 1.).

Članak 393.

(1) Predsjednik vijeća upravlja raspravom.

(2) Dužnost je predsjednika vijeća da se skrbi za otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne služi razjašnjenju spornih pitanja i utvrđenju činjenica važnih za pravilnost odluka.

(3) Predsjednik vijeća odlučuje o prijedlozima stranaka ako o njima ne odlučuje vijeće.

(4) O prijedlogu o kojemu ne postoji suglasnost stranaka i o suglasnim prijedlozima stranaka koje predsjednik ne prihvati odlučuje vijeće. Vijeće također odlučuje o prigovoru protiv mjera predsjednika vijeća koje se odnose na upravljanje raspravom.

(5) Rješenja vijeća uvijek se objavljuju i unose u zapisnik.

Članak 394.

Predsjednik vijeća može odrediti da se odstupi od redovnog tijeka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a osobito zbog broja optuženika, broja kaznenih djela i opsega dokaznog materijala. U zapisnik o raspravi unijet će se razlozi zašto se rasprava ne održava prema zakonom utvrđenom redoslijedu.

Članak 395.

(1) Dužnost je predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje prisustvuju raspravi da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda. Predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje prisustvuju raspravi.

(2) Vijeće može naložiti da se iz zasjedanja uklone sve osobe koje kao slušatelji prisustvuju raspravi ako se mjerama za održavanje reda propisanim u ovom Zakonu ne bi moglo osigurati neometano održavanje rasprave.

(3) U sudnici se, osim za potrebe suda, ne smiju obavljati fotografska, filmska, televizijska i druga snimanja tehničkim uređajima. Iznimno, predsjednik višeg suda može odobriti filmsko ili televizijsko, a predsjednik suda fotografsko snimanje.

(4) Stranke i branitelj smiju tonski snimati tijek rasprave s koje nije isključena javnost pod uvjetom da ne ometa tijek rasprave i da prethodno o tome izvijesti predsjednika vijeća. Osobni podaci o okrivljeniku, oštećeniku ili svjedoku koji su tako snimljeni predstavljaju tajnu i smiju se koristiti samo za potrebe kaznenog postupka.

Članak 396.

(1) Ako optuženik, branitelj, oštećenik, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač ili druga osoba ometa red ili se ne pokorava nalogima predsjednika vijeća za održavanje reda, predsjednik vijeća će je opomenuti ili novčano kazniti do 50.000,00

kn. Ako ta osoba nastavi ometati red i ne pokoravati se nalogima predsjednika vijeća, predsjednik vijeća može naložiti njeno udaljenje iz sudnice.

(2) Optuženik može biti udaljen iz sudnice za određeno vrijeme, a na ponovljeno narušavanje i sve dok traje dokazni postupak. Prije završetka dokaznog postupka predsjednik vijeća pozvat će optuženika i izvijestiti ga o tijeku rasprave. Ako bi optuženik nastavio narušavati red i vrijeđati dostojanstvo suda, predsjednik vijeća ga može ponovno udaljiti iz zasjedanja. U tom slučaju će se rasprava dovršiti bez prisutnosti optuženika, a presudu će mu priopćiti predsjednik ili sudac član vijeća u prisutnosti zapisničara.

(3) Branitelju ili opunomoćeniku koji poslije kazne nastavi narušavati red predsjednik vijeća može uskratiti daljnju obranu, odnosno zastupanje na raspravi i u tom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branitelja, odnosno opunomoćenika. Ako je nemoguće da okrivljenik ili oštećenik to učine odmah bez štete za svoje probitke ili ako se u slučaju obvezne obrane ne može odmah postaviti drugi branitelj ili opunomoćenik, rasprava će se prekinuti ili odgoditi, a branitelju, odnosno opunomoćeniku naložit će se plaćanje troškova koji su nastali zbog prekida ili odgode.

(4) Ako je oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj ili njihov zakonski zastupnik udaljen iz sudnice, rasprava će se nastaviti i bez njega, ali će ih sud upozoriti da mogu uzeti opunomoćenika.

(5) Ako državni odvjetnik ili osoba koja ga zamjenjuje narušava red, predsjednik vijeća izvijestiti će o tome višeg državnog odvjetnika, a može i prekinuti raspravu i od višeg državnog odvjetnika zatražiti da odredi drugu osobu da zastupa optužnicu.

(6) Kad odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika koji narušava red sud kazni, izvijestit će o tome Hrvatsku odvjetničku komoru.

Članak 397.

(1) Sud može u tijeku postupka kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna branitelja, opunomoćenika ili zakonskog zastupnika, oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja ako su njegovi postupci očito upravljani na odugovlačenje kaznenog postupka. Rješenje o kažnjavanju može se pobijati posebnom žalbom koja zadržava izvršenje.

(2) O kažnjavanju odvjetnika, odnosno odvjetničkog vježbenika sud će izvijestiti Hrvatsku odvjetničku komoru.

(3) Ako državni odvjetnik ne podnosi sudu prijedloge pravovremeno ili druge radnje u postupku poduzima s velikim zakašnjenjem i time prouzroči odugovlačenje postupka, sud će o tome izvijestiti višega državnog odvjetnika.

Članak 398.

(1) Protiv rješenja o kazni iz članka 396. ovog Zakona dopuštena je žalba. Vijeće može opozvati svoje rješenje.

(2) Protiv drugih odluka koje se odnose na održavanje reda i upravljanje raspravom žalba nije dopuštena.

Članak 399.

(1) Ako optuženik na raspravi počini kazneno djelo, postupit će se prema odredbi članka 442. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Ako tijekom rasprave u zasjedanju druga osoba počini kazneno djelo, vijeće može prekinuti raspravu i prema usmenoj optužbi tužitelja suditi o počinjenom kaznenom djelu odmah, a može za to djelo suditi nakon završetka započete rasprave.

(3) Ako postoje osnove sumnje da je svjedok ili vještak na raspravi dao lažni iskaz, ne može se za to djelo odmah suditi. U takvu slučaju predsjednik vijeća može narediti da se o iskazu svjedoka, odnosno vještaka sastavi poseban zapisnik, koji će se dostaviti državnom odvjetniku. Taj će zapisnik potpisati ispitani svjedok, odnosno vještak.

(4) Ako se počinitelju kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti ne može odmah suditi, ili ako je za suđenje nadležan viši sud, izvijestit će se o tome nadležni državni odvjetnik radi daljnjeg postupka.

3. Pretpostavke za održavanje rasprave

Članak 400.

Predsjednik vijeća otvara zasjedanje, objavljuje sastav vijeća i predmet rasprave te utvrđuje jesu li došle sve pozvane osobe, pa ako nisu, provjerava jesu li im pozivi dostavljeni i jesu li svoj izostanak opravdale.

Članak 401.

(1) Ako na raspravu, koja je određena na temelju optužnice državnog odvjetnika, ne dođe državni odvjetnik ili osoba koja ga zamjenjuje, rasprava će se odgoditi. O razlozima odgode obavijestit će se viši državni odvjetnik.

(2) Ako na raspravu ne dođe oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj, iako su uredno pozvani, a ni njihov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.

Članak 402.

(1) Ako je optuženik uredno pozvan, a ne dođe na raspravu niti svoj izostanak opravda, predsjednik vijeća će naložiti da se prisilno dovede. Ako se dovođenje ne bi moglo odmah obaviti, predsjednik vijeća će odlučiti da se rasprava odgodi i naložiti da se optuženik na iduću raspravu prisilno dovede. Ako do privođenja optuženik opravda izostanak, predsjednik vijeća opozvat će nalog o prisilnom dovođenju. Vijeće može naložiti da optuženik snosi troškove koji su nastali odgodom rasprave.

(2) Kada zbog nedolaska optuženika ili njegovog branitelja ne postoje uvjeti za održavanje rasprave, predsjednik vijeća može odrediti da se prisutni svjedok ili vještak ispita i bez vođenja rasprave ako se tome optužba i obrana ne protive.

(3) Optuženiku se može suditi u odsutnosti samo ako postoje osobito važni razlozi da mu se sudi, a:

1) nije moguće suđenje u stranoj državi;

2) nije moguće izručenje;

3) optuženik je u bijegu.

(4) Rješenje o suđenju u odsutnosti donosi sud nakon pribavljenog mišljenja tužitelja. Žalba zadržava izvršenje rješenja, ukoliko je rješenje doneseno protivno mišljenju tužitelja.

Članak 403.

Ako na raspravu ne dođe branitelj koji je uredno pozvan, a ne izvijesti sud o razlogu spriječenosti, čim je za taj razlog saznao, ili ako branitelj bez odobrenja napusti raspravu, sud će postupiti prema članku 73. stavak 5. ovog Zakona i odrediti da troškovi odgode padaju na teret branitelja.

Članak 404.

Ako postoje uvjeti za odgodu rasprave zbog nedolaska optuženika ili zbog njegove raspravne nesposobnosti, odnosno zbog odsutnosti branitelja, sud pred kojim se ima održati rasprava može odlučiti da se rasprava održi ako bi se prema dokazima koji se nalaze u spisima očito morala donijeti presuda kojom se optužba odbija.

Članak 405.

(1) Ako se svjedok ili vještak unatoč urednom pozivu upućenom od stranke koja ga predlaže ne odazove raspravi, stranka može zahtijevati da mu poziv uputi sud. Ako svjedok ili vještak pozvan od suda, unatoč urednom pozivu neopravdano izostane s rasprave, predsjednik vijeća će naložiti da se na iduću raspravu prisilno dovede i kazniti svjedoka novčanom kaznom do 50.000,00 kuna. Vijeće može u opravdanom slučaju opozvati odluku o kazni.

(2) Rasprava može početi i bez prisutnosti pozvanog svjedoka ili vještaka. U tom će slučaju vijeće tijekom rasprave odlučiti treba li zbog odsutnosti svjedoka ili vještaka raspravu prekinuti ili odgoditi.

4. Odgoda i prekid rasprave

Članak 406.

(1) Izvan slučajeva posebno predviđenih u ovom Zakonu, rasprava će se odgoditi rješenjem vijeća ako se u tijeku rasprave utvrdi da je optuženik raspravno nesposoban ili ako postoje druge smetnje da se rasprava uspješno provede.

(2) U rješenju kojim se odgađa rasprava odredit će se, kad je to moguće, dan i sat kad će se rasprava nastaviti.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovog članka žalba nije dopuštena.

Članak 407.

(1) Rasprava koja je odgođena mora iznova započeti ako se izmijenio sastav vijeća.

(2) Ako se rasprava koja je bila odgođena drži pred istim vijećem, ona će se nastaviti, a predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tijek prijašnje rasprave, ali u tom slučaju vijeće može odrediti da rasprava počne iznova.

(3) Rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća. Isto vrijedi i u slučaju ako je odgoda trajala dulje od tri mjeseca.

Članak 408.

- (1) Izvan slučajeva posebno propisanih u ovom Zakonu, predsjednik vijeća može prekinuti raspravu radi odmora, ili zbog proteka radnog vremena, ili radi toga da se u kratkom vremenu osiguraju određeni dokazi, ili radi pripremanja optužbe ili obrane.
- (2) Prekinuta rasprava nastavlja se uvijek pred istim vijećem.
- (3) Ako se rasprava ne može nastaviti pred istim vijećem ili ako je prekid rasprave trajao dulje od petnaest dana, postupit će se prema odredbama članka 407. stavak 3. ovog Zakona.

5. Zapisnik o raspravi

Članak 409.

- (1) O postupanju na raspravi se vodi zapisnik u koji se mora unijeti u bitnom cijeli tijekom rasprave, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.
- (2) Predsjednik vijeća može nakon saslušanja stranaka odrediti da se tijekom rasprave snimi. U tom slučaju, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, zapisnik tvore prijepis zvučne snimke rasprave i zapisnik o tijeku rasprave. Snimka rasprave prepisuje se u roku od tri radna dana, a prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća i ulaže ga u spis kao sastavni dio zapisnika o raspravi.
- (3) Za tonsko ili drugo tehničko snimanje tijekom rasprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 87. stavak 3. i 395. stavak 4. ovog Zakona.
- (4) Predsjednik vijeća uvijek može, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, naložiti da se u zapisnik doslovno upišu izjave koje smatra osobito važnim.
- (5) Ako je potrebno, osobito ako se u zapisnik doslovno unose izjave neke osobe, predsjednik vijeća može narediti da se taj dio zapisnika odmah pročita, a pročitat će se uvijek ako to zahtijeva stranka, branitelj ili osoba čija se izjava unosi u zapisnik.

Članak 410.

- (1) Zapisnik mora biti završen sa zaključenjem zasjedanja. Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.
- (2) Stranke imaju pravo pregledati završeni zapisnik i njegove priloge, dati primjedbe u svezi sa sadržajem i tražiti ispravak zapisnika.
- (3) Ispravke pogrešno upisanih imena, brojeva i drugih očitih pogrešaka u pisanju može naložiti predsjednik vijeća na prijedlog stranaka ili ispitanе osobe ili po službenoj dužnosti. Druge ispravke i dopune zapisnika može naložiti samo vijeće.
- (4) Primjedbe i prijedlozi stranaka u svezi sa zapisnikom te ispravci i dopune obavljени u zapisniku moraju se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika. U nastavku zapisnika zabilježiti će se i razlozi zbog kojih pojedini prijedlozi i primjedbe nisu prihvaćeni. Predsjednik vijeća i zapisničar potpisuju i nastavak zapisnika.

Članak 411.

- (1) U uvodu zapisnika mora se naznačiti sud pred kojim se održava rasprava, mjesto i vrijeme zasjedanja, ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, prisutnih tužitelja, optuženika i branitelja, oštećenika i njegova zakonskog zastupnika ili

opunomoćenika, tumača, kazneno djelo koje je predmet raspravljanja te je li rasprava javna ili je javnost isključena.

(2) Zapisnik mora osobito sadržavati podatke o tome koja je optužnica na raspravi pročitana, odnosno usmeno izložena, kakvo je očitovanje okrivljenika s pripremnog ročišta odnosno je li ono promijenjeno i je li tužitelj izmijenio ili proširio optužbu, kakve su prijedloge podnijele stranke i kakve je odluke donosio predsjednik vijeća ili vijeće, koji su dokazi izvedeni, jesu li pročitani zapisnici i drugi podnesci, jesu li reproducirane zvučne ili druge snimke i kakve su primjedbe dale stranke u svezi s izvedenim dokazima. Ako je s rasprave isključena javnost, u zapisniku se mora naznačiti da je predsjednik vijeća upozorio prisutne na posljedice ako neovlašteno otkriju ono što su na toj raspravi saznali kao tajnu.

(3) Iskazi optuženika, svjedoka i vještaka unose se u zapisnik tako da se prikaže njihov bitni sadržaj. Ti se iskazi unose u zapisnik samo ako sadrže odstupanje ili dopunu njihovih prijašnjih iskaza. Na zahtjev stranke predsjednik vijeća naložit će da se djelomično ili u cijelosti pročita zapisnik o njezinu prijašnjem iskazu.

(4) Na zahtjev stranke u zapisnik će se unijeti i pitanje, odnosno odgovor koji je vijeće odbilo kao nedopušten.

(5) U zapisniku o tijeku rasprave koji se vodi usporedno sa zvučnim ili drugim snimanjem unijet će se prema ocijeni predsjednika vijeća važne izjave stranaka, a po potrebi i bitni dijelovi iskaza optuženika, svjedoka ili vještaka.

Članak 412.

(1) U zapisnik o raspravi unosi se izreka presude (članak 459. stavak 3.) uz naznaku je li presuda javno objavljena. Izreka presude u zapisniku je izvornik.

(2) Ako je doneseno rješenje o istražnom zatvoru (članak 124. stavak 4.), mora se izreka tog rješenja unijeti u zapisnik o raspravi.

6. Početak rasprave i uvodni govori stranaka

Članak 413.

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na raspravu došle sve pozvane osobe, ili kad je vijeće odlučilo da se rasprava održi u odsutnosti neke od pozvanih osoba, pozvat će predsjednik vijeća optuženika i od njega uzeti osobne podatke osim podataka o prijašnjoj osuđivanosti (članak 272. stavak 1.) da bi se uvjerio u njegovu istovjetnost.

(2) Predsjednik vijeća će utvrditi je li optuženik primio i razumio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.). Ako optuženik nije primio pouku predsjednik vijeća će postupiti prema članku 350. stavak 1., a ako pouku nije razumio, poučit će ga na prikladan način o njegovim pravima.

Članak 414.

(1) Nakon što se utvrdi optuženikova istovjetnost, predsjednik vijeća uputit će svjedoke i vještake na mjesto koje je za njih određeno, gdje će pričekati dok ne budu pozvani radi ispitivanja. U slučaju potrebe predsjednik vijeća može nakon ispitivanja zadržati vještake da prate tijek rasprave.

(2) Predsjednik vijeća će poduzeti prikladne mjere za zaštitu žrtve od utjecaja drugih osoba (prostorna izdvojenost prije ispitivanja i slično).

- (3) Svi optuženici ostaju u sudnici tijekom cijele rasprave.
- (4) Ako je oštećenik prisutan, a još nije stavio imovinskopravni zahtjev, upozorit će ga predsjednik vijeća da može staviti prijedlog za ostvarivanje tog zahtjeva u kaznenom postupku i poučiti ga o pravima iz članka 47. ovog Zakona.
- (5) Ako se oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju ispitati kao svjedoci, neće se udaljiti iz zasjedanja.
- (6) Predsjednik vijeća može poduzeti potrebne mjere da spriječi dogovaranje između svjedoka, vještaka i stranaka.

Članak 415.

- (1) Rasprava započinje čitanjem optužnice. Ako je oštećenik prisutan, može postaviti imovinskopravni zahtjev, a ako nije, zahtjev će pročitati predsjednik vijeća.
- (2) Nakon toga, predsjednik vijeća upitat će optuženika je li razumio optužbu. Ako se predsjednik vijeća uvjeri da optuženik nije razumio optužbu, ponovno će mu izložiti njezin sadržaj na način na koji je optuženik može najlakše razumjeti.
- (3) Nakon toga predsjednik vijeća objavit će kakvo je očitovanje o optužbi optuženik ranije iznio i pozvati ga da se očituje o optužnici koja je pročitana, te o imovinskopravnom zahtjevu ako je podnesen.

Članak 416.

- (1) Optuženika koji se očitovao da se u odnosu na sve točke optužbe smatra krivim, predsjednik vijeća uputit će da može odmah iskazivati o svim okolnostima koje ga terete i iznijeti sve činjenice koje mu idu u korist te se prelazi na ispitivanje optuženika.
- (2) Optuženik će u slobodnom izlaganju iznijeti svoj iskaz, nakon čega mu se mogu postavljati pitanja. Pitanja prvi postavlja branitelj, a zatim tužitelj. Nakon njih predsjednik vijeća i članovi vijeća mogu postavljati pitanja optuženiku radi otklanjanja praznina, proturječnosti i nejasnoća u iskazu. Oštećenik, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, suoptuženici i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja optuženiku uz odobrenje predsjednika vijeća.
- (3) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedopušteno (članak 277.) ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.
- (4) Ako je optuženikovo priznanje na raspravi potpuno i sukladno prije pribavljenim dokazima, sud će u dokaznom postupku izvesti samo one dokaze koji se odnose na odluku o kazni i drugoj sankciji.
- (5) Ako se optuženik očituje da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim, ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako on drukčije ne zahtijeva.

Članak 417.

- (1) Nakon očitovanja optuženika o optužnici i imovinskopravnom zahtjevu predsjednik vijeća poziva stranke da održe uvodne govore. Prvo govori tužitelj, a nakon njega branitelj, odnosno optuženik. Oštećenik može nakon govora tužitelja iznijeti i obrazložiti imovinskopravni zahtjev. Branitelj može izjaviti da će svoj govor održati nakon izvođenja dokaza koje je predložio tužitelj.

(2) U svojim govorima stranke mogu iznijeti koje odlučne činjenice namjeravaju dokazivati, izložiti dokaze koje će izvesti, odrediti pravna pitanja o kojima će raspravljati odnosno koje sporne činjenice zahtijevaju razjašnjenje potrebno da bi se utvrdilo činjenično stanje važno za odluku. U uvodnom govoru tužitelj ne smije iznositi činjenice ranije osuđivanosti optuženika. Stranka se u uvodnom govoru ne može izjašnjavati o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(3) Predsjednik vijeća može uvodne govore stranaka ograničiti na određeno vrijeme, a u odnosu na govore ima prava i dužnosti iz članka 447. ovog Zakona.

7. Dokazni postupak

Članak 418.

(1) Dokazivanje obuhvaća sve činjenice za koje sud i stranke smatraju da su važne za pravilno presuđenje.

(2) Suoptuženike koji su se očitovali da se u odnosu na sve točke optužbe smatraju krivim, ispitat će se na početku dokaznog postupka, oni koji zahtijevaju da ih se ispita prije završetka dokaznog postupka, ispitat će se čim to zahtijevaju, a oni koji su se očitovali na sve ili pojedine točke optužbe da se ne smatraju krivim ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako drukčije ne zahtijevaju.

(3) Optuženik koji se prema odredbi članka 416. stavak 5. ovog Zakona treba ispitati na kraju dokaznog postupka može sudjelovati u izvođenju pojedinih dokaza na raspravi i prije njegova ispitivanja.

(4) Ako se oštećenik koji je prisutan treba ispitati kao svjedok, njegovo će se ispitivanje obaviti prije ispitivanja ostalih svjedoka.

(5) Podaci iz kaznene evidencije kao i drugi podaci o osuđivanosti za kažnjive radnje mogu se pročitati kao zadnji dokazi prije ispitivanja optuženika na završetku dokaznog postupka, osim ako vijeće odlučuje o mjerama osiguranja prisutnosti iz članka 95. do 144. ovog Zakona.

Članak 419.

(1) Stranke imaju pravo pozivati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze.

(2) Dokazi se na raspravi izvode sljedećim redom:

1) dokazi optužbe,

2) dokazi obrane,

3) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane,

4) dokazi obrane kao odgovor na pobijanje,

5) dokazi o činjenicama odlučnim za izricanje kaznenopravne sankcije.

(3) Predsjednik vijeće može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.

Članak 420.

(1) Svjedoka i vještaka najprije ispituje stranka koja ga je predložila (glavno ispitivanje), zatim protivna stranka (unakrsno ispitivanje) nakon čega svjedoka i vještaka može ponovno ispitati stranka koja ga je pozvala (dodatno ispitivanje).

(2) Svjedoka i vještaka o okolnostima o kojima je pozvan radi svjedočenja odnosno vještačenja ispituje stranka koja ga je pozvala. Pitanja protivne stranke svjedoku i

vještaku ograničavaju se i odnose samo na okolnosti o kojima je svjedok iskazao tijekom izravnog ispitivanja. Pitanja na dodatnom ispitivanju mogu se odnositi samo na pitanja postavljena tijekom unakrsnog ispitivanja.

(3) Pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti (sugestivna pitanja) ne mogu se postavljati pri izravnom ispitivanju, osim u slučaju potrebe razjašnjenja iskaza svjedoka ili vještaka. Sugestivna pitanja dopuštena su prilikom unakrsnog ispitivanja. Kad stranka pozove svjedoka ili vještaka suprotne stranke ili kada svjedok ili vještak izbjegava odgovor, sud može dopustiti postavljanje sugestivnih pitanja.

(4) Sud može tijekom izravnog, unakrsnog i dodatnog ispitivanja svjedoku i vještaku postaviti pitanja radi razjašnjenja nejasnoća.

(5) Oštećenik, zakonski zastupnik i opunomoćenik imaju pravo postavljati pitanja svjedoku i vještaku nakon tužitelja.

(6) Predsjednik vijeća skrbi da ispitivanje i izvođenje dokaza ostane u okvirima predmeta raspravljanja, bude učinkovito i ekonomično te da se vještaci i svjedoci zaštite od napada na njihovu osobnu nepovredivost.

Članak 421.

(1) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na pitanje koje je već postavljeno te ako je to pitanje po njegovoj ocjeni nedopušteno ili nevažno za predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

(2) Sudac ili predsjednik vijeća može odbiti izvođenje dokaza:

1) za koje su stranke znale tijekom pripremnog ročišta, ali ih bez opravdanog razloga nisu predložile (članak 377. stavak 1.);

2) ako je dokaz nezakonit ili se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati (nedopušteni prijedlog);

3) ako činjenica koju bi izvođenjem dokaza trebalo utvrditi nije važna za odlučivanje, odnosno ako ne postoji povezanost između činjenice koju stranka želi utvrditi i odlučnih činjenica ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti (nevažni prijedlog);

4) ako postoje razlozi za sumnju da se s dokazom neka važna činjenica uopće ne bi mogla utvrditi ili bi se to moglo učiniti sa velikim poteškoćama, (neprikladni prijedlog);

5) ako je predloženo izvođenje dokaza očigledno usmjereno na znatno odugovlačenje postupka (prijedlog koji odugovlači postupak).

(3) Rješenje kojim se odbija izvođenje dokaza mora biti obrazloženo. Vijeće ga može izmijeniti ili opozvati u kasnijem tijeku postupka.

Članak 422.

(1) U postupku se ne mogu upotrijebiti kao dokazi činjenice koje se odnose na ranije spolno ponašanje žrtve i njene seksualne sklonosti.

(2) Iznimno, dopušteno je dokazivati da sperma, drugi materijalni tragovi ili ozljede opisane u medicinskoj dokumentaciji potječu od druge osobe, a ne od optuženika.

Članak 423.

- (1) Pri ispitivanju svjedoka i vještaka na raspravi primjenjivat će se odredbe koje važe za odgovarajuću dokaznu radnju, osim ako odredbama ove Glave nije drukčije propisano.
- (2) Svjedok koji nije ispitan neće biti prisutan izvođenju dokaza.
- (3) Dijete i maloljetna osoba ispitat će se kao svjedok prema članku 292. stavak 1. i 2. ovog Zakona.
- (4) Svjedok iz članka 294. stavak 1. ovog Zakona ispitat će se prema članku 297. ovog Zakona. Prijedlog za ispitivanje podnosi državni odvjetnik u optužnici ili na raspravi.
- (5) Protiv odluke vijeća o prihvatanju prijedloga državnog odvjetnika za ispitivanje svjedoka iz članka 294. ovog Zakona koji je prvi put podnesen na raspravi, optuženik može podnijeti posebnu žalbu. O žalbi odlučuje viši sud.

Članak 424.

Prije ispitivanja svjedoka, predsjednik vijeća će ga upozoriti u smislu članka 288. stavak 3. ovog Zakona, a posebno na dužnost odgovaranja na pitanja.

Članak 425.

- (1) Prije ispitivanja vještaka predsjednik vijeća upozorit će ga u smislu članka 312. ovog Zakona, a posebno na dužnost odgovaranja na pitanja.
- (2) Vijeće može odlučiti da vještak prije vještačenja obeća da će iskazati istinu. Obećanje se daje prema članku 312. stavak 2. ovog Zakona. Stalno prisegnuti postavljeni vještak samo će se upozoriti na položenu prisegu.
- (3) Vještaku će se tijekom ispitivanja dopustiti korištenje bilješki i potrebne dokumentacije.

Članak 426.

Ako je svjedok ili vještak na prijašnjem ispitivanju tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave naveo činjenice kojih se više ne sjeća ili ako odstupa od svojeg iskaza, predočit će mu se prijašnji iskaz, odnosno upozorit će se na odstupanje i upitat će se zašto sada iskazuje drukčije, a prema potrebi, pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza.

Članak 427.

- (1) Ispitani svjedoci i vještaci ostaju u sudnici ako ih predsjednik vijeća nakon ispitivanja stranaka sasvim ne otpusti ili ne naloži da se privremeno udalje iz sudnice.
- (2) Na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti predsjednik vijeća može naložiti da se ispitani svjedoci i vještaci udalje iz sudnice i da se kasnije ponovno pozovu i još jednom ispitaju u prisutnosti ili odsutnosti drugih svjedoka i vještaka.

Članak 428.

Ako se na raspravi sazna da svjedok ili vještak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, vijeće može na prijedlog stranke koja je pozvala svjedoka ili vještaka, ako smatra da je njegov iskaz važan, naložiti da ga izvan rasprave ispita predsjednik vijeća ili sudac član vijeća, ili da se ispitivanje obavi preko suca istrage na čijem se području svjedok, odnosno vještak nalazi.

Članak 429.

(1) Obavljanje očevida ili rekonstrukciju izvan rasprave, vijeće može povjeriti predsjedniku vijeća ili sucu članu vijeća, odnosno sucu istrage.

(2) Stranke i oštećenik izvijestit će se uvijek kad će se i na kojem mjestu ispitati svjedok, odnosno obaviti očevid ili rekonstrukcija. Ako je optuženik lišen slobode, o potrebi njegove prisutnosti tim radnjama odlučuje vijeće.

Članak 430.

Ako drukčije nije propisano u ovom Zakonu, dokazi pregledom isprava, reproduciranjem snimke i elektronički dokaz izvode se na način uređen u članku 329. do 331. ovog Zakona.

Članak 431.

(1) Zapisnici o iskazima svjedoka, suokrivljenika ili već osuđenih sudionika u kaznenom djelu, te zapisnici ili drugi dopisi o nalazu ili mišljenju vještaka pribavljeni tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave mogu se prema odluci vijeća pročitati samo:

1) ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih uzroka;

2) ako svjedoci ili vještaci bez zakonskih razloga neće iskazivati na raspravi;

3) ako je svjedok ili vještak ispitivan prema članku 402. stavak 2. ovog Zakona;

4) ako su stranke suglasne da se umjesto neposrednog ispitivanja svjedoka, odnosno vještaka koji nije prisutan, bez obzira je li bio pozvan ili ne, pročita zapisnik o njegovu prijašnjem ispitivanju;

5) ako je svjedok ili vještak ispitivan na raspravi pred istim predsjednikom vijeća.

(2) Zapisnici o prijašnjem ispitivanju osoba koje su oslobođene dužnosti svjedočenja (članak 285.) ne smiju se pročitati ako te osobe nisu uopće pozvane na raspravu ili su na raspravi izjavile da neće svjedočiti. Vijeće će odlučiti da se ti zapisnici izdvoje iz spisa i odvojeno čuvaju. Protiv rješenja kojim se odlučuje o izdvajanju dopuštena je posebna žalba, osim ako sud ne odluči odmah nastaviti s raspravom, u kojem slučaju se izdvojeni dijelovi spisa zatvaraju u poseban omot koji se prilaže spisu, a može ih razgledati samo viši sud, ako je to potrebno radi odluke o žalbi protiv presude, što će se zabilježiti na omotu.

(3) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni zapisnici i obavijesti zatvaraju se u poseban omot i predaju tajniku suda radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti koristiti u postupku. Izdvajanje zapisnika iz stavka 2. ovog članka mora se obaviti prije završetka dokaznog postupka.

(4) Razlozi zbog kojih se čita zapisnik navest će se u zapisniku o raspravi, a pri čitanju priopćit će se je li svjedok ili vještak dao obećanje da će iskazivati istinito ili je ranije, već bio prisegnut.

Članak 432.

(1) Kad ovaj Zakon propisuje da se uz snimku vodi zapisnik samo s određenim podacima, reproducirat će se snimka i pročitati zapisnik.

(2) Vijeće može uvijek odlučiti da se na raspravi, uz čitanje zapisnika, reproducira snimka ispitivanja.

Članak 433.

Nakon ispitivanja svakog svjedoka ili vještaka i nakon čitanja isprave ili izvođenja drugog dokaza, upitat će predsjednik vijeća stranke i oštećenika imaju li primjedbe na provedeni dokaz.

Članak 434.

(1) Prije ispitivanja optuženika koji se u skladu s odredbom članka 416. stavak 5. ovog Zakona ispituje na kraju dokaznog postupka, predsjednik vijeća upitat će stranke i oštećenika imaju li prijedloge za dopunu dokaznog postupka dokazima za koje su saznali naknadno.

(2) Ako nitko nema prijedloga za dopunu postupka ili je prijedlog odbijen (članak 421.) pristupit će se ispitivanju optuženika.

(3) Optuženika prvi ispituje branitelj, a zatim tužitelj te oštećenik. Predsjednik vijeća može u svakom trenutku radi razjašnjenja nejasnoća postaviti pitanje optuženiku.

Članak 435.

(1) Kad optuženik pri ispitivanju odstupi od svojega prijašnjeg iskaza danog tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave, predsjednik vijeća upozorit će ga na odstupanje i upitati ga zašto sada iskazuje drukčije, a po potrebi, pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza.

(2) Kad optuženik pri ispitivanju na raspravi ne želi iskazivati ili odgovarati na pojedino pitanje, pročitat će se njegovi prijašnji iskazi ili njihov dio.

Članak 436.

Predsjednik vijeća pri ispitivanju optuženika zabranit će pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje, ako je ono nedopušteno (članak 276. stavak 5. i 277. stavak 1.) ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

Članak 437.

(1) Kad se završi ispitivanje prvog optuženika, pristupit će se redom ispitivanju ostalih optuženika, ako ih ima. Svaki optuženik ima pravo postavljati pitanja ostalim suoptuženicima te iznositi primjedbe na njihove iskaze.

(2) Ako se iskazi pojedinih suoptuženika o istoj okolnosti razlikuju, predsjednik vijeća može suočiti suoptuženike.

Članak 438.

Vijeće može iznimno odlučiti da se optuženik privremeno udalji iz sudnice ako suoptuženik ili svjedok odbija dati iskaz u njegovoj prisutnosti ili ako okolnosti pokazuju da u njegovoj prisutnosti neće govoriti istinu. Nakon povratka optuženika u zasjedanje pročitat će mu se iskaz suoptuženika, odnosno svjedoka. Optuženik ima pravo postavljati pitanja suoptuženiku, odnosno svjedoku, a predsjednik vijeća upitat će ga ima li što primijetiti na njihov iskaz. Po prijedlogu stranaka sud može obaviti suočenje.

Članak 439.

Optuženik se može u tijeku rasprave dogovarati sa svojim braniteljem, ali o tome kako će odgovarati na postavljeno pitanje ne može se savjetovati ni sa svojim braniteljem ni s kim drugim.

Članak 440.

Ako vijeće nakon ispitivanja optuženika prema odredbama članka 434. stavak 3., 435. do 439. ovog Zakona ne odluči da treba izvesti još neke dokaze, predsjednik vijeća će objaviti da je dokazni postupak završen.

8. Izmjena i proširenje optužbe

Članak 441.

(1) Ako tužitelj u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, on može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu.

(2) Radi izmjene optužnice ili pripreme obrane stranke mogu zatražiti prekid rasprave.

(3) Ako vijeće dopusti prekid rasprave radi izmjene optužnice, odredit će rok u kojem tužitelj treba podnijeti izmijenjenu optužnicu. Primjerak izmijenjene optužnice dostavit će se optuženiku. Ako tužitelj u ostavljenom roku ne podnese izmijenjenu optužnicu, vijeće će nastaviti raspravu na temelju prijašnje optužnice.

(4) Izmijenjena optužnica ne dostavlja se sudu nadležnom za njeno potvrđivanje, osim ako vijeće ne odluči drukčije. Ako vijeće odluči dostaviti izmijenjenu optužnicu sudu nadležnom za potvrđivanje optužnice, pa ona bude potvrđena, nova rasprava održati će se u pravilu pred istim vijećem.

(5) Ako državni odvjetnik izmijeni optužnicu na način da se radi o kaznenom djelu za koje je nadležno vijeće u širem sastavu, dopuniti će se vijeće i rasprava početi iznova.

(6) Nakon izmjene ili podnošenja nove optužnice, optuženik će se očitovati o njezinoj osnovanosti prema članku 416. ovog Zakona.

Članak 442.

(1) Ako optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili ako se u tijeku rasprave otkrije prije počinjeno optuženikovo kazneno djelo, vijeće će u pravilu prema optužbi ovlaštenog tužitelja, koja može biti i usmeno iznesena, proširiti raspravu i na to djelo.

(2) Radi pripremanja obrane sud može u takvu slučaju odgoditi raspravu, a može nakon ispitivanja stranaka odlučiti da se za djelo iz stavka 1. ovog članka posebno sudi, u kojem slučaju će optužnicu za novo kazneno djelo dostaviti sudu istrage nadležnom za njeno potvrđivanje.

9. Završni govori stranaka

Članak 443.

Nakon završenoga dokaznog postupka predsjednik vijeća daje riječ strankama. Prvo govori tužitelj, zatim oštećenik, branitelj, pa optuženik. Predsjednik vijeća može, nakon njihova saslušanja, odrediti vrijeme trajanja završnog govora.

Članak 444.

Tužitelj će u svojem govoru iznijeti svoju ocjenu dokaza izvedenih na raspravi, nakon toga će izložiti svoje zaključke o činjenicama važnim za odluku te staviti i obrazložiti svoj prijedlog o krivnji optuženika, o odredbama kaznenog zakona koje bi se imale primijeniti, kao i o olakotnim i otegotnim okolnostima koje bi trebalo uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne. Tužitelj može predložiti vrstu i mjeru kazne te izricanje sudske opomene ili uvjetne osude i drugih kaznenopravnih sankcija.

Članak 445.

Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu u svojem govoru obrazložiti imovinskopravni zahtjev i upozoriti na dokaze o krivnji optuženika.

Članak 446.

- (1) Branitelj ili sam optuženik izložit će u svojem govoru obranu i mogu se osvrnuti na navode tužitelja i oštećenika.
- (2) Poslije branitelja optuženik ima pravo sam govoriti, očitovati se o tome prihvaća li obranu branitelja i dopuniti je.
- (3) Tužitelj i oštećenik imaju pravo odgovoriti na obranu, a branitelj, odnosno optuženik osvrnuti se na te odgovore.
- (4) Posljednju riječ ima optuženik.

Članak 447.

- (1) Predsjednik vijeća može, nakon prethodnog upozorenja, prekinuti osobu koja prekorači odobreno vrijeme govora ili u svojem govoru vrijeđa javni red i moral ili vrijeđa drugoga ili se upušta u ponavljanja ili izlaganja koja očitito nemaju veze s predmetom. U zapisniku o raspravi mora se navesti da je govor bio prekinut i zašto je bio prekinut.
- (2) Kad optužbu zastupa više osoba ili obranu više branitelja, izlaganja se ne mogu ponavljati. Zastupnici optužbe, odnosno obrane prema međusobnom sporazumu odabrat će pitanja o kojima će govoriti.
- (3) Nakon završnih govora predsjednik vijeća dužan je upitati želi li još tko što izjaviti, te zaključiti raspravu.

Glava XXII. PRESUDA

1. Izricanje presude

Članak 448.

- (1) Ako sud tijekom vijećanja ne utvrdi da treba ponovno otvoriti raspravu radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja, izreći će presudu.
- (2) Presuda se izriče i javno objavljuje u ime Republike Hrvatske.

Članak 449.

- (1) Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na raspravi izmijenjenoj ili proširenoj optužnici.
- (2) Sud nije vezan za prijedloge tužitelja o pravnoj ocjeni djela, ali optuženika ne može proglasiti krivim za kazneno djelo teže od onog koje mu je optužbom stavljeno na teret.
- (3) Odredbe članka 448. do 462. ovog Zakona odnose se na sve presude, osim ako za pojedine presude zakonom, nije što drugo posebno propisano.

Članak 450.

- (1) Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi.
- (2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima te na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

2. Vrste presuda

Članak 451.

- (1) Presudom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.
- (2) Ako optužba obuhvaća više kaznenih djela, u presudi će se izreći za koje djelo se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.

Članak 452.

Presudu kojom se optužba odbija sud će izreći ako:

- 1) za suđenje nije stvarno nadležan;
- 2) je postupak vođen bez zahtjeva ovlaštenog tužitelja;
- 3) je tužitelj tijekom rasprave odustao od optužbe;
- 4) nije bilo potrebnog prijedloga za progon ili odobrenja za progon ili ako je ovlaštena osoba, odnosno državno tijelo odustalo od prijedloga, odnosno odobrenja;
- 5) je optuženik za isto djelo već pravomoćno osuđen, oslobođen optužbe ili je postupak protiv njega rješenjem pravomoćno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavi postupka iz članka 500. ovog Zakona;
- 6) je optuženik oprostom, odnosno pomilovanjem oslobođen kaznenog progona ili se kazneni progon ne može poduzeti zbog zastare, ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.

Članak 453.

Presudu kojom se optuženik oslobađa optužbe sud će izreći ako:

- 1) djelo za koje se optužuje po zakonu nije kazneno djelo;
- 2) ima okolnosti koje isključuju krivnju;
- 3) nije dokazano da je optuženik počinio djelo za koje se optužuje.

Članak 454.

U izreci presude kojom se optužba odbija i presude kojom se optuženik oslobađa optužbe, navest će se činjenični i zakonski opis te naziv kaznenog djela koje je optuženiku stavljeno na teret, a za koje se optužba odbija ili se optuženika oslobađa optužbe, odluka o troškovima kaznenog postupka i o imovinskopравnom zahtjevu ako je bio postavljen.

Članak 455.

(1) Presudu kojom se optuženik proglašava krivim sud će izreći ako nedvojbeno utvrdi da je optuženik počinio kazneno djelo za koje je optužen.

(2) U presudi u kojom se optuženik proglašava krivim sud će izreći:

- 1) za koje se djelo proglašava krivim, uz naznaku činjenica i okolnosti koje čine obilježja kaznenog djela te onih o kojima ovisi primjena određene odredbe kaznenog zakona;
- 2) zakonski opis i naziv kaznenog djela i koje su odredbe kaznenog zakona primijenjene;
- 3) na kakvu se kaznu osuđuje optuženik ili se prema odredbama kaznenog zakona oslobađa kazne ili mu se kazna zatvora zamjenjuje radom za opće dobro na slobodi;
- 4) odluku o uvjetnoj osudi;
- 5) odluku o sigurnosnim mjerama i o oduzimanju imovinske koristi;
- 6) odluku o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne;
- 7) odluku o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopравnom zahtjevu te o tome da se pravomoćna presuda ima objaviti u sredstvima javnog priopćavanja.

(3) Ako je optuženik osuđen na novčanu kaznu, u presudi će se naznačiti rok u kojem se novčana kazna ima platiti kao i visina dnevnog dohotka i ukupan broj dnevnih dohodaka te iznos novčane kazne izrečene pravnoj osobi.

(4) U slučaju stjecaja kaznenih djela sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedino kazneno djelo, a nakon toga jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.

3. Objava presude

Članak 456.

(1) Nakon što je sud izrekao presudu, predsjednik vijeća odmah će presudu objaviti. Ako sud ne može nakon rasprave istog dana izreći ili objaviti presudu, odgodit će objavu presude najviše za tri radna dana i odrediti vrijeme i mjesto objave presude.

(2) Predsjednik vijeća će u prisutnosti stranaka, njihovih zakonskih zastupnika, opunomoćenika i branitelja javno pročitati izreku presude.

(3) Objava će se obaviti i kad stranka, zakonski zastupnik, opunomoćenik ili branitelj nije prisutan. Vijeće može narediti da optuženiku koji nije prisutan, presudu usmeno priopći predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.

(4) Ako je javnost na raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li isključiti javnost pri objavi cjeline ili dijela razloga presude.

(5) Svi prisutni saslušat će čitanje izreke presude stojeći.

Članak 457.

(1) Nakon objave presude predsjednik vijeća iznijet će ukratko razloge presude. Ako je optuženiku izrečena uvjetna osuda, predsjednik vijeća će ga upozoriti na značenje uvjetne osude i na uvjete kojih se mora držati.

(2) Predsjednik vijeća poučit će stranke o pravu na žalbu te o pravu na odgovor na žalbu i upozorit će stranke da do pravomoćnog završetka postupka o svakoj promjeni adrese obavijeste sud.

4. Izrada i dostava pisane presude

Članak 458.

(1) Objavljena presuda mora se napisati i otpremiti u roku od mjesec dana nakon objave. Taj se rok produljuje za petnaest dana ako je rasprava trajala dulje od tri dana uzastopce, odnosno za još petnaest dana ako je rasprava trajala dulje od osam dana i nije morala iznova započeti.

(2) Ako se optuženik nalazi u istražnom zatvoru, pisana presuda mora biti poslana u rokovima koji su za polovinu kraći od rokova iz stavka 1. ovog članka.

(3) Rokovi za pisanu izradu presude iz stavka 1. i 2. ovog članka mogu se iznimno prekoračiti ako ih se predsjednik vijeća koje je sudilo u kaznenom predmetu iz nepredvidivih ili neotklonjivih razloga nije mogao pridržavati te o tome obavijestio predsjednika suda.

(4) Presudu potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

(5) Pisana presuda s uputom o pravu na žalbu dostavit će se tužitelju, optuženiku i njegovu branitelju, oštećeniku ako ima pravo na žalbu, osobi čiji je predmet oduzet tom presudom te pravnoj osobi prema kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi.

(6) Oštećeniku koji nema pravo na žalbu, pisana presuda dostavit će se u slučaju iz članka 56. stavak 2. ovog Zakona s uputom o pravu na traženje povrata u prijašnje stanje. Pravomoćna presuda dostavit će se oštećeniku ako on to zahtijeva.

(7) Ako je sud primjenom odredaba o odmjeravanju jedinstvene kazne za kaznena djela u stjecaju izrekao kaznu uzimajući u obzir i presude koje su donijeli i drugi sudovi, dostavit će pisanu presudu po njenoj pravomoćnosti i tim sudovima.

Članak 459.

(1) Pisana presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Republike Hrvatske, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženika, kazneno djelo za koje je optužen, naznaku tužitelja i optužnog akta, dan rasprave i je li rasprava bila javna, je li optuženik bio prisutan na raspravi, imena i prezimena tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i opunomoćenika koji su bili prisutni na raspravi te dan donošenja i dan objave izrečene presude.

(3) Izreka presude sadrži osobne podatke o optuženiku (članak 272. stavak 1.) i odluku kojom se optuženik proglašava krivim za djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.

(4) U obrazloženju presude sud će iznijeti razloge za svaku točku presude.

(5) Sud će izložiti nesporne i sporne činjenice te izložiti iz kojih je razloga sporne činjenice našao dokazanima ili nedokazanima, dajući pri tome ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i krivnja optuženika i pri primjeni određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo.

(6) Ako je optuženik osuđen na kaznu, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne, kojim se razlozima vodio kad je ustanovio da kaznu treba ublažiti ili optuženika osloboditi od kazne ili izreći uvjetnu osudu, optuženika osloboditi od kazne, zamijeniti kaznu zatvora radom za opće dobro na slobodi, ili da treba izreći sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi. Ako je sud izrekao novčanu kaznu u dnevnim dohotcima, u obrazloženju će posebno iznijeti dokaze i okolnosti važne za odluku o visini i broju dnevnih dohodaka, te svoju ocjenu optuženikovih osobnih i imovinskih prilika.

(7) Ako se optuženik o svim točkama optužbe očitovao na način da se smatra krivim, obrazloženje presude sadržavat će samo podatke iz prethodnog stavka.

(8) Ako se optuženik oslobađa optužbe, u obrazloženju će se navesti iz kojih se razloga navedenih u članku 453. ovog Zakona to čini.

(9) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija sud se neće upuštati u ocjenu stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

Članak 460.

Kad se stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe protiv presude odreknu prava na žalbu protiv presude kojom je optuženiku izrečena novčana kazna, uvjetna osuda ili sudska opomena, pisana presuda neće sadržavati obrazloženje.

Članak 461.

(1) Kad sud izrekne kaznu zatvora, optuženik koji se nalazi u istražnom zatvoru može rješenjem predsjednika vijeća biti upućen na izdržavanje te kazne i prije pravomoćnosti presude ako on to zahtijeva.

(2) Optuženik može zahtjev iz stavka 1. ovog članka dati na zapisnik, kojom prigodom će biti upozoren da će u kaznionici ili zatvoru u pravima i obvezama biti izjednačen sa zatvorenicima. Zapisnik će zatvor dostaviti predsjedniku vijeća.

(3) Pri odlučivanju o zahtjevu iz stavka 1. ovog članka sud će imati u vidu propise o izvršavanju kazne zatvora.

Članak 462.

(1) Pogreške u imenima i brojevima te druge očite pogreške ili propusti u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnosti napisane presude s izvornikom ispraviti će, posebnim rješenjem, predsjednik vijeća na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti.

(2) Ako postoji nesuglasje između napisane presude i njezina izvornika glede podataka iz članka 455. stavak 2. ovog Zakona, rješenje o ispravku dostavit će se osobama navedenim u članku 458. ovog Zakona.

(3) U slučajevima iz prethodnih stavaka, rok za žalbu protiv presude teče od dana dostave rješenja o ispravku protiv kojega posebna žalba nije dopuštena.

C. Pravni lijekovi

Glava XXIII. REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba protiv presude prvostupanjskog suda

a) Pravo na podnošenje žalbe

Članak 463.

- (1) Protiv prvostupanjske presude ovlaštene osobe mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude.
- (2) U složenim predmetima za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od petnaest godina ili dugotrajni zatvor, stranke i branitelj mogu odmah nakon objave presude zatražiti produljenje roka za žalbu, o čemu će predsjednik vijeća odlučiti rješenjem. Predsjednik vijeća odlučuje u zahtjevu stranke odmah, a može ovisno o složenosti predmeta, produljiti rok za žalbu najdulje za petnaest dana. Žalba protiv rješenja predsjednika vijeća nije dopuštena.
- (3) Ako je presuda dostavljena i optuženiku i njegovu branitelju, ali u različite dane, žalbeni rok računat će se od kasnijeg dana.
- (4) Pravodobno podnesena žalba ovlaštene osobe odgađa izvršenje presude.

Članak 464.

- (1) Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj i oštećenik.
- (2) U korist optuženika žalbu mogu podnijeti i njegov bračni i izvanbračni drug, rođak u uspravnoj liniji, zakonski zastupnik, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i hranitelj. Žalbeni rok i u tom slučaju teče od dana kad je optuženiku, odnosno njegovu branitelju dostavljen prijepis presude.
- (3) Državni odvjetnik može podnijeti žalbu i na štetu i u korist optuženika.
- (4) Oštećenik može pobijati presudu zbog odluke suda o njegovim troškovima kaznenog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu, ali ako je državni odvjetnik preuzeo progon od oštećenika kao tužitelja, oštećenik može podnijeti žalbu zbog svih osnova zbog kojih se presuda može pobijati.
- (5) Žalbu može podnijeti i osoba čiji je predmet oduzet ili od koje je oduzeta imovinska korist pribavljena kaznenim djelom.
- (6) Branitelj i osobe iz stavka 2. ovog članka mogu podnijeti žalbu i bez posebne ovlasti optuženika, ali ne i protiv njegove volje, osim ako je optuženiku izrečena kazna dugotrajnog zatvora.
- (7) Žalbu zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470.) ne može podnijeti optuženik koji se u odnosu na sve točke optužbe izjasnio da se smatra krivim, osim ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti ili krivnje saznao nakon donošenja presude ili se radi o činjenicama odlučnim za izbor vrste i mjere kaznenopravne sankcije.
- (8) Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. ovog Zakona i zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. ovog Zakona.

Članak 465.

(1) Optuženik se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženik se i prije toga može odreći prava na žalbu ako su se tužitelj i oštećenik, kad imaju pravo podnijeti žalbu zbog svih osnova odrekli prava na žalbu, osim ako bi optuženik po presudi imao izdržavati kaznu oduzimanja slobode. Do donošenja drugostupanjske odluke optuženik može odustati od već podnesene žalbe. Optuženik može odustati i od žalbe koju su podnijeli njegov branitelj ili osobe navedene u članku 464. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Tužitelj i oštećenik mogu se odreći prava na žalbu od objave presude pa do proteka roka za podnošenje žalbe, a mogu do donošenja odluke drugostupanjskog suda odustati od već podnesene žalbe.

(3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne mogu se opozvati.

b) Sadržaj žalbe

Članak 466.

(1) Žalba treba sadržavati:

- 1) oznaku presude protiv koje se podnosi;
- 2) osnove za pobijanje presude (članak 467.);
- 3) obrazloženje žalbe;
- 4) prijedlog da se pobijana presuda potpuno ili djelomično ukine ili preinači;
- 5) potpis osobe koja podnosi žalbu.

(2) Ako je žalbu podnio optuženik ili druga osoba iz članka 464. stavak 2. ovog Zakona, a optuženik nema branitelja, ili ako je žalbu podnio oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji nema opunomoćenika, a žalba nije sastavljena sukladno odredbama stavka 1. ovog članka, prvostupanjski sud pozvat će žalitelja da u određenom roku dopuni žalbu pisanim podneskom ili na zapisnik kod toga suda. Ako se žalitelj tom pozivu ne odazove, sud će odbaciti žalbu ako ne sadrži podatke iz točke 2., 3. i 5. stavak 1. ovog članka, a ako žalba ne sadrži podatak iz točke 1. stavak 1. ovog članka, odbacit će se ako se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Ako je žalba podnesena u korist optuženika, sud će je dostaviti drugostupanjskom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi, sud će žalbu odbaciti.

(3) Ako je žalbu podnio oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji ima opunomoćenika ili državni odvjetnik, a žalba ne sadrži podatke iz stavka 1. točka 2., 3. i 5. ovog članka ili ako žalba ne sadrži podatak iz točke 1. stavak 1. ovog članka, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, sud će žalbu odbaciti. Žalbu s tim nedostacima podnesenu u korist optuženika koji ima branitelja sud će dostaviti drugostupanjskom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi, sud će žalbu odbaciti.

(4) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, osim ako je žalitelj za njih saznao nakon zaključenja rasprave. Pozivajući se na nove činjenice, žalitelj je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze, dužan je navesti činjenice koje tim dokazima želi dokazati.

c) Žalbene osnove

Članak 467.

Presuda se može pobijati zbog:

- 1) bitne povrede odredaba kaznenog postupka;
- 2) povrede kaznenog zakona;
- 3) pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- 4) odluke o kaznenim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnim zahtjevima te zbog odluke o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja.

Članak 468.

(1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako:

- 1) je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji nije sudjelovao na raspravi ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja;
- 2) je na raspravi sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.);
- 3) je rasprava održana bez osobe čija je prisutnost na raspravi po zakonu obvezna ili ako je optuženiku, branitelju, oštećeniku kao tužitelju ili privatnom tužitelju, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da se na raspravi služi svojim jezikom i da na svojem jeziku prati tijek rasprave (članak 8.);
- 4) je protivno zakonu donesena odluka o isključenju javnosti s rasprave;
- 5) je sud povrijedio propise kaznenog postupka o pitanju postoji li optužba ovlaštenog tužitelja ili prijedlog oštećenika, odnosno odobrenje nadležnog tijela;
- 6) je presudu donio sud koji zbog stvarne nenadležnosti nije mogao suditi u toj stvari ili ako je sud nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti;
- 7) sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe;
- 8) je na raspravi optuženik koji se na ispitivanju o osnovanosti optužbe očitovao da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim bez zahtjeva u smislu članka 416. stavak 5. ovog Zakona ispitan prije završetka dokaznog postupka;
- 9) je optužba prekoračena (članak 449. stavak 1.);
- 10) je presudom povrijeđena odredba članka 13. ovog Zakona;
- 11) se presuda ne može ispitati jer je izreka presude nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj mjeri proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji znatna proturječnost između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržaju tih isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika;
- 12) prvostupanjski sud nije postupio prema članku 489. stavak 3. ovog Zakona.

(2) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako se presuda temelji na nezakonitom dokazu (članak 10.).

(3) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji i ako sud pri pripremanju rasprave ili u tijeku rasprave ili pri donošenju presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio

koju odredbu ovog Zakona ili je na raspravi povrijedio pravo obrane, a to je utjecalo ili moglo utjecati na presudu.

Članak 469.

Povreda kaznenog zakona postoji ako je kazneni zakon povrijeđen u pitanju:

- 1) je li djelo za koje se optuženik progoni kazneno djelo;
- 2) ima li okolnosti koje isključuju krivnju;
- 3) ima li okolnosti koje isključuju kazneni progon, a osobito je li nastupila zastara kaznenog progona ili je progon isključen zbog amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena;
- 4) je li glede kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti;
- 5) je li odlukom o kazni, uvjetnoj osudi ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu;
- 6) jesu li povrijeđene odredbe o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne.

Članak 470.

- (1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja.
- (2) Pogrešno utvrđeno činjenično stanje postoji ako je sud kakvu odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad sadržaj isprava, zapisnika o izvedenim dokazima ili tehničkih snimki ozbiljno dovodi u sumnju pravilnost ili pouzdanost utvrđenja odlučne činjenice.
- (3) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji ako sud kakvu odlučnu činjenicu nije utvrdio.

Članak 471.

- (1) Presuda se može pobijati zbog odluke o kazni, uvjetnoj osudi i sudskoj opomeni kad tom odlukom nije prekoračena zakonska ovlast (članak 469. točka 5.), ali sud nije pravilno odmjerio kaznu s obzirom na okolnosti koje utječu na to da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobođenju od kazne, o uvjetnoj osudi ili sudskoj opomeni iako su za to postojali zakonski uvjeti.
- (2) Odluka o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz članka 469. točka 5. ovog Zakona, ali je sud nepravilno donio tu odluku ili nije izrekao sigurnosnu mjeru, odnosno oduzimanje imovinske koristi iako su za to postojali zakonski uvjeti. Zbog istih razloga može se pobijati odluka o troškovima kaznenog postupka.
- (3) Odluka o imovinskopravnom zahtjevu te odluka o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja može se pobijati kad je sud o tim pitanjima donio odluku suprotno zakonskim propisima.

d) Postupak o žalbi

Članak 472.

(1) Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostupanjsku presudu u dovoljnom broju primjeraka za sud te za protivnu stranku i branitelja radi davanja odgovora.

(2) Nepravodobnu (članak 463.) i nedopuštenu (članak 464.) žalbu odbacit će rješenjem predsjednik vijeća prvostupanjskog suda.

Članak 473.

Primjerak žalbe dostavit će prvostupanjski sud protivnoj stranci, koja može podnijeti odgovor na žalbu. Žalbu će sa spisom prvostupanjski sud dostaviti drugostupanjskom sudu koji će razmotriti odgovor na žalbu zaprimljen do sjednice vijeća.

Članak 474.

(1) Kad spisi povodom žalbe stignu drugostupanjskom sudu, predsjednik žalbenog vijeća određuje suca izvjestitelja. Predsjednik vijeća ne može biti izvjestitelj. Ako je riječ o kaznenom djelu za koje se progoni na zahtjev državnog odvjetnika, tajnik suda dostavit će spise nadležnom državnom odvjetniku, koji ih je dužan razgledati i bez odgode vratiti sudu.

(2) Kad državni odvjetnik vrati spise, predsjednik vijeća će odrediti sjednicu vijeća. O sjednici vijeća obavijestit će se državni odvjetnik.

(3) Sudac izvjestitelj može prema potrebi od prvostupanjskog suda pribaviti izvješće o povredama odredaba kaznenog postupka, a može preko tog suda ili suca istrage suda na čijem se području radnja ima obaviti ili na drugi način provjeriti navode žalbe u svezi s novim dokazima i novim činjenicama ili od drugih tijela ili pravnih osoba pribaviti potrebna izvješća ili spise.

(4) Ako sudac izvjestitelj utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici i obavijesti predviđeni u članku 86. ovog Zakona, dostavit će spise prvostupanjskom sudu prije održavanja sjednice drugostupanjskog vijeća, da predsjednik prvostupanjskog vijeća donese rješenje o njihovu izdavanju iz spisa i kad rješenje postane pravomoćno, da ih u zatvorenom omotu preda istražnom sucu radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Članak 475.

(1) Drugostupanjski sud donosi odluku u sjednici vijeća.

(2) O sjednici vijeća izvijestit će se optuženik i njegov branitelj, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji je u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevao da bude izviješten o sjednici. Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijeste stranke i kad nisu to zahtijevale ili da se o sjednici izvijesti i stranka koja to nije zahtijevala, ako bi njihova prisutnost bila korisna za razjašnjenje stvari.

(3) Ako je optuženik u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne i ima branitelja, osigurat će se prisutnost optuženika samo ako predsjednik vijeća ili vijeće smatraju da je to svrhovito.

(4) Sjednica vijeća počinje izvješćem suca izvjestitelja o stanju stvari. Stranka koja je prisutna sjednici izložiti će u vremenu koje za to odredi predsjednik vijeća najvažnije dijelove žalbe odnosno odgovora na žalbu. Vijeće može od stranaka koje su prisutne na

sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u svezi sa žalbenim navodima, a stranke mogu predložiti da se radi dopune izvješća pročitaju pojedini spisi.

(5) Sjednica se može održati i u odsutnosti stranaka koje su o njoj bile uredno izviještene, ako optuženik nije izvijestio sud o promjeni boravišta ili stana, može se održati sjednica vijeća iako on o sjednici nije bio izviješten.

(6) Sa sjednice vijeća javnost se može isključiti samo uz uvjete propisane ovim Zakonom (članak 388. do 390.).

(7) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima prvostupanjskog i drugostupanjskog suda.

(8) Rješenja iz članka 472. stavak 2. ovog Zakona mogu se donijeti i bez obavijesti strankama o sjednici vijeća.

e) Granice ispitivanja prvostupanjske presude

Članak 476.

(1) Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija (članak 467.). Po službenoj dužnosti drugostupanjski sud mora uvijek ispitati:

1) postoji li povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 1., 5., 6., 9. do 12. stavak 2. ovog članka i je li rasprava protivno odredbama ovog Zakona održana u odsutnosti optuženika i njegova branitelja;

2) je li na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon.

(2) Ako žalba podnesena u korist optuženika ne sadrži podatke iz članka 466. stavak 1. točka 3. ovog Zakona, ograničit će se drugostupanjski sud na ispitivanje povreda iz stavka 1. točka 1. i 2. ovog članka te na ispitivanje odluke o kazni.

(3) U povodu žalbe tužitelja može se prvostupanjska presuda ukinuti ili preinačiti i u korist optuženika.

Članak 477.

Na povredu iz članka 468. stavak 1. točka 2. ovog Zakona žalitelj se može pozvati u žalbi samo ako tu povredu nije mogao iznijeti u tijeku rasprave, ili je iznio, ali ju prvostupanjski sud nije uzeo u obzir.

Članak 478.

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede kaznenog zakona podnesena u korist optuženika sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kaznenoj sankciji i oduzimanju imovinske koristi.

Članak 479.

Ako drugostupanjski sud u povodu bilo čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženika od koristi i za kojeg od suoptuženika koji nije podnio žalbu ili je nije podnio u tom smislu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

f) Odluke drugostupanjskog suda o žalbi

Članak 480.

(1) Drugostupanjski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremena ili nedopuštenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu, ili ukinuti tu presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku, ili preinačiti prvostupanjsku presudu.

(2) O svim žalbama protiv iste presude drugostupanjski sud odlučuje jednom odlukom.

Članak 481.

(1) Žalba se odbacuje rješenjem kao nepravovremena ako se utvrdi da je podnesena nakon roka za podnošenje žalbe.

(2) Žalba se odbacuje rješenjem kao nedopuštena ako se utvrdi da je žalbu podnijela osoba koja nije ovlaštena na podnošenje žalbe ili osoba koja se odrekla žalbe ili odustala od žalbe ili ako žalba po zakonu nije dopuštena.

Članak 482.

Drugostupanjski sud presudom će odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija niti povrede zakona iz članka 469. ovog Zakona.

Članak 483.

(1) Drugostupanjski sud će, prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka, osim slučajeva iz članka 486. stavak 1. ovog Zakona, ili ako smatra da zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja treba naložiti novu raspravu pred prvostupanjskim sudom.

(2) Na štetu optuženika ne može se ukinuti prvostupanjska presuda zbog razloga iz članka 468. stavak 1. točka 8. ovog Zakona.

(3) Drugostupanjski sud će po službenoj dužnosti ukinuti prvostupanjsku presudu kojom se optuženik proglašava krivim donesenu prema članku 402. stavak 3. i 4. ovog Zakona ako je lišen slobode.

Članak 484.

(1) Drugostupanjski sud može naložiti da se nova rasprava pred prvostupanjskim sudom održi pred potpuno izmijenjenim vijećem. Drugostupanjski sud, kad za to postoje osobito važni razlozi, može uputiti predmet drugom stvarno nadležnom prvostupanjskom sudu iz svoje nadležnosti.

(2) Drugostupanjski sud može i samo djelomično ukinuti prvostupanjsku presudu ako se pojedini dijelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno suđenje.

(3) Ako se optuženik nalazi u istražnom zatvoru, drugostupanjski sud ispitat će postoje li još razlozi za istražni zatvor i donijeti rješenje o produljenju ili ukidanju istražnog zatvora te ga odmah dostaviti prvostupanjskom sudu. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 485.

Ako drugostupanjski sud pri razmatranju žalbe ustanovi da je za suđenje u prvom stupnju stvarno nadležan, ukinut će prvostupanjsku presudu, predmet uputiti nadležnom vijeću i o tome izvijestiti prvostupanjski sud.

Članak 486.

(1) Drugostupanjski sud će, prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako utvrdi da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđene i da se s obzirom na utvrđeno činjenično stanje po pravilnoj primjeni zakona ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povreda iz članka 468. stavak 1. točka 5., 9. i 10. ovog Zakona.

(2) Ako su se zbog preinačenja prvostupanjske presude stekli uvjeti da se odredi, odnosno ukine istražni zatvor na temelju članka 123. stavak 4. i 125. ovog Zakona, drugostupanjski sud će o tome donijeti posebno rješenje, protiv kojeg nije dopuštena žalba, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

Članak 487.

(1) U obrazloženju presude, odnosno rješenja, drugostupanjski sud treba ocijeniti žalbene razloge i iznijeti povrede zakona koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti.

(2) Kad se prvostupanjska presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, u obrazloženju treba navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje.

(3) Kad se prvostupanjska presuda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja, dužan je navesti u čemu su nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, posebno u odlučivanju o prijedlozima stranaka da se pribave i izvedu pojedini dokazi, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni za donošenje pravilne odluke.

Članak 488.

(1) Drugostupanjski sud vratit će sve spise prvostupanjskom sudu s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke radi predaje strankama i drugim zainteresiranim osobama.

(2) Ako je optuženik u istražnom zatvoru, drugostupanjski sud dužan je svoju odluku sa spisima dostaviti prvostupanjskom sudu najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kad je primio spise od tog suda.

Članak 489.

(1) Prvostupanjski sud kojem je predmet upućen na suđenje uzet će za osnovu prijašnju optužnicu. Ako je prvostupanjska presuda djelomično ukinuta, taj će sud za osnovu uzeti samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(2) Na novoj raspravi stranke mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze.

(3) Prvostupanjski sud dužan je izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svojoj odluci.

(4) Pri izricanju nove presude prvostupanjski sud vezan je zabranom iz članka 13. ovog Zakona.

(5) Ako je optuženik u istražnom zatvoru, postupit će vijeće prvostupanjskog suda prema odredbi članka 127. stavak 4. ovog Zakona.

2. Žalba protiv odluke drugostupanjskog suda

Članak 490.

(1) Protiv drugostupanjske presude dopuštena je žalba trećestupanjskom sudu samo ako je:

1) drugostupanjski sud izrekao kaznu dugotrajnog zatvora ili je potvrdio prvostupanjsku presudu kojom je izrečena takva kazna;

2) drugostupanjski sud preinačio prvostupanjsku presudu kojom je optuženik oslobođen optužbe i izrekao presudu kojom se optuženik proglašava krivim.

(2) O žalbi protiv drugostupanjske presude rješava trećestupanjski sud u sjednici vijeća prema odredbama koje su propisane za drugostupanjski postupak.

(3) Odredbe članka 479. ovog Zakona primijenit će se i na suoptuženika koji nije imao pravo podnijeti žalbu protiv drugostupanjske presude.

3. Žalba protiv rješenja

Članak 491.

(1) Protiv rješenja državnog odvjetnika, suca istrage i drugih rješenja prvostupanjskog suda, stranke i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom Zakonu nije propisano da žalba nije dopuštena.

(2) Protiv rješenja vijeća donesenog prije i u tijeku istrage, te u postupku ispitivanja optužnice, nije dopuštena žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(3) Rješenja koja se donose radi pripremanja rasprave i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

(4) Protiv rješenja Vrhovnog suda žalba nije dopuštena.

Članak 492.

(1) Žalba se podnosi sudu koji je donio rješenje.

(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, žalba protiv rješenja podnosi se u roku od tri dana od dana dostave rješenja.

Članak 493.

Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, podnošenjem žalbe protiv rješenja odgađa se izvršenje rješenja protiv kojeg je podnesena žalba.

Članak 494.

(1) O žalbi protiv rješenja odlučuje sud u sjednici vijeća.

(2) O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje vijeće istog suda, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(3) Rješavajući o žalbi, sud može rješenjem odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili kao nedopuštenu, odbiti žalbu kao neosnovanu ili prihvatiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti i prema potrebi predmet uputiti na ponovno odlučivanje.

(4) Ispitujući žalbu, sud će po službenoj dužnosti paziti je li rješenje donijelo ovlašteno tijelo.

Članak 495.

Ako što drugo nije propisano, na postupak o žalbi protiv rješenja primjenjivat će se odredbe članka 463. i 465. stavak 3., 466. do 472., 474. stavak 1., 3. i 4. te članka 476. i 479. ovog Zakona.

Članak 496.

Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, odredbe članka 459. i 495. ovog Zakona primijenit će se i na sva ostala rješenja koja se donose na temelju ovog Zakona.

Glava XXIV. IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Obnova kaznenog postupka

Članak 497.

(1) Kazneni postupak koji je dovršen pravomoćnim rješenjem ili pravomoćnom presudom može se na zahtjev ovlaštene osobe obnoviti samo u slučajevima i uz uvjete propisane u ovom Zakonu.

(2) Kazneni postupak u kojem je osoba osuđena u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4.), a nastupila je mogućnost da joj se ponovno sudi u njezinoj prisutnosti, obnovit će se i izvan uvjeta predviđenih u članku 498. i 501. ovog Zakona, ako osuđenik ili njegov branitelj podnesu zahtjev za obnovu postupka u roku od jedne godine od dana kad je osuđenik saznao za presudu kojom je osuđen u odsutnosti.

(3) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka prema odredbi stavka 1. ovog članka, sud će odrediti da se osuđeniku dostavi optužnica ako mu prije nije dostavljena, a može odrediti da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se provede istraga ako je nije bilo.

(4) Nakon protoka roka iz stavka 2. ovog članka obnova kaznenog postupka dopuštena je samo uz uvjete predviđene u članku 498. i 501. ovog Zakona.

Članak 498.

(1) Pravomoćna presuda može se preinačiti i bez obnove kaznenog postupka ako:

1) je u dvjema presudama ili u više presuda protiv istog osuđenika izrečeno više kazni, a nisu primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u stjecaju;

2) je pri izricanju jedinstvene kazne primjenom odredaba o stjecaju uzeta kao utvrđena i kazna koja je već obuhvaćena u kazni izrečenoj prema odredbama o stjecaju u kakvoj prijašnjoj presudi;

3) se pravomoćna presuda kojom je za više kaznenih djela izrečena jedinstvena kazna ne bi mogla u jednom dijelu izvršiti zbog amnestije, pomilovanja ili iz drugih razloga.

(2) U slučaju iz točke 1. stavak 1. ovog članka, sud će novom presudom preinačiti prijašnje presude glede odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostupanjski sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstroža vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni, sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake, sud koji je posljednji izrekao kaznu.

(3) U slučaju iz stavka 1. točka 2. ovog članka, preinačit će svoju presudu sud koji je pri izricanju jedinstvene kazne pogrešno uzeo u obzir kaznu koja je već obuhvaćena u kakvoj prijašnjoj presudi.

(4) U slučaju iz stavka 1. točka 3. ovog članka, prvostupanjski sud preinačit će prijašnju presudu glede kazne i izreći novu kaznu ili će utvrditi koliko se od kazne izrečene prijašnjom presudom ima izvršiti.

(5) Novu presudu donosi sud u sjednici vijeća na prijedlog državnog odvjetnika, ako je postupak vođen na njegov zahtjev ili na zahtjev osuđenika, a nakon ispitivanja protivne stranke.

(6) Ako su u slučaju iz stavka 1. točka 1. i 2. ovog članka, pri izricanju kazne uzete u obzir i presude drugih sudova, ovjereni prijepis nove pravomoćne presude dostavit će se i tim sudovima.

Članak 499.

Ako je optužba odbačena zato što nije bilo zahtjeva ovlaštenog tužitelja ili nije bilo potrebnog prijedloga za progon ili odobrenja odnosno ako je iz istih razloga postupak pravomoćno obustavljen, sud će na zahtjev ovlaštenog tužitelja dopustiti obnovu čim prestanu razlozi zbog kojih su donesene navedene odluke.

Članak 500.

(1) Ako je postupak pravomoćno obustavljen prije podnošenja optužnice, na zahtjev ovlaštenog tužitelja može se dopustiti obnova postupka ako se podnesu novi dokazi na temelju kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uvjeti za ponovno pokretanje postupka.

(2) Kazneni postupak pravomoćno obustavljen do početka rasprave može se obnoviti kad je državni odvjetnik odustao od progona, a oštećenik progon nije preuzeo, ako se dokaže da je do odustanka došlo zbog kaznenog djela zlouporabe službenog položaja državnog odvjetnika ili zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku. Glede dokazivanja kaznenog djela državnog odvjetnika primjenjivat će se odredbe članka 501. stavak 2. ovog Zakona.

(3) Ako je postupak obustavljen zbog toga što je oštećenik kao tužitelj odustao od progona ili što se po zakonu smatra da je odustao, oštećenik kao tužitelj ne može tražiti obnovu postupka.

Članak 501.

(1) Kazneni postupak završen pravomoćnom presudom može se obnoviti u korist osuđenika ako:

- 1) se dokaže da je presuda utemeljena na lažnoj ispravi, snimci ili lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača;
- 2) se dokaže da je do presude došlo zbog kaznenog djela državnog odvjetnika, suca, suca porotnika, istražitelja ili druge osobe koja je obavljala dokazne radnje;
- 3) se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji su sami za sebe ili u svezi s prijašnjim dokazima prikladni da prouzroče oslobođenje osobe koja je bila osuđena ili njezinu osudu po blažem kaznenom zakonu;
- 4) je osoba za isto djelo više puta osuđena ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla počinuti samo jedna osoba ili neke od njih;
- 5) se u slučaju osude za produljeno kazneno djelo ili za drugo kazneno djelo koje na temelju zakona obuhvaća više istovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji pokazuju da osuđenik nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje tih činjenica moglo bi bitno utjecati na odmjeravanje kazne.

(2) U slučajevima iz stavka 1. točka 1. i 2. ovog članka, mora se pravomoćnom presudom dokazati da su navedene osobe proglašene krivim za ta kaznena djela. Ako se postupak protiv tih osoba ne može provesti zbog toga što su umrle ili što postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon, činjenice iz stavka 1. točka 1. i 2. ovog članka mogu se utvrditi i drugim dokazima.

Članak 502.

Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Ustavnog suda kojom je poništen ili ukinut propis na temelju kojeg je bila donesena pravomoćna osuda ili na temelju odluke Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na neki razlog za obnovu kaznenog postupka.

Članak 503.

(1) Kazneni postupak može se iznimno obnoviti na štetu okrivljenika ako je postupak dovršen pravomoćnom presudom kojom se optužba odbija ako:

1) je do presude kojom se optužba odbija došlo zbog stvarne nenadležnosti suda, a ovlaštenu tužitelj pokrene postupak pred nadležnim sudom i istodobno zatraži obnovu postupka;

2) je postupak vođen bez ovlaštenog tužitelja i zbog toga donesena presuda kojom se optužba odbija, a ovlaštenu tužitelj zatraži obnovu postupka;

3) je presuda donesena jer je tužitelj od početka do završetka rasprave odustao od optužbe, a dokaže da je do odustajanja došlo zbog kaznenog djela zlorabe službenog položaja državnog odvjetnika ili zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku;

4) nije bilo potrebnog prijedloga ili odobrenja za vođenje postupka pa je zbog toga došlo do presude kojom se optužba odbija, a prijedlog ili odobrenje naknadno budu dani.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka obnova postupka nije dopuštena ako je proteklo više od mjesec dana od kada je tužitelj saznao za okolnosti na kojima može utemeljiti svoj zahtjev za obnovu postupka.

(3) U slučaju obnove postupka iz razloga navedenog u stavku 1. točka 3. ovog članka primijenit će se odredba članka 501. stavak 2. ovog Zakona.

(4) U slučaju iz stavka 1. točka 1. ovog članka vijeće suda koji odlučuje o zahtjevu za obnovu postupka, uputit će po pravomoćnosti rješenja kojim se obnova postupka dopušta, predmet sudu koji je stvarno nadležan.

Članak 504.

(1) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, a nakon smrti osuđenika, državni odvjetnik i osobe navedene u članku 464. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj i u slučaju iz članka 501. stavak 1. točka 3. ovog Zakona i ako je okrivljenik suđen u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4.)

(3) Zahtjev se može podnijeti i nakon što je osuđenik izdržao kaznu i bez obzira na zastaru, oprost ili pomilovanje.

(4) Ako sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o obnovi postupka sazna da postoji razlog za obnovu kaznenog postupka, obavijestit će o tome osuđenika, odnosno osobu koja je ovlaštena da podnese zahtjev.

Članak 505.

(1) O zahtjevu za obnovu kaznenog postupka odlučuje vijeće suda koji je u prijašnjem postupku sudio u prvom stupnju.

(2) U zahtjevu se mora navesti po kojoj se zakonskoj osnovi traži obnova i kojim se dokazima potkrepljuju činjenice na kojima se zahtjev temelji. Ako zahtjev ne sadrži te podatke, sud će pozvati podnositelja da u određenom roku zahtjev dopuni.

(3) Pri rješavanju o zahtjevu u vijeću neće sudjelovati sudac koji je sudjelovao u donošenju presude u prijašnjem postupku.

Članak 506.

(1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na temelju samog zahtjeva i spisa prijašnjeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba, ili da nema zakonskih uvjeta za obnovu postupka, ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev temelji već bili izneseni u prijašnjem zahtjevu za obnovu postupka koji je odbijen pravomoćnim rješenjem suda, ili da činjenice i dokazi očito nisu prikladni da se na temelju njih dopusti obnova, ili da podnositelj zahtjeva nije postupio prema članku 505. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostavit će prijepis zahtjeva protivnoj stranci, koja ima pravo u roku od osam dana odgovoriti na zahtjev. Kad sudu stigne odgovor na zahtjev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća će sam ili preko suca istrage izvidjeti činjenice i pribaviti dokaze na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.

(3) Nakon provedenih izvida sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za obnovu postupka sukladno članku 500. ovog Zakona. U ostalim slučajevima, kad su u pitanju kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, predsjednik vijeća odredit će da se spisi pošalju državnom odvjetniku, koji će bez odgode vratiti spise sa svojim mišljenjem.

Članak 507.

(1) Kad državni odvjetnik vrati spise, sud će, ako ne odredi da se izvidi dopune, na temelju rezultata izvida, zahtjev prihvatiti i dopustiti obnovu kaznenog postupka ili će zahtjev odbiti ako novi dokazi nisu prikladni da dovedu do obnove kaznenog postupka.

(2) Ako sud ustanovi da razlozi iz kojih je dopustio obnovu postoje i za kojeg suoptuženika koji nije podnio zahtjev, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi nova rasprava ili da se stvar vrati u postupak optuživanja.

(4) Ako sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđenik u obnovljenom postupku može biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu, ili da može biti oslobođen optužbe, ili da optužba može biti odbijena, odredit će da se izvršenje presude odgodi, odnosno prekine.

(5) Kad rješenje kojim se dopušta obnova kaznenog postupka postane pravomoćno, obustavit će se izvršenje kazne i sud će, na prijedlog državnog odvjetnika, odrediti istražni zatvor ako postoje uvjeti iz članka 123. ovog Zakona.

Članak 508.

(1) Za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova kaznenog postupka važe iste materijalnoppravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prijašnjem postupku.

(2) Ako se novi postupak obustavi do početka rasprave, sud će rješenjem o obustavi postupka ukinuti i prijašnju presudu.

(3) Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se prijašnja presuda djelomično ili u cijelosti stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženiku uračunati izdržanu kaznu, a ako je obnova određena samo za neko od djela za koja je osuđenik bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu prema odredbama Kaznenog zakona.

(4) Sud je u novom postupku uvijek vezan zabranom propisanom u članku 13. ovog Zakona.

2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Članak 509.

(1) Protiv pravomoćnih sudskih odluka Glavni državni odvjetnik može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon.

(2) Glavni državni odvjetnik će podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.

(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može se podignuti protiv odluke s kojom je odlučeno o zahtjevu za zaštitu zakonitosti.

Članak 510.

(1) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti odlučuje Vrhovni sud.

(2) Ako Glavni državni odvjetnik do odluke Vrhovnog suda odustane od zahtjeva za zaštitu zakonitosti, zahtjev će se rješenjem odbaciti.

(3) O zahtjevu se odlučuje u sjednici vijeća. Prije nego što predmet bude iznesen na odlučivanje, sudac izvjestitelj može prema potrebi pribaviti obavijesti o istaknutim povredama zakona.

(4) O sjednici će se uvijek izvijestiti Glavni državni odvjetnik.

(5) Vrhovni sud može riješiti da se izvršenje pravomoćne presude prekine ili odgodi do odluke o zahtjevu za zaštitu zakonitosti. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

Članak 511.

(1) Pri odlučivanju o zahtjevu za zaštitu zakonitosti sud će se ograničiti samo na ispitivanje povreda zakona na koje se poziva Glavni državni odvjetnik.

(2) Ako sud ustanovi da razlozi iz kojih je donio odluku u korist osuđenika postoje i za kojeg od suoptuženika glede kojeg nije podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupit će se po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti podignut u korist osuđenika, sud je pri donošenju odluke vezan zabranom propisanom članku 13. ovog Zakona.

Članak 512.

Sud će presudom odbiti zahtjev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan ako utvrdi da ne postoji povreda zakona koju ističe Glavni državni odvjetnik.

Članak 513.

(1) Kad sud utvrdi da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, donijet će presudu kojom će, prema naravi povrede zakona, ili preinačiti pravomoćnu odluku, ili ukinuti u cijelosti ili djelomično odluke prvostupanjskog suda i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vratiti na ponovnu odluku ili suđenje prvostupanjskom sudu ili višem sudu.

(2) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti podignut na štetu okrivljenika, a sud ustanovi da je osnovan, utvrdit će samo da postoji povreda zakona, ne dirajući u pravomoćnu odluku.

(3) Ako drugostupanjski sud prema odredbama ovog Zakona nije bio ovlašten otkloniti povredu zakona koja je počinjena u presudi prvostupanjskog suda, a sud koji rješava o zahtjevu za zaštitu zakonitosti podignutom u korist okrivljenika utvrdi da je zahtjev osnovan i da radi otklanjanja počinjene povrede zakona treba ukinuti ili preinačiti prvostupanjsku odluku, ukinut će ili preinačiti i drugostupanjsku odluku iako njome nije povrijeđen zakon.

Članak 514.

(1) Ako je pravomoćna presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, za osnovu će se uzeti prijašnja optužnica ili onaj njezin dio koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(2) Sud je dužan izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva pitanja na koja ga je upozorio Vrhovni sud.

(3) Pred prvostupanjskim, odnosno drugostupanjskim sudom stranke mogu isticati nove činjenice i podnositi nove dokaze.

(4) Sud je pri donošenju nove odluke vezan zabranom propisanom u članku 13. ovog Zakona.

(5) Ako je pored odluke nižeg suda ukinuta i odluka višeg suda, predmet se dostavlja nižem sudu preko višeg suda.

3. Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude

Članak 515.

(1) Okrivljenik koji je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora najmanje godinu dana, može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim Zakonom.

(2) Okrivljenik koji se nije koristio redovitim pravnim lijekom protiv presude ne može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, osim ako je drugostupanjskom presudom umjesto oslobođenja od kazne, uvjetne osude, sudske opomene ili novčane kazne izrečena kazna zatvora, odnosno umjesto odgojne mjere kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude ne može se podnijeti protiv presude Vrhovnog suda.

Članak 516.

O zahtjevu za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude odlučuje Vrhovni sud.

Članak 517.

(1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude može se podnijeti zbog:

- 1) povrede kaznenog zakona na štetu osuđenika predviđene u članku 469. točka 1. do 4. ovog Zakona ili zbog povrede iz točke 5. toga članka ako se prekoračenje ovlasti odnosi na odluku o kazni, sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi;
 - 2) povrede odredaba kaznenog postupka predviđenih u članku 468. stavak 1. točka 1., 5., 9. i 10., ili zbog sudjelovanja u odlučivanju u drugom, odnosno trećem stupnju suca ili suca porotnika koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.), ili zbog toga što je okrivljeniku, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da na raspravi upotrebljava svoj jezik (članak 8.);
 - 3) povrede prava okrivljenika na obranu na raspravi ili zbog povrede odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda mogla utjecati na presudu.
- (2) Povrede iz stavka 1. točka 2. i 3. ovog članka mogu se isticati samo ako su bile istaknute u žalbi protiv prvostupanjske presude ili su počinjene u drugostupanjskom postupku.

Članak 518.

- (1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude mogu podnijeti osuđenik i branitelj u roku od mjesec dana od primitka pravomoćne presude prema članku 463. stavak 3. ovog Zakona.
- (2) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude podnosi se prvostupanjskom sudu.
- (3) Zahtjev koji je podnesen nepravovremeno ili ga je podnijela neovlaštena osoba ili je podnesen u slučaju osude na kaznu ili mjeru zbog koje se zahtjev ne može podnijeti (članak 515. stavak 1.) ili po zakonu nije dopušten (članak 515. stavak 3. i 4.), odbacit će rješenjem predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ili Vrhovni sud.
- (4) Tajnik suda dostavit će primjerak zahtjeva sa spisima Glavnom državnom odvjetniku, koji može u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev.
- (5) Prvostupanjski sud ili Vrhovni sud može, s obzirom na sadržaj zahtjeva, riješiti da se odgodi, odnosno prekine izvršenje pravomoćne presude. Žalba protiv takva rješenja prvostupanjskog suda ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 519.

Što se tiče zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, primjenjivat će se odredbe članka 509. stavak 2. i 3., 511. do 513. stavak 1. i 2., i 514. ovog Zakona.

Treći dio
SKRAĆENI POSTUPAK

Glava XXV.
ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 520.

U postupku pred općinskim sudom primjenjuju se odredbe članka 521. do 548. ovog Zakona (skraćeni postupak), a ako posebnih pravila nema, primjenjuju se odredbe o redovitom postupku.

Članak 521.

(1) Osim kad mu je to dopušteno prema posebnom zakonu, državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako je:

- 1) s obzirom na okolnosti vjerojatno da će se u kaznenom postupku protiv okrivljenika primijeniti članak 58. Kaznenog zakona;
- 2) protiv okrivljenika u tijeku izvršenje kazne ili sigurnosne mjere, a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhe s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno, te na rezultate koje kaznenopravna sankcija ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela;
- 3) okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo;
- 4) okrivljenik prijavljen za više kaznenih djela kojima je ostvario bića dvaju ili više kaznenih djela, ali je svrhovito da se počinitelj osudi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo bitnog utjecaja na izricanje kazne ili drugih sankcija počinitelju.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će dostaviti oštećeniku i podnositelju kaznene prijave, uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.

Članak 522.

(1) Državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako okrivljenik preuzme obvezu:

- 1) izvršenja kakve činidbe u svrhu popravljanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom;
- 2) uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe;
- 3) isplate dospjelog zakonskog uzdržavanja i urednog plaćanja dospjelih obveza;
- 4) obavljanja rada za opće dobro na slobodi;
- 5) podvrgavanja odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima;
- 6) podvrgavanje psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.

(2) Državni odvjetnik će, u rješenju odrediti rok u kojem okrivljenik mora ispuniti preuzete obveze prema stavku 2. ovog članka, koji ne smije prelaziti godinu dana.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će dostaviti oštećeniku i podnositelju kaznene prijave, uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.

Članak 523.

(1) Sudac će rješenjem prekinuti kazneni postupak ako u slučajevima iz članka 521. ovog Zakona državni odvjetnik izjavi da uvjetno odustaje od kaznenog progona.

(2) Sudac će u slučajevima iz članka 521. i 522. ovog Zakona nakon odustajanja državnog odvjetnika od optužbe, rješenjem obustaviti kazneni postupak.

Članak 524.

(1) Skraćeni kazneni postupak pokreće se na temelju optužnice državnog odvjetnika, odnosno oštećenika kao tužitelja ili na temelju privatne tužbe. Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, optužnica mora imati sadržaj iz članka 342. ovog Zakona, a uz to sadrži vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži.

(2) Optužnica koja se odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, sadrži samo kratke razloge.

Članak 525.

(1) Kad sudac pojedinac ili predsjednik vijeća (sudac) primi optužnicu ili privatnu tužbu, prethodno će ispitati je li sud nadležan i postoje li uvjeti za odbacivanje optužnice (članak 344.) odnosno privatne tužbe i ako postoje, donijeti će rješenje o odbacivanju optužnice ili privatne tužbe. Rješenje se dostavlja državnom odvjetniku, oštećeniku kao tužitelju ili privatnom tužitelju, te okrivljeniku.

(2) Ako ne donese rješenje iz stavka 1. ovog članka, sudac će postupiti prema članku 344. do 347. ovog Zakona.

(3) Ako je okrivljenik u istražnom zatvoru rok za odgovor na optužnicu je tri dana od primitka optužnice.

Članak 526.

(1) Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina, postupit će se prema članku 347. do 367. ovog Zakona.

(2) Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka. Ako ocijeni optužnicu osnovanom, donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu i sastaviti raspravni spis.

(3) Rješenje o potvrđivanju optužnice iz stavka 1. ovog članka, zajedno s raspravnim spisom vijeće bez odgode dostavlja pisarnici nadležnog suda.

(4) Sudac određuje raspravu najkasnije u roku od mjesec dana, a ako je određen istražni zatvor, u roku od petnaest dana.

Članak 527.

(1) Ako je podignuta privatna tužba, a sudac ne donese rješenje iz članka 525. stavak 1. ovog Zakona, odredit će raspravu u roku od mjesec dana od primitka privatne tužbe.

(2) Prije određivanja rasprave za kaznena djela iz nadležnosti suca pojedinca za koja se progoni po privatnoj tužbi, sudac pojedinac može pozvati samo privatnog tužitelja i okrivljenika na ročište radi prethodnog razjašnjenja stvari, ako smatra da bi to bilo korisno za brži završetak postupka. Okrivljeniku se uz poziv dostavlja i prijepis privatne tužbe.

(3) Ako ne dođe do izmirenja stranaka i povlačenja privatne tužbe, ili odbacivanja tužbe, sudac pojedinac može odmah otvoriti raspravu na što će se posebno upozoriti privatni tužitelj i okrivljenik pri dostavi poziva.

(4) Ako sudac pojedinac ne otvori raspravu donijet će odluku o tome koje dokaze će izvesti na raspravi i odredit će raspravu.

(5) Na područjima na kojima djeluju mirovna vijeća, sud može stranke uputiti tim vijećima radi pokušaja mirenja ako obje stranke imaju prebivalište na području mirovnog vijeća. Sud će odrediti rok u kojem će se pokušati mirenje, a nakon proteka tog roka ili ako mirenje ne uspije, postupak će se nastaviti.

Članak 528.

(1) Nakon određivanja rasprave sud se ne može po službenoj dužnosti proglasiti mjesno nenadležnim.

(2) Prigovor mjesne nenadležnosti optuženik može staviti najkasnije do početka rasprave.

Članak 529.

(1) Ako se rasprava ima provesti pred sucem pojedincem pripremno ročište se ne provodi.

(2) Ako se rasprava ima provesti pred vijećem, predsjednik vijeća može održati pripremno ročište prema članku 370. do 379. ovog Zakona.

Članak 530.

(1) Sud poziva na raspravu optuženika i njegova branitelja, tužitelja, oštećenika i njihove zakonske zastupnike i opunomoćenike, svjedoke, vještake i tumača, a prema potrebi pribavit će i predmete koji trebaju poslužiti za utvrđivanje činjenica na raspravi.

(2) Tijekom rasprave sud može postupiti prema članku 374. ovog Zakona.

(3) Optuženiku će se u pozivu naznačiti da na raspravu može doći s dokazima za svoju obranu ili da dokaze pravovremeno predloži sudu kako bi se mogli pribaviti za raspravu.

(4) U pozivu će se optuženik upozoriti da će se rasprava održati i u njegovoj odsutnosti ako za to postoje zakonski uvjeti (članak 531. stavak 2.). Optuženik će se u pozivu upozoriti da se, u slučaju kad obrana nije obvezna, zbog nedolaska branitelja na raspravu ili uzimanja branitelja tek na raspravi, rasprava neće odgoditi.

Članak 531.

(1) Rasprava se može održati bez prisutnosti stranaka u slučaju iz članka 404. ovog Zakona.

(2) U postupku za kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, rasprava se može održati bez prisutnosti optuženika koji je bio uredno pozvan, ali nije pristupio bez opravdanih razloga ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegova prisutnost nije nužna i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.

(3) Ako se optuženik sam stavio u položaj ili stanje uslijed kojeg nije mogao biti prisutan na raspravi, održat će se rasprava u njegovoj odsutnosti. Sud donosi rješenje o održavanju rasprave u odsutnosti okrivljenika nakon saslušanja liječnika vještaka. Rješenje se može donijeti prije započinjanja rasprave. Žalba protiv rješenja ne odgađa izvršenje rješenja. Čim prestanu razlozi uslijed kojih okrivljenik nije mogao biti prisutan na raspravi, rasprava će se nastaviti u njegovoj prisutnosti, a sudac će optuženiku pripočiti dotadašnji tijek i sadržaj rasprave.

Članak 532.

(1) Rasprava se drži u sjedištu suda. U hitnim slučajevima, osobito kad treba obaviti očevid ili kad je to potrebno zbog lakšeg provođenja dokaznog postupka, može se uz odobrenje predsjednika suda, rasprava održati i u mjestu gdje je kazneno djelo počinjeno ili gdje se ima obaviti očevid, ako su ta mjesta na području tog suda.

(2) Sudac koji je postupao prema članku 525. i 526. ovog Zakona nije izuzet da na raspravi sudjeluje kao predsjednik vijeća ili kao sudac pojedinac.

Članak 533.

(1) Sud pred kojim se vodi rasprava će odrediti da se rasprava snimi audio ili audio – vizualnim uređajem.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka u zapisnik o raspravi unose se:

1) dokazi koji su izvedeni;

2) odluke suda;

3) izjave stranaka koje sud ocijeni posebno važnim.

(3) Zapisnik može voditi sudski savjetnik ili sudački vježbenik. Ako zapisnik vodi sudski savjetnik ili sudački vježbenik, postupit će se prema članku 82. stavak 3. ovog Zakona.

(4) Snimka rasprave prepisat će se i priložiti spisu ako rasprava bude odgođena. Prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća ili sudac pojedinac.

(5) Ako sud nije u mogućnosti provesti snimanje prema stavku 1. do 3. ovog članka, postupat će prema općim propisima o sastavljanju zapisnika.

Članak 534.

(1) Rasprava će se odgoditi ako ne dođe državni odvjetnik koji je uredno pozvan. U tom slučaju sud će postupiti prema članku 401. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Rasprava se može održati ako i ne dođe privatni tužitelj koji ima prebivalište izvan područja suda kojem je podnesena privatna tužba ako je sudu stavio prijedlog da se rasprava održi u njegovoj odsutnosti.

Članak 535.

(1) Rasprava počinje objavom sadržaja optužnice ili privatne tužbe. Započeta rasprava dovršit će se po mogućnosti bez prekidanja.

(2) Optuženik će se ispitati na početku dokaznog postupka neovisno od toga kakav je stav zauzeo prema optužbi.

(3) Optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac, odnosno predsjednik vijeća. Nakon toga pitanja postavljaju stranke i to tako da optuženika najprije ispituje branitelj ako ga ima, a svjedoke i vještake ona stranka koja ih je predložila.

(4) Ako se optuženik očitovao krivim u odnosu na sve točke optužbe, na kraju svog iskaza očitovat će se i da li je suglasan s predloženom vrstom i mjerom kaznenopravne sankcije. Do ovog očitovanja optuženika državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije iz optužnice. Izmjenom se ne može predlagati teža sankcija.

(5) Ako se optuženik očitovao krivim u odnosu na sve točke optužbe, a sud nakon ispitivanja optuženika njegovo priznanje ocijeni sukladnim do tada prikupljenim dokazima, u nastavku dokaznog postupka izvest će samo dokaze koji se odnose na odluku o kaznenopravnim sankcijama.

(6) Ako se optuženik u slučaju iz stavka 4. ovog članka suglasi i s vrstom i mjerom predložene kaznenopravne sankcije, sud u presudi ne smije izreći drugu vrstu kaznenopravne sankcije niti veću mjeru kazne od predložene.

Članak 536.

Ako se rasprava vodi pred vijećem postupat će se prema članku 413. do 447. ovog Zakona.

Članak 537.

(1) Ako je optuženiku izrečena kazna zatvora prijepis presude uvijek sadrži obrazloženje. Pisani otpravak presude kojom nije izrečena kazna zatvora, dostavit će se s kratkim obrazloženjem, samo na zahtjev stranke.

(2) Ako stranke odmah nakon objave presude, ne zahtijevaju pisani otpravak presude, te ako se optuženik očitovao krivim i prihvatio predloženu sankciju, kratko obrazloženje unosi se u zapisnik o raspravi. Prijepis presude neće sadržavati obrazloženje.

Članak 538.

(1) Protiv presude žalba se može podnijeti u roku od osam dana od dana dostave prijepisa presude.

(2) Stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe protiv presude (članak 464. stavak 4.) mogu se odreći prava na žalbu odmah nakon objave presude. U takvom slučaju dostavit će im se u roku od tri radna dana prijepis presude bez obrazloženja. Ako je presudom izrečena kazna zatvora, prijepis presude uvijek mora sadržavati podatke iz članka 459. ovog Zakona.

(3) Ako je tijek rasprave snimljen u smislu članka 533. ovog Zakona, stranke i oštećenik, mogu u roku od tri dana od dana dostave prijepisa presude iz članka 537. ovog Zakona najaviti žalbu. U takvom slučaju, rok za žalbu iz stavka 1. ovog članka žaliteljima započinje teći od dostave prijepisa zvučne snimke.

(4) Ako protivno odredbi članka 533. stavak 4. ovog Zakona nije prepisana zvučna snimka rasprave, ili ako prijepis presude nije napisan i otpremljen u rokovima iz članka 537. stavak 2. ovog Zakona sudac će izvijestiti o razlozima predsjednika suda.

Članak 539.

Kad drugostupanjski sud rješava o žalbi protiv presude prvostupanjskog suda donesene u skraćenom postupku, obje stranke obavijestit će se o sjednici vijeća drugostupanjskog suda ako je u prvostupanjskoj presudi izrečena kazna zatvora i ako su stranke zahtijevale da budu obaviještene o sjednici, ili ako predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog

suda smatraju da bi prisutnost stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari.

Glava XXVI.
IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA I IZRICANJE SUDSKE OPOMENE

1. Izdavanje kaznenog naloga

Članak 540.

(1) Za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave, može državni odvjetnik u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.

(2) Državni odvjetnik može zatražiti izricanje jedne ili više od sljedećih kazni ili mjera:

- 1) novčanu kaznu u visini od deset do sto prosječnih dnevnih prihoda u Republici Hrvatskoj (članak 51. stavak 4. Kaznenog zakona);
- 2) uvjetne osude s izricanjem kazne zatvora do jedne godine ili novčane kazne, ili sudske opomene;
- 3) oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanja presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja;
- 4) zabrane upravljanja motornim vozilom do dvije godine, odnosno oduzimanja predmeta.

(3) Pod uvjetima iz stavka 1. i 2. ovog članka, pravnoj osobi se mogu u kaznenom nalogu izreći sljedeće sankcije:

- 1) novčana kazna do 2.000.000,00 kuna;
- 2) uvjetna osuda s novčanom kaznom;
- 3) oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanje presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja.

(4) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev, državni odvjetnik predložit će da sud odluči o tom zahtjevu. Ako sud ne dosudi imovinskopravni zahtjev, izreći će oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

Članak 541.

(1) Ako se sa zahtjevom složi, sudac pojedinac će presudom izdati kazneni nalog.

(2) U presudi o kaznenom nalogu navest će se samo da se prihvća zahtjev državnog odvjetnika te optuženiku, čiji osobni podaci moraju biti jasno određeni, izriče kazna ili mjera iz zahtjeva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz članka 459. stavak 1. do 3. ovog Zakona, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen. U obrazloženju će se samo navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.

(3) Ako je državni odvjetnik predložio oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, a oštećenik je podnio imovinskopravni zahtjev, sud će dosuditi imovinskopravni zahtjev. Ako ne dosudi imovinskopravni zahtjev, oduzet će imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, a oštećenika će uputiti da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

(4) Kazneni nalog sadržava pouku okrivljeniku u smislu članka 542. stavak 2. ovog Zakona te da će po proteku roka za prigovor, ako prigovor ne bude podnesen, kazneni nalog postati pravomoćan i da će se izrečena kazna protiv okrivljenika izvršiti.

Članak 542.

(1) Kazneni nalog dostavlja se okrivljeniku i njegovu branitelju ako ga ima, te državnom odvjetniku i oštećeniku.

(2) Okrivljenik ili njegov branitelj mogu u roku od osam dana po primitku podnijeti prigovor protiv kaznenog naloga u pisanom obliku. Prigovor ne mora biti obrazložen, u njemu se mogu predložiti dokazi u korist obrane. Okrivljenik se može odreći prava na prigovor, ali od podnesenog prigovora nakon započinanja rasprave ne može odustati. Plaćanje novčane kazne prije isteka roka za prigovor ne smatra se odricanjem od prava na prigovor.

(3) Okrivljeniku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje prigovora predsjednik vijeća dopustit će povrat u prijašnje stanje. Na odlučivanje o molbi za povrat u prijašnje stanje primijenit će se odredbe članka 92. do 94. ovog Zakona.

(4) Ako sudac pojedinac ne odbaci prigovor kao nepravovremen ili podnesen od neovlaštene osobe, zakazat će raspravu o optužnici državnog odvjetnika i dalje postupati po odredbama članka 530. do 535. ovog Zakona.

Članak 543.

(1) Sudac pojedinac odbacit će zahtjev za izdavanjem kaznenog naloga ako:

1) postoje razlozi za obustavu postupka iz članka 380. ovog Zakona;

2) se radi o kaznenom djelu za koje se takav zahtjev ne može postaviti;

3) je državni odvjetnik zatražio izricanje kazne ili mjere koje po zakonu nije dopušteno.

(2) Ako sudac pojedinac ocijeni da podaci u optužnici ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kazne ili mjere, a ne one koju je zatražio državni odvjetnik, po primitku optužnice u sudu postupit će prema članku 530. i 531. ovog Zakona. Optuženiku će se u tom slučaju uz poziv dostaviti optužnica uz obavijest da sud nije prihvatio zahtjev državnog odvjetnika za izdavanje kaznenog naloga.

Članak 544.

(1) Pri donošenju presude povodom prigovora sudac pojedinac izreći će da se kazneni nalog u odnosu na optuženika koji je podnio prigovor stavlja izvan snage.

(2) Sudac pojedinac nije vezan na zahtjev državnog odvjetnika iz članka 540. ovog Zakona, kao niti na zabranu iz članka 13. ovog Zakona.

Članak 545.

(1) Protiv presude o izdavanju kaznenog naloga državni odvjetnik ima pravo žalbe o kojoj odlučuje viši sud.

(2) Ako je optuženik podnio prigovor protiv presude o izdavanju kaznenog naloga, odbacit će se žalba državnog odvjetnika.

2. Izricanje sudske opomene

Članak 546.

(1) Kad prema odredbama Kaznenog zakona dolazi u obzir izricanje sudske opomene, sud će tu kaznenopravnu sankciju izreći presudom.

(2) Ako u ovoj Glavi nije što drugo predviđeno, odredbe ovog Zakona koje se odnose na presudu kojom se optuženik proglašava krivim primijenit će se i na presudu kojom se izriče sudska opomena.

(3) U izreci presude kojom se izriče sudska opomena uz osobne podatke o optuženiku navest će se da je optuženik kriv za djelo koje je predmet optužbe i zakonski naziv kaznenog djela. Izreka obuhvaća i podatke iz članka 459. stavak 1. do 3. ovog Zakona.

(4) U obrazloženju presude sud će iznijeti kojim se razlozima vodio pri izricanju sudske opomene.

Članak 547.

Presuda kojom se izriče sudska opomena objavljuje se odmah nakon završetka rasprave s bitnim razlozima. Tom prilikom predsjednik vijeća upozorit će optuženika da mu se za kazneno djelo koje je počinio ne izriče kazna, ali da prema pravilima ponašanja u njegovoj društvenoj sredini i načelima ćudoređa zaslužuje opomenu, koja će ga upozoriti da više ne čini kaznena djela. Ako se presuda kojom se izriče sudska opomena objavljuje u odsutnosti optuženika, sud će takvo upozorenje unijeti u obrazloženje presude. Za odricanje od prava na žalbu i pisanu izradu presude primjenjuje se odredba članka 537. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 548.

(1) Presuda kojom se izriče sudska opomena može se pobijati zbog razloga navedenih u članku 467. ovog Zakona.

(2) Ako presuda kojom se izriče sudska opomena sadrži odluku o sigurnosnim mjerama, o troškovima kaznenog postupka, o oduzimanju imovinske koristi ili o imovinskopravnom zahtjevu, ta se odluka može pobijati zato što sud nije pravilno primijenio sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi, odnosno što je odluku o troškovima kaznenog postupka ili imovinskopravnom zahtjevu donio protivno zakonskim odredbama.

Četvrti dio POSEBNI POSTUPCI

Glava XXVII. POSTUPAK PREMA OKRIVLJENICIMA S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Članak 549.

(1) Odredbe ovog Zakona, osim odredaba Trećeg dijela, Glava XXV. i XXVI., primijenit će se i u postupku prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile nebrojive ako odredbama ove Glave nije što posebno propisano.

(2) Postupak prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile nebrojive pokreće se i vodi samo na zahtjev državnog odvjetnika.

(3) Državni odvjetnik će, ako se pojavi sumnja u isključenu ili smanjenu ubrojivost okrivljenika ili njegovu raspravnu nesposobnost zbog duševnih smetnji (članak 325.), tijekom istrage prikupiti dokaze i činjenice potrebne radi utvrđenja je li okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio nebrojiv i jesu li ispunjeni uvjeti za određivanje prisilnog smještaja okrivljenika prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te je li raspravno sposoban.

(4) Ako se tijekom istrage utvrdi da je okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio nebrojiv te da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, istraga se neće prekinuti.

Članak 550.

(1) Ako je okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio nebrojiv, državni odvjetnik će u optužnici postaviti zahtjev da sud utvrdi da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju nebrojivosti i da mu se odredi prisilan smještaj prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

(2) Nakon podizanja optužnice iz stavka 1. ovog članka okrivljenik mora imati branitelja.

(3) Sud će u ovim predmetima postupati osobito žurno.

Članak 551.

(1) Osim u slučajevima kada se prema ovom Zakonu može odrediti istražni zatvor protiv okrivljenika, takav zatvor odredit će se i ako postoji vjerojatnost da bi okrivljenik protiv kojeg je državni odvjetnik podnio optužnicu iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo. Prije određivanja istražnog zatvora pribavit će se mišljenje vještaka psihijatra o ovoj opasnosti okrivljenika. O određivanju istražnog zatvora po ovom osnovu izvijestit će se uprava zatvora radi upućivanja okrivljenika u zdravstvenu ustanovu u smislu odredbe članka 135. stavak 2. ovog Zakona.

(2) Istražni zatvor iz stavka 1. ovog članka može trajati dok opasnost traje, ali ne dulje od rokova predviđenih u članku 133. ovog Zakona.

Članak 552.

(1) O optužnici državnog odvjetnika iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona odlučuje sud nakon provedene rasprave. O raspravi će se izvijestiti zakonski zastupnik optuženika, a ako ga nema, optuženikov bračni ili izvanbračni drug, odnosno najbliži srodnik.

(2) Predsjednik vijeća će prije rasprave u prisustvu vještaka pokušati ispitati optuženika radi ocjene optuženikove raspravne sposobnosti (članak 325. stavak 5.). O vremenu i mjestu ispitivanja optuženika izvijestit će se državni odvjetnik, optuženik, branitelj i zakonski zastupnik optuženika. Ispitivanje će se obaviti i bez prisutnosti uredno pozvanoga državnog odvjetnika i zakonskog zastupnika. Ako sud nakon ispitivanja vještaka utvrdi da je optuženik raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, rasprava će se održati u okrivljenikovo odsutnosti.

(3) Branitelj ili optuženik će se, kod očitovanja o optužbi izjasniti o tome je li optuženik počinio protupravno djelo.

(4) Ako je optuženik raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji pa se rasprava održava u njegovoj odsutnosti, smatrat će se da je porekao osnovanost optužbe, a na završetku dokaznog postupka pročitat će se zapisnici o njegovu ranijem ispitivanju.

(5) O raspravnoj sposobnosti i ubrojivosti optuženika te postojanju zakonskih uvjeta za određivanje prisilnog smještaja ispitat će se vještak koji je obavio psihijatrijski pregled optuženika.

Članak 553.

(1) Ako državni odvjetnik u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da je optuženik počinio kazneno djelo u stanju ubrojivosti ili smanjene ubrojivosti, odustat će od zahtjeva za određivanje prisilnog smještaja i izmijenit će optužnicu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka rasprava će započeti iznova, a predsjednik vijeća će optuženika upozoriti na njegov promijenjen pravni položaj. Ako je to potrebno radi pripremanja obrane, sud može, na zahtjev obrane, prekinuti raspravu.

(3) Zapisnici o ranijim iskazima svjedoka ili vještaka ispitanim u odsutnosti optuženika sukladno odredbi članka 552. stavak 4. ovog Zakona ne mogu se pročitati bez suglasnosti stranaka.

Članak 554.

(1) Ako je državni odvjetnik postavio zahtjev iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona, a sud nakon provedene rasprave utvrdi da je optuženik u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo te da postoje uvjeti za određivanje prisilnog smještaja optuženika u psihijatrijsku ustanovu prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, donijet će presudu kojom se utvrđuje da je optuženik počinio protupravno djelo, da ga je počinio u stanju neubrojivosti, te odrediti prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu u trajanju šest mjeseci.

(2) Sud će, pri donošenju presude iz stavka 1. ovog članka, odrediti, odnosno produljiti istražni zatvor iz razloga navedenog u članku 551. stavak 1. ovog Zakona.

(3) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona, a sud nakon provedene rasprave utvrdi da je optuženik u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo, ali da ne postoje uvjeti za određivanje prisilnog smještaja optuženika u psihijatrijsku ustanovu prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, donijet će presudu kojom se optuženik oslobađa od optužbe i kojom se odbija zahtjev za određivanje prisilnog smještaja.

(4) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona, a sud utvrdi postojanje razloga iz članka 452. ovog Zakona, donijet će presudu kojom se optužba odbija.

(5) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona, a sud utvrdi postojanje razloga iz članka 453. ovog Zakona, osim isključenja krivnje zbog nebrojivosti, donijet će presudu kojom se optuženik oslobađa od optužbe.

(6) Ako sud ne utvrdi da je optuženik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio nebrojiv, donijet će presudu kojom se optužba odbija. U tom slučaju državni odvjetnik može odmah nakon objave presude dati usmeno izjavu da se odriče prava na žalbu i podnijeti novu optužnicu za isto kazneno djelo. Na tu optužnicu ne primjenjuju se odredbe Glave XIX. ovog Zakona, osim odredbe članka 342. stavak 1. ovog Zakona.

(7) Rasprava će se provesti pred istim vijećem na temelju nove optužnice. Radi pripreme obrane sud može prekinuti raspravu. Ranije izvedeni dokazi neće se ponovno izvoditi, osim ako vijeće ustanovi da je potrebno da se pojedini dokazi ponovno izvedu. Pisano izrađena presuda kojom je optužba odbijena dostavit će se strankama samo na njihov zahtjev. Protiv te presude žalba nije dopuštena.

Članak 555.

(1) Presuda iz članka 554. stavak 1. i 3. ovog Zakona dostavit će se državnom odvjetniku, optuženiku i njegovu branitelju te zakonskom zastupniku optuženika, a ako ga nema, optuženikovom bračnom ili izvanbračnom drugu, odnosno najbližem srodniku.

(2) Protiv presude iz članka 554. stavak 1. i 3. ovog Zakona mogu u roku od petnaest dana od dana primitka podnijeti žalbu sve osobe koje imaju pravo na žalbu protiv presude (članak 363.).

(3) Drugostupanjski sud će sjednicu vijeća održati u prisutnosti optuženika ako smatra da je to svrhovito. Svoju odluku sa spisima dostavit će prvostupanjskom sudu najkasnije u roku koji je za polovicu kraći od roka određenog u članku 488. stavak 2. ovog Zakona.

(4) Predsjednik vijeća će, na zahtjev optuženika, donijeti rješenje o izvršenju prisilnog smještaja optuženika prije pravomoćnosti.

(5) Predsjednik vijeća dostavit će odmah nakon izvršnosti presude, potrebne spise sudu nadležnom za postupak prisilnog smještaja prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Glava XXVIII.

POSTUPAK ZA ODUZIMANJE PREDMETA I IMOVINSKE KORISTI

Članak 556.

- (1) Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava.
- (2) Posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen, odnosno obustavljen.
- (3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stavka 1. ovog članka donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.
- (4) Ovjereni prijepis odluke o oduzimanju predmeta dostavit će se osobi od koje se oduzima predmet.
- (5) Protiv odluke iz stavka 2. i 3. ovog članka osoba od koje su oduzeti predmeti, ima pravo žalbe. Ako rješenje iz stavka 2. ovog članka nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stupnju.

Članak 557.

- (1) Imovinska korist ostvarena počinjenjem kaznenog djela utvrđuje se u kaznenom postupku po službenoj dužnosti.
- (2) Sud i drugo tijelo pred kojima se vodi postupak, dužni su u tijeku postupka prikupljati dokaze i istraživati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi.
- (3) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev koji, s obzirom na svoju osnovu, isključuje oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, ta korist utvrđivat će se samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Članak 558.

- (1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavnik pravne osobe, pozvat će se radi ispitivanja u prethodnom postupku i na raspravi. U pozivu će se upozoriti da će se postupak provesti i bez njihove prisutnosti.
- (2) Predstavnik pravne osobe ispitat će se na raspravi nakon okrivljenika koji se očitovao da ne osporava osnovanost optužbe, a inače na početku dokaznog postupka. Na isti način postupit će se prema osobi na koju je imovinska korist prenesena, ako nije pozvana kao svjedok.
- (3) Osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavnik pravne osobe ovlašten je u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlagati dokaze i po dopuštenju predsjednika vijeća, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima.
- (4) Ako sud tek u tijeku rasprave utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi od treće osobe, prekinut će raspravu i pozvati osobu na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavnika pravne osobe.

Članak 559.

Sud će visinu iznosa imovinske koristi odmjeriti po slobodnoj ocjeni ako bi njezino utvrđivanje bilo skopčano s nerazmjernim teškoćama ili sa znatnim odugovlačenjem postupka.

Članak 560.

(1) Oduzimanje imovinske koristi sud može izreći u odluci kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje je predmet optužbe.

(2) U izreci odluke sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Ovjereni prijepis odluke dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavniku pravne osobe ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od te osobe.

Članak 561.

Odredbe članka 465. stavak 2. i 3., i 479. ovog Zakona primjenjivat će se glede žalbe protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 562.

Osoba iz članka 462. ovog Zakona može podnijeti zahtjev za obnovu kaznenog postupka glede odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 563.

Ako u odredbama ove Glave nije što drugo propisano glede postupka za primjenu sigurnosnih mjera ili za oduzimanje imovinske koristi, primjenjivat će se ostale odredbe ovog Zakona.

Glava XXIX.
POSTUPAK ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE

Članak 564.

(1) Kad je u uvjetnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđenik ne vrati imovinsku korist, ne naknadi štetu ili ne udovolji drugim obvezama, a osuđenik u određenom roku nije udovoljio tim obvezama, prvostupanjski sud provest će postupak za opoziv uvjetne osude na prijedlog ovlaštenog tužitelja ili oštećenika.

(2) Sudac koji za to bude određen ispitat će osuđenika, ako je dostupan, i provesti potrebne izvide radi utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza važnih za odluku.

(3) Nakon toga će predsjednik vijeća zakazati sjednicu vijeća o kojoj će izvijestiti tužitelja, osuđenika i oštećenika. Nedolazak stranaka i oštećenika, ako su uredno obaviješteni, ne sprečava održavanje sjednice vijeća.

(4) Ako sud utvrdi da osuđenik nije udovoljio obvezi koja mu je bila određena presudom, donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne, ili odrediti novi rok za udovoljenje obvezi, ili tu obvezu zamijeniti drugom ili osuđenika osloboditi obveze. Ako sud ustanovi da nema osnove za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opoziv uvjetne osude.

(5) Ako se naknadno utvrdi da je osuđenik u vrijeme provjeravanja počinio kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zbog koje je, prema odredbama Kaznenog zakona, trebalo ili bilo moguće opozvati uvjetnu osudu, a sud koji ga je osudio na kaznu je propustio o tome odlučiti, prvostupanjski sud koji je izrekao uvjetnu osudu donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne. Ako sud ustanovi da nema osnove za opoziv uvjetne osude, rješenjem će obustaviti taj postupak.

(6) Odluke iz stavka 5. ovog članka donosi sud nakon sjednice vijeća održane u skladu s odredbom stavka 3. ovog članka.

(7) Nakon pravomoćnosti presude iz stavka 5. ovog članka postupit će prema članku 498. ovog Zakona.

Glava XXX. POSTUPAK ZA IZDAVANJE TJERALICE I OBJAVE

Članak 565.

Ako se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenika ili svjedoka kad je to po odredbama ovog Zakona potrebno, tijelo koje vodi postupak će zatražiti od policije da okrivljenika ili svjedoka potraže i da to tijelo obavijeste o njegovoj adresi.

Članak 566.

(1) Izdavanje tjeralice može se naložiti kad se okrivljenik protiv kojega je pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, a postoji rješenje o određivanju pritvora ili istražnog zatvora.

(2) Izdavanje tjeralice nalaže tijelo koje vodi kazneni postupak.

(3) Izdavanje tjeralice naložit će se i u slučaju bijega okrivljenika iz ustanove u kojoj izdržava kaznu bez obzira na visinu kazne, odnosno pritvora, istražnog zatvora ili bijega iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru.

(4) Nalog tijela koje vodi postupak ili upravitelja ustanove dostavlja se policiji radi izvršenja.

Članak 567.

(1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u svezi s kaznenim djelom ili te predmete treba pronaći, a osobito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovjetnosti pronađenoga nepoznatog tijela, naložit će se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se ti podaci dostave tijelu koje vodi postupak.

(2) Policija može objavljivati i fotografije tijela i nestalih osoba ako postoji osnova sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih osoba došlo zbog kaznenog djela.

Članak 568.

Tijelo koje je naredilo izdavanje tjeralice ili objave dužno ju je odmah povući kad se pronađe tražena osoba ili predmet ili kad nastupi zastara kaznenog progona ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih tjeralice ili objava nije više potrebna.

Članak 569.

(1) Tjeralicu i objavu raspisuje policija nadležna prema mjestu onog državnog tijela pred kojim se vodi kazneni postupak, odnosno ustanove iz koje je pobjegla osoba na izdržavanju kazne, odnosno pritvora, istražnog zatvora ili zavodske mjere.

(2) Radi obavještanja javnosti o tjeralici ili objavi mogu se koristiti i sredstva javnog priopćavanja.

(3) Policija može raspisati i međunarodnu tjeralicu.

Glava XXXI.
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

1. Izvanredni pravni lijek protiv odluka sudova bivše SFRJ

Članak 570.

Protiv odluke vojnog suda bivše Jugoslavije koja je postala pravomoćna do 6. listopada 1991. godine, može državljanin Republike Hrvatske i osoba koja ima stalno prebivalište u Republici Hrvatskoj podnijeti izvanredni pravni lijek sukladno odredbama ovog Zakona.

Članak 571.

O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke vijeća Vrhovnog suda za koji je do 6. listopada 1991. godine bio nadležan Savezni sud bivše Jugoslavije, odlučuje Vrhovni sud u vijeću od pet sudaca.

2. Ostale prijelazne i završne odredbe

Članak 572.

(1) Kazneni postupak koji je pokrenut prije početka primjene ovog Zakona nastaviti će se po odredbama Zakona o kaznenom postupku (Narodne Novine broj 110/1997., 27/1998., 58/1999., 112/1999., 58/2002., 143/2002. i 115/2006.) osim ako odredbama ove Glave nije što posebno propisano.

(2) Ako je prije stupanja na snagu odredaba ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek, a ta odluka još nije dostavljena osobama koje imaju pravo na pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, primijenit će se što se tiče prava na pravni lijek i postupak o pravnom lijeku, odredbe tog zakona.

Članak 573.

U skladu s odredbama ovog Zakona, nadležni ministri donijet će u roku od šest mjeseci od njegova donošenja, potanje propise o:

- 1) uvjetima podnošenja elektroničke isprave (članak 79. stavak 5.);
- 2) tehničkim uvjetima, načinu snimanja i zaštiti snimke od brisanja ili oštećenja (članak 87. stavak 8. i 533. stavak 5.);
- 3) izvršenju mjera opreza (članak 100. stavak 5.);
- 4) evidenciji kućnog zatvora i sustavu tehničkog nadzora (članak 121. stavak 3.);
- 5) evidenciji uhićenih osoba (članak 109. stavak 3. i 113. stavak 1.);
- 6) zatvorima u kojima se izvršava istražni zatvor (članak 135. stavak 5.);
- 7) uvjetima koje moraju ispunjavati djelatnici koji izvršavaju istražni zatvor (članak 135. stavak 4.);
- 8) središnjoj evidenciji zatvorenika (članak 136. stavak 5.);
- 9) kućnom redu u zatvorima u kojima se izvršava istražni zatvor (članak 143.);
- 10) očevidniku zatvorenika u istražnom zatvoru (članak 144.);
- 11) troškovima kaznenog postupka (članak 152.);

- 12) dostavi (članak 169. stavak 4.);
- 13) ustroju organizacija koje obavljaju dostavu (članak 169. stavak 4.);
- 14) kaznoj evidenciji (članak 185. stavak 1.);
- 15) evidenciji odgojnih mjera (članak 185. stavak 2.)
- 16) automatskim zbirkama osobnih podataka (članak 186. stavak 5.);
- 17) nabavci i održavanju tehničkih sustava (članak 194. stavak 3.);
- 18) upisnicima iz članka 205. stavak 5. i članka 206. stavak 10.;
- 19) ustrojavanju i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka (članak 211. stavak 3. i 4.);
- 20) čuvanju materijalnih dokaza (članak 269. stavak 3.);
- 21) načinu uzimanja, nazoru i čuvanju uzorka biološkog materijala (članak 327. stavak 7.);
- 22) evidenciji potvrđenih optužnica (članak 354. stavak 4.)

Članak 574.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o kaznenom postupku (Narodne Novine broj 110/1997., 27/1998., 58/1999., 112/1999., 58/2002., 143/2002. i 115/2006.) osim ako odredbama ove Glave nije drukčije određeno.

Članak 575.

Do donošenja posebnog zakona kojim se uređuje organizacija sudova, rehabilitacija te naknada štete neosnovano uhićenim i osuđenim osobama primjenjivat će se odredbe o stvarnoj nadležnosti (članak 16. – 22.) i Glava XXIX. i XXX. Zakona o kaznenom postupku (Narodne Novine broj 110/1997., 27/1998., 58/1999., 112/1999., 58/2002., 143/2002. i 115/2006.);

Članak 576.

(1) Odredbe:

- Glave VII. (članci 78. – 88.);
- Glave VIII. (članci 89. – 94.);
- Glave X. (članci 145. – 152.);
- Glave XI. (članci 153. – 162.);
- Glave XII. (članci 163. – 190., osim članka 174. do 176.);
- Glave XIII. (članci 191. – 196.);
- Glave XXV. (članci 521. i 522., 530. – 533., 534., 536. – 538.);
- Glave XXVI. (članci 540. do 548.);
- Glave XXVIII. (članci 556. – 563.);
- Glave XXIX. (članak 564.);
- Glave XXX. (članci 565. – 569.);

ovog Zakona stupaju na snagu 1. listopada 2009. godine.

(2) Odredbe o dostavi poziva za dokazno ročište, ročište za odlučivanje o potvrđivanju optužnice, na odgovarajući će se način primjenjivati na dostavu poziva za ročište. Radnje za koje je propisano da ih poduzima sudac istrage, poduzima istražni sudac ili sudac pojedinac. Odredbe o optužnici odgovarajuće se primjenjuju na optužni prijedlog.

(3) Ostale odredbe ovog Zakona stupaju na snagu 1. rujna 2011. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

III. Obrazloženja uz Nacrt

Prvi dio

Opće odredbe (članak 1. do 202.)

Glava I. Uvodne odredbe (članak 1. do 18.)

Odredbe su većim dijelom sukladne odredbama istoimene glave sadašnjeg ZKP. U članku 1. nov je stavak 2. koji za ograničenje prava i sloboda u kaznenom postupku postavlja uvjet zakonitosti i razmjernosti, te stavak 3. koji općenito upućuje na radnje otkrivanja kaznenih djela. Načelo razmjernosti je općeprihvaćen međunarodni standard koji vrijedi za zahvate u prava i slobode osobe posebno u kaznenom postupku, a koji zahtijeva da svaka mjera zahvata u prava i slobode mora biti razmjerna cilju. To načelo nastojalo se dosljedno provesti pri uređenju zahvata u temeljna prava kao npr. u području primjene mjera osiguranja prisutnosti i drugih mjera opreza posebno mjera kojima se ograničava sloboda pojedinca (članak 122. stavak 2., 125. stavak 1. točka 2.).

Članak 2. polazi od toga da se postupak može voditi samo na zahtjev ovlaštenog tužitelja (akuzatornost). Značajna novost u Nacrtu je uređenje početka kaznenog progona (članak 2. stavak 4.), koje je usklađeno s praksom Europskog suda za ljudska prava. Naime, kazneni progon se načelno može ostvarivati na četiri načina, tj. kao progon koji poduzima: 1) žrtva, 2) (bilo koji) građanin, 3) sud i 4) posebno državno tijelo (državni odvjetnik). Za kazneni progon se zahtijeva radnja ili mjera ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima državni odvjetnik, istražitelj ili policija. To je (materijalni) kriterij „bitnog učinka“ (*where the situation of the suspect has been substantially affected* – odluke Europskog suda u predmetu *Deweere v. Belgium; Foti v. Italy; Lauko v. Slovakia*), na pravni položaj osobe. Za razliku od kaznenog progona, kazneni postupak počinje od trenutka vezanog uz odluku suda, kojega određuje članak 17. Nacrt na opisani način razlikuje kazneni progon i kazneni postupak što je važno za pravni položaj osobe.

Presumpcija okrivljenikove nedužnosti u članku 3. stavak 1. je tek neznatno redakcijski izmijenjena odredba članka 3. sadašnjeg ZKP. To vrijedi i za pravilo *in dubio pro reo* koje uređuje stavak 2. toga članka.

Nov je članak 4. (dužnost suda i državnih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku da s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist, te dužnost državnog odvjetništva, istražitelja i policije da neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti). Te odredbe su posebno važne imajući u vidu da državni odvjetnik vodi istragu u kojoj važno mjesto ima policija.

Načelna odredba o materijalnoj i formalnoj obrani je u članku 5. uređena kao i u članku 5. sadašnjeg ZKP, a usmjerena je ostvarenju načela dobre obrane u kaznenom postupku.

Članak 6. je nova načelna odredba. U sadašnjem ZKP je isti sadržaj u članku 265. koji zabranjuje određena postupanja kojima se utječe na volju pri davanju iskaza. Premještanjem u načelne odredbe, nastoji se uvrstiti zabranu koja je u raznim varijantama sadržana u članku 3. Europske konvencije, u Europskoj konvenciji o sprječavanju

mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Narodne novine – Međunarodni ugovori 147/1997.), Konvenciji UN protiv mučenja i drugih okrutnih, ponižavajućih postupanja ili kažnjavanja (Narodne novine – Međunarodni ugovori 12/1993.), te u drugim međunarodnim izvorima. Ona svojom važnosti svakako ima načelno značenje.

Posebnu važnost ima članak 7. koji propisuje katalog prava osobe protiv koje su poduzete mjere ograničenja osobne slobode ili druge prisilne mjere. Između ostalog je istaknuto i njeno pravo da bude saslušana pred sudom (komponenta u Njemačkoj poznata kao *Rechtliches Gehör*, a bitna je ne samo za predmetnu situaciju, nego i za cjelinu prava okrivljenika). Ta odredba je također načelne važnosti. Usklađena je sa zahtjevima koje postavlja članak 5. Europske konvencije, te članak 1. i 2. Protokola br. 4 uz tu konvenciju, članak 9. stavak 1. i 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (Narodne novine – Međunarodni ugovori 12/1993, 77/1995, 11/1995. - dalje u tekstu: Pakt.) i članak 24. stavak 2. Ustava.

Nacrt u načelnoj odredbi članka 7. daje katalog prava koja moraju biti zajamčena osobi protiv koje su poduzete mjere ograničenja osobne slobode ili druge prisilne mjere. Zakonske uvjete primjene tih mjera Nacrt uređuje detaljno u odredbama Glave IX. i u drugim odredbama. U sastavljanju teksta tog članka imalo se u vidu preporuke R(80)11 o privremenom lišenju slobode i R(82)17 o opasnim pritvorenicima, osobito s obzirom na cjelinu jamstava poznatu u međunarodnim odnosima kao *habeas corpus ad subjiciendum* ili *amparo*, a koja se uzima kao međunarodni standard da o lišenju slobode u najkraćem roku odlučuje sud (članak 5.4 Europske konvencije).

Odredbe o uporabi jezika su u članku 8. Konceptija potječe iz sadašnjeg ZKP i na razini je prava koja su predviđena u članku 14. stavak 3. Pakta, članku 6. stavak 3. točka a) i e) Europske konvencije, odredbama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u RH (Narodne novine, 105/2000, 36/2001.), te Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH (Narodne novine, 51/2000, 56/2001.).

U članku 9. stavak 1. načelna je odredba o slobodnoj ocjeni dokaza preuzeta iz članka 9. stavak 1. sadašnjeg ZKP. U stavku 2. istog članka nova je odredba kojom se obvezuje sud i drugo tijelo da izloži razloge odluke koju je donijelo. Taj međunarodni standard je izražen u stajalištima navedenim u brojnim presudama Europskog suda (*H. v. Belgium* iz 1987.; *Helle v. Finland* iz 1997.; *Garcia Ruiz v. Spain* iz 1999.; i dr.).

Članak 10. uređuje zabranu uporabe nezakonito pribavljenih dokaza. Taj članak je dopunjen u odnosu na članak 9. sadašnjeg ZKP odredbom stavka 3. Prema toj odredbi se ne smatraju nezakonitim dokazi pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života (1) radnjom za koju je prema kaznenom zakonu isključena protupravnost (npr. u nužnoj obrani, krajnjoj nuždi) i (2) u postupku za teške oblike kaznenih djela za koja se provodi redoviti kazneni postupak kod kojih je povreda prava, s obzirom na jakost i narav, bitno manja u odnosu na težinu kaznenog djela. Time se zabrana uporabe nezakonito pribavljenih dokaza nastoji uskladiti s cjelinom pravnog sustava i korigirati načelom razmjernosti.

Članak 11. uređuje vrlo važno načelo suđenja (postupanja) u razumnom roku. To je načelo predviđeno Ustavom (članak 25.). Načelo suđenja u razumnom roku je subjektivni standard. To načelo ima posebnu važnost za kazneni postupak, pa tako i

Europski sud pristupa tom pitanju diferencirano i primjenjuje kriterije za prosudbu trajanja suđenja u građanskim i kaznenim predmetima. Europski sud ispituje: 1. složenost, 2. ponašanje podnositelja zahtjeva, 3. ponašanje državnih tijela i 4. važnost ishoda postupka za podnositelja zahtjeva. Posebno je važno postupanje u predmetima u kojima je okrivljeniku privremeno oduzeta sloboda. Članak 11. Nacrta, je u odnosu na članak 10. sadašnjeg ZKP samo redakcijski izmijenjen. Prema članku 11. stavak 2. sud i druga državna tijela u takvim predmetima postupaju osobito žurno, pri čemu posebnu važnost valja posvetiti duljem trajanju lišenja slobode.

Pravilo *non bis in idem* (zabrana ponovnog kaznenog progona i suđenja u pravomoćno okončanoj stvari) i zabrana obnove kaznenog postupka protiv osobe koja je pravomoćno oslobođena od optužbe u članku 12., istovjetne su odredbi članka 11. sadašnjeg ZKP. To je pravilo sadržano u Protokolu br. 7 uz Europsku konvenciju i u članku 31. stavak 2. Ustava te uređeno u skladu s tim odredbama.

Zabrana *reformatio in peius* koja je u Nacrtu smještena među načelne odredbe (članak 13.), ima u hrvatskom kaznenom postupku samo jednu iznimku. To pravilo ne važi za postupak nakon prigovora okrivljenika protiv presude kojom se izriče kazneni nalog: članak 544. stavak 2. Ta iznimka kojom je isključeno važenje spomenute zabrane je uređena slično kao u nekim drugim europskim sustavima (npr. članak 411. stavak 4. *StPO* i 464. stavak 4. *CPP*).

U članku 14. je načelna odredba o naknadi štete osobi koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili je neosnovano uhićena. Ta osoba ima pravo na svekoliku rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz sredstava državnog proračuna, te druga prava utvrđena zakonom.

Nacrt u članku 572. polazi od toga da će se rehabilitacija, naknada štete i ostala pitanja s tim u svezi urediti posebnim zakonom, a do tada se primjenjuju odredbe sadašnjeg ZKP. Naime, rehabilitacija nije usmjerena niti jednom cilju za kojim ide kazneni postupak, nego specifičnom cilju uspostave ili popravljivanja štetnih posljedica pogrešnog postupanja ili odlučivanja u svezi s kaznenim djelom. U skladu s takvim stajalištem izostavljena je Glava XXIX. sadašnjeg ZKP, a to valja urediti posebnim zakonom.

Članak 15. je sadržajno istovjetan članku 13. sadašnjeg ZKP.

Posebno značenje ima novi članak 16. koji je polazna odredba u uređenju položaja žrtve kaznenog djela. Izričito uvođenje žrtve među sudionike kaznenog postupka je novost u hrvatskom kaznenom postupku. Promjenu položaja žrtve predviđaju Načela (II.3.1). To izražava nov, načelno drukčiji pristup kaznenom postupku kao mehanizmu uspostave narušenih prava, a ne više uređenju postupka kao izrazu skrbi države da provede pravdu koja je narušena (i koja pri tome prije svega skrbi o pravima okrivljenika). Novost se sastoji u izdvajanju prava žrtve iz cjeline prava koje osoba ima kao oštećenik. Uz to se nekim žrtvama (npr. djetetu, maloljetniku, žrtvi seksualnih kaznenih djela), osigurava i posebna zaštita tijekom postupka. Taj i odgovarajući drugi članci su usklađeni s Europskom konvencijom o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja, te s preporukama R(85)11, R(87)4, R(87)21 i R(06)8.

Preporuka R(85)11 načelno upućuje da se prema žrtvi postupa s razumijevanjem, konstruktivno i zaštitnički. Ako se o kaznenom progona odlučuje prema načelu oportuniteta, trebalo bi prethodno zahtijevati izjašnjenje žrtve, a uz to da žrtva ima mogućnost pobijanja odluke o obustavi kaznenog progona. Posebno se postavljaju uvjeti

za ispitivanje žrtve tijekom istrage (točka 8.) i rasprave (točka 9.), zaštite privatnog života (točka 15.) i posebne zaštite (točka 16.). Zatim se predviđa informiranje žrtve o njenim pravima i mogućnostima dobivanja pomoći, sudjelovanja u svojstvu oštećenika, a posebno pravo da bude obaviještena o okončanju istrage.

Preporuka R(87)21, odnosi se na pomoć žrtvama i sprječavanje viktimizacije, a opsežna Preporuka (06)8, općenito na pomoć žrtvama kaznenih djela. Smjernice iz navedene konvencije i preporuka su razrađene u novim odredbama Nacrta o žrtvi (članak 43. do 46. i dr.). Također se imalo u vidu cjelovito uređenje u odredbama članka 85. do 99. Pravila o postupku i dokazima Stalnog međunarodnog kaznenog suda. Detaljnije se o tome govori u objašnjenjima uz Glavu V.

Načelno, ali i praktično značenje ima odredba članka 17. o započinjanju kaznenog postupka. Razlikuju se, kao što je rečeno uz članak 2. stavak 5., početak kaznenog progona i početak kaznenog postupka. To je posebno značajno u novom uređenju prema kojemu istragu ne vodi sud. Članak 17. je usklađen s novom koncepcijom uređenja prethodnog postupka u Nacrtu. Za početak kaznenog progona nije pretpostavka načelna odluka suda, dok je početak kaznenog postupka vezan uz odluku suda.

Glava II. Nadležnost sudova (članci 19. do 31.)

Prvi odjeljak (članak 19.) se odnosi na stvarnu i funkcionalnu nadležnost sudova. Nacrt predviđa da se to pitanje uređuje posebnim zakonom. Drugi odjeljak, uređuje mjesnu nadležnost. Treći, se odnosi na spajanje i razdvajanje postupka, a četvrti na prenošenje mjesne nadležnosti, dok peti uređuje posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti.

Mjesna nadležnost, spajanje i razdvajanje postupka te prenošenje nadležnosti, posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti uređene su prema odgovarajućim propisima sadašnjeg ZKP.

Glava III. Izuzeće (članci 32. do 37.)

Odredbe o izuzeću koncepcijski su istovjetne uređenju u sadašnjem ZKP, ali su prilagođene novom ustroju prethodnog postupka.

Glava IV. Državni odvjetnik (članci 38. do 42.)

Opće odredbe o pravima i dužnostima državnog odvjetnika su u predmetnoj glavi u smislu kako to predviđaju Načela (I.1.4. i II.3.3.). Ta prava su uređena u skladu s novim postupovnim položajem državnog odvjetnika. Državni odvjetnik prema Nacrtu je subjekt koji vodi istragu (članak 38. stavak 2. točke 3. i 4.). On postaje *dominus litis* prethodnog postupka. Takav položaj državni odvjetnik ima u pretežnom broju europskih sustava. Judicijalizirana istraga koju vodi istražni sudac ili drugo sudsko tijelo je zadržana u svega nekoliko zemalja i to samo za određena kaznena djela (u zemljama poput Belgije, Nizozemske i Francuske koje slijede model francuskog *Code d'instruction criminelle*, a ostatak sudskog istražnog tijela je *juez instructor* u Španjolskoj). Državni odvjetnik preuzima prava i dužnosti prikupljanja dokaza za optužnicu. Takav položaj državnog odvjetnika smatra se bolje usklađenim sa stranačkom strukturom kaznenog postupka.

Prava i dužnosti državnog odvjetnika su uređeni prema standardima koji su sadržani u brojnim europskim izvorima, prije svega u vrlo opsežnoj Preporuci R(00)19 o ulozi državnog odvjetnika u sustavu kaznenog pravosuđa, te u Memorandumu koji je u njenom prilogu. Za uređenje u Nacrtu su posebno značajne točke 3., 23., i 24. do 36. navedene preporuke u kojoj su navedene zadaće državnog odvjetnika koje u skladu s tim uređuje Nacrt. Valja posebno istaknuti onaj dio sadržaja tog akta koji uređuje odnos

državnog odvjetnika sa sudom (točke 17. do 20.) pri čemu se posebno ističe zahtjev takva uređenja postupka u kojem neovisnost suca neće biti ničim dovedena u pitanje i postaje obveza koju ima respektirati državni odvjetnik, ali i mogućnost prelaska iz državnog odvjetništva u sud na temelju zahtjeva osobe. Tom preporukom je također uređen odnos državnog odvjetnika s policijom (21. do 23.). Državni odvjetnik nužno ima najmanje dvije funkcije: nadzor nad djelovanjem policije i skrb za zaštitu ljudskih prava, a odgovoran je za zakonitost postupanja policije te u tom smislu ima posebne ovlasti usmjeravanja i prava izdavanja naputaka što je u skladu s Načelima (II.3.3.).

Odnos državnog odvjetnika prema policiji kako je uređen Nacrtom, pretpostavlja korjenite promjene u pristupu zadaćama od strane državnog odvjetnika i policije i donošenje, te usklađivanje drugih prije svega propisa o državnom odvjetništvu i policijskih propisa. Problemi u tom području postoje i u mnogo razvijenijim zemljama. No, valja uvijek imati u vidu ciljeve kaznenog postupka i jamstveni značaj, te stranačku strukturu tog postupka.

Okrivljenik prema Nacrtu ima od početka postupanja u svezi s kaznenim djelom kao protivnu stranku državnog odvjetnika. Taj odnos je u Nacrtu u tom smislu uređen od početka kaznenog progona do pravomoćnog okončanja postupka. Na to upućuju Preporuka R(00)19 o ulozi državnog odvjetnika u sustavu kaznenog pravosuđa s čijim je sadržajem Nacrt usklađen. Prema sadašnjem ZKP, istražni sudac je poduzimao istražne radnje *motu proprio* (i na prijedlog stranaka), a samim tim je okrivljenik bio doveden u situaciju da se u okviru postupovne radnje suprotstavljao (prije svega) sucu, a ne samo državnom odvjetniku. Sud u prethodnom postupku (više) ne istražuje. On je prema novom Nacrtu, tijekom kaznenog postupka, neutralan subjekt koji uspostavlja ravnotežu među suprotstavljenim strankama, državnim odvjetnikom i okrivljenikom i kad je to potrebno, regulira njihove odnose, poglavito odlučujući o zahvatima u prava i slobode (Načela II.3.4.). U prethodnom postupku tu funkciju ima prije svega sudac istrage, a kasnije drugo tijelo suda. Time sud postaje jamac zaštite prava i sloboda „treći“ u sukobu dvije stranke. Postupovni položaj suda je u Nacrtu dosljedno proveden od početka do kraja. Tako sud prestaje biti „protivnik“ okrivljenika. On je od početka do kraja postupka neutralni, arbitar u sporu kojega već u toj fazi vode dvije suprotstavljene stranke: državni odvjetnik i okrivljenik.

Prema Nacrtu sud više niti u jednoj fazi postupanja ne kumulira funkcije istraživanja i odlučivanja koje je imao istražni sudac. Nema više ni odredbe o inkvizicionoj maksimi (članak 322. stavak 3. sadašnjeg ZKP), na raspravi, niti u odredbama o pravnim lijekovima. Dokazna inicijativa je postala isključivo stranačka ! Dakako, takav ustroj postavlja bitno drukčije i složenije zadaće pred državnog odvjetnika, ali i okrivljenika i njegova branitelja.

Glava V. Žrtva, oštećenik i privatni tužitelj (članci 43. do 63.)

Odredbama članaka 43. do 46. po prvi put se u hrvatsko pravo uvodi žrtvu među sudionike postupka s posebnim pravima, o čemu je već bilo riječi uz članak 16. Žrtva je pojmovno određena u članku 202. stavak 10. pri čemu se vodilo računa o pojmovnom određenju u međunarodnim izvorima i inozemnom zakonodavstvu.

Na važnost uređenja i praktične primjene pravila koja su usmjerena zaštititi prava žrtve kaznenog djela, Europski sud je ukazao u više odluka upozoravajući istovremeno da članci 2. do 4. i 8. Europske konvencije kao cjelina nalažu državi obvezu uspostavljanja zaštite prava žrtve inkriminiranjem i uređenjem procesnih pravila koja slijedi izravno iz

članka 1. te konvencije. Uz to i ono što je već naglašeno u objašnjenjima uz članak 16., valja imati u vidu Deklaraciju Ujedinjenih naroda o žrtvama kaznenih djela i zlouporaba vlasti iz 1985. godine (*The United Nations Declaration of Crime Victims and Abuse of Powers*), a posebnu važnost ima Preporuka R(06)8 o pomoći žrtvama kaznenih djela koja je zamijenila raniju preporuku iz 1987. godine. Prema toj preporuci država mora osigurati djelotvorno priznanje prava žrtve, posebno s obzirom na njenu sigurnost, dignitet, privatni i obiteljski život štiteći ju posebno od negativnih učinaka kaznenog djela. Preporuka posebno uređuje ulogu javnih službi i pomoći žrtvama. Konačno, važna je i Okvirna odluka Vijeća Europske Unije od 15. III. 2001. godine (2001/220/JHA), koja je prekretnica u pristupu pravima žrtve u kaznenom postupku.

Nacrt se razmatranim odredbama svrstava među suvremene izvore pravila kaznenog postupka koji žrtvi, neovisno o tome je li ostvaruje imovinskopravni zahtjev, ili ne, osiguravaju posebni položaj (kao jedan od ranih nacionalnih izvora, može se spomenuti njemački *Opferschutzgesetz* iz 1986. godine). Time Nacrt slijedi uvodno spomenuti pristup da žrtva ima posebna prava stoga jer je kaznenim djelom povrijeđeno njeno pravo, a ne (samo) zato što joj je tim djelom nanesena šteta. Nacrt uvodi sasvim određene dužnosti tijekom kaznenog postupka u postupanju prema žrtvi (članci 43. do 46. i članak 414. stavak 2.).

Treba nadalje spomenuti da je pravni položaj žrtve diferenciran i prema nekim važnim osobnim svojstvima (dijete, mlađi maloljetnik, žrtva kaznenog djela protiv spolnog morala). Pritom se nastojalo urediti pravo poštivanja privatnosti žrtve kao osobe koja je već proživjela traumu počinjenim kaznenim djelom i spriječiti ili barem umanjiti sekundarnu viktimizaciju neprikladnim postupanjem prema žrtvi tijekom postupka.

Položaj oštećenika i privatnog tužitelja je uređen s istim pristupom kakav je u sadašnjem ZKP, a to znači da oštećenik ima pravo djelotvornog pristupa kaznenom postupku u odnosu na svoje imovinske zahtjeve i kao osoba koja ima interes da sudjeluje u kaznenom postupku i na strani tužitelja iz drugih motiva (da počinitelj bude kažnjen). Valja međutim, imati u vidu da je u uređenju imovinskopravnog zahtjeva uvedeno nekoliko novosti o kojima se govori uz Glavu XI.

Oštećenik kao tužitelj (članci 55. do 59.) ima sva prava kao i u sadašnjem ZKP. Pravo na besplatnog opunomoćenika uvjetovano je da je za kazneno djelo propisana kazna zatvora više od pet godina (članak 59. stavak 1.).

Odredbe o privatnom tužitelju (članci 60. do 63.) su uređene jednako kao u sadašnjem ZKP.

Glava VI. Okrivljenik i branitelj (članci 64. do 77.)

Glava VI. u naslovu izričito ističe okrivljenika kao glavnog subjekta kaznenog postupka. Okrivljenik u sadašnjem ZKP nije bio naveden u naslovu niti jedne glave. U predmetnoj glavi ne samo da je to ispravljeno, nego je u članku 64. sustavno izložen katalog prava okrivljenika u kaznenom postupku. Iako se radi o načelnoj odredbi, to je iznimno važno za položaj okrivljenika kao postupovnog subjekta. Izričito propisivanje prava, otklanja sumnju o tome je li neko od navedenih prava pripada okrivljeniku u kaznenom postupku. To je u skladu s polaznim određenjem okrivljenika u Načelima (II.3.5.). U članku 64. navode se prava koja svojim sadržajem, ali i redoslijedom odgovaraju temeljnim pravima koja predviđaju Pakt, Europska konvencija i Ustav.

Nacrt detaljno uređuje pravo na formalnu (stručnu) obranu. Okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog postupka (članak 65. stavak 1.). Na taj

način Nacrt izričito rješava pitanje momenta od kojeg okrivljenik ima pravo na branitelja a koja je dijelom moguća i zbog odredbe članka 6. stavak 1. Europske konvencije i nakon što je Europski sud o tome razmatrao u više predmeta (*Artico v. Italy; Averill v. the United Kingdom; J. Murray v. the United Kingdom*). Osim te okvirne odredbe o tome u kojem razdoblju okrivljenik može imati branitelja, Nacrt predviđa da pouka o pravima (članak 239. stavak 1. točka 4.) obvezatno sadrži pouku o pravu na branitelja, a u istom smislu propisuje i članak 273. stavak 1. do 3. koji uređuje ispitivanje okrivljenika, te druge odredbe.

Pretežni dio odredaba ove glave o branitelju je uređen na način kao i u ZKP. Ipak, u skladu s Načelima (II.3.6.) u Nacrtu ima određenih novosti. Među tim odredbama se po važnosti izdvaja članak 66. u kojemu su predviđeni slučajevi u kojima okrivljenik mora imati branitelja. Taj članak predviđa sedam slučajeva obvezne obrane. Te odredbe su detaljno uređene na odgovarajućim mjestima Nacrta. Nema dvojbe da je predmetna odredba u kojoj je katalog slučajeva u kojima okrivljenik mora imati branitelja, vrlo važna.

Znatno je preciznije uređen nadzor nad komunikacijama okrivljenika i branitelja (članci 75. i 76.). Neometana komunikacija okrivljenika s braniteljem u privatnosti je ključni uvjet dobre obrane. Radi se o nadzoru koji je usmjeren na neometano odvijanje postupka i nadzoru uvjetovanom prirodom kaznenog djela. Valja imati u vidu da Nacrt odmah omogućuje komunikaciju uhićenika s braniteljem. U poredbenom zakonodavstvu

Ograničenja komunikacije uhićenika i branitelja moraju biti nužna i razmjerna (tako Europski sud u predmetima: *Lanz v. Austria, S. v. Switzerland, Foucher v. France, Bricmont v. Belgium*). Nacrt slijedi ta stajališta. Nadzor komunikacije prema članku 75. određuje rješenjem državni odvjetnik u slučajevima točno propisanim zakonom. Nadzor se odnosi samo na prvi razgovor uhićenika i branitelja. O nadzoru se te osobe moraju obavijestiti dostavom rješenja. Protiv rješenja o nadzoru je dopuštena žalba o kojoj sudac donosi odluku u roku od šest sati. Nadzor u članku 76. određuje rješenjem sudac istrage u predmetima za određena kaznena djela ili zbog postojanja drugih izričito predviđenih okolnosti (stavak 2. točka 2. toga članka).

Valja imati u vidu da u čak devet zemalja Europske Unije, branitelj ne može biti prisutan tijekom policijskog ispitivanja, nego tek nakon formalnog optuženja (*Suspects in Europe. Procedural Rights at the Investigative Stage of the Criminal Process in the European Union*, Antwerpen – Oxford, 2007, str. 10). Istina, ti iskazi ne mogu se upotrijebiti kao dokaz, pa valja zaključiti da imaju značenje obavijesti dane tijekom izvida.

Nacrt takva ograničenja ne poznaje i osim vremenski ograničenog nadzora nad komunikacijom, pod zakonskim uvjetima i podložnog odluci suda, ne postavlja druga ograničenja privatnosti komunikacije okrivljenika i branitelja.

Glava VII. Podnesak, elektronička isprava i zapisnik (članci 78. do 88.)

Glava ima ukupno tri odjeljka koji uređuju dvije tradicionalne i jednu novu cjelinu u kaznenom postupku.

1. Podnesak (članak 78.). Prvi odjeljak se odnosi na podnesak i ima opće značenje. Članak 78. uređuje materiju članaka 71. i 72. sadašnjeg ZKP. Nema novosti.

2. Elektronička isprava (članci 79. i 80.). Elektronička isprava je uvedena u skladu s Konvencijom o zaštiti osoba glede automatizirane obrade podataka (ETS 108, Narodne novine – Međunarodni ugovori 4/2005., 6/2005., 12/2005.), preporukama

R(87)15 o korištenju osobnih podataka u policijskoj djelatnosti i R(95)13 o problemima kaznenog postupka u svezi informacijske tehnologije, ali također i s unutarnjim propisima (Zakon o zaštiti osobnih podataka, Narodne novine 103/2003; Zakon o tajnosti podataka, Narodne novine 79/2003.); Zakon o elektroničkom potpisu, Narodne novine 10/2002.); Zakon o informacijskoj sigurnosti, Narodne novine 79/2007.). Uvođenjem elektroničke isprave kao sredstva komuniciranja, tijekom kaznenog postupka bi se trebao bitno ubrzati. U tom odjeljku je i članak 80. koji uređuje kažnjavanje za vrijeđanje u podnesku.

3. Zapisnik (članci 81. do 88.). U trećem, najopsežnijem odjeljku su opće odredbe o zapisniku. Posebne odredbe o zapisnicima su na odgovarajućim mjestima u Nacrtu. Dva članka se izdvajaju s obzirom na važnost materije koju uređuju.

Prvi je članak 86. o izdvajanju zapisnika. Izdvajanje zapisnika se nastojalo urediti što potpunije i preciznije, a to je razrađeno i u drugim odredbama u određenim stadijima postupka. To je praktično najvažnija komponenta izdvajanja nezakonitih dokaza. O žalbi protiv odluke o izdvajanju odlučuje viši sud.

Novost je uvođenje prava i dužnosti tajnika suda u izdvajanju nezakonitih dokaza i zapisnika, dok se u drugim dijelovima Nacrta predviđaju i neka druga prava i dužnosti pohrane određenih pismena, ali također i osiguranju dostave poziva. Tajnik suda je, uz druge dužnosti, predviđen kao tijelo koje skrbi o čuvanju izdvojenih zapisnika. Time se ta važna, iako tehnička djelatnost, izuzima iz kruga dužnosti suca.

Druga važna odredba je polazni članak 87. o snimanju postupovnih radnji. Predmetni članak uređuje postupanje pri snimanju. Snimanje je razrađeno u brojnim drugim odredbama ovisno o posebnostima određenih radnji i to kako u istrazi, tako i u središnjem stadiju postupka.

Glava VIII. Rokovi (članci 89. do 94.)

Opće odredbe o rokovima su koncepcijski, ali i sadržajno istovjetne odgovarajućim odredbama sadašnjeg ZKP.

Glava IX. Mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika i druge mjere opreza (članci 95. do 144.)

Zbog zahvata u ljudska prava predmetne odredbe imaju posebnu važnost. U taj dio Nacrta unesene su u odnosu na sadašnji ZKP značajne novosti. Novosti se odnose na (1) sustavnost, (2) vrste, (3) sadržaj i (4) modalitete primjene pojedinih mjera. Pri uređivanju te materije vodilo se posebno računa o odredbama članka 4. stavak 2., 9. stavak 1., 10., 11. i 14. Pakta, članka 5. Europske konvencije i Protokola br. 4 uz tu konvenciju, te članka 22., 24. i 25. stavak 2. Ustava, a zatim i o rješenjima u inozemnom zakonodavstvu.

U sustavnom smislu odredbe o mjerama osiguranja prisutnosti i drugim mjerama opreza su raspoređene najprije tako da su u devet odjeljaka uređene pojedine mjere prema jakosti zahvata u temeljna prava (1. zajednička odredba, 2. poziv, 3. dovođenje, 4. mjere opreza, 5. jamstvo, 6. uhićenje, 7. pritvor, 8. kućni zatvor i 9. istražni zatvor). Istražni zatvor je detaljno uređen što je zahtijevalo raspoređivanje odredaba u deset daljnjih odsjeka. Sadržaj nekih mjera je izmijenjen.

Primjena jamstva je proširena (članak 102.) i na druge razloge istražnog zatvora. U rješenju o istražnom zatvoru mora biti ili naveden iznos jamstva, ili obrazloženo iz kojih razloga sud nalazi da jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor.

Kućni zatvor (članak 119. do 121.) je detaljnije uređen, a njegova primjena je proširena na osnove istražnog zatvora iz članka 123. stavak 1. točka 1. do 4. U odredbama o toj mjeri dodatno je uređen pristanak ukućana na mjere tehničkog nadzora. Ta bi mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika morala naći bitno širu primjenu nego što ju ima u dosadašnjoj praksi.

Tri su posebno značajne novosti koje uvodi Nacrt.

Prva novost je vezana uz uhićenje (članak 106. do 111.). Imajući u vidu članak 24. stavak 2. Ustava, u članku 107. ovlaštena je policija uhititi osobu za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, za koje je propisana kazna zatvora od tri ili više godina, ako postoji neki od razloga za određivanje istražnog zatvora. Time je policijska ovlast uhićenja osobe sužena u odnosu na članak 95. stavak 2. točka 2. sadašnjeg ZKP.

Nacrt određuje da se uhićenik predaje posebno ovlaštenom policijskom službeniku: pritvorskom nadzorniku. Pritvorski nadzornik je nov subjekt u strukturi mjera osiguranja prisutnosti za potrebe kaznenog postupka. Uveden je po uzoru na sličnog subjekta u engleskom pravu (*the custody officer*). Taj službenik je odgovoran za zakonitost uhićenja i pravilnost postupanja s uhićenikom i pritvorenikom, dakle s osobom lišenom slobode u vrijeme dok ona nije u istražnom zatvoru (kojega nadzire sud). Pritvorski nadzornik ne sudjeluje u istraživanju kaznenog djela. Na izloženi način Nacrt „personalizira“ osobu koja je odgovorna za uhićenika, ali ju izdvaja iz postupka prikupljanja podataka o kaznenom djelu. Pritvorski nadzornik ima točno određene dužnosti prema uhićeniku (članak 111., 113. stavak 1. i 115. stavak 2.).

Druga novost je pritvor (članci 112. do 118.), kao (prva i kratkotrajna), mjera osiguranja prisutnosti. Pritvor nalaže državni odvjetnik. To je sadržajno zadržavanje prema sadašnjem ZKP. Takvo rješenje kratkotrajnog lišenja slobode nakon uhićenja, prema odluci državnog odvjetnika predviđaju i neka druga europska zakonodavstva (npr. *CPP* u člancima 379. do 390.). Prema Nacrtu, povodom žalbe protiv odluke državnog odvjetnika o pritvoru, odlučuje sudac istrage u roku od osam sati (članak 112. stavak 1.).

Pritvor kojeg nalaže državni odvjetnik može trajati 48 sati. Pritvor se može produljiti za isto toliko vrijeme, ali samo odlukom suca istrage protiv koje uhićenik ima također pravo žalbe. Takvo uređenje pritvora koje polazi od Načela (III.2.4.) usklađeno je sa člankom 5.3 Europske konvencije. Imajući u vidu da o žalbi protiv rješenja državnog odvjetnika odlučuje sudac istrage, te da odluku o produljenju pritvora donosi sudac istrage, udovoljeno je zahtjevima koje postavlja članaka 24. stavak 1. Ustava. Inače rok lišenja slobode odmah nakon uhićenja od 48 sati je npr. predviđen u Njemačkoj, Engleskoj i Wales-u, Grčkoj. Kod nekih (npr. Poljska) je to razdoblje dulje (72 sata). V. poredbeni prikaz u prilogu: *Timeline arrest and pretrial detention* u prilogu *Suspects in Europe. Procedural Rights at the Investigative Stage of the Criminal Process in the European Union*, Antwerpen – Oxford, 2007.

Treća novost je istražni zatvor (članci 122. do 144.), odnosno preventivno lišenje slobode (*pre-trial detention*), koje može trajati dulje (zakonom određeno) vrijeme, prije presude, a o kojemu odlučuje sud. To je sadržajno pritvor prema sadašnjem ZKP. Za određivanje istražnog zatvora se (kao i u sadašnjem uređenju za pritvor), zahtijeva kumulativno postojanje osnovane sumnje da je osoba počinila kazneno djelo (opća osnova) i vjerojatnost postojanja razloga istražnog zatvora (posebna osnova), a sve u skladu s odredbom članka 5.4 Europske konvencije.

Nacrt je posebno imao u vidu da su Preporukom R(80)11, za istražni zatvor, postavljeni najprije opći uvjeti da: a) je nužan (kao iznimna mjera), b) nije nikad apsolutno obvezatan, c) se ne smije primijeniti u svrhu „prerušenog“ kažnjavanja i d) mora biti u razmjeru s djelom i drugim zakonom predviđenim okolnostima. Preporuka se odnosi na *détention provisoire*; *custody pending trial*, što pojmovno odgovara istražnom zatvoru. Posebno se vodilo računa o tome da se istražni zatvor zamjeni alternativnim mjerama manjeg zahvata u temeljna prava, u kojem smislu se predviđaju mjere opreza, ali i znatno detaljnije uređuje kućni zatvor.

Nacrt u odnosu na članak 123. stavak 1. točke 1., 2. i 3. ne predviđa promjene u odnosu na odgovarajuće odredbe sadašnjeg ZKP. U odnosu na točku 4. članka 102. stavak 1. sadašnjeg ZKP (konceptijski sastavljen prema članku 112. stavak 3. *StPO*), suženo je polje njene primjene. Nacrt naime, zahtijeva da se radi o osnovanoj sumnji u odnosu na kazneno djelo za koje je propisan dugotrajni zatvor, a ne zatvor iznad dvanaest godina uz navođenje određenih kaznenih djela kao što predviđa sadašnji ZKP.

Preporuka R(80)11 (točka 3.), kao osnove primjene istražnog zatvora navodi: 1. opasnost bijega (*danger de fuite*), 2. ometanje tijeka postupka (*danger de d'obstruction du cours de la justice*), 3. opasnost počinjenja teškog kaznenog djela (*danger que la personne ne commette une infraction grave*). Prema točki 4. iste preporuke pritvor se može odrediti i „...kad je to iznimno opravdano u određenim slučajevima posebno teških kaznenih djela“ („...*la détention provisoire peut néanmoins exceptionnellement se justifier dans certains cas d'infractions particulièrement graves*“). Preporuka, dakle, ima u vidu i slučajeve posebno teških kaznenih djela u kojima je iznimno opravdan istražni zatvor, izvan postojanja općeprihvaćene tri osnove. Nacrt je tu pritvorsku osnovu ograničio na posebno teške okolnosti počinjenja kaznenog djela (koje su ocjenjuje kao konkretnu okolnost) i propisao objektivni uvjet predviđenosti kazne dugotrajnog zatvora.

Pri uređenju sadržaja rješenja o istražnom zatvoru imalo se u vidu zahtjeve koje za odluku o istražnom zatvoru sadrži smjernica iz točke 5. Preporuke R(80)11. U smislu smjernice nastojalo se u Nacrtu posebno razraditi sadržaj rješenja o istražnom zatvoru tako da u svakom slučaju obuhvati propisane sastojke, da bude jasan i određen, prikladan za ispitivanje i ocjenu (članak 124.). Isto tako vodilo se računa o sadržaju smjernica pod točkama 15. i posebno o tome da se u predmetu u kojemu je primijenjen istražni zatvor ima postupati osobito žurno (točke 16. i 17. Preporuke). To Nacrt uređuje u više članaka (11., 122. i dr.).

Novost je odredba članka 122. stavak 2. prema kojemu se ograničava određivanje istražnog zatvora prema nekim osobama. Takva rješenja su poznata u inozemnom pravu (npr. članak 275. *CPP*). Nove su i odredbe članaka 125. i 126. o ukidanju i opozivu istražnog zatvora. Valja posebno upozoriti na odredbe članka 125. stavak 1. točka 5. i stavak 3. koje uređuju ukidanje pritvora zbog određenih propusta državnog odvjetnika.

Glava X. Troškovi kaznenog postupka (članci 145. do 152.)

Predmetna glava je konceptijski uređena prema U članku 149. stavak 3. nova je obveza naknade troškova oštećenika kao tužitelja ako je postupak okončan oslobađajućom presudom.

Glava XI. Imovinskopravni zahtjev (članci 153. do 162.)

Važna novost u ovoj Glavi je da se imovinskopravni zahtjev može odnositi na zahtjev koji se može podnijeti u parnici (članak 154. stavak 1.). Time je mogućnost

podnošenja imovinskopravnog zahtjeva izjednačena s mogućnošću podizanja građanske tužbe što prema sadašnjem ZKP nije bio slučaj.

To je u skladu s nastojanjima iz preporuka R(85)11 o položaju žrtve u području kaznenog prava (posebno točka 9. alineja 2) i R(87)21 o pomoći žrtvama i prevenciji viktimizacije. Time se ujedno općenito pridonosi poboljšanju položaja žrtve kao oštećenika u postupku o čemu je bilo riječi ranije uz članke 16. i 43. Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu je konceptijski uređeno na polazištima sadašnjeg ZKP.

Glava XII. Odluke, razgledavanje spisa, kaznena evidencija, osobni podaci, pronađene i oduzete stvari (članci 163. do 190.)

U Glavi XII. se uređuje različita materija. Ekonomičnost u sustavnom rasporedu je kriterij za objedinjavanje uređenja inače različitih „tehničkih“ pitanja koja međutim imaju bitnu važnost za kazneni postupak. Materija je razvrstana u sedam odjeljaka. Tu su odredbe koje imaju doista tehničko značenje, ali i druge koje su bitne za ostvarenje prava u postupku kao npr. razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz kao bitnih radnji za obranu okrivljenika. Objedinjavanje tih odredaba je opravdano sa stajališta sustavnosti.

1. Donošenje i proglašavanje odluka (članci 163. do 168.). Prvi odjeljak sadrži opće odredbe o odlukama. Materija je sustavno razvrstana u tri odsjeka: 1. Donošenje i proglašavanje odluka, 2. Dostava odluka, podnesaka i dopisa, 3. Izvršenje odluka.

2. Dostava odluka, podnesaka i dopisa (članci 169. do 177.). Najvažnije novosti su u drugom odjeljku koji uređuje dostavu. Tu se uvodi nov pristup: dostave svjedocima i vještacima primarno obavljaju stranke, (ako je dostava neuspješna, tu zadaću obavlja tajnik suda). Dostavu okrivljeniku za sudska ročišta preuzima tajnik suda (članak 175. stavak 2.). Sudac je time oslobođen skrbi oko tehničkih radnji što bi trebalo usmjeriti njegove napore na suđenje u užem smislu riječi. Od te promjene valja očekivati ubrzanje postupka. Državni odvjetnik upućuje pozive okrivljeniku, svjedoku i vještaku radi ispitivanja prije i tijekom istrage.

3. Izvršenje odluka (članci 178. do 182.). Novost su zadaće tajnika suda u postupku izvršenja odluka. To je, uz zadaće o kojima se govori na drugim mjestima, također njegova zadaća.

4. Razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz (članci 183. i 184.) je uređeno detaljno. Posebno je precizirano u odnosu na prava okrivljenika (članak 184.), jer je to jedna od bitnih komponenti dobre obrane.

5. Kaznenu evidenciju uređuje članak 185. U svezi s tim valja upozoriti da vođenje evidencije tekućih kaznenih postupaka (članak 354. stavak 3.), koju vodi Ministarstvo pravosuđa omogućuje da sud i druga tijela u realnom vremenu saznaju za vođenje drugih postupaka protiv okrivljenika.

6. Prikupljanje, korištenje i zaštita osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka (članci 186. do 188.). Šesti odjeljak posvećen je uređenju prikupljanja, korištenja i zaštite osobnih podataka. Tim odredbama su po prvi put u hrvatskom kaznenom postupku uvedena posebna pravila koja se odnose na postupanje s osobnim podacima. Nacrt uređuje sve tri bitne komponente uporabe osobnih podataka za svrhe kaznenog postupka (prikupljanje, korištenje i zaštitu).

Pri sastavljanju novih odredaba posebno se vodilo računa o Preporuci R(95)13 o problemima kaznenog pravosuđa povezanim s informacijskom tehnologijom i njenom dodatku. Osim toga, imalo se u vidu ranije spomenutu Konvenciju o zaštiti osoba pri

automatskom prikupljanju podataka i njen Dopunski protokol koji se odnosi na prekogranični nadzor tih podataka iz 2001. godine (Narodne novine – Međunarodni ugovori 4/2005.). Nacrt je usklađen s odredbom članka 14. stavak 1. do 3. Pakta i 6. stavak 3. Europske konvencije, zatim sa člankom 29. stavak 1. alineja 2. do 4. Ustava, te preporukama R(81)20 o usklađivanju pravila o pribavljanju pisanih dokaza i dopustivosti reproduciranja isprava i računalnih zapisa, R(85)10 o zamolbama za nadzor telekomunikacija, R(86)15 o uporabi osobnih podataka u policijskom sektoru. O tome se također govori u objašnjenjima uz dokazne radnje pretrage i privremenog oduzimanja predmeta.

7. Postupanje s pronađenim i oduzetim stvarima (članci 189. i 190.) je detaljno uređeno kao značajno tehničko pitanje o kojemu često ovise prava osoba koje nisu subjekti kaznenog postupka.

Glava XIII. Pravna pomoć (članci 191. do 196.)

Odredbama Glave XIII. uvedena je obveza pružanja pomoći među različitim tijelima i omogućena suradnja te ispunjavanje zahtjeva za operativnom suradnjom i izvan uređenja posebnog zakona.

U toj su glavi odredbe o audio-video i telefonskoj konferenciji koje su, iako ne isključivo, poglavito usmjerene na međunarodnu suradnju. Odredbe se odnose se na unutarnju i međunarodnu pravnu pomoć. Za potonju vrijede odredbe međunarodnog ugovora i posebnog zakona. Pri utvrđivanju teksta odredaba imala se u vidu novija Preporuka R(05)10 o posebnim istražnim tehnikama u odnosu na teška kaznena djela uključujući i terorističke akte.

Glava XIV. Posebne pretpostavke za kazneni progon i započinjanje kaznenog postupka (članci 197. do 201.)

Glava XIV. uređuje pitanja koja su važna za pokretanje kaznenog postupka. Odredbe ove Glave usklađene su s drugim odredbama u Nacrtu. Sustavnim izdvajanjem nastojalo se postići jasnoću uređenja. U sadašnjem ZKP ta pitanja su naime, bila uređena kao „ostale odredbe“ zajedno sa značenjem izraza.

Glava XV. Značenje zakonskih izraza (članak 202.)

Članak 202. sadrži interpretativne klauzule. Njih je u usporedbi s današnjim ZKP znatno više (ukupno 37). Nacrt koncentriranjem tumačenja pojmova u jednom članku nastoji osigurati jednoznačnost i jasno pojmovno određenje, te bitno smanjiti broj interpretativnih odredaba u ostalim dijelovima Nacrta. Istodobno u više je slučajeva definicija otvorena i upućuje na odgovarajuće određenje u drugom, osnovnom propisu. Neki pojmovi (npr. izvanbračna zajednica) su u domaćem zakonodavstvu u pojedinim zakonskim izvorima (obiteljskog i nasljednog prava) različito definirani pa je zbog praktičnih razloga valjalo dati sadržajnu definiciju pojma kad je upotrebljava u kaznenom postupku.

Drugi dio

Redoviti postupak

Opće značajke

Redoviti postupak je uređen u drugom dijelu (članci 203. do 519.). Materija je razvrstana u tri dijela: A. Prethodni postupak: glave XVI. do XIX.; B. Rasprava i presuda: glave XX. do XXII.; C. Pravni lijekovi (redoviti pravni lijekovi: Glava XXIII.; izvanredni pravni lijekovi: Glava XXIV.).

Redoviti postupak se vodi za kaznena djela za koja je zakonom propisana nadležnost županijskog suda (članak 203.). Kaznena djela za koja se provodi redoviti kazneni postupak dijele se u dvije skupine s obzirom na to je li za kazneno djelo istraga obvezatna ili je fakultativna. Obvezatna je istraga za najteža kaznena djela za koja propisana kazna dugotrajnog zatvora (članak 216. stavak 1.), te za zakonom izričito propisana kaznena djela (članak 216. stavak 2.). Prema svojim značajkama, posebno cjelovitosti uređenja, redoviti postupak je osnovni i opći oblik postupka. Uređen je detaljno. Pravila postupanja u redovitom postupku, supsidijarno se primjenjuju na skraćeni postupak i posebne postupke kad za te vrste postupka nema posebnih pravila (članak 203. stavak 2.).

Okrivljeniku u predmetima redovitog postupka u kojima je istraga obvezatna, mora u zakonskom roku biti dostavljen nalog o istrazi, mora biti poučen o pravima, branitelj može prikupljati obavijesti, okrivljenik može predlagati dokazno ročište i obustavu istrage. Za sva druga kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak istraga nije obvezatna. Istraga nije nikad obvezatna u skraćenom postupku. Okrivljenik u tom postupku ima prava predlagati dokazne radnje državnom odvjetniku, dokazno ročište sucu istrage, isticati druge prijedloge, a branitelj može prikupljati obavijesti. Nacrt nalaže da okrivljenik mora biti poučen o pravima i ispitan prije okončanja istrage (članak 233. stavak 1.).

U predmetima kaznenih djela za koja nije istraga obvezatna državni odvjetnik može: a) poduzeti ili naložiti izvide, b) poduzeti dokazne radnje prije početka postupka i c) predložiti dokazno ročište. Okrivljenik u tim predmetima može: a) predložiti državnom odvjetniku poduzimanje dokazne radnje i b) predložiti dokazno ročište. U zakonom predviđenim slučajevima mora primiti pouku o pravima. Branitelj okrivljenika može tražiti obavijesti od građana sve do primitka optužnice (članak 67. stavak 2.). To je novo pravo branitelja koje bitno pridonosi mogućnostima obrane.

Od ukupno 705 osnovnih, kvalificiranih i privilegiranih kaznenih djela u Kaznenom zakonu, prema Nacrtu, 125 ih je predviđeno za vođenje redovitog postupka. To je 17,73% od ukupnog broja kaznenih djela u Kaznenom zakonu. Prema sadašnjem ZKP za redoviti postupak je bilo predviđeno 25,68% kaznenih djela iz Kaznenog zakona. Iz takvih pokazatelja slijedi da je broj kaznenih djela koja ulaze u županijsku nadležnost ostao približno jednak prema sadašnjem ZKP, iako su kazne u materijalnom kaznenom zakonodavstvu posljednjim novelama bitno pooštrene.

Glava XVI. Kazneni progon (članci 204. do 215.)

Glava XVI. je podijeljena u četiri odjeljka. To je u sustavnom smislu, kao cjelina, nova materija, iako sadrži dio odredaba koje postoje i u sadašnjem ZKP. Njome se uređuje postupanje prije početka kaznenog postupka (njem. *Vorverfahren*). Odredbe o kaznenom progonu uređuju prava i dužnosti državnog odvjetnika kao državnog tijela za kaznena djela za koja se progona po službenoj dužnosti, u fazi koja prethodi kaznenom postupku. Posebna cjelina u tom području je postupanje s kaznenom prijavom.

1. Kaznena prijava (članci 204. do 206.). Odredbe o kaznenoj prijavi u 1. odjeljku su sastavljene prema sadašnjem ZKP, ali s važnim novostima u članku 206. Državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu i ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna (članak 206. stavak 1. točka 5.). Time se državnom odvjetniku omogućava da prikladno postupi u odnosu na rečene prijave. Osim

toga, zbog novog značenja kaznene prijave u članku 206. stavak 8. uređen je postupak upisa kaznene prijave u upisnik raznih kaznenih predmeta.

2. Izvidi kaznenih djela (članci 207. do 211.). Izvidi kaznenih djela kao policijska otkrivačka djelatnost, su samo okvirno uređeni. Nacrt u tom smislu slijedi uređenje u sadašnjem ZKP. U Nacrtu se naime, određuje ciljevi izvida, predviđaju subjekti koji ih provode, te utvrđuju obveze za donošenje podzakonskih akata. Detaljno uređenje izvida propisat će se posebnim zakonom o policijskim ovlastima.

Izvidi su važna otkrivačka djelatnost koju prije svega iako ne isključivo, obavlja policija. Policija u izvidima primjenjuje kriminalistička pravila koja su djelomično uređena policijskim propisima.

Novost koju uvodi Nacrt je da sve izvide državni odvjetnik može provoditi sam (ili ih naložiti policiji). Prema sadašnjem ZKP državni odvjetnik je mogao poduzeti samo zakonom izričito propisane izvide. Način provođenja izvida koje osobno poduzima državni odvjetnik valja također urediti posebnim pravilima.

3. Odbacivanje kaznene prijave i odustajanje od kaznenog progona prema posebnom zakonu (članak 212.). U 3. odjeljku uređeno je postupanje Glavnog državnog odvjetnika prema oportunitetu za teška kaznena djela organiziranog kriminaliteta. Primjena oportuniteta za ta teška kaznena djela je uvjetovana odredbama posebnog zakona (Zakon o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta). Postupanje prema oportunitetu za lakša kaznena djela uređeno je u skraćenom postupku (članak 521. i 522.).

4. Dokazne radnje prije početka postupka (članci 213. do 215.). Provođenje dokaznih radnji prije početka postupka uređuje 4. odjeljak. U sadašnjem ZKP hitne istražne radnje iz članka 184. do 186., se provode u situaciji osiguranja dokaza, kad neku radnju treba provesti prije početka kaznenog postupka, *incidenter tantum*, jer je neponovljiva ili neodgodiva. Nacrt u navedenim člancima pristupa tom pitanju drukčije. Najprije u naslovu odjeljka je promijenjen naslov u radnje prije početka postupka. Radnje prije početka postupka, Nacrt predviđa za različite situacije (članak 213. stavak 1. i 2.).

U prvom slučaju (stavak 1.), državni odvjetnik (ili na temelju njegova naloga, istražitelj), mogu prije pokretanja istrage kad je istraga obvezna (članak 216. stavak 1. i 2.) provesti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode. To je dakle, hitna radnja osiguranja dokaza.

U drugom, praktično važnijem slučaju, ako istraga nije obvezna, državni odvjetnik ili na temelju njegova naloga istražitelj, mogu poduzeti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode, ali i takve koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. To je ključna odredba koja daje pravo državnom odvjetniku da prije početka kaznenog postupka u predmetima u kojima istraga nije obvezatna, poduzme radnje koje su potrebne za podizanje optužnice. Ona bi uz uvjet da ju državni odvjetnici umješno provode, morala pridonijeti ubrzanju postupanja. Provođenjem tih radnji se omogućuje optuživanje bez prethodne istrage (ali s mogućnošću provođenja pojedinih dokaznih radnji), za preko 80% kaznenih djela.

Valja imati u vidu da poduzimanje dokaznih radnji prije početka postupka može predložiti i okrivljenik. Osim toga branitelj prema članku 67. stavak 2., može prikupljati obavijesti sve dok nije primljena optužnica, iz čega slijedi da to pravo ima neovisno o tome je li se provodi istraga ili poduzimaju dokazne radnje.

Članak 214. odgovara članku 185. sadašnjeg ZKP.

Članak 215. propisuje značajnu novost: državni odvjetnik može prije početka postupka zahtijevati od suca istrage poduzimanje posebnih dokaznih radnji (članci 332. do 339.). Osim toga, pod uvjetima iz članka 332. stavak 2., nalog o poduzimanju posebne dokazne radnje, može izdati državni odvjetnik. Nacrt na opisani način ovu materiju uređuje kao i neki drugi suvremeni europski izvori (austrijski i njemački zakonski izvori, te Projekt švicarskog federalnog zakonika). Nacrt je uredio tu materiju u skladu s preporukama R(81)12 o gospodarskom kriminalitetu i R(01)11 o rukovodnim načelima u suzbijanju organiziranog kriminaliteta, a posebno je u tom smislu značajna Preporuka R(05)10 o posebnim istražnim tehnikama u odnosu na teška kaznena djela uključivši i akte terorizma.

Time je istraživanje teških kaznenih djela učinjeno znatno djelotvornijim, ali je očuvan mehanizam zaštite prava okrivljenika: a) postavljanjem uvjeta sudske konvalidacije naloga državnog odvjetnika (članak 332. stavak 2.), b) jamstvenim uvjetima u okvirima pojedine dokazne radnje ili uvjetima (i ograničenjima) za njenu dokaznu uporabu, i c) uređenjem postupka ispitivanja optužnice. Prema izloženom cjelina dokaznih radnji prije početka postupka usmjerena je bitnom povećanju djelotvornosti postupka, a postizanje ciljeva ovisi o umješnosti (prije svega državnog odvjetnika), s kojom će biti provedena u praksi. Istodobno u provedbi radnji vrijede jamstvena pravila važna za prava okrivljenika.

Glava XVII. Istraga (članci 216. do 239.)

U okviru ove Glave su odredbe o novoj državno-odvjetničkoj istrazi koje su u sklopu reforme kaznenog postupnog zakonodavstva od ključne važnosti. Kao što je rečeno ranije istraga je obvezatna za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora (članak 216. stavak 1.) i za druga određena kaznena djela (članak 216. stavak 2.). Novost je da se istraga može provoditi i protiv nepoznatog počinitelja.

Spoznajni uvjet za istragu, osnove sumnje, je u odnosu na sadašnji ZKP (osnovana sumnja), snižen. To je opravdano iz više razloga. Kako sud više ne ocjenjuje uvjete za započinjanje istrage, sumnja nije legitimacijski uvjet za pokretanje istrage. U skladu s tim sumnja više ne mora biti osnovana, dakle, provjerljiva, već je dovoljan niži stupanj vjerojatnosti kakav je osnova sumnje.

Valja imati u vidu da vođenje istrage od strane državnog odvjetnika njemu samim time ne daje pravo na zahvate u prava i slobode osumnjičenika. O takvim radnjama, odluku donosi sud. Samo iznimno u tri slučaja (članak 245. stavak 1., 332. stavak 2. i 339. stavak 4.) državni odvjetnik može poduzeti zahvat u prava i slobode, ali opet je to podložno konvalidaciji od strane suda. I to u kratkom vremenskom razdoblju.

Istragu provodi državni odvjetnik. To je središnja novost Nacrta, njegovo modelsko obilježje o kojemu je već bilo riječi (v. objašnjenja uz Glavu IV.). Državni odvjetnik može poduzimati dokazne radnje sam ili nalogom povjeriti provođenje radnji istražitelju (članak 219.). Posebne dokazne radnje izvršava policija.

Nacrt se nije opredijelio za paralelno uređenje tzv. „braniteljske istrage“. Naime, iskustva zemalja koje su to učinile u radikalnoj formi (npr. Italija reformom iz 2002. godine, članci 391*bis* – 391*decies* CPP), za sada pokazuju malen napredak u pitanju položaja okrivljenika, ali otvaraju mnoga nova pitanja (npr. odnos prema žrtvi od koje se traže obavijesti, odnos braniteljskog i službenog istraživanja, sudjelovanje stranaka, odnos suda prema tom istraživanju, uporaba prikupljenih dokaza na raspravi i dr.). Oprez prema uvođenju sustava paralelnih stranačkih istraga nije bio prepreka za uvođenje

određenih novosti koje bitno poboljšavaju položaj osumnjičenika. Naime, branitelj prema Nacrtu može pozivati osobe radi prikupljanja obavijesti osim onih za koje je to isključeno zakonom (žrtva i oštećenik). Nema sumnje da je mogućnost prikupljanja obavijesti od strane branitelja (članak 67. stavak 2. do 4.), značajan korak u smjeru izjednačavanja položaja stranaka u ključnom području prikupljanja dokaza već u prethodnom postupku. Osim toga, osumnjičenik ima prava koja su navedena ranije u objašnjenjima uz Glavu VI.

Istražitelj je nov subjekt hrvatskog kaznenog postupka. To je osoba koja je na temelju posebnog propisa donesenog na temelju zakona, ovlaštena poduzimati radnje po nalogu državnog odvjetnika. Posebnim zakonom određuje se službenik koji ima prava i dužnosti istražitelja. Istražitelj može imati opću (npr. policijski službenik), ili posebnu ovlast poduzimanja dokaznih radnji (npr. službenik porezne uprave, agencije za zaštitu od jonizirajućeg zračenja) što se utvrđuje zakonom i propisom donesenim na temelju zakona. Time se državnom odvjetniku omogućuje da u predmetima određenih kaznenih djela nalog izda ili policijskom kao istražitelju s općim ovlastima ili posebno stručno osposobljenom istražitelju (posebne ovlasti istraživanja određenih kaznenih djela su predviđene u mnogim europskim državama).

Iskustva europskih zemalja pokazuju da se tužiteljska (državno odvjetnička) istraga često u praksi svodi na policijsko istraživanje (u Njemačkoj se za državnog odvjetnika zbog toga kaže da je *das Kopf ohne Hände* „glava bez ruku“). Manje je taj otklon prisutan u romanskim pravnim sustavima s koncepcijom magistrature (Italija, Francuska). Cilj je Nacrta da i u situaciji u kojoj dokazne radnje provodi istražitelj, državni odvjetnik zadrži stvarni nadzor, odnosno da se istraživanje provodi u odgovornosti državnog odvjetnika kao što je to slučaj u romanskim sustavima u kojima istražni magistrat (u Italiji *magistrato inquirente*, tj. državni odvjetnik), ne samo da rukovodi istragom nego ima izravnu nalogodavnu (i stegovnu) vlast nad istražiteljskom tj. kriminalističkom policijom (*polizia giudiziaria*). U Italiji se naime, jedinice sudske policije detaširaju uredu generalnog tužitelja (*procuratore generale*) koji nad policijskim osobljem ima nalogodavnu i stegovnu vlast.

Sudac istrage u skladu s Načelima (I.4.a), također je nov subjekt u hrvatskom kaznenom postupku. On odlučuje o cjelini složenih i međusobno uvjetovanih odnosa sudionika postupka. Time od početka do kraja kaznenog postupka sudac postaje središte odlučivanja o pitanjima složenih postupovnih odnosa njegovih subjekata, donosi odluke, jamac je prava. Posebno sudac istrage odlučuje o zahvatima u slobode i prava građana. On je prije svega sudac sloboda o čemu je bilo govora u prethodnom izlaganju. Osim toga sudac istrage provodi dokazno ročište u zakonom predviđenim slučajevima (članak 236.).

Materija Glave XVII. je raspoređena u tri odjeljka.

1. Pokretanje, tijek i okončanje istrage (članci 216. do 234.). Nacrt u članku 216. određuje da se istraga provodi za najteža kaznena djela (stavak1.) i za taksativno određena druga, lakša kaznena djela (stavak 2.).

Istragu pokreće nalogom državni odvjetnik ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se provodi istraga, a nije postupljeno prema propisima iz članka 212. i 341. stavak 2. Nalog o provođenju donosi državni odvjetnik zakonskom roku. Nalog ima određen sadržaj (članak 217. stavak 2. i 3.), a državni odvjetnik može predložiti sucu istrage određivanje mjera osiguranja nazočnosti. Dostava naloga okrivljeniku je uređena u članku 218., a u stavku 3. je uređena odgoda dostave naloga.

Ako su prije izdavanja poduzete određene radnje nalog se mora dostaviti u zakonskom roku (stavak 4.). Iznimno pod zakonskim uvjetima, državni odvjetnik može zadržati izdavanje naloga (članak 218. stavak 3.).

Osumnjičenik nema pravno sredstvo protiv naloga. To je bitno drukčije od uređenja u sadašnjem ZKP. Međutim, osumnjičenik može tijekom istrage predlagati njenu obustavu. Osim toga zahvati u njegova prava podložni su odluci suda, osim tri iznimke u članku 245. stavak 1., 332. stavak 2. i 339. stavak 4. Nacrt određuje da osumnjičenik mora biti ispitan prije okončanja istrage (članak 233. stavak 1.) i poučen o pravima (članak 239.), osim ako nije predloženo suđenje u odsutnosti. Osumnjičenik tijekom istrage može predlagati provođenje radnji.

Državni odvjetnik provodi istragu sam ili povjerava njeno provođenje istražitelju, a provođenje posebnih dokaznih radnji povjerava policiji. Prekid i obustava istrage uređeni su prema postojećem rješenju, ali usklađeni s novim uređenjem državno odvjetničke istrage. Kao supsidijarne, predviđene su ovlasti suca istrage na donošenje odgovarajućih rješenja kad provodi postupovne radnje.

Oštećenik može pod zakonskim uvjetima preuzeti kazneni progon i predložiti provođenje istrage sucu istrage koji odlučuje o prijedlogu, te ako ga prihvati nalaže istražitelju poduzimanje radnji. U skladu s tim je predviđeno postupanje suca istrage u slučaju da postoje razlozi za prekid ili obustavu istrage.

Državni odvjetnik mora podići optužnicu u zakonskom roku (članak 229.), a isto tako istraga mora biti okončana u također zakonom određenom roku (članak 230.). Postupanje tijekom istrage je tajno (članak 231.).

Prije okončanja istrage okrivljenik mora biti ispitan prema članku 272. do 282. Nakon što je primio nalog o provođenju istrage, okrivljenik može državnom odvjetniku predložiti poduzimanje dokaznih radnji, a u slučaju neslaganja, odluku donosi sudac istrage (članak 234.).

2. Dokazno ročište (članak 235. do 238.) je nova ustanova hrvatskog kaznenog postupka koja je usmjerena na prethodno kontradiktorno prikupljanje dokaza koji će se upotrijebiti na raspravi. Uređeno je prema modelu *incidente probatorio* u člancima 392. do 404. *CPP*. Dokazno ročište se uvijek provodi na prijedlog državnog odvjetnika, oštećenika kao tužitelja ili okrivljenika. U određenim slučajevima je obvezno (članak 236. stavak 1.), a u drugima podložno odluci suca istrage (članak 236. stavak 2.).

Imajući u vidu da stranke mogu predložiti sucu istrage provođenje, te strukturu dokaznog ročišta koja omogućuje kontradiktorno razmatranje, nema dvojbe o tome da je to značajna mogućnost za kontradiktornu provjeru prikupljenih podataka prije podizanja optužnice te preliminarno izvođenja dokaza pred sudom.

3. Pouka o pravima (članak 239.). Posebno mjesto s obzirom na važnost, ima članak 239. koji uređuje sadržaj pouke o pravima. To je također novost u hrvatskom kaznenom postupku koja je slična nekim inozemnim rješenjima (*informazione di garanzia* iz članka 369. *CPP* - kolokvijalno se označava i kao *avviso di garanzia*).

Pouka o pravima koncepcijski ima sličan smisao kao Pismo o pravima (*Letter of Right's*), Europske Unije. Naime, Komisija Europskih Zajednica objavila je 19. veljače 2003. godine, nakon dvogodišnjih istraživanja materijal koji smjera postizanju zajedničkih minimalnih standarda postupovnih jamstava osumnjičenika, okrivljenika, optuženika i osuđenika za kaznena djela u državama članicama. Svrha je objavljivanja osiguranje međusobnog povjerenja u pravosudne sustave raznih država, prije svega

pouzdanjem u postupovna jamstva i poštenim suđenjem. U tim nastojanjima utvrđeno je pet zajedničkih standarda prikladnih za neodložnu primjenu (od svibnja 2004. godine). To su: a) pravo na obranu prije i tijekom suđenja, b) pravo na tumača i pravo prevođenja, c) upoznavanje osumnjičenika i okrivljenika s pravima koja ima (u koju svrhu se upoznavanje standardizira prema jedinstvenom modelu) d) osiguranje posebne zaštite ranjivim osumnjičenicima i okrivljenicima (poput maloljetnika i duševno bolesnih) i e) osiguranje konzularne pomoći inozemnim pritvorenicima. Pismo o pravima je pisana pouka okrivljeniku o tim pravima. Ona ima jedinstven sadržaj, sročena je jasno i određeno i prevedena na jezik koji okrivljenik razumije. Time se u «prostoru slobode, sigurnosti i pravičnosti» kakvom smjera Europska Unija, nastoji izjednačiti položaj osoba prema kojima se primjenjuje kazneno pravo (*Suspects in Europe. Procedural Rights at the Investigative Stage of the Criminal Process in the European Union*, Antwerpen – Oxford, 2007., str. 3).

Člankom 239. je ne samo određen sadržaj pouke o pravima nego i vrijeme u kojemu tijekom poduzimanja postupovnih radnji (članak 239. stavak 2.), ta pouka mora biti dostavljena okrivljeniku. Na drugim mjestima Nacrt uvjetuje poduzimanje određenih radnji prethodnom predajom pouke o pravima (npr. ispitivanje okrivljenika (članak 273. stavak 1.), poduzimanje dokaznog ročišta (članak 238. stavak 5.), sjednica optužnog vijeća (članak 350. stavak 1.), pripremno ročište (članak 375. stavak 1.), početak rasprave (članak 413. stavak 2.). Na taj način pouka o pravima postaje važno jamstvo dobre obrane.

Glava XVIII. Dokazne radnje (članci 240. do 340.)

Nacrt uređuje dokazne radnje preuzimajući kao polazište odredbe sadašnjeg ZKP o istražnim radnjama. Te odredbe su znatnije izmijenjene i dopunjene, a dodane su i odredbe o novim dokaznim radnjama. Dokaznih radnji je u Nacrtu ukupno dvanaest (za razliku od osam istražnih radnji u sadašnjem ZKP). Nove dokazne radnje su (1) dokaz snimkom, (2) dokaz ispravom, (3) elektronički dokaz i (4) posebne dokazne radnje. U sadašnjem ZKP posebne dokazne radnje su bile posebni izvidi, ali s dokaznom vrijednosti. Svaka od dokaznih radnji je posebno uređena, a o nekima postoje i odredbe u drugim dijelovima Nacrta.

1. Pretraga (članci 240. do 260.). Odredbe o pretrazi u prvom odjeljku uređuju iznimno važnu dokaznu radnju koja obuhvaća i zahvate u prava koja su zajamčena međunarodnim i ustavnim odredbama.

Novost je prije svega da su odredbe o pretrazi razvrstane u više odsjeka: 1. zajedničke odredbe, 2. pretraga osobe, 3. pretraga doma i drugih prostora, 4. pretraga pokretnih stvari. Time se nastojalo sustavno urediti tu važnu materiju i ujedno cjelinu uređenja učiniti preglednom i jasnom. Na kraju zajedničkih odredaba (članak 250.), određeni su slučajevi kad se zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku. Smještajem među zajedničke odredbe ističe se važnost odredaba o zabrani uporabe dokaza pribavljenih pretragom.

Pri uređenju pojedinih oblika pretrage nastojalo se preciznije urediti pitanja na koja je ukazala praksa u proteklom desetljeću primjene sadašnjeg ZKP (svjedoci, pretrage računala, obustava pretrage zbog opasnosti po život i drugo).

Nacrt predviđa da pretrazi doma ili drugog prostora moraju prisustvovati najmanje dva punoljetna svjedoka. Nadalje, u članku 256. predviđa se da se posebni uvjeti pretrage

u određenom prostoru mogu propisati posebnim zakonom (odvjetnički ured, liječnička ambulanta i dr.).

U odnosu na pretragu računala imalo se u vidu Preporuku R(95)13, o problemima kaznenog postupka povezanih s informacijskom tehnologijom. U Prilogu te preporuke navode se pravila o pretrazi i privremenom oduzimanju u odnosu na informacijske sustave, te presretanju informacija koje se šalju sredstvima informacijske tehnologije, uređuje proširena pretraga, zatim tehnički nadzor i predviđa obveza suradnje s istražnim tijelima od strane osoba koje raspolažu računalnim uređajima, uz daljnju dužnost da se otklone ili umanje učinci uporabe šifara. Nacrt je navedene smjernice ugradio u članak 257. koji uređuje pretragu računala, ali također i u odredbe o posebnim dokaznim radnjama (članci 332. do 340.).

Uvedena je važna novost: hitna pretraga osobe i prijevoznog sredstva pod posebno propisanim uvjetima, provodi se na temelju državnoodvjetničkog naloga (članak 245. stavak 1.). Takvo rješenje predviđaju i neki inozemni izvori (npr. članak 370. *CPP* i 163.b stavak 2. *StPO*). Pretraga po nalogu državnog odvjetnika je podložna kasnijoj konvalidaciji suca istrage. Takvim uređenjem Nacrt vodi računa o situacijama u kojima je nužno hitno postupanje (npr. vjerojatnost da se u prijevoznom sredstvu kriju predmeti kojim se čini kazneno djelo, posebno ako se o opasnim predmetima), ali s druge strane, o zaštiti prava osobe i konačno o jamstvu kakvoće dokaza koji se imaju izvesti u postupku. U slučaju da nema sudske konvalidacije (članak 250. točka 3. i 4.), dokazi pribavljeni takvom pretragom ne mogu se upotrijebiti u postupku.

Novi vid razmatrane radnje je pretraga (i privremeno oduzimanje predmeta), bankarskog sefa na temelju naloga suda (članak 260.). Ta radnja je predviđena u predmetima kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina.

2. Privremeno oduzimanje predmeta (članci 261. do 271.). Privremeno oduzimanje predmeta je također za praksu iznimno važna radnja. Ona je već u osnovnom obliku nešto drukčije uređena, a osim toga su detaljnije uređeni posebni oblici te radnje.

Najprije, prošireni su izuzeci od privremenog oduzimanja predmeta. Privremenom oduzimanju predmeta prema Nacrtu naime, ne podliježu snimke i privatni dnevnik pronađeni kod osoba iz članka 285. stavak 1. točka 1. do 3. ovog Zakona, koje su te osobe snimile ili napisale, a sadrže snimke ili zapise o činjenicama o kojima su te osobe oslobođene dužnosti svjedočenja. Time se potpunije zaštićuje pravo oslobođenja od dužnosti svjedočenja.

Nadalje, među nove iznimke od primjene privremenog oduzimanja predmeta uvršten je privatni dnevnik okrivljenika. Time se upotpunjuje jamstvo *nemo tenetur se ipsum detegere* koje je posebno značajno za ispitivanje okrivljenika i nalazi se u katalogu pouke o pravima iz članka 239. *Nemo tenetur se ipsum detegere*, jedno je od prava koja nisu izričito sadržana u Europskoj konvenciji, ali se uzima kao neartikulirano, u toj konvenciji sadržano pravo. Posebno je važno za sustave poput hrvatskog, koji osobu okrivljenika predviđaju i kao nositelja dokaza (odluka Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Saunders v. United Kingdom* i dr.).

S druge strane su prošireni slučajevi u kojima zabrana privremenog oduzimanja predmeta ne vrijedi. Naime, ta zabrana ne vrijedi za osobe koje su okrivljeniku pomogle u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikriatelji, ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina, ili ako se radi o predmetima koji se imaju oduzeti

prema zakonu. Isključenje zabrane vrijedi i za otkrivanje novinarskog izvora koje je do sada bilo apsolutno. To je posebno značajno za postupanje u predmetima najtežih kaznenih djela (npr. terorizma i slično).

U članku 263. detaljno je uređeno privremeno oduzimanje predmeta u odnosu na podatke pohranjene u računalima i s njim povezanim uređajima. Nastojalo se osigurati da se ti vidovi dokazne radnje koji postaju sve važniji, u praksi provode prema detaljno razrađenim pravilima. Ta pravila su usklađena s Konvencijom o kibernetičkom kriminalu (ETS 185) i njenim Dopunskim protokolom (Narodne novine – Međunarodni ugovori 9/2002; 4/2004.), Preporukom R(89)9 o računalnom kriminalitetu, i ranije također već spomenutom preporukom R(95)13 o problemima kaznenog postupka u svezi s informacijskom tehnologijom.

Privremeno oduzimanje predmeta detaljno je propisano u odnosu na bankarsku tajnu (članak 265.) i obustavu financijskih transakcija (članak 266.). Obje odredbe su usklađene s međunarodnim izvorima (Konvencija o pranju, traganju, privremeno oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom (Narodne novine – Međunarodni ugovori 14/1997.), Konvencija UN protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (Narodne novine – Međunarodni ugovori 14/2002; 13/2003; 11/2004.), Kaznenopravna konvencija o korupciji (Narodne novine – Međunarodni ugovori 11/2000.), preporuke R(01)11 o rukovodnim načelima borbe protiv organiziranog kriminaliteta i R(05)10 o posebnim istražnim tehnikama u odnosu na teška kaznena djela uključujući djela terorizma. Te odredbe imaju ključnu važnost u istragama teških kaznenih djela organiziranog kriminaliteta. U okviru te privremenog oduzimanja predmeta dio je odredaba preuzet iz sadašnjeg ZKP, ali dopunjen prije svega na temelju iskustva dosadašnje praktične primjene.

Nova odredba u okviru privremenog oduzimanja predmeta je čuvanje dokaznih predmeta (članak 269.). Dokazni predmeti se čuvaju pod nadzorom suda. Time je normativno riješeno tehničko pitanje koje je vrlo značajno za dokazni postupak. Takve odredbe u sadašnjem ZKP nije bilo.

3. Ispitivanje okrivljenika (članci 272. do 282.). Ispitivanje okrivljenika je jedina dokazna radnja koja predviđa aktivno, osobno sudjelovanje okrivljenika. Ta radnja ima veliku važnost za obranu, ali i općenito za dokazivanje. Nacrt u tu radnju unosi značajne novosti.

Ključno mjesto ima prvo ispitivanje okrivljenika koje je zbog važnosti posebno detaljno uređeno. Prvo ispitivanje okrivljenika se (u pravilu) odvija u tužiteljskoj istrazi ili kao dokazna radnja prije početka postupka. Ispitivanje okrivljenika je uvjet za podizanje optužnice. To ispitivanje ima posebnu važnost za optužbu i za obranu. Zato je uređeno posebno detaljno (članci 272. do 277.). Nacrt prvo ispitivanje uređuje cjelovito i stupnjevito. Najprije je detaljno propisana jamstvena komponenta (prethodna pouka o kaznenom djelu, pouka o pravima, audio-video snimanje, obvezatna prisutnost branitelja pri prvom ispitivanju). Postupanja kojima se krše ta pravila dovode do posljedice da se iskaz okrivljenika ne može upotrijebiti kao dokaz (članak 281.).

Nadalje Nacrt uređuje bilježenje iskaza okrivljenika uvodeći obvezatno audio-video snimanje prvog ispitivanja okrivljenika. To je znatno viši standard u odnosu na sadašnje uređenje bilježenja iskaza tijekom prvog ispitivanja okrivljenika putem klasičnog zapisnika, ali i način kojim se bitno ubrzava postupanje.

4. Ispitivanje svjedoka (članci 283. do 300.). Dokazna radnja ispitivanja svjedoka uređuje najzastupljeniji i praktično najvažniji dokaz. Konceptijski, uređenje počiva na sadašnjem ZKP. Međutim, uneseno je više važnijih dopuna i izmjena.

Dopune se prije svega odnose na iskaze osoba oslobođenih dužnosti svjedočenja (članak 285.). Tako su javni bilježnici i porezni savjetnici, oslobođeni dužnosti svjedočenja u okviru zakonske obveze čuvanja tajne. Time Nacrt preciznije uređuje blagodat uskrate iskaza tih svjedoka. Odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici oslobođeni su dužnosti svjedočenja o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika. Novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja oslobođeni su dužnosti svjedočenja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od dvanaest godina ili teža kazna. Za ta najteža kaznena djela blagodat uskrate iskaza ne vrijedi. Osobe oslobođene dužnosti svjedočenja, kao i prema sadašnjem ZKP, ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.

Značajna novost je uvođenje parcijalnog imuniteta svjedoka ako je to u interesu kaznenog postupka (članak 286.). Time se, izvan područja pribavljanja iskaza zaštićenog svjedoka (članci 295. do 300.), nastojalo osigurati pribavljanje iskaza u situaciji dokazne nužde ali prema načelu razmjernosti. Takvu odredbu sadašnji ZKP nije poznavao, a može biti vrlo važna u postupcima za teška kaznena djela.

Način pribavljanja iskaza svjedoka je polazno uređen prema sadašnjem ZKP koji je tradicionalno zastupljen u svim suvremenim izvorima kaznenog postupka kao opći način pribavljanja tog u praksi najvažnijeg dokaza. Međutim, Nacrt i u tom dijelu sadrži značajne novosti.

U Nacrtu je detaljno uređeno pribavljanje iskaza ranjivih i ugroženih svjedoka. Među ranjivim svjedocima poseban način pribavljanja iskaza je predviđen za dijete (članak 292. stavak 1.), tako da dijete svjedoči (1) u pravilu samo jednom, (2) isključivo pred sudom, (3) putem audio-video konferencije, (4) u prisutnosti stručne osobe (psihologa ili pedagoga), a iznimno, ovisno o okolnostima i roditelja ili staratelja.

Pribavljanje iskaza drugih ranjivih svjedoka je uređeno prema postojećim pravilima, time da se posebni način ispitivanja predviđa za žrtvu određenih kaznenih djela (članak 292. stavak 4.). Potonje je u skladu s preporukama R(85)11 o položaju žrtve u kaznenom pravu i postupku i R(87)21 o pomoći žrtvama i sprječavanju viktimizacije, te drugim međunarodnim izvorima navedenim ranije, u objašnjenjima uz članak 16. Nacrta. Posebni način pribavljanja iskaza ranjivih svjedoka je predviđen i za raspravu (članak 423.).

Posebni postupak u skladu s preporukama R(97)13 o zastrašivanju svjedoka i pravima obrane i R(05)9 o zaštiti svjedoka i suradnika pravosuđa, propisan je za pribavljanje iskaza ugroženih svjedoka. Nacrt kao i sadašnji ZKP, uređuje samo postupovnu komponentu dok je druga, izvanpostupovna komponenta uređena posebnim zakonom (Zakon o zaštiti svjedoka - Narodne novine 163/2003.). Ugroženi svjedoci se u postupku ispituju kao zaštićeni svjedoci.

Nacrt uvažava okolnost da iskaz zaštićenog svjedoka koji je pribavljen na posebni način, bitno umanjuje izravnu kontradiktornu provjeru (tako i Europski sud u predmetima

Schenk v. Switzerland, Doorson v. the Netherlands, Kostovski v. the Netherlands). Dosljedno tome prema Nacrtu, taj dokaz ne može biti isključivi dokaz za presudu i ocjenu o nezakonitosti dokaza (članak 298.). To je važna razlika u odnosu npr. na Pravila o postupku i dokazima Stalnog međunarodnog kaznenog suda (članak 87.). Dakle, prema Nacrtu, samo na temelju iskaza zaštićenog svjedoka kao dokaza koji je izveden uz bitno ograničenje neposrednosti i kontradiktornosti dokaza, sud ne može donijeti presudu.

U Nacrtu su osim toga detaljno propisani svi slučajevi u kojima iskaz svjedoka ne može biti upotrijebljen kao dokaz (članak 300.).

5. Prepoznavanje (članci 301. do 303.). U dokaznoj radnji prepoznavanja provedeno je nekoliko redakcijskih poboljšanja teksta. Koncepcija radnje i uređenje je isto kao u sadašnjem ZKP.

6. Očevid (članci 304. do 306.). U odredbama o očevidu je uvedena novost. Uz rekonstrukciju koja je u sadašnjem ZKP bila jedina posebna vrsta očevida, dodan je pokus (članak 305. stavak 3.). Time je usklađen normativni okvir s nizom situacija u praksi koje nalažu provođenje pokusa. Na taj način je hrvatsko zakonodavstvo ne samo osuvremenjeno, nego i usklađeno s inozemnim sustavima (npr. članak 218., 219. *CPP*).

7. Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela (članak 307.). Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela je uređeno prema odredbama sadašnjeg ZKP.

8. Vještačenje (članci 308. do 328.). Vještačenje je i u sadašnjem ZKP bila najopsežnije uređena dokazna radnja. U odredbama o tome provedeno je najprije usklađivanje s novim uređenjem državno-odvjetničke istrage, zatim je preciznije propisano više pojedinih vidova vještačenja.

Tu valja posebno upozoriti na potpunije uređenje pribavljanja biološkog materijala za molekularno – genetsku analizu (članak 327.), pri čemu se slijedilo međunarodne izvore, prije svega preporuke R(92)1 o primjeni analize deoksiribonukleinske kiseline i komparativna rješenja (npr. članak 81.a *StPO*), vodeći računa o temeljnim pravima okrivljenika.

9. Dokaz ispravom (članak 329.). Iako je dokaz ispravom u praksi vrlo česta, dokazna radnja, sadašnji ZKP o njoj nije sadržavao nikakvu opću odredbu. Nacrt uređuje osnovna pitanja izvođenja dokaza ispravom. Nacrt uzima pojam isprave kao u Kaznenom zakonu i ujedno načelno predviđa posebnu dokaznu radnju. O izvođenju dokaza ispravom predviđa se nekoliko posebnih odredaba (npr. članak 8. stavak 2., 79. i 80., 202. stavak 31., 248. stavak 2., 262. stavak 1. točka 4. i stavak 2., 264. stavak 1., 267. stavak 1., 328. stavak 1., i dr.).

10. Dokaz snimkom (članak 330.). Dokaz snimkom je također nova izričito predviđena dokazna radnja. Njena praktična važnost i posebnost dokazivanja su izvan sumnje. Nacrt dokaz snimkom uzima kao posebnu dokaznu radnju, a o izvođenju tog dokaza na odgovarajućim mjestima predviđa više odredaba (članak 83. stavak 3., 196. stavak 2. točka 1., 202. stavak 32., 262. stavak 1. točka 3., 278. stavak 4. i dr.).

Valja imati u vidu da je pojam snimke u članku 202. stavak 32. opće određenje koje obuhvaća sve zapise tehničkim uređajem. Te snimke se razlikuju prema tome tko snima (tijelo postupka ili stranka u postupku ili se snima izvan postupka), kako se snima (audio ili audio video i slično), što se snima (npr. postupovna radnja), te posebno je li pri snimanju postupljeno na način koji propisuje Nacrt.

11. Elektronički dokaz (članak 331.). Elektronički (digitalni) dokaz nova je, izričito predviđena vrsta dokaza. Ne samo da su u materijalnom kaznenom zakonodavstvu predviđena posebna kaznena djela računalnog kriminaliteta, nego se i mnoga druga kaznena djela čine putem elektroničkog uređaja ili i u prostoru elektroničkih podataka. U svim tim slučajevima je vrlo važna uporaba elektroničkih dokaza.

Pri uvođenju tog novog dokaza vodilo se najprije računa o Konvenciji o kibernetičkom kriminalu (Narodne novine – Međunarodni ugovori 9/2002 i 4/2004.). Za elektronički dokaz značajne su i dvije preporuke. Preporuka R(89)9 o računalnom kriminalitetu, upozorava na transnacionalni karakter informatičkog kriminaliteta i potrebu zakonskog uređenja odgovornosti operatora. Valja imati u vidu da Preporuka R(95)13 o problemima kaznenog postupnog prava u svezi s informacijskom tehnologijom u točki 13. izričito uređuje elektronički dokaz.

12. Posebne dokazne radnje (članci 332. do 340.). Posebne izvide kaznenih djela ograničenjem ustavnih prava i sloboda prema sadašnjem ZKP, Nacrt predviđa kao posebne dokazne radnje. Uređenje je prije svega prilagođeno novom sustavu istrage. Pojedine odredbe su dotjerane i dopunjene. Proširen je katalog kaznenih djela i radnji za koje se mogu poduzeti posebne dokazne radnje. Potpunije je uređen postupak njihove primjene.

U skupinu posebnih dokaznih radnji uvršteno je i zadržavanje poštanskih pošiljki (članak 339.), jer su prema svojem značenju i te radnje zahvat u ustavom zaštićeno područje privatnosti.

U hitnim situacijama, posebnu dokaznu radnju u ograničenom vremenu može odrediti državni odvjetnik uz uvjet konvalidacije od strane suda (članak 332. stavak 2.). Takvo rješenje predviđaju i neka inozemna zakonodavstva (članak 267. stavak 2. *CPP*).

Glava XIX. Optuživanje (članci 341. do 367.)

Optuživanje je cjelina u kojoj je mnogo važnih novosti. U fazi optuživanja sud preliminarno po prvi put ispituje optužnicu. Sud prije toga nije prikupljao dokaze, već je to bila zadaća državnog odvjetnika. Tijekom optuživanja sud po prvi put ima pravo i dužnost da kritički preliminarno ocjeni prikupljene dokaze u perspektivi njihove kontradiktorne provjere na raspravi. Prema rečenom, optuživanje je „filter“ koji ima dvostruko značenje za: a) prava građana je bitno da optužnice koje nisu utemeljene ne dođu u glavni stadij rasprave (čak i bez obzira na suglasnost okrivljenika), b) sud je to faza u kojoj se poduzimaju radnje koje će omogućiti da se rasprava provede brzo i učinkovito i što je posebno važno, u kontinuitetu. Međustadij optužnice i prigovora protiv optužnice u sadašnjem ZKP nije imao takvu važnost, a svojim je rokovima čak mogao pridonijeti duljem trajanju kaznenog postupka. Osim toga on je bio fakultativan, ovisan o prigovoru protiv optužnice ili podredno o zahtjevu za ispitivanje optužnice predsjednika vijeća.

Novi ustroj omogućuje sudu preliminarno ispitivanje optužnice, strankama sporazumijevanje o krivnji i sankciji i time stvara mogućnost okončanja postupka presudom na temelju sporazuma stranaka prije i izvan rasprave. Ako ipak nije došlo do okončanja postupka, optuživanje omogućuje sastavljanje raspravnog spisa koji će omogućiti valjanu raspravu. Materija optuživanja je podijeljena u osam odsjeka.

1. Podizanje, sadržaj i predaja optužnice (članci 341. do 343.). U prvom odsjeku uređeno je podizanje, sadržaj i predaja optužnice. Optužnica ima točno određen sadržaj, a predaje se sucu istrage.

2. Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu (članci 344. do 347.). U drugom odsjeku uređeno je prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu. Prethodno ispitivanje optužnice je ispitivanje optužnice u formalnom smislu. To obavlja sudac istrage koji ispituje formalnu pravilnost optužnice, zakonitost dokaza, u skladu s tim donosi odluke, zatim dostavlja ispravnu optužnicu na odgovor okrivljeniku, te upućuje optužnicu i eventualni odgovor okrivljenika na optužnicu, optužnom vijeću. Optužnica se upućuje optužnom vijeću, neovisno o tome je li podnesen odgovor okrivljenika.

3. Postupak pred optužnim vijećem je uređen u člancima **348. do 353.** Ta cjelina je uređena prema modelu koji se sve više širi u europskom prostoru (v. članak 226. – 233. Zakona o krivičnom/kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik 3/2003., te članke članke 416. – 433. *CPP*).

Optužno vijeće ispituje optužnicu na kontradiktornom ročištu koje se odvija *in camera*. To je nova, iznimno važna faza postupanja u kojoj obje stranke mogu kontradiktorno iako preliminarno raspravljati o dokaznoj osnovi optužnice. Važna je zadaća vijeća da skrbi o dokaznoj osnovi optužnice (obavještanje o dokazima, odgoda obavještanja, izdvajanje nezakonitih dokaza koje je propušteno u ranijem postupanju).

4. Odlučivanje o potvrđivanju optužnice (članci 354. do 358.). Četvrti odsjek uređuje odlučivanje o potvrđivanju optužnice kao središnju cjelinu optuživanja. Vijeće ima pravo u zakonom propisanim slučajevima obustaviti postupak, potvrditi optužnicu u cijelosti ili djelomično, te donijeti druge odluke. Također je uređeno postupanje ako je potpisana izjava o donošenju presude na temelju sporazuma stranaka.

5. Očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji (članci 359. i 360.). Peti odsjek, uređuje očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji. To su također posebno važna pravila. Nacrt uređuje različite situacije od priznanja krivnje i postizanja sporazuma o sankciji, preko pregovaranja o uvjetima priznanja krivnje i pregovaranja o sankciji, pisanog sporazuma stranaka i presude na temelju sporazuma stranaka.

6. Donošenje presude na temelju sporazuma stranaka (članci 361. do 364). Sud ima zadaću ispitati formalnu, ali i supstancijalnu stranu sporazuma, a ako odbije sporazum, nastavlja s ispitivanjem optužnice. U tom odjeljku uređeno je odustajanje od sporazuma (članak 362.), sadržaj presude na temelju sporazuma stranaka (članak 363.), kao i posebni propisi o ograničenju žalbe protiv te presude (članak 364.).

7. Povlačenje i izmjena optužnice uređeno je u članku 365. Tužitelj može povući optužnicu prije nego je potvrđena, a u tom slučaju može podići novu pod uvjetima iz članka 341. najkasnije u roku od šest mjeseci od povlačenja.

8. Upućivanje na suđenje (članci 366. i 367.). U tim je odredbama vrlo važna radnja sastavljanja raspravnog spisa koja izravno utječe na pripremu i tijek rasprave.

Glava XX. Pripreme za raspravu i okončanje kaznenog postupka prije otvaranja rasprave (članci 368. do 386.)

Rasprava i presuda predmet su uređenja u drugom dijelu (B) odredaba o redovitom postupku. Umjesto glavne rasprave u sadašnjem ZKP, Nacrt uređuje raspravu. Odredbe o pripremi rasprave su značajno brojnije nego u sadašnjem ZKP. Valja imati u vidu da je u redovitom postupku okončanje postupka prije rasprave moguće i u toj fazi.

Glava XX. ima četiri odjeljka: uvodne odredbe, pripremno ročište, obustava kaznenog postupka i određivanje rasprave. Taj dio postupka provodi predsjednik vijeća. Nacrt obvezuje sud da provede pripremno ročište u određenom roku (članak 368.), te uređenje zaključuje predviđajući odredbe o određivanju rasprave.

Pripremnom ročištu Nacrt posvećuje najveću pozornost (članci 370. do 379.). To ročište ima prije svega za cilj poduzimanje radnji koje omogućuju neometano provođenje rasprave. Pripremno ročište se provodi *in camera*, pred predsjednikom vijeća. Obvezatno je za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad petnaest godina (članak 371. stavak 2.), a u odnosu na druga kaznena djela ovisi o ocjeni predsjednika vijeća. U skraćenom postupku vrijede posebne odredbe za pripremno ročište (članak 529.)

Alternativno se i tijekom pripremnog ročišta predviđa mogućnost izricanja presude na temelju sporazuma stranaka. Članak 380. uređuje obustavu kaznenog postupka, a članci 381. do 386., završne, pripremljene radnje za raspravu. Ako postupak nije obustavljen, ili nije postignut sporazum u smislu članka 360., predsjednik vijeća određuje raspravu.

Glava XXI. Rasprava (članci 387. do 447.)

Polazište uređenja su odgovarajuće odredbe sadašnjeg ZKP. Glava ima ukupno devet odjeljaka. Ukupno u toj cjelini ima devet odjeljaka. Iako je koncepcija ista kao u sadašnjem ZKP, ipak i u nekima od tih odredaba Nacrt predviđa važne novosti.

Dokaze predlažu i izvode stranke, prije svega tužitelj. U Nacrtu više nema odredbe o inkvizicionoj maksimi (članak 322. stavak 3. sadašnjeg ZKP), prema kojoj sud može izvesti dokaz kojega nisu predložile stranke ili od čijeg su izvođenja odustale, iako to nije izričito zabranjeno. Time se naglašava dokazna inicijativa stranaka i općenito akuzatornost postupka (*actore non probante, reus absolvitur*). To dakako zahtijeva od stranaka, prije svega od državnog odvjetnika, bitno pojačanu svrhovitu aktivnost u postupku.

Nacrt u članku 402. predviđa suđenje u odsutnosti samo ako nije moguće suđenje u stranoj državi, nije moguće izručenje i ako je optuženik u bijegu, a postoje osobito važni razlozi da mu se sudi. Vodilo se računa o Preporuci R(75)11 o suđenju u odsutnosti i brojnim pitanjima koja se javljaju u svezi s tim.

Dokazna pravila su, u odnosu na sadašnji ZKP dopunjena pravilima o redoslijedu izvođenja dokaza (članak 419.), načinu ispitivanja (članak 420.) i zabrani uporabe određenih dokaza (članak 422.). Promjene su i u pravilima o čitanju zapisnika o ispitivanju, dakle posrednom izvođenju dokaza (članak 431.).

Glava XXII. Presuda (članci 448. do 462.)

Odredbe o presudi su opće, zajedničke. Glava ima četiri odjeljka. Posebne odredbe o pojedinim presudama sadržane su u drugim dijelovima Nacrta (o presudi na temelju sporazuma stranaka, o presudi kojom se izriče kazneni nalog i sudska opomena, zatim da je okrivljenik počinio protupravno djelo itd.). Nacrt predviđa pravilo *ne ultra petita*, tj. zabranu da se optuženik proglasi krivim za teže kazneno djelo od onog koje mu je optužbom stavljeno na teret (članak 449. stavak 2.), iako načelno nije vezan za pravnu ocjenu djela iz optužbe. To je novost u hrvatskom pravu.

Nov je izričaj u članku 455. stavak 1. prema kojemu sud u presudi kojom se optuženik proglašava krivim, mora nedvojbeno utvrditi da je optuženik počinio kazneno djelo za koje je optužen. Nacrt time slijedi pristup koji je sličan onom izraženom u

poznatom dokaznom standardu (američkog) *common law* sustava: *beyond reasonable doubt*.

Nacrt ima posebno u vidu sporazume stranaka koji su temelj presude, sadržaj presuda i u tom smislu diferencirano određuje sastojke koje mora imati presuda (članci 459. stavak 7. do 9. i 460.). To se prije svega odnosi na cjelovitost obrazloženja. Okvirno, uređenje slijedi odredbe sadašnjeg ZKP, a to isto vrijedi u odnosu na objavu presude, njenu pisanu izradu i dostavu.

Glava XXIII. Redoviti pravni lijekovi (članci 463. do 496.),

Treći dio odredaba redovitog kaznenog postupka (C) uređuje pravne lijekove. Zadržan je polazni pristup koji ima sadašnji ZKP. U poredbenim razmjerima hrvatski sustav ima važne prednosti. Svakako najvažnija je jednostavnost žalbe, kao unitetnog i potpunog, redovitog pravnog lijeka koji ima ozbiljne prednosti pred prevladavajućim pluralitetnim modelima apelacije (priziva) i kasacije (poništenja), koji su česti u inozemnim sustavima.

Glava XXIII. je podijeljena u tri odjeljka. Prvi od njih (žalba protiv presude prvostupanjskog suda), se dalje dijeli u šest odsjeka prema modelu u sadašnjem ZKP. Drugi uređuje žalbu protiv drugostupanjske presude, a treći žalbu protiv rješenja.

Iako je koncepcija žalbe iz sadašnjeg ZKP zadržana, ipak se i ovdje uvode važne novosti. Tako se među apsolutno bitnim povredama odredaba kaznenog postupka predviđa nova: propust prvostupanjskog suda da postupi prema nalogu drugostupanjskog suda (članak 468. stavak 1. točka 12.). Nacrt time nastoji postupak nakon ukidanja prvostupanjske presude podvrći strogoj obvezi prvostupanjskog suda da provede sve naložene radnje, uz dakako punu njegovu slobodu ocjene činjenica i pravnih zaključaka.

Druga je novost da se o žalbi odlučuje (samo) u sjednici. Nacrt ne predviđa mogućnost održavanja drugostupanjske rasprave. Imajući u vidu da je provođenje drugostupanjske rasprave u aktualnoj praksi tek krajnje simbolično zastupljeno, zatim da prvostupanjski sud mora obvezatno provesti sve dokaze koje je naložio drugostupanjski sud, izostavljanje drugostupanjske rasprave je opravdano, a pridonosi ubrzanju postupka, ne utječući na prava sudionika. U odnosu na žalbu protiv drugostupanjske presude izostavljena je žalba protiv te presude u slučaju da je drugostupanjski sud na raspravi utvrdio drukčije činjenično stanje jer se rasprava pred drugostupanjskim sudom prema uređenju u Nacrtu ne održava.

Značajne novosti su u odredbama koje uređuju žalbu protiv rješenja. To se prije svega odnosi na cio niz posebnih odredaba o žalbi protiv određenih rješenja. Imajući u vidu nov položaj suca istrage prije svega kao „suca sloboda“ izostavljeni su svi slučajevi neslaganja suca i državnog odvjetnika koji su predviđeni u sadašnjem ZKP, te umjesto toga predviđen postupak donošenja prvostupanjske i drugostupanjske odluke.

Sudac istrage odlučuje o žalbama protiv odluka državnog odvjetnika, te o prijedlozima stranaka. On više nije istražitelj koji prikuplja dokaze i u skladu s tim je uređen njegov nov položaj, na što je već ukazano. U Nacrtu je u takvim slučajevima predviđeno da sudac odlučuje u prvom stupnju rješenjem. U točno predviđenim slučajevima prvostupanjsku odluku donosi državni odvjetnik. Protiv prvostupanjskog rješenja ima državni odvjetnik ili okrivljenik pravo žalbe o kojoj odlučuje drugostupanjsko sudsko tijelo. Mnoga od tih rješenja se donose u posebnom zakonom određenom roku, a podnošenje žalbe je u ovisnosti o sadržaju rješenja također propisano u posebnom, u pravilu kratkom roku. Zakonom je također propisano kad podnošenje

žalbe nema odgodno djelovanje. Sve te odredbe su sastavljene imajući u vidu nesmetano odvijanje postupka.

Glava XXIV. Izvanredni pravni lijekovi (članci 497. do 519.)

Postojanje izvanrednih pravnih lijekova usmjereno je dodatnoj zaštiti od pogrešaka u kaznenom postupku i nakon njegova pravomoćnog okončanja. No, istodobno njihova brojnost nameće pitanje zbog čega ih je toliko kao i povratnog negativnog djelovanja na kakvoću postupka.

U odredbama o izvanrednim pravnim lijekovima najvažnija je novost izostavljanje iz sustava tih lijekova izvanrednog ublažavanja kazne. Razlozi za to su što se izvanredno ublažavanje kazne odnosilo na izvanredno „ispravljanje“ kazne u pravomoćnoj sudskoj presudi uslijed novih ili novootkrivenih olakotnih okolnosti. Ocjenjuje se da je za takve slučajeve prije svega primjereno pomilovanje kao izvansudski akt u posebnom upravnom postupku. Ako se pak radi o okolnostima koje zahtijevaju novo suđenje, ostaje mogućnost koju predviđaju odredbe o obnovi postupka. Konačno, u istu svrhu su predviđene i odredbe o uvjetnom otpustu (članci 157. do 167. Zakona o izvršavanju kazne zatvora - Narodne novine 55/2000., 59/2000., 129/2000., 59/2001., 11/2002., 190/2003 – pročišćeni tekst). Izostavljanje tog izvanrednog pravnog lijeka ne utječe na prava osuđenika, ali rasterećuje sudove od rada na tim predmetima.

Obnova postupka je uređena prema sadašnjem ZKP. Članak 502. predviđa primjenu pravila o obnovi postupka povodom odluka Ustavnog suda ili Europskog suda (Preporuka R(00)2 o ponovnom ispitivanju i obnovi određenih predmeta na nacionalnoj razini nakon presuda Europskog suda za ljudska prava).

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je koncepcijski ostao neizmijenjen. On je i dalje pravni lijek državnog odvjetnika kao tijela državne vlasti koje skrbi o zaštiti zakonitosti, a o kojemu odlučuje Vrhovni sud. Dosljedno akuzatornoj naravi postupka i ovdje Vrhovni sud ne uzima u obzir ozbiljnu sumnju u činjenično stanje po službenoj dužnosti, što je bio slučaj prema sadašnjem ZKP.

Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude je izmijenjen tako da se može podnijeti samo ako je okrivljenik pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora najmanje godinu dana. To je ograničenje u odnosu na sadašnje uređenje prema kojemu se taj izvanredni pravni lijek može podnijeti protiv presude kojom je izrečena kazna zatvora ili maloljetničkog zatvora. Prema sadašnjem ZKP taj se izvanredni pravni lijek ne može podnijeti protiv presude Vrhovnog suda. Tako je i u Nacrtu (članak 515. stavak 3.).

Treći dio

Skraćeni postupak (članci 520. do 548.)

Glava XXV. Zajedničke odredbe (članci 520. do 539.)

Drugi oblik kaznenog postupka je skraćeni postupak koji se vodi pred općinskim sudom. Taj oblik postupka je predviđen za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do dvanaest godina. To je značajno proširenje područja primjene pravila o skraćenom postupku u odnosu na sadašnji ZKP koji je predviđao da se taj postupak vodi za kaznena djela za koja je bila propisana kazna zatvora do pet godina ili novčana kazna. Uređujući skraćeni postupak Nacrt je predvidio drugi oblik postupanja sa širim mogućnostima primjene oportuniteta kaznenog progona, bez istrage, s pojednostavljenom

optužnicom, selektivnim postupkom njenog ispitivanja i održavanja pripremnog ročišta, drukčijeg tijeka rasprave i postupka o pravnim lijekovima.

Pravila skraćenog postupka su odredbe koje se prema Nacrtu imaju primjenjivati za najveći broj kaznenih predmeta. Naime, od 705 osnovnih, kvalificiranih i privilegiranih kaznenih djela u Kaznenom zakonu, prema Nacrtu je 580 je tih djela predviđeno za vođenje skraćenog postupka. To je 82,27% od ukupnog broja kaznenih djela u Kaznenom zakonu. Valja imati u vidu da je prema sadašnjem ZKP za skraćeni postupak predviđeno 75,32% kaznenih djela. Nacrt općenito proširuje područje primjene pravila skraćenog postupka na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 12 godina. Pritom valja imati u vidu recentna pooštavanja kazni u Kaznenom zakonu (Narodne novine 71/2006. i 110/2007.). Međutim, kaznena djela složene strukture zakonskog bića ili složene pojavnosti mogu se propisima o stvarnoj nadležnosti (članak 19.), izdvojiti i smjestiti u nadležnost županijskog suda koji postupa u redovitom postupku (članak 203. stavak 1.).

Nacrt stoji na stajalištu da sve optužnice moraju biti ispitane i potvrđene, jer su sve radnje koje su prije podizanja optužnice poduzete, u pravilu radnje stranke, tj. državnog odvjetnika. Valja podsjetiti da Nacrt predviđa da se i u redovitom postupku može podignuti optužnica bez provođenja istrage (članak 341.), osim ako provođenje istrage nije obvezatno (članak 216. stavak 1. i 2.). Ispitivanje optužnice je u odnosu na lakša kaznena djela u skraćenom postupku reducirano (članak 526. stavak 2.).

Zajednička pravila skraćenog postupka su u Glavi XXV., te u Glavi XXVI. koja uređuje postupke izdavanja kaznenog naloga i izricanja sudske opomene. U tim pravilima više je odredaba koje idu za pojednostavljenjem postupka. Neke od njih su nove.

Skraćeni postupak se ima smatrati oblikom postupka koji je najzastupljeniji u praksi. Predmeti koji se vode prema pravilima o skraćenom postupku su najveća skupina kaznenih predmeta i stoga su bitni za trajanje, djelotvornost i učinkovitost, dakle, funkcioniranje sustava kaznenog pravosuđa, što je bitno za prava i slobode građana. S obzirom na to, valja posebno upozoriti na propise koji u skraćenom postupku pojednostavljuju ili ubrzavaju postupanje. Odredbe kojima se pri uređenju skraćenog postupka prije svega ide za pojednostavljenjem su sljedeće:

a) Proširenje područja odlučivanja državnog odvjetnika prema načelu oportuniteta. Državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina u zakonom propisanim slučajevima (članci 521. i 522.).

U sadašnjem ZKP to je ograničeno na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine. Uz to, sada su u članku 522. stavak 2. preciznije razrađeni uvjeti odlučivanja prema oportunitetu. Posebno se vodilo računa o zaštiti prava žrtve kaznenog djela.

b) Smanjenje broja optužnih akata. U skraćenom postupku (i općenito u kaznenom postupku), dvije su vrste optužnih akata: optužnica i privatna tužba. Optužnica za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina (članak 524. stavak 2.), ima samo kratke razloge, te prijedlog sankcije.

c) Neposredno optuživanje. Za kaznena djela za koja je propisan skraćeni postupak istraga nije predviđena. No, uvijek postoji mogućnost poduzimanja dokaznih radnji. To ovisi o odluci državnog odvjetnika.

d) Pojednostavljen i diferenciran postupak ispitivanja optužnice. Polazno je načelo da su sve optužnice u skraćenom, kao i redovitom postupku podložne postupku ispitivanja i potvrđivanja. To se u odnosu na stanje prema sadašnjem ZKP znatno razlikuje. Najprije, stoga jer podizanju optužnice prethode državno-odvjetničke radnje. Međutim, ispitivanje optužnice od strane optužnog vijeća je znatno brže, jednostavnije i ekonomičnije od rasprave. Nacrt nastoji iskoristiti sve te prednosti te uređuje postupak u cilju da se okonča *in camera* (sporazumom stranaka ili obustavom). Druga svrha tih pred-raspravnih postupanja je da se predmet temeljito pripremi za raspravu.

U skraćenom postupku postoje važne razlike u odnosu na ispitivanje optužnice u redovitom postupku. Optužnica se dostavlja predsjedniku vijeća. On ispituje formalnu njenu ispravnost i u skladu s tim, donosi odluke, ili ju upućuje optužnom vijeću, ako optužnica nema formalnih nedostataka. Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka (članak 526. stavak 2.). Ocijeni li optužno vijeće optužnicu osnovanom, donosi rješenje kojim potvrđuje optužnicu i sastavlja raspravni spis, te ga bez odgode dostavlja pisarnici nadležnog suda. To je bitna razlika u odnosu na ispitivanje optužnice u redovitom postupku u čijem je središtu uvijek kontradiktorno ročište. Ako se radi o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina, postupak ispitivanja optužnice jednak je odgovarajućim pravilima redovitog postupka. To je također važno za zaštitu prava okrivljenika.

Na opisani način Nacrt ustanovljava dva vida postupka ispitivanja optužnice u kojemu je onaj za lakša kaznena djela dodatno pojednostavljen, ali ipak uključuje bitan moment: kontrolu suda nad optužnicom prije rasprave, a time mogućnosti okončanja postupka koje su inače predviđene u toj fazi. Za teža kaznena djela postupak ispitivanja optužnice je istovjetan redovitom postupku.

Ovlasti, ali i odgovornost suca pojedinca za vođenje postupka su time znatno uvećane. Sudac pojedinac na taj način može znatno ubrzati postupanje. Pritom valja imati u vidu da se rasprava održava uvijek u prisutnosti državnog odvjetnika, da dokaze predlažu i izvode stranke, da se rasprava u pravilu snima i da se zbog toga odvija znatno brže, te da je u skladu s tim, sudac u mogućnosti ne samo skratiti rokove određivanja rasprave, nego i trajanje rasprava, a time povećati broj rasprava.

U odnosu na privatnu tužbu, Nacrt slijedi uređenje sadašnjeg ZKP. Prethodno ispitivanje se ovdje odnosi samo na formalne nedostatke.

e) Pripremno ročište je ovisno o prosudbi predsjednika vijeća i ograničeno na kaznena djela za koja sudi vijeće. To je daljnje nastojanje za pojednostavljenjem i ubrzanjem skraćenog postupka.

Ako se rasprava ima provesti pred sucem pojedincem ne provodi se pripremno ročište (članak 529. stavak 1.). Sudac pojedinac može odmah nakon prijema potvrđene optužnice odrediti raspravu, a mora ju odrediti u zakonskim rokovima koji su kratki (članak 526. stavak 4.). Provođenje pripremnog ročišta ovisi o prosudbi predsjednika vijeća, ako se rasprava ima provesti pred vijećem. Predsjednik vijeća može, ali ne mora, održati pripremno ročište prema članku 370. do 379. Tu je također mogućnost ubrzanja koja ovisi o predsjedniku vijeća.

f) Rasprava u skraćenom postupku je jednostavnija. Središnji stadij u skraćenom postupku dosta se razlikuje od rasprave u redovitom postupku. Razlike postoje u odnosu na više sastojaka.

Novost je da državni odvjetnik uvijek prisustvuje raspravi (članak 534. stavak 1.). Time se otklanja dvojbeni situacija koju omogućuje sadašnji ZKP, da sud kumulira sve postupovne funkcije, a posebno nije prihvatljivo da sud preuzme bilo koji segment funkcije kaznenog progona. Time iz hrvatske kaznene prakse nestaje „sudac – tužitelj“, koji se prigovor mogao istaknuti u odnosu na mogućnosti suđenja bez državnog odvjetnika, prema sadašnjem ZKP.

Rasprava se međutim, pod zakonskim uvjetima, može održati bez prisutnosti okrivljenika i privatnog tužitelja (članak 531. stavak 1. i 2.). U prvom slučaju uvjet je da se okrivljenik očitovao o optužbi, a u drugom da je privatni tužitelj predložio održavanje rasprave bez njegove prisutnosti (članak 534. stavak 2.). To rješenje vodi računa da se u takvim predmetima radi o predmetu koji se značajno razlikuje od predmeta za kaznena djela u kojima je ovlašten tužitelj državni odvjetnik.

g) Redosljed radnji na raspravi je uređen prema sadašnjem modelu (ispitivanje okrivljenika na početku rasprave članak 535. stavak 2.). Međutim, ako se rasprava vodi pred vijećem, postupa se prema pravilima redovitog postupka (članak 536.). U odnosu na te predmete je dosljedno provedeno nastojanje da je u kaznenom postupku (prema odraslima), jedan model rasprave.

Do očitovanja okrivljenika kojim priznaje krivnju, državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije iz optužnice. Tom izmjenom se ne može predlagati teža sankcija. Ako se okrivljenik suglasi s vrstom i mjerom predložene kaznenopravne sankcije, sud u presudi ne smije izreći drugu vrstu kaznenopravne sankcije, niti veću mjeru kazne od predložene. Suglasnost okrivljenika je daljnja mogućnost okončanja postupka koja znači pojednostavljeno, ubrzano postupanje.

h) Snimanje rasprave. Rasprava se (prema mogućnostima), snima. Očekuje se da će to postati pravilo u radu suda. Zapisnik uvijek vodi sudski savjetnik ili vježbenik bez glasnog diktata suca. Tim je izmjenama tehnologijske naravi, dinamika rasprave bitno pospješena. Već to bi trebalo znatno pridonijeti ubrzanju postupka. U perspektivi reforme pravosuđa i okrupnjavanja sudova, nabavka i oprema tehničkih sredstava ne zahtijeva osobito velika sredstva, ali snažno ubrzava i što je jednako važno, rasterećuje rad suda. Još je značajnije da podiže razinu kvalitete postupanja suda. Dakako, postojeći Pravilnik o zvučnom snimanju glavne rasprave (Narodne novine 21/2005.), treba uskladiti s uređenjem u Nacrtu.

i) Presuda. Presuda je u skraćenom postupku uređena s polazištem u općim odredbama ali s važnim modifikacijama ovisno o odluci i sadržaju presude. To je posebno značajno za pisanu presudu. Tu se također, u slučajevima u kojima je to prihvatljivo, nastoji pojednostaviti postupak.

Pisana presuda uvijek sadrži obrazloženje ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora. Za takvu presudu vrijede opće odredbe o presudi (članak 459.). U takvim slučajevima je pretežan interes okrivljenika da presuda bude pisano izrađena sa svim sastojcima koji jamče puninu mogućnosti korištenja pravima koje predviđa kazneni postupak.

Međutim, posebna pravila vrijede za pisanu presudu kojom nije izrečena kazna zatvora. Najprije, takva presuda dostavlja se s kratkim obrazloženjem, samo na zahtjev stranke (članak 537. stavak 2.). Ako stranka odmah nakon objave presude, ne zahtijeva pisani otporak presude, te ako se okrivljenik očitovao krivim i prihvatio predloženu

sankciju, kratko obrazloženje unosi se u zapisnik o raspravi, a prijepis presude ne mora sadržavati obrazloženje.

j) Žalba. Protiv presude žalba se može podnijeti u roku od osam dana od dana dostave prijepisa presude. Stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe protiv presude mogu se odreći prava na žalbu odmah nakon objave presude (članak 538. stavak 2.). U takvom slučaju dostavit će im se u roku od tri radna dana prijepis presude bez obrazloženja. Ako je tijekom rasprave snimljen stranke mogu najaviti žalbu. Ako nije prepisana zvučna snimka rasprave na način koji je određen, ili ako prijepis presude nije napisan i otpremljen u zakonskim rokovima, sudac će izvijestiti o razlozima predsjednika suda.

Prekoračenje roka prijepisa snimke ili pisane izrade presude, više nije bitna povreda određena kaznenog postupka, nego neuredno obnašanje sudačke dužnosti što je svakako prihvatljivije za stranke i za funkcioniranje suda (članak 538. stavak 4.).

Kad drugostupanjski sud rješava o žalbi, obje stranke obavijestit će se o sjednici vijeća drugostupanjskog suda ako je u prvostupanjskoj presudi izrečena kazna zatvora i ako su stranke zahtijevale da budu obaviještene o sjednici, ili ako predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda smatraju da bi prisutnost stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari.

k) Mirenje. Odredbe sadašnjeg ZKP o mirenju su zadržane. Isto tako i postupanje pred mirovnim vijećem. To su odredbe koje se odnose na predmete u kojima je podignuta privatna tužba (članak 527.). Time se ostavljaju mogućnosti koje sugerira Preporuka R(99)19 o posredovanju i mirenju, iako dosadašnja praksa primjene nije ohrabrujuća.

Glava XXVI. Izdavanje kaznenog naloga i izricanje sudske opomene (članci 540. do 548.)

U Glavi XXVI. su oba postupka objedinjena. Područje primjene kaznenog naloga je prošireno na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina. Prava oštećenika kao uvjet izricanja kaznenog naloga su propisana preciznije. Novost je da se kazneni nalog prema Nacrtu može izreći i pravnoj osobi. Izricanje sudske opomene je uređeno prema sadašnjem ZKP.

Četvrti dio

Posebni postupci

Glava XXVII. Postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama (članci 549. do 555.)

Ovaj postupak je u nekim detaljima preciziran, ali je ostao na osnovama na kojima su odgovarajući propisi sadašnjeg ZKP. S tim u svezi valja upozoriti da bi trebalo revidirati propise o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Glava XXVIII. Postupak za oduzimanje predmeta i imovinske koristi (članci 556. do 563.)

Naslov je upotpunjen u odnosu na odgovarajući naslov u sadašnjem ZKP. Uz to dodana je i odredba kojom je uređen odnos imovinskopravnog zahtjeva i oduzimanja imovinske koristi.

Glava XXIX. Postupak za opoziv uvjetne osude (članak 564.)

Ova Glava dopunjena je odredbom o opozivu uvjetne osude u slučaju propusta suda da to učini pri izricanju kazne.

Glava XXX. Postupak za izdavanje tjeralice i objave (članci 565. do 569.)

Odredbe ove Glave su tek neznatno izmijenjene dotjerivanjem pojedinih izričaja.

Glava XXXI.

Prijelazne i završne odredbe

Glava XXXI. ima dva odjeljka. Za tako opsežan nov zakon je nužno s posebnom pozornosti urediti prijelazne i završne odredbe, posebno njegovo stupanje na snagu.

1. Izvanredni pravni lijek protiv odluka sudova bivše SFRJ (članci 570. i 571.) je uređen u prvom odjeljku preuzimanjem odredbi sadašnjeg ZKP.

2. Ostale prijelazne i završne odredbe (članci 572. do 576.) imaju veliku važnost s obzirom na okolnost da se mnoga pitanja imaju urediti posebnim zakonima i podzakonskim propisima.

Nacrt predviđa stupnjevito stupanje na snagu. Prema članku 575. do donošenja posebnog zakona primjenjivat će se odredbe Zakona o kaznenom postupku o stvarnoj nadležnosti (članak 16. do 22.), te odredbe glava XXIX. i XXX. Prve ima urediti Zakon o organizaciji sudova, a drugu Zakon o rehabilitaciji i naknadi štete neosnovano uhićenim i osuđenim osobama. Odredbe Zakona o sudovima kojim se uređuje organizacija i nadležnost sudova primjenjivat će se od stupanja na snagu Zakona o kaznenom postupku. Osim odredbi za koje se Nacrtom predlaže ranije stupanje na snagu bilo je razmišljanja da su se mogle predložiti i neke druge odredbe u svrhu postizanja bržeg i učinkovitijeg postupanja .

Zatim, prema članku 576. Nacrt predviđa da dio odredaba stupa na snagu 1. X. 2009. godine. To su odredbe koje se nisu znatnije mijenjale u odnosu na sadašnji ZKP, ili se mogu primijeniti bez prethodnih organizacijskih i tehničkih prilagodbi, odnosno za koje valja smatrati da su sudionici postupka spremni na njihovu praktičnu primjenu. Treća skupina su izabrane odredbe skraćenog postupka čija bi primjena trebala unijeti novu dinamiku u postupanje kaznenog pravosuđa u najkraćem roku. U odnosu na stupnjevito stupanje na snagu, postojeća raspodjela nadležnosti bi se zadržala sve do stupanja na snagu cjeline Zakona. Na opisani način mogla bi se i prije stupanja na snagu cjeline novih odredaba, omogućiti primjena znatnog dijela predloženih rješenja.

RAD NA DRUGIM ZAKONIMA

Prednacrt pretpostavlja da se odmah započne rad na doticajnim propisima kao što su:

- Zakon o sudovima;
- Zakon o područjima i sjedištima sudova;
- Zakon o državnom odvjetništvu;
- Zakon o sudovima za mladež;
- Zakon o USKOK-u;
- Zakon o primjeni Statuta MKS;
- Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela;
- Zakon o policiji;
- Zakon o policijskim ovlastima;
- Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela;
- Zakon o rehabilitaciji;
- Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, ali i drugim propisima.

PRIPREMA ZA PRIMJENU NOVIH PRAVILA KAZNENOG POSTUPKA

a) Nacrt uvodi nov sustav kaznenog postupka. Nov sustav kaznenog postupka pretpostavlja značajne promjene u postupanju, koje imaju i svoju drugu, jednako značajnu kriminalističku i tehničku razinu. Potonja pretpostavlja opremanje i puštanje u rad nove tehničke potpore kaznenom postupku. Prema izloženom tri su momenta bitna: a) ustroj sustava kaznene represije koji će biti prilagođen novom sustavu kaznenog postupka mora biti usklađen s novim postupovnim uređenjem, b) stručno osposobljavanje sudionika kaznenog postupka mora biti provedeno prema standardima obrazovanja i c) nabavka i opremanje sredstava za provedbu Nacrta mora biti pravovremeno.

b) Nacrt donosi novosti sudbenoj vlasti prije svega time što nestaje istražni sudac. Sud prestaje biti terenski operativni subjekt i preuzima klasične „kabinetske“ poslove suda: vođenje postupka i odlučivanje, bez operativne kriminalističke istražne komponente. Umjesto istražnih sudaca, nakon reforme pravosuđa, dolaze suci istrage koji će gotovo isključivo odlučivati o zahvatima u jamstvena prava i nadzirati mjere koje su donesene, te obavljati druge poslove. Novost posebne važnosti su optužna vijeća koja preuzimaju vrlo značajnu dužnost nadzora i provjere optužnica koje su podignute na temelju spoznaja koje je prikupio državni odvjetnik. U tim novim poslovima od suca istrage se zahtijeva sposobnost primjene novih propisa koja uključuje nove odnose i načine odlučivanja (npr. postupak ispitivanja optužnice). Suci istrage moraju biti kompetentni suci, ne više suci-istražitelji, nego čuvari prava i sloboda, ali i jamci djelotvornog postupanja koji umješno bdiju nad procesnim radnjama i donose odluke. Za suce je potrebna odgovarajuća stručna priprema. U tom smislu usmjerenje suca mora biti prema cjeloživotnom učenju, obavljanju dužnosti suca kao životnom pozivu.

Najmanje promjena novi postupovni ustroj unosi u glavni stadij i postupak o pravnim lijekovima. Struktura zadaća suca u tim područjima se kvalitativno, znatnije ne mijenja. Raspravni suci i suci koji odlučuju o pravnim lijekovima morat će temeljito poznavati novu strukturu prethodnog postupka jer je bez toga nemoguć njihov uspješan rad. No, u tehnologiji rada tih sudaca promjene su relativno male.

c) Državni odvjetnik je ključna figura promjena koje donosi Nacrt. Uredi državnog odvjetništva i teoretski, mogu postati osjetljiva točka novog sustava ! Umjesto kabinetskog tijela što je značajka položaja državnog odvjetnika prema sadašnjem ZKP, koja se u praksi velikog broja općinskih i županijskih državnih odvjetništava snažno ustalila, državni odvjetnik postaje aktivni operativni subjekt. U prethodnom postupku državni odvjetnik preuzima ne samo inicijativu kaznenog progona nego koncipira i usmjerava djelatnost istraživanja i izravno nadzire, čak i provodi dokazne radnje.

Državno odvjetništvo valja ekipirati prema novom krugu zadaća. Osim toga, neophodno je intenzivno, sustavno, cjelovito, specijalističko osposobljavanje državnih odvjetnika. Ako se kroz slijedećih nekoliko godina ne postigne bitno poboljšanje operativnih kompetencija općinskih i županijskih državnih odvjetnika, reforma koju sadrži Nacrt, neće uspjeti i stanje može završiti kaosom.

d) U novom sustavu **policija** mora raditi tako da postiže optimalne rezultate sa stajališta interesa kaznenog postupka. Nema dvojbe da policijski službenici moraju unaprijediti operativna znanja o morfologiji i etiologiji pojava kaznenih djela, te operativna znanja o novom dokaznom sustavu Nacrta.

Trebalo bi već sada uputiti određen broj kvalitetnih policijskih službenika na sustavno osposobljavanje kako bi spremno dočekali početak primjene novog sustava.

Službenike koji će predvidivo imati najodgovornije zadaće bi uz to valjalo pripremiti da bez osobitih poteškoća mogu komunicirati s inozemnim subjektima.

e) Hrvatska odvjetnička komora morat će također organizirati sustavnu obuku odvjetnika. Odvjetnici prema Nacrtu dobivaju niz novih prava i dužnosti, djeluju u različitim novim, ulogama. Stoga se i ovdje mora provesti odgovarajuća edukacija. To je zadaća koju bi Komora trebala početi ostvarivati odmah.

Edukaciju valja početi odmah, prema zahtjevima koji će biti usklađeni s europskim projektima cjeloživotnog obrazovanja. Stanoviti autizam u odnosu na promjene u sveučilišnoj nastavi prava (Bolonjski proces), ne može biti prihvatljiv u daljem razdoblju. Posebno u svezi s krupnim promjenama ustroja kaznenog pravosuđa prema Nacrtu.